

شکر ۽ پال

۲۲

ڊاڪٽر عبدالصبور بلوچ

شکر ۽ پال

شُرک و پال

SUPERSTITIONS

ڈاکٹر عبدالصبور بلوچ

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

© بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

شکر غ پال	:	کتاب نام
ڈاکٹر عبدالصبور بلوچ	:	بشہ کار
رحیم بخش مہر	:	پروف وانوک
بیرگ بلوچ	:	ڈیزائننگ
ظاہر بلوچ	:	کمپوزنگ
یونائیٹڈ پرنٹرز کوئٹہ	:	پرنٹر
1997ء	:	اولی چھاپ
2014ء	:	دومی چھاپ
500	:	دانگ
300 کلاہار	:	نہاد

ISBN: 978-969-9768-28-6

ذی دگراں رکت ماوارت، مرچی ماکشگا ہاں
بانداد گرے ورا انت۔

(ایرانی گشتن)

وتی دوست ء مہربانیں پت

ولجہ عبدالخالق ء نام ء

کہ پہ وانگ ء زانگ ء فہمگ ء

”پہ ما“ مز نہیں سکینے

اللہ آئی ساہگ ء مئے سرا دائما سلامت بکنت۔

من منت واروں

اے کتاب ۽ تیار بوہگ ۽ کلیں تک ۽ پہنا تانی کمک ۽ سکیں، سر ۽ سوچ ۽
دلہ یانی دیگ ۽ من پرو فیسر عبد الحمید شاہوانی، پرو فیسر ڈاکٹر عبدالرزاق صابر، پرو فیسر
ڈاکٹر منیر احمد گچھی، پرو فیسر صبا دشتیاری، پرو فیسر شرافت عباس ۽ پرو فیسر حامد حسن،
مولانا عبدالحق صاحب، یوسف گچھی، ڈاکٹر فضل خالق، ناکو وڈیرا محمد بخش، ممتاز یوسف،
عبید شاد ۽ ڈاکٹر ناگمان، وتی ڈیپارٹمنٹ ۽ ہمکار بانک زینت ثناء، فریدہ بلوچ ۽ نسرین
بلوچ وتی دوستیں طالب علم لیاقت میر ۽ احمد نواز بزدار، براہندگیں سنگت ڈاکٹر غلام محمد
کھیتراں ۽ عبدالستار بلوچ۔ ہے پیما سائرہ عطا بلوچ، نسیم بلوچ، نور جہان بلوچ ۽ یاسمین
نواز ۽ منت واروں۔

زِدْعُ بِنْد

- 10 یک ڈیو ایے روک کن ☆
- 12 دل کشیت چیزے بکش ☆
- 17 اولی بہر۔ لہتیں ڈلگیں بن گپ
- 18 شرک ء پال چے ء کش انت؟ ☆
- 21 یوک ء بلوچ شرک ء پالانی آماج انت ☆
- 26 بلوچ ء آدگہ راجانی یک ہمیں شرک ء پال ☆
- 41 بلوچی لہز انک ء شرک ء پال ☆
- 67 دومی بہر۔ ستک ء مننگ (Faith)
- 68 بنی آدم ء پرستش ☆
- 83 پیر ء زیارت ☆
- 99 جن ء جنس ☆
- 112 سیسی بہر۔ بلوچانی شرک ء پال
- 113 چک ء مات ☆
- 136 نادرا ہی ء علاج ☆

148 نظر	☆
157 مہمان	☆
160 سفر؎ مسافر	☆
164 شکار	☆
168 بد بہتی ؎ وش تالھی	☆
172 استی ؎ نیستی	☆
175 سوب مندی ؎ بے سوبی	☆
177 غم ؎ وش	☆
178 پیش کشی	☆
186 لُوڑ ؎ گوات	☆
188 ہور ؎ ہرگ	☆
193 وہد ؎ پاس	☆
201 سُو ر ؎ آروس	☆
208 مرگ ؎ میران	☆
222 ہوار توار	☆
231 چارمی بہر -	
232	GLOSSARY لہز ؎ اصطلاحانی باروا	☆
236	BIBLIOGRAPHY کتابیات	☆

یک ڈیو ایے روک کن

شرک و پال و تاریخ چو بنی آدم و جنہ و بن دفتر و سک کہن انت و منی دل و شرک پال و دگہ ہے وڑیں چیز مذہب و بنداتی و کہن ترین درو شم انت۔ بندر و انسان و وقتی مذہب و آئی و گوں ہنگر نہیں دگہ و ش منی، چونکہ DREAD OF OCULT بزاں اندیمیں چیزانی بیم، سحر جادو و شرک پال و سر و سٹک و ہے ہمیں دگہ و ش منی چہ قدیم و گون انت، و عیے نا عیے انگت ہم آئی و زند و بہرے انت۔

اگاں چہ نون علم زانش، سائنس و تکنولوجی و بے کساس دیمروی و سبب و اے وڑیں چیز گیشتر ماں پدنتیں راجاں پشت کچنگ انت، پلے پدا ہم اے انگت ہمک راجے و تھا یک نا یک رنگے و موجود انت۔ کمال ایش انت کہ اے چیز گیشتر اروپا و رو برکتی ملک و راجانی تہ و بوتگ انت۔ چنانچہ ماں روبرکت و نشاۃ ثانیہ و بگرتاں نوزدہمی کرن میلادی و گڈ سراں WITCH-CRAFT بزاں سحر جادو و آئی و ضد WITCH-HUNT بزاں جادو گر و سحر اں گرگ و زند کائی سوچک، آساج و عام دود بوتگ انت۔ ہے بیم ماں ہندوستان و تاں روج و مروج سور عاروس و روج مقرر کنگ مزین مزین سیاسی سروکافی دور ریس فیصلہ، کل ہے و ش منیانی بنیاد و کنگ بنت۔

بلوچ ہم چونکہ یک پشت کپتلیں راجے، ہمیشکا شرک پال و ایدگہ و ش منی گوں

بلوچ ء سڪ بازانت۔ من البت ادء همة چيزانى گواچن، است نىست يا اثر مندى ء
 بے اثرى ء بابت ء گپ نہ جناں کہ اے یک بحث طلب مسله ء ٹو ہیں بن گے۔ ادء منى
 اے دوئیں دانکانى مول، بلوچستان يونى ورثى ء جواں سال ء ورنا فکر یں
 پروفیسر عبدالصبور بلوچ ء مبارک بات دیگ انت کہ آئى ء یک انجییں بن گتے ء سرء پٹ
 پول کنگ ء دل سیاہى کشتگ کہ عام درگت ء کس اے نیمگ ء دلگوش نہ دنت۔ یونى ہبر
 الیش انت کہ مئے تاریخ، دودر بیدگ، زبان ء زندء کم گیش کلیں تک پہناتانى سرء بنیاد
 ی کاریاوسک کم یا بھ نہ بوتگ۔ اے درائیں پڑھورک انت۔ ء دومى جنجال اش انت
 کہ مئے گورء پہ ہرچ وڈییں پٹ پولی کاراں شیوار ء علم دربرگیں بزاں
 QUALIFIED مردم نیست کہ پہ راہ راہند ہے کاراں بہ کنت ہمیشکا ہردیں کہ کسے
 ہم بنیادی سرحالانى بابت ء پٹ پولے کنت تہ دل چہ گل ء بال بیت کہ شگریں مئے
 زانت ء زانش ء سربند ء کوراسیں بان ء تہ ء یک دگہ روزن ء کسانیں دریگے چچ بوت،
 مئے علمى چاگرد کے روشناتر ء مئے رزن کے کیش بوت۔

پے حاترا ورنائیں استاد عبدالصبور بلوچ ستا کرزیت کہ آئى ء گوں شرک پال
 ء چھاپ کنگ ء مئے سیہ تہاریں علمى چاگرد ء یک ڈیواپے روشن کت۔ من ء امیت انت
 کہ دانشجاہانى تہ ء علم دربروکیں ایدگہ ورناتہم صبورجان ء پررنداں گران ء دگہ بن گپانى
 سرء پٹ پول کن انت ء وتى وتى نام ء یک یک ڈیواپے روک کن انت۔

بلوچى سبز بات

محمد بیک بیگل

۱، اکتوبر ۱۹۹۹ء

دل گشیت چیزے بکش

یکم مارچ ۱۹۹۳ء و ہدے من بلوچی ڈیپارٹمنٹ (بلوچستان یونیورسٹی) ء استادے ء جہت ء اتکوں تہ وانگ ء وانینگ ء تہامنی اے خیال ء گمان گیشتر پکا بوت کہ تیکت ء بلوچی زبان ء لہزانک ء راجی، راجد پتر ء بازیں ء الٹی سیں پٹ ء پولی بون گپانی سراچ کار نہ بوتگ۔ شرک ء پال یا سٹک ء عقیدہ چہ ہے بنکپاں یکے ات۔

من اے کار ء سٹکس گران بوہگ ء گمان نیست ات، بلے و ہدے من اے کار دست ء رگیت تہ من مارات کہ پٹ ء پولی کار گندگا ارزان بلے کنگاسک گران انت۔ من لہزانک ء مکتبی یے ء اے چاگرد زانتی (socialogy) ء بنکپ ات پہ ہے حاترا جنجال گیشتر ات۔ سکلین دیوک ء کمک کنوک باز اتنت پمیشکہ من دلپروش نہ بوتوں۔ پہ اے بنکپ ء روتی تگ ء تاج گیش کت انت۔ اے کار ہر پیم کہ دیماروان بوت ایسی تہا گیشی ء جہلاکی آیان بوت۔ اگاں ہورتی ء چارگ ء تپاسگ بہ بیت تہ اے حمر رد نہ بیت کہ چہ ہے شرک ء پالان بلوچ چاگرد ء بازیں تک ء پہنانانی بابت ء سرپدی ریت۔ خاصیں وڑے ء معاشی ء چاگردی زندمانی ء تک ء پہنانانی گیشواری ء اے

شرک ء پال مزنیں کمکے دات کھت۔ ہے پیابلو چانی ستک ء باوری ء عقائدانی بابت ء ہم ہے شرک ء پالاں چہ مردم تکلیں راہے درگیتک کنت۔

بنی آدم ء زانت ء سما ء راج دپتر ء بنیاد فکر ء لیکہ (خیالات و نظریات) ء ستک ء عقائدانی سرایرانت۔ اے پیسرا ہم زانت ء سماہ ء پلر بوتکنت ء دیترا ہم بنت۔ پرچا کہ فکر ء لیکہ، خیالات ء نظریات ء ستک ء باوری ء راجدپتر اسل ء بنی آدم ء وت ہتجاری ء وت زانتی ء راج دپترانت۔ وتی حاجت ء لوٹ ء گزرانی پیلوکنگ ء بنی آدم ء بازیں رنگے بدلینگ، بازیں شکل ء دروشے آورتگ۔ ہر شکل ء بد لگ ء توجیل ء تہا فکر ء لیکہ، خیالات ء نظریات ء ستک ء عقائدانی اثر الہم ء گندگ ء کثیت انت۔

بنی آدم ء ہمک زوری چہ ٹرس ء بیم ء بندات بیت ء زانگ ء سرپد بوہگ ء آسربیت۔ بلے زانگ ء سرپد بوہگ ء بازیں جاگہاں شرک گونگیں ستک ء جاور ہم ودی کنگ۔ ہے زانت کہ دست ء دردکنگ دل ء نادراہی ء سبب بوت کنت تہ آئی دست ء ہریمیں درد پہ دل ء نادراہی ء برت بلے کہ آئی دگہ سہے بہ بیت۔ ہے پیاہردیں سائنسی پٹ ء پول ء اے حمر دیما آورت کہ کمپیوٹر ء **Altra Magnatic Rays** چماں خراب کھت تہ بازیں کمپیوٹر ء سہراکار کنوکیں مردماں وت سراوت وھم بوت کہ مئے چم خراب انت۔ مدامی نیں سرگ کنوکیں مردمے اناگت ء اے سرپد بہ بیت کہ سرگ چماں خراب کنت تہ آئی چم وت سراوت کچک دیکت۔ اگاں کسے ء را آپ دیگ ء رند اے کشگ بہ بیت کہ آپانی تہا یورنیم مان بوتگ تہ آ یورنیم ء بدیں اثر ء الماوتی بدن ء تہا ماریت ء اگاں آرا ایوک ء اے کشگ بہ بیت کہ آپانی تہا سیے یا آسنے مان بوتگ تہ آ اے حمر ء اینکس ارزشت نہ دنت۔

بے شک دست پہ دل ء نادراہی ء درد مہ کنت، کمپیوٹر ء ریزاں چہ چم خراب مہ

بنت۔ سرگ چھاں خراب مہ کنت یا آپ ۽ تہا یورنیم مان مہ بیت، بلے اے چیزانی
بابت ۽ زانگ ۽ رند ونگڑیں وہم ۽ وسوسے بنی آدم ۽ جبین ۽ تہا الم ۽ چوست بوتگ۔

ہے پیما گھڑیاں ۽ بنی آدم ۽ زند ۽ تہا یک وڑی یے آرتگ۔ وتی کشیتگیں وہد ۽
پاساں اگاں کسے وتی مدامی کاراں مہ کنت تہ آرا وسوس بیت۔ اے کلیں چیزانی اثر نفسیا
تی انت ۽ اے زانگ ۽ برکت ۽ دیما اتگ انت، بلے ناسر جمیں زانگ ۽۔

اے شرک ۽ پال بنی آدم انا گت ۽ نہ زرتگ انت بلکن ۽ کرنانی سرگوستاں
چہ پداے آوانی زند ۽ بہرے جوڑ بوتگ انت۔ انچوگش انت کہ یک چیزے ۽، واقعہ یا
سرگوستے ۽ مدام بوہگ بنی آدم ۽ مارشت ۽ رنگ دنت ۽ آئی سخ ۽ ٹھہیت۔ الم ۽ شرک ۽
ستک کرنانی سرگوستانی آسرا انت۔ کوہنیں دود ۽ یا سخ ۽ تب ۽ گار بوہگ ۽ نوکین ۽ آہگ ۽
وتی ہجار کنائینگ ۽ وہد پکار بیت۔ اے سائنس ۽ ٹیکنالوجی ۽ دور انت، عقل ۽ فہم ۽
زانت ۽ دور انت۔ چیزان ۽، جاوران ۽، تب ۽ میلان ۽ مارگ ۽ تپاسگ ۽ دور
انت۔ اگاں کجام یک جاورے، لیکہ یا میلی عقلی دلیلاں گوں ہمدپ مہ بیت آردنگ
بیت۔ کہن ۽ نوک ۽ تپاوت ۽ کوہنیں چیز گار بنت ۽ میزان میزان ۽ نوکیں چیز آوانی
جاگہاں گرا انت۔ لیکہ یا تبے ۽ بنداتی ۽ دیما شتگیں بن ۽ ریشگانی گیشینگ گرانیں کارے
پہ ہے حاترا فیصلہ کنگ ۽ رائے دیگ ہم پہ من ارزان نہ انت۔ ایشانی تہہ ماں تہیں
جاورانی گیشینگ ۽ ہر چیز ۽ راجتا کنگ ۽ ہر چیز ۽ پوسٹ مارٹم کنگ ۽ رند یک تچکیں
حمرے دیما اتک کنت ۽ ایشرا ہر چیز ۽ زانت کار (EXPERT) کت کنت۔

من شری ۽ زانیں کہ منی اے کار سر جمیں کارے نہ انت۔ بازیں ہند ۽ دمگانی،
بازیں ٹک ۽ تمنانی ستک ۽ شرک پشت کپنگ انت، بلے زاناں جہان ۽ کجام کار ۽ کجام بن
گپ سر جم بوتگ کہ باری ایشی بہ بیت۔ دیمتر اجہد بیت کہ پشت کپتگیں مواد ایشی تہا ہوار

گجگ بہ بنت۔ اے درگت ء منادتی دوستیں وانوکانی ء زانکارانی دلجمیں کُمک ء سرجمیں
راہشونی پکارانت۔

بلوچانی تہا بازیں شرک انجیں بوتگ انت کہ آنوں پہک گار ء بیگواہ بوتگ انت
ء بازیں شرکے تنیکت ء متگ انت۔ اے ستک ء شرکانی دیم ء آرگ ء لوٹ ء مراد بھر
اے نہ انت کہ بیہال کنگ ء شمشکلیں ستک ء شرکان ء یک رندے پدا زورگ ء چاگرد
ء زندمانی ء بہرے جوڑ کنگ بہ بنت، بلکن ء ایشانی دیم آرگ ء مستریں گزر ایش انت
کہ بلوچانی چاگردی زندمان ء بازیں تک ء پہناتانی بابت ء پگر کنگ بہ بیت کہ آواں
کجام وهد ء وتی زندگوں چونیں ستک ء عقیدہاں گوازیگ۔ اے کار ء نپ اے بیت
کہ بلوچانی راجی ء مذہبی راجد پتر ء بابت ء یک بنی لیکھے جوڈ بوت کنت۔

ہمک زندگیں راج ء قومے یا زبانی دومی زندگیں راج ء قوم ء یا زبان ء اثراں
زوریت ء وتی اثراں دنت۔ ہے پیم گوں بلوچاں ہم بوتگ۔ بازیں قوم ء مذہبانی ستک
ء عقیدہ بلوچاں وتی زند ء بہرے جوڑ کنگ انت ء وتی عقیدہ ء ستک آد کہ قوم ء مذہبان
ء داتگ انت۔ گوں ہندواں ہواریں زند ء گوازیگ ء اگاں بلوچ پہ مندر ء پنڈت ء
سر بوتگ انت تہ ہندو ہم آواں وتی ملا ء پیر ء زیارت ء مسیحاں آورتگ انت۔ بنی آدم
جہان ء کجام ہند ء گنڈے ء بہ بیت، بنی آدم بوہگ آوانی ہواریں خاصیتے، بنی آدم ء دل ء
جبین یک انت۔ ذہن ء دماغ یک انت ء آبدنی ء روحانی سرگوستاں یک وڑ ء مارنت
ہے حاتر آوانی بازیں راجد پتری ء روحانی سرگوست ہم یک پیم انت۔

چاگردی مٹیل ء تب ء بدگ ء درشانی ء رنگ ء صورت ہم بدل بنت یا گڈا
چاگردی لوٹ ء گزرائی بدگ بنی آدم ء لوٹ ء گزراں ہم بدلیمت، گوں بلوچاں ہم الحم ء
انچوش بوتگ۔

منی و سیں جہد ہے بوتگ کہ اے کتاب ء تہا بلو چانی کیشتریں ہند ء دمگانی
 سٹک ء شرک ہوار بہ بنت۔ کچھ، پنجگور ء گوادر ء ہند ء دمگاں ابید لسبیلہ ء کراچی، مستونگ،
 قلات، سوراہ، خضدار، مشکے، آوران، خاران، چاغی، نوشکی، بولان، ڈھاڈر، سی، ڈیرہ
 بگٹی، بارکھان ء کوہ سلیمان ء ہند ء دمگانی سٹک ء شرک اے کتاب ء تہا نژ آرگ بوتگ
 انت۔ اے حبر ء گیشینگ الٹی انت کہ بلو چانی کیشتریں ہند ء دمگانی کیشیں سٹک ء شرک
 یک وڑ ء یک پیم انت۔ منی واہگ ات کہ ہمک شرک ء دیما ہما ہند ء دمگ ء نام ء نبشتہ
 بکنیں، بلے ہے یک وڑی ء دو وار کشگ ء ترس ء منی قلم داشت۔

اے حبر ء بزانت اے ہم نہ انت کہ اے کتاب ء تہا شرک دو وار نبشتہ کنگ
 نہ بوتگ انت۔ ہر شرک ء سٹکے ء دو وار نبشتہ کنگ بن گئی لا چاری یے بوتگ کہ جاگہ
 جاگے وانوکان ء گندگ ء کثیت یک دگہ حبرے ء گیشینگ ہم ہر دری انت کہ اے
 کتاب ء نام ء ردا باید ات کہ ایٹی تہا یوک ء شرک مان بوتین انت بلے سٹکانی گوں
 شرکاں بازیں جاگہاں تڑکی ء ہمد پی ء اے ہبر الٹی کت کہ سٹکانی سراہم نبشتہ کنگ بہ
 بیت۔ وانوک سٹک ء شرکانی کسانیں ء بارگیں از می (فنی) جتائی ء ذہن ء بہ دارنت۔

گڈسرا من بلوچی اکیڈمی ء چیئر مین واجہ جان محمد دشتی، جنرل سیکرٹری واجہ اشیر
 عبدالقادر شاہوانی ء پبلشنگ کمیٹی ء بارسکانی منت واروں کہ آواں منی دلبڈی کت ء منی
 کتاب چھاپ کت۔ باور بزانت ات کہ اگاں اے واجہانی دلبڈی ء کمک منا گون مہ
 بوتین ات تہ اے کتاب ء چھاپ کنگ منی وس ء چہ ڈن ات۔ اے کتاب ء پٹ ء پولی
 نزوری کل منی بڈ ء۔

عبدالصبور بلوچ

شال ۹۹-۷-۲۱

اولی بہر

_____ لہیتس ڈلگیس بن گپ

شُرک و پال چے و گش انت؟

شُرک و پالانی ہشتہ کنگ و نزارگ و اے الہی بیت کہ شرک و پال و بزانت و
معنی و بابت و ہم لہتیں ہبر بہ بیت۔

شُرک عربی زبان و لہزے کہ ایسی لغوی و بزانت کسے و رایا چیزے و اپا کیس
رب و کارانی تھا ہوار گجگ انت۔ بزاں اللہ تعالیٰ و کارانی تھا کسے و رایا چیزے و را آئی
شُرک و ہمراہ زانگ و منگ انت۔

پال چہ فال و در آتک کہ اے ہم عربی زبان و لہزے ایسی معنی و بزانت
شگون، پیش کشی و غیب و ہبر انت بزاں شگون و زورگ، پیش کشی کنگ و غیب و ہبر و
ہالاں چہ معلوم دار بوہگ فال و سرجم کنت۔

بلوچانی گورا آوانی ہم و چیکیں زندمان و کار مرز بوہگ و آسراماے گشت
کناں کہ شرک و پال و لیکہ کے نز اتلگ کہ اے عربی و ”توہم“ و انگریزی
(SUPERSTITION) و گوں کیشتر ہمدپ و ہم معنی انت۔ اے پیا شرک و پال
و بابت و ماگشت کناں کہ اے دوئیں لہزانی ہواری توہم و SUPERSTITION و
شرتر معنی و بزانت و دینت کہ معنی و ہم، وسواس، شک و گمان و شبہ زانگ بیت۔

نفسیات و رو و یک انچیں ہیال و گمانے و سرا ضد کنگ و گر بندگ کہ آئی رو

بوہگ ۽ باوری بہ بیت تہ بزاں ما ایشی شرک ۽ داراں۔

ہے پیا کشاف اصلاحات نفسیات ۽ تہا ایشی بزانت ۽ مطلب اے پیم دا تگ
”دینی زانت ۽ شکل ۽ گردگ ۽ رند وجود ۽ تلگیں سٹک ۽ راہبند“ ۲۔
سڈنی آئی لینڈ یو وتی ڈکشنری ۽ تہا SUPERSTITON ۽ معنی ۽ بزانت
۽ اے وڑادنت۔

Su-per-sti-tion

1-An ignorant of irrational belief, often provoked by fear, and based upon assumptions of cause and effect contrary to known scientific facts and principles.

2-Any practice inspired by such belief.

3-any unreasonable belief or impression. (1)

یک دگہ ڈکشنری ۽ تہا SUPERSTITION ۽ بزانت چوش دا تگ۔

Unreasoning belief in or fear of something mysterious (2)

انچو کش انت کہ شرک ۽ پال ۽ سرا بھیسہ ۽ باوری دارگ، عقل ۽ منطق ۽ دلیل
۽ سرا باوری نہ دارگ انت پرچیکہ ایش علم ۽ زانت ۽ فہم ۽ شعور ۽ چپ انت۔ دلیل ۽ منطق
۽ عقل ۽ ضد انت۔ ایشرا زانت کار کوریں باوری ۽ نام ۽ دینت۔ بزاں یک چیزے ۽
بابت ۽ عقلی ۽ منطقی پٹ ۽ پول نہ کنگ ۽ علمی راہبند اں کار نہ گرگ ۽ نام شرک ۽ پال انت
یا تو ہم پرستی انت۔ کہ پہ ایشی یوک ۽ سٹک دارگ الٹی انت۔

1. The new international WEBSTER'S STUDENTS DICTIONARY of the English language by; SIDNEY I. SANDAU-1996
2. KITABISTAN'S CONCISE ENGLISH DICTIONARY, compiled by; prof BASHIR AHMED QURESHI, Page no 370

ماچوش ہم گشت کناں کہ ایش ہما زرد و قلبی تسکین انت کہ ہیالانی تہا باوری ء
گمانے ودی بہ کنت۔ چوش بکن ءے تہ چوش بیت۔ چوش مکن ءے تہ چوش نہ بیت۔ ہمے
وڑا اگاں چوش بوت گڑا چوش بیت۔ اے کلیں جاوړ ء کیفیت عقلی ء منطقی نہ انت بلکن ء
فرض کنگ بنت۔

اے کلیں ہبراں پداگاں ماشرک ء پال ء بزانت ء تو صیف ء کیش ء گیواری ء
بہ کناں تہ اے آسردر کنیت کہ

”انچیں ہیال، ستک ء روسیہ کہ آروایتی وڑ ء پیما ٹکے ء، تمنے ء یا راجے ء
چاگردی زندمان ء لیکہانی تہاوتی جندی وڑ ء جہت ء جاگہہ بکن انت کہ آوان ء کائنات ء
بنی آدم ء زندمانی ء لوٹ ء گذراں گوں ہج ہمیں عقلی (Reasonable) چارگ ء
مارگ ء تپاسگی بنیاد ء بن ہشتے مہ بیت آشکر ء پال کشگ بنت۔“

یوک ۽ بلوچ

(شرک ۽ پالانی آماج انت؟)

بني آدم ۽ زندوهد ۽ تهذيب (Civilization) ۽ حد ۽ سيم سراں سر بوت
ته آواں په وت ۽ بازيں قدر (Values) ناميت انت كه ايشان ۽ په رضا ۽ جاگه په
لوٹ آواں وتي زند ۽ حصه ۽ بهرے جوڑكت انت۔

زندگوارينگ ۽ اے راهبند بني آدم ۽ زندماني ۽ كليں تک ۽ پهنا تاني ته گندگ ۽
مارگ بيت۔ شرک ۽ پالانی بني آدم ۽ زندماني ۽ ته هوار کپنگ ۽ بنيادی سبب ترس ۽ بیم
بوتگ۔ رند ترا غرض ۽ لالچ ۽ ديم ۽ جاورانی زانگ هم ايشانی ته هوار کپت انت۔

اگاں هورتی ۽ بچارات ته اے گشگ رونه بيت كه يوك ۽ بلوچ شرک ۽ پالانی
آماج انت بلکن ۽ جهان ۽ آبادیں كليں راج ۽ قوم ۽ تهذيبانی ته اوڙے ناوڙے شرک ۽
پال وتي پدرائی ۽ کفت۔ اگاں کيکے نيمگے پد متکلیں راج شرک ۽ پالانی آماج انت ته دومی
نيمگ ۽ ديمروی کتکلیں راجاں هم وتاراچه شرک ۽ پالانی سحر ۽ درکت نه کنگ۔ تنگيت ۽

امریکہ ء برطانیہ و ژس ہند ء دمگاں سیزدہ ء ہندسہ شومی ء نحوست ء نشانی زانگ بیت۔ سیزدہ
نمبر ء جاگہ ء بانانی تھا کس نہ نندیت، برز ء مزنیں ماژیانی تھا سیزدہمی نمبر ء تبک نہ بیت،
ہوٹلانی تھا سیزدہ نمبر ء کمرہ، سیزدہ نمبر ء میز ء سیزدہ نمبر ء ویٹر نہ بیت ء نیکہ مینو ء تھا سیزدہ نمبر
ء ورگی چیزے درج بیت۔ ہے پیا ماہ ء سیزدہ ء بیچ یمیں اہمیں کارکنگ نہ بیت۔

روسی چاگرد کہ یک وھدے زانت ء سرپدی ء آگہی ء دیروی ء نشان زانگ
بوٹگ ات، سویت یونین ء ”سابقہ“ بوھگ ء رند آچاگرد ہم یک رندے پداشرک ء پالانی
آماج بوانت۔ روسی ریاستاں چو امریکہ ء برطانیہ ء پیا سیزدہ ء ہندسہ شومی ء نشانی تہ
زانگ نہ بیت بلے آوانی ہمر وچگیں زندمان ء دگہ بازیں شرک ء پالاں جاگہ کنگ۔

روس ء شرک ء پالانی سراسٹک داروکیں مردم وھدے سہب ء سراچہ واپ ء
پادکانت تہ تہت ء سرے ایرکپگ ء ہندات ء وتی راستیں پاد ء زمین ء ایرکچ انت ء رند
ء چپیں پاد ء جہل ء کارنت۔ آوانی سٹک ایش انت کہ اگاں ہندات ء راستیں پادگ
زمین ء ایرکچگ مہ بیت تہ سرجمیں روج گوں جیزہ ء جنجال ء گوزیت۔ ہے پیا سفر ء
روگ ء پیش وتی سفر ء ارد ء ساماناں ایرکن انت ء کے بے ترپ ء تواری ء نندنت کہ
سفر شر ء سوب مند بیت۔ سلاکس ء نیمگ جنگ ء اگاں چاقوچہ دست ء بہ کپیت تہ ایشرا
مہمانے ء آہگ ء نشانی زانت۔ اگاں کسے شپ ء حراب ء ترسناکیں واپے بہ گندیت تہ
سہب ء پاد آہگ ء گوں آپ ء نل ء بیچ کنت ء وتی دیتگیں واپ ء کش ایت سٹک ایش
انت کہ اے پیم کنگ ء واپ ء اثر ہلاس بیت ء گوں آپ ء ہوار بیت۔

یازدہ جون نوزدہ صد ء نود ہپت ء روتا کانی تھا یک حالے شنگ ات کہ یک
فلپہنی جنیں آدمے ء وتی سہ چک ء قربانی دات تنکہ ترکوکیں کوہ آس مہ گواریت۔ اے

حبر ۽ پشت پد چوش ات که فلپائن ۽ سائنس دانان نیلا ۽ ہندو ۽ ہینا بومانٹ ۽ کوہ ۽ ترگگ ۽ گمان گنگ ات ۽ مردمان ۽ اے حال ۽ چہ سر پد گنگ ات تنکہ بنی آدمی جانانی تاوان کم ۽ چہ کم بہ بیت۔ اے سٹک ۽ بنیاد ۽ کہ بنی آدم ۽ قربانی دیگ ۽ جنجال ٹلینگ بنت یک سی ۽ سہ سال ۽ عمر ۽ جنیں آدمے ۽ وتی سہ چکانی سرداب ۽ تہا گوں داس ۽ برت انت ۽ آوان ۽ ترکو کیں کوہ ۽ ندرکت انت۔

ہے پیا بر صغیر ۽ نامداریں کُشنده لتاجی ہر دیں صوت ۽ ریکارڈ کنگ ۽ اسٹوڈیو ۽ بہ روت یا اسٹیج ۽ سراسوت اهان بہ کنت، آصوت ۽ ریکارڈ کنگ ۽ مُدام شپاد بیت۔ آئی گنگ انت کہ صوت پہ آئی سر سوتی دیوی ۽ پوجا ۽ عبادت انت۔

اماوس ۽ روج ۽ آصوت ریکارڈ نہ کنت ۽ نیکہ سفر کنت، اے روج ۽ ہج ہمیں نوکیں کارے ۽ بیج ۽ ہم نہ کنت۔ آجہان ۽ ہمک کُندے ۽ بہ بیت برت گوں باقاعدگی ۽ داریت، آئی گنگ انت کہ ”من آواگون ۽ سٹک ۽ سرا بھیسہ داریں منی ایمان انت کہ چہ مردماں رستگیاں واہگ ۽ مہر منی گو سستگیاں جنے ۽ نیکیانی بروردانت“۔

بر صغیر ۽ نامداریں ساز ۽ زمیل زانت تان سین ۽ قبر ۽ سرا رستگیاں گنر ۽ تاکاں مردم تنیکت ۽ ہم پہ ہمے امیت ۽ ورائنت کہ آوانی گٹ وٹش بیت۔ کلاگ ۽ توار ۽ تنیکت ۽ بازیں ملکانی مردم وتی وتی وڑ ۽ معنی ۽ بزانت دینت ۽ چہ آئی توار ۽ بال ۽ پال جنت۔

اگاں آسٹریلیا ۽ کلاگے توار بہ کنت تہ کُشت کہ کتے مریت۔

نیوزی لینڈ ۽ کلاگ ۽ توار سور ۽ آروس ۽ کلوه ۽ پیغام زانگ بیت۔ بنگلہ دیش ۽ کلاگ ۽ توار سیلاب (ہار) ۽ آہگ ۽ نشان زانگ بیت۔ وھد یکہ پاکستان ۽ کلاگ ۽

تو اور مہمانے آہگ و گمان کنگ بیت۔ ہندوستان آگاں کسے پپارے بچے بہ کنت و
 دکانے چچ بہ کنت یاد کہ پپاری ہندے بہ شہینت تہ آدکان یا ہندے چہ نظر و رنگ و حاترا
 شنبہ و روج و یک لیمبوعے و بہت سبزیں مرج زورانت سیاہیں بند کیے و کمانت و ہما
 دکان یا ہند و دیمادرنج انت۔ اے ہے پپا اگاں کسے گاڑی نے یاد کہ وڑیں نوکیں چیزے
 بہ زوریت تہ آرا چہ نظر و رنگ و آئی دیمادرنگیں و کوہنیں بوٹے درنج انت۔ اے

ہندوستان و تنیکت و اگاں کسے و گورا پیل و پٹے ایر بہ بیت تہ آوتارا چہ حمر
 ہمیں بلا و رنج و گرانیوں چہ دورزانت بزاں آئی گورا چچ ہمیں جنجال اتک نہ کنت۔ اے
 جہان و بازیں ہند و دمگاں پھانزم و ٹیلی پیتی و علم گوں سوب مندی و دیم
 روگ و انت۔ غرض نارداہانی علاج و آپریشن (بر و برین) و درگت و بیوش کنگ و
 حاترا ہم چہ ہے علماں کار گزنت۔

ہے پپا جہان و آبادیں بازیں ڈیہہ و راج چہ موسیقی و ساز و زیمیل و نادراہانی
 علاج و کنت۔ بلوچانی تہا پہ گوات و نادراہی و چہ قدیم و ساز و زیمیل و گوں علاج
 کنگ بیت۔ ساز و زیمیل زانتانی پٹ و پول و اے ہر ثابت کنگ کہ ساز و زیمیل یاد
 داشت و تیز کنت و مردم و تہا انکلکچرل کپی سٹی و دی کنت۔ ساز و زیمیل بازیں مذہبانی
 مذہبی دودانی تہا ہم است انت۔

چہ اے کلیں حمر اں چہ نوکیں و ہد و سٹک و باوری و مثال و درور امریکہ و
 ہواریں و کشی بیگ انت کہ پہ مرگ و مذہبی سٹک و بے دروریں مثالے زانگ بیت۔
 امریکہ و سی و نہہ مردماں ہواری و کشی کنت۔ کہ ایشانی تہا بیت و یک جنیں

۱۱-۰۶-۹۷
 روتاک انتخاب جب ۲-۰۶-۹۷
 ۱۲۵ اکتوبر ۱۹۹۸

۱۔ روتاک انتخاب جب
 ۲۔ کی تلاش
 ۳۔ جگ سنڈے میگزین
 قاضی جاوید

آدمؑ ہر دہہ مردیں آدم ہوار انتنت کہ ایشانی عمر پستؑ یک سالؑ بگرتا پتا دؑ دو سالؑ
 نیامؑ انتنت۔ سازؑ زبیلؑ و گو سنگیس مذہبی استادےؑ آئی سیؑ ہشت منوکاں پہ اے
 حاتراوت کشی کت کہ پہ آواں ”جنت“ گچین کنگ بوتگ۔ اے کلیں مردم یک جا گہےؑ وچ
 انتنتؑ مخصوصیں سیاہیں وردی یے گوراث۔ کل آرامؑ سراوتی وتی تہتانی سراوتگؑ
 چہ اے امروزؑ شتگ انتنت۔ ہر کسی تہتؑ وچیں پادےؑ پہناتؑ چہ سامانؑ پُریں آوانی
 سوٹ کیسے ہم ایرات۔ سوٹ کیسؑ و سامان کوئیں ستکؑ و ٹرانگؑ گجیت کہ دومی
 جہانؑ اے سامان آرا کار دینت۔ ۱

پہ درورؑ حمرؑ ثابت کنگؑ اے مثال بس انتنت تکہ بازیں چیز دووار کشتگ مہ
 بنت۔ کوئیں ستکؑ و شرکانؑ پہ ہے حاترا اے بن گپؑ و تہا آرگ نہ بوت کہ یکے و
 آوانی دووار بشتہ کنگؑ حاجت اتؑ دومی ہمت راجؑ ہندؑ کوئیں دورؑ باریؑ و شرک
 و پال ہمکنس باز انتنت کہ ادا آوانی گنجائش نہ بیت، بلے اے کتابؑ و آدگہ بنگپانی
 چارگؑ اے حمر و تچک بیت۔

آسرا لیش کہ جہانؑ آبادیں بازیں راجؑ و قومانی تہا تیکتؑ و ستکؑ و شرکانی سرا
 باوری دارگؑ و روج اُست انتنت۔

بلوچ ء آدگہ راجانی

یک پیمیں شرک ء پال

اے حمر کشنگ کہ جہان ء آبادیں کس اس کلیں راج ء قومانی تنہا شرک ء پال
وڑے نہ وڑے ء بوتگ ء است انت۔ اے ہبر ء گیشواری المی انت کہ بلوچ ء آدگہ
راجانی نیام ء کجام شرک پال یک پیم ء یک ڈول انت؟

زند ء دیروی ء اے کس اس ء آہگ ء بلوچاں بازیں سرد ء گرم دیتگ، آہاں
بازیں راج ء قومانی ہمراہی ء ہواری ء زندگوزینگ، دومی راجانی حملہ ء اُرش ء آماج
بوتگ انت ء وت دومی آنی سرا حملہ ء اُرشے ہم کنگ۔ حاکم ہم بوتگ انت زبردست
ہم، دومی راجانی زمین ء سراثنگ انت ء پہ دومی راجاں وتی زمینے ہم یل داتگ۔ اے
ڈرستیں چست ء ایراں اگاں بلوچاں یک نیمگے دومی مذہب ء مذہبی ستک ء باوری وتی
ہواریں زند ء بہر جوڑ کنگ انت تہ دومی نیمگ ء آدگہ راجانی دود ء ربیدگ ء زند رہبند ہم
زرتگ انت کہ آوانی تنہا شرک ء پال ہم ہوار انت۔ یک وڑیں شرک ء پالانی بابت ء
اے حمر ء کشینگ سک گران انت کہ کجام شرک بندات ء کجام راج ء گون بوتگ؟ یا کجام
راج کجام شرک ء پال ء اصلیں واہند ء حدابند انت، بلے اے حمر تچک انت کہ بازیں

شرک و پالاں بازیرا جانی تہا ہورای و ردوم زرتنگ و دیما اتنگ انت۔ دیروی و تگ
 و تہا بازیرا جاناں بازیرا شرک و پال میل داتگ انت و بازیرانی تہا انگت و است و
 برجہ انت۔ چہ اے بحث و باوست و کشینگی ہبرایش انت کہ بلوچ و آدمگہ راجانی
 ہورای و یک ہمیں شرک و پالانی بابت و ہبر بہ بیت۔ روج و استال و ماہ، آپ و آس
 و گوات و درگت و کلیں جہاں و آبادیں راج و ٹکاں وتی وتی و ڈیس ستک و عقیدہ داشنگ
 و راجہ و بنداتی زند چہ ایشانی اثران نہ رکیتگ۔

زند و اے بنی لوٹانی، یا پہ زندگ بوہگ و المی میں چیزانی سکی دروشم و راہبند
 بلوچانی تہا ہم گندگ بنت۔

جنیں آدم و لاپ پری و بگرتا چلگ بوہگ و سور و آروس و دوداں بگرتا مرگ
 و میران و راہبند ان دومی راجانی و بلوچ راج و بازیرا شرک و پال انچوش یک و ڈ و یک
 ہم انت کہ بازیرا جست ذہن و تہا و دی بنت۔

چہ مرگاں پال و زورگ و رسم سک کہن و قدیم انت، عرباں ہم چہ کلاگ و آدمگہ
 بالی مرگاں و چہ دومی جناوراں پال کش اتگ، بلوچ تنیکت و چہ ٹی ٹی، شانٹل، کپوت،
 کلاگ، گولوبلبل و دگہ بازیرا بالی مرگانی توار و بال و چہ پال جن انت۔

”رومی مخبران غیب کی طرح بلوچ بھی پرندوں سے فالگیری کے وہم میں مبتلا
 تھے۔ اور تو ہم پرست ہونے کی وجہ سے قسمت اور بدشگونینوں پر یقین رکھتے تھے“ ۲
 چو بلوچاں چینی آں ہم چہ پس و بردست و ہڈ و پال جنگ یا پیش کشی کتگ ۳

تاکدیم ۶۰۶

چودھر و گلام رسول

۱۔ مذہب عالم کا تقابلی مطالعہ

تاکدیم ۵۰۶

محمد سردار خان بلوچ، پروفیسر ایم انور رومان

۲۔ بلوچ قوم کی تاریخ

تاکدیم ۱۰۶

۳۔ تاریخ ڈیرہ غازی خان (دوم) عبدالقادر خان لغاری

سحر و ساحری، نظر و لگک، نادر اسی و علاج، چم نے، لٹ نے بردست نے
 پرگ، دست و دل نے کچک دیگ، دست و پادانی لٹکانی سر و پر و کسان و مزن بوہگ،
 تچک و چوٹ بوہگ و ہے ہمیں دگہ بازی شرک انچیں انت کہ کلیں راج و ٹکانی تھا
 وڑے نہ وڑے و گنگ و مارگ بنت۔

ہمک نوکیں چیز و گنگ و گوں بنی آدم و جیں و تہا ترس و جاوڑے ودی بیت
 بلے آ چیز و شری و سرا چارگ و ٹپاسگ و رند باز براں بنی آدم و لیکہ و ہیال بدل انت۔
 ہمے پیم گوں آسن و بوتگ۔ بندات و مردماں چہ آسن و ترسے چیر کچتگ بلے رند تراہمے
 آسن، بنی آدم و بازیں نیم و ترس و پیرزگی و بروک ہم بوت۔ رومی و سائینانی مذہبی
 سروکانی حجامی ہجر گوں آسن و اوزاراں کنگ نہ بوت۔۔۔۔۔ یونانی عبادت و جاہ و
 آسن و آرگ سک ہراب زانگ بوتگ ات۔۔۔۔۔ کریٹ و مینے ڈیمس و نام و قربانی
 و ہج ہمیں آسن کارمرز نہ بوت۔ (پہ اے حاترا کہ ٹرو جانی جنگ و مینے ڈیمس چہ آسن
 سلاھاں کنگ بوتگ ات) ہاٹن ٹانانی مذہبی سروک جناورے و کنگ و یاچک و سنت
 کنگ و آسن و چاقو کارمرز نہ کھت۔۔۔۔۔ زر باری روبرکتی افریقہ و او آمبوہم پہ چک و
 سنت و آسن و اوزار کارمرز نہ کھت بلے اگاں جاگے بہ کھت ہم تہ آسن و کارمرز
 کنگ و رند پہ مدامی گنڈ کھت۔۔۔۔۔ یہودیاں بیت المقدس و ہیکل یا قربانی و کشار
 جاہ و جوڈ کنگ و آسن کارمرز نہ کھت۔ ادیمتر مردمانی پہ آسن و بابت و لیکہ و ہیال
 بدل بوتنت، ہما آسن کہ بنی آدم آراوتی نزدیک و آرگ و تیار نہ ات، آئی زندمانی و
 بہرے جوڈ بوت و ایشی سراستک و عقیدہ ہم دارگ بوت۔

”لوہے سے دیوتاؤں اور انکے کارپردازوں کے تقفر
 کا دوسرا رخ بھی ہے یعنی اسکی بدولت انسان کے
 ہاتھ ایک حربہ آجاتا ہے جو حسب ضرورت روحوں
 کے خلاف استعمال کیا جاسکتا ہے۔ چونکہ لوہے سے
 انکو اس قدر متعزّر سمجھا جاتا ہے کہ وہ ایسے لوگوں یا
 چیزوں کے قریب تک نہیں آتے جو اس مکروہ
 دھات کی حفاظت میں ہوں۔ لہذا ظاہر ہے کہ اس
 سے ایک نیرنگ یا طلسم کا کام لیا جاسکتا ہے تاکہ
 بھوت پریت یا دوسری خطرناک روحوں کا سدباب
 کیا جاسکے“

آسن بازیں راجانی تھا چہ ہروڑیں جن ء جنس ء دیہہ ء بلا، بدیں ارواہ ء مشکل ء جبالاں
 چہ رکینگ ء جوانیں توجیلے زانگ بوت۔

اسکاٹ لینڈ ء کوہی دمگال آسن چہ بدیں ارواہاں رکینگ ء شرتریں سبب زانگ
 بوتگ ___ اگاں کسے ء کیسگ ء مہیے مان بوت تہ پریاں آراچست کت ء برت کت
 نہ کت ___ چلگی نیں لوگے ء چلگی نیں جنیں آدم ء تہت ء دیدیا کر ء گورا آسن یا میہ
 یے ایر بوت تہ چچ وڑیں ارواہ پہ آئی نہ اتکنت ---

ہے پیاشکاریاں وتی ہمرائی ء شکار ء وہد ء مدام یہودی سارنگی (اے سارنگی
 دپ ء کنگ ء سُرپ ء چنڈے ء گوں جنگ بیت کہ اے ننگ یا لکک گشگ بیت)

بُرتگ چہ ہمیشی سوت الہان کنگ آوانی ستک اے بوتگ کہ ایشی زورگ ء بدیں ارواہ
نزیک ء نیاھنت پرچیکہ ایشی لکک آسن ء بیت۔

بلوچانی ستک ء شرک ء پالانی گندگ ء گول اے ہبر پد رنہ بیت کہ چہ آسن ء
آواں ٹرس ء نیم داشنگ یا آسن ء لپر زگ بوتکنٹ بلے اے الما پد رانت کہ بلوچ ہم
آسن ء را ہے لیکہ ء غرضانی حاترا کارمرز کعت۔ چوکہ سالونک ء تر ء گرد ء الما کارچ ء
کاٹارے لائک ء بندت۔ (نوکیں زمانگ ء پستولے لائک ء بندانت بلے ایشی بنیاد ہے
شرک انت) ہے میہ، کاٹار، کارچ ء پستول سالونک ء چہ بدیں ارواہاں رکینیت چہ جن ء
پریاں پھریزیت۔ پرچیکہ بلوچانی ستک ایش انت کہ اگاں آرا اے چیز گون مہ بنت تہ
جن ء پری آرا برنت ء مٹ کعت۔ کیشتریں ہند ء دمگانی بلوچ مردین آدماں
الما کارچے لائک ء بتگ یا چاقویے کیسگ ء انت، اے چیز بندت ء شرک ء پال ء
سبب ء یہ بلوچاں اتکنٹ بلے رند ء ایشانی لیکہ بدل بوت کہ چاقو ء کارچ مردیں آدم ء
سہت انت۔

بلوچانی تہا تیکت ء چلگی نیں جنیں آدم ء آئی چک ء پھریزگ ء آوانی سرچہ ء
چیر ء چاقویا میہ یے ایر کعت۔ یا چلگی نیں جنیں آدم ء سراپٹی ء بندت ء ہے پٹی ء تہا
سوچن مان جعت۔ اے کلیں چیز یہ آسن ء بلوچانی ستک ء باوری ء شون ء دینت۔

ہے پیاسہت ء تنگہ ء زیورانی سچینگ ء پر کنگ انت۔ ایشی بابت ء دووڑیں لیکہ
ہستت یکے ایش کہ غلام داری چاگرد ء بدن ء نازرک تریں بہران ء تنگ کنگ ء آسن

مان کنگ ء بندگ بوتگنت، چوکہ گوش انت، پونز انت، گٹ انت، سرانت، دست أنت،
پاد أنت۔

دومی حیال ایش انت کہ بنی آدم ء ذہن ء اے ہبر بوتگ کہ ارواہ چہ بدن ء گوش
ء پونز ء گٹ ء سر ء راہ ء کشگ بیت ہے حاترا اے جاگہان ء آسن مان کنگ یا بندگ
بوتگ۔ لیکہ ہر کجام بہ بیت بلے اے ہبر تچک انت کہ گوں سہت ء زیوراں بلوچانی دوستی
کہن ء قدیم انت۔

یہودی سارنگی ء وڈ ء بلوچانی ”چنگ“ انت کہ گوں آسن ء جوڈ کنگ بیت ء آئی
راہ ء رندانی ہمراہ انت۔ اے درتیں حبراں پدھج یمیں شکے پشت نہ کپیت کہ گوں آسن
ء بلوچانی ستک وڑے نہ وڑے بوتگ ء تنیکت ء است انت۔ چہ ہون ء ٹرس ء نیم ء لیکہ
سک کہن ء قدیم انت۔ بازیں راج تنیکت ء ہے حیال ء سراکار بندت۔ بلوچانی ستک
حون ء بابت ء ایش انت کہ خون گران انت۔ (ہے پیادر چک ء تچوکیں آپ ء گرمی ء
ٹاک ء آکوٹ ء دگہ بازیں چیز گران انت) بلوچ پھمر ہون ء لگت نہ دینت ہون ء
سراسٹ نہ کعت بلکن ء مدام ء ہر جاگہ ہر وڑیں چیزے ء خون ء بہ گندنت آرا بار
دینت۔ جنیں آدمی نادر اہی ء چلگی ء حوناں مدام کنڈ کعت۔

وسطی افریقہ ء لاتو کائی مردمانی گور ء اگاں چلگی میں جنیں آدم ء ہون بہ پوٹ
انت ء بہ کپنت تہ آھے زمین ء آکاں کروڈنت ء آہاں ہما آپ ء درپ ء مان کعت کہ
آئی تہا چلگی میں جنیں آدم ء جان ششنگیں آپ مان بنت۔ پدا لوگ ء چپیں پہنات ء
مزنیں کنڈے جعت ء ہمے آپاں ہمے کنڈے تہا رتچت ء بار دینت!

سرء مودانى بابت ء ہازیں راج ء کانی تہا وڈ وڈیں ستک ء شرک ہستنت۔ سرء مودان ء دست جنگ نیادت ء ویکہ سرء موداں چھت ء ٹاپ کھت۔ اے لیکہ ء ستک ء دو سبب بوتکنت یکے ایش کہ سرء مود ارواہ ء یارواہانی جاگہہ انت ء چہ سرء مودانى دست جنگ ء چنگ ء ارواہ ء گروند رسید گڈا ارواہ چہ گزند دیوک ء وتی بیرء الم ء کپت۔ دومی ایش کہ چنگیں مودان ء چیر و میگ ء اندیم کنگ ء جنجال ہم بوتک۔ ستک ایش انت کہ بنی آدم ء بدن ء کجام اعضائے (ناخن، مود ء دکہ دکہ) چہ بدن ء جتا بوہگ ء رند ہم گوں بدن ء وتی تعلقے داریت ء چہ ایشاں بنی آدم ء رانقص ء تاوان رست کھت ء بدن ء اے اعضا پہ سحر ء ساحری ء ہم کارمرز بوت کھت۔ ایسی ارزانیں حل اے درگیجک بوت کہ مود ہجر چنگ ء تراشگ مہ بنت تنکہ نقص ء تاوان ء رسگ ء نوبت مہیت۔

فریک (فرانیسی۔ فرایک اشاں ششمی صدی عسیوی ء فرانس فتح کت، بن اصل ء اشانی تعلق کوشنین المانوی راج ء چہ ہستنت) بادشاہان ء مودانى چنگ ء تراشگ ہجر بیہنگ چہ کسانی ء آواں وتی مودداشکنک۔ شاہ ء بادشاہ زادگان اگاں وتی دراجیں ملکور بہ چتین انت تہ آوانی تھت ء تاج ء وارثی ہم شنگ ات۔ بادشاہان ء مزنی دیوتاءء داتگ ء مود دیوتاءء ہنکین انت۔ اگاں مود چنگ ء تراشگ بہ بنت تہ دیوتادگران بیت ء آئی دگرانی پہ بادشاہ ء ہروڑ ء تاوان ات۔

ماسائی برادری ء مردم کہ آوان ء ہور ء آرگ ء ہزر ء زاینکار منگ بوتگ۔ ہجر وتی ریشاں نہ چھت ء نیکہ چہ وتی ریشاں ہئی ٹالے کھت۔ پرچیکہ ستک ء رد ء آوانی کلین کرامت ریشانی تہا انت۔ مسائیانی سردار ء دومی جادوگر ہے ستک ء دارنت کہ اگاں آوتی ریشاں چہ ٹالے بہ کھت تہ آوانی گنجیں نیکی ء شری ہلاس بنت۔

مارکیاس ء مردامانی بابت ء کھت کہ آمود پہ سوگند ء ورگ ء عہد کنگ ء

دارنت۔ اے عہد ء سوگند کیشتر پہ بیر ء گرگ ء بیت۔ آوانی چو ٹیل رُدت ء مزن
 بنت۔ وتی بیر ء گرگ ء رند گڈا چو ٹیل ء چعت کوھنیں عہد ء نوبتاں جرمنانی تہا ہم اے
 ہمیں دود ء رہند گندگ بوتگ انت۔

ٹوراڈ جاؤن ء وھدے رشک ء بوٹاں چہ چک ء را پہازگ ء ہاترا آوانی
 موداں چعت یا سر ء ساہ انت تہ آئی سر ء گومب ء کیں مود الما پشت گیجنت۔ آوانی
 سٹک ء رد ء اگاں کلیں مود چنگ بہ بنت یا سر ء ساہگ ء کلیں مود چنگ بہ بنت یا سر ء
 ساہگ ء کلیں مود دور کنگ بہ بنت تہ آئی سر ء تہا بازیں ارواہاں چہ یکے ہم پشت نہ
 کپیت۔ ایشی آسرا چک نادراہ بیت ء کڈیت۔ ہے پیا کاروبانک بوتگنت۔ ایشاں
 وھدے چک ء مود چنگ یا ساتگنت تہ سر ء تہا جاگے ء کے مود الما پشت کیٹگ کہ آمود
 باز براں بھیں عمر ء سبد ء سر ء پر بوتگنت یا گڈا ورنائی ء چنگ ء دور کنگ بوتگنت۔ ایشانی
 ترس اے بوتگ کہ چک ء ارواہ تراں مہ کنت۔ ۲

اے لیکہ بازیں راج ء قومانی تہا ہستنت کہ سر ء مود چکل دیگ نہ بنت بلکن ء
 بازیں جاگہاں کنڈ کنگ، دیوال ء مان جنگ، درچکے بندگ یازر ء تہا دور دیگ بنت تنکہ
 دژمن ء بدیں مردے ء دستاں مہ کپنت ء چہ ایشاں آوانی سرا سحر کنگ مہ بیت۔

”.....بلوچوں میں بالوں کے نذرانہ کے
 رسم کے آثار ہمیں ان کے سامی آباؤ
 اجداد میں بھی ملتے ہیں۔ سامی نہ صرف ماتم
 بلکہ دیوتاؤں کی پوجا میں بھی عموماً بالوں
 کے نذرانے پیش کرتے تھے“

نوں بچارات کہ بلوچانی پہ سرء مودء ریشاں ستک ء باوری گوں ہمے برز ء
 ہیالاں چٹکس ہمدپ انت۔ بلوچ مدام گشت کہ ساہ سرء تہا انت۔ اگاں ہورتی ء
 چارگ بہ بیت تہ ساہ ء مراد ارواہ انت۔ مودء دارگ ء لیکہ بلوچانی تہا چہ قدیم ء بوتگ ء
 بازیں بلوچیں تک ء تمنانی تہا تنیکت ء برجاء ہست انت۔ چو آدگہ راجاں بلوچ ہم وتی
 سرء موادں دؤر نہ دینت۔ بلوچیں جنیں آدم ہر دیں وتی سرا بہ رند انت تہ سرء ٹھاں ہوار
 کت ء دیوال ء پلے ء مانے جوت سنگے ء چیرائے دینت یا در چکے ء تر کے ء مانے
 کت۔ انوں بلوچانی عقیدہ ء ستک ایش انت کہ اگاں ہمے مود دور دیگ بہ بنت تہ اے
 لگت بنت ء ہا مردم ء کہ مود انت آئی سر در دکت بلے اے حمر ء بساں تنکس نہ انت
 اصلیں حمر یا بنکی ستک بلوچانی ہم ہے بوتگ کہ چہ بدن ء جتا بوتگیں اعضا یے ء چہ
 مردم ء سرا سحر کنگ بیت ء مودانی چیر دیگ ء اندیم کنگ ء بنی لیکہ ہم ہے بوتگ۔
 مار کیساں ء جرمنانی پیم ء پہ سوگند ء ورگ ء عہد کنگ ء بلوچ ہم وتی موادں دار
 انت یا باز براں پہ قول ء منت ء وتی چوٹیل ء چوت ء زیارتی در چکے ء بند انت۔

بلوچے ۽ ریشانی دست جنگ آرا پہ ہر وڈیں کارے ۽ لاچار کنت۔ یا کہ پہ امانتی
 وتی ریش ۽ نالے ایر بہ کنت تہ ایشرا منیں ۽ بے بہائیں امانتے زانگ بیت۔ بلوچ قول
 کنگ ۽ سوگند ۽ ورگ ۽ حردیں وتی ریشاں دست بہ جنت تہ آرا حردیم کہ بہ بیت وتی قول
 ۽ سوگند موگ کپیت۔

بلوچانی تہا اے شرک ہم است انت کہ اگاں لاپ پری میں جنیں آدمے ۽ ماہ ۽
 نوک بہ بیت آئی درد باز بہ بنت ۽ آئی چک پیدا مہ بنت انچیں مردے ریشاں ۽ شودگ ۽
 آئی شودوک آرا دیگ بہ بنت کہ آئی پھر وتی ریش نہ چنگ ۽ نہ ساتکت کشت اے پیما
 لاپ پری میں جنیں آدم ۽ درد ہم آرام بیت ۽ آئی چک ہم پیدا بیت۔

بلوچ چک ۽ سر ۽ ساہگ یا چنگ ۽ الما آئی سرا کے مود پشت گنج انت۔ ظاہر ۽
 تچک ۽ اے پہ قول ۽ ماگی چکاں کنگ بیت بلے بنداتی ۽ بنی ستک ہم ہمیش انت کہ ”ساہ
 سر ۽ تہا انت“ ۽ ساہ ۽ مراد ارواہ انت۔

چو مود ۽ پیما ناخن ۽ دنتان ۽ دور نہ دیگ ۽ ستک ۽ باوری ہم ہست انت۔
 ایشانی بنی لیکہ ۽ خیال ہم موانی لیکہ ۽ خیال ۽ گوں بندوک ۽ ہمگر نچ انت۔ ایش بدن ۽
 بہر انت ۽ چہ بدن ۽ جتا بوہگ ۽ رند ہم بنی آدم ۽ متاثر کت کعت۔ چہ ایشاں بنی آدم ۽
 نقص ۽ تاوان دیگ بوت کنت یا آئی سرا سحر ۽ ساحری ۽ اثر بوت کنت۔

ٹرکاں ناخن چنگ ۽ رند پھر دور نہ دانگ انت بلکن ۽ مدام دیوال ۽ تہگے ۽ شم ۽
 ایر ۽ اندیم کنگ انت۔ آوانی ستک اے بوتگ کہ اگاں ناخن دور دیگ بہ بنت تہ محشر ۽
 روج ۽ آواں ایشانی حساب دیگ کپیت ۽ یک یک ۽ ناخن درگیگ کپنت۔

آرمیدیا ۽ مردم چنگیں مود ۽ ناخن ۽ دراتلگیں دنتان ۽ دور نہ دیئت بلکن ۽
 ایشاں انچیں جاگے ۽ ایر کعت کہ آجا گہہ مقدر بہ بیت چو کہ رر جاء دیوال، بان ۽ شم،
 زیر یا در چکے ۽ شم ۽ تہہ۔ ستک اے بوتگ کہ محشر ۽ روج ۽ بدن ۽ اے اعضا ہانی یک

رندے پدا کار کپیت۔ اگاں اے دور دیگ بہ بنت تہ ایشانی چنگ ء درگیگ ء تو آرگ
گراں بیت۔!

اصل ء اے چیزانی چیر دیگ ء اندیم کنگ ء بنی لیکہ سحر ء ساحری انت۔ بلوچانی
تہا ہم پہ ناخن ء دنتان ء ہے وڈیں لیکہ ء خیال است انت۔ بلوچ کشت کہ چنگیں
ناخن ظاہر ء لوگ ء دور دیگ مہ بنت کہ لوگ ء واری کنیت۔ ہے پیا جنیں آدم ء پادانی
چنگیں ناخن کل کنگ بہ بنت تنکہ آتچو کے مہ بیت۔ یا دست ء پادانی ناخن یکیں روج ء
چنگ مہ بنت کہ غمی ء وشى ہواری کاہنت۔ یا چنگیں ناخن انچیں آپے ء تہا دور دیگ بہ
بنت کہ آتچوک بہ بیت ء پہ سبزیں کشاراں روک بہ بیت۔ ہے پیا وہدے کسانیں چکے
ء دنتان در بیت تہ آرا سبزگ ء نمبگے ء کل کت۔ اے خیال ہر وڈیں بہ بنت بلے بنی
لیکہ یکین ء ہوار انت۔ ڈک ء گرہن ء بابت ء ہم بازیں راجانی گوں بلوچاں یک وڈیں
ستک ء لیکہ انت۔ چلگ، سور ء اروس ء مرگ ء میران ء خاصیں وڑے ء ایشی خیال
دارگ بیت۔

ٹرانسلوینیا ء سیکسن آنی تہا وہدے جنیں آدم گرانیں چک ء دردانی آماج بیت ء
آنی چک پیدانہ بیت تہ آئی گد ء پچاں پرایں کلیں گرہن ء ڈکاں پچ کت۔ بندیں گبلاں
ہم پچ کت ستک ایش انت کہ اے پیم کنگ ء درد کم بنت ء جنیں آدم چلگ بیت۔
شرق الہند ء جنیں آدم ء لاپ پری ء بگرتا چلگ بوہگ ء ہے راہند ء سراسر عمل
کنگ بیت۔ آوانی خیال ء اگاں لاپ پری نیں جنیں آدم موداں بہ گوپیت یا چیزے بہ
کشیت ء ترند بہ کت تہ ایشی سبب ء چک نز کنیت ء تہہ ماتہہ بیت ء چلگ بوہگ ء وہدے
ہے ہمیں اثرے چلگی ایں جنیں آدم ء سراسر ہم کپیت۔!

ٹرانسلوینیا، جرمن، ودیگستان، میلکن برگ، آرگل شائر، بمبئی، جزیرہ سالطہ،

مردم ہم ہے راہبندانی سر اعمل کعت۔ ۲

ڈک، گرہن، بابت، بلوچانی لیکہ ایش انت کہ تکلیف، جنجال، ساعماں
ہمک، وڑیں، ڈک، چچ، کنگ، بہ بیت، چوکہ، وہدے، جنین، آدمے، گرانیں، چکی، درداں، بہ بیت،
آچک، مات، بہ بیت، لوگانی، کبلاں، چچ، کعت۔ جنیں، آدم، سکا، لک، کنگ، گو، پنگیں
موادں، چچ، کعت۔ تحت، ڈک، داتنگیں، روت، متاباں، چچ، کعت، بی، بی، فاطمہ، پتنگ،
آپ، کعت، تنکہ، چچ، بہ بیت، جنیں، آدم، چک، مات، بہ بیت۔ ۳

ہا، جنیں، آدم، کہ چکی، درداں، بیت، آدمی، درد، گران، بہ بنت، آئی، مرد، پر، ما، انت، کہ
وتی، ہانگ، چیر، اندکی، چچ، بہ کنت۔ حج، وہدے، مسلمانانی، احرام، ہم، چچ، ہمیں، ڈک،
گرہن، مان، نہ، بیت۔ بلغاری، پہ، لاپ، پری، نہیں، جنیں، آدم، پادانی، سر، پہ، سر، کنگ،
شر، نہ، زانت، آوانی، سٹک، ایش، انت، کہ، جنیں، آدم، چلگ، بوگ، وہدے، آدمی، درد، باز، بنت،
آرا، چکت، پیدا، کنگ، جنجال، بیت۔ ۱

ہے، پیا، بلوچیں، جنیں، آدم، ہم، لاپ، پری، وہدے، وتی، پاداں، سر، پہ، سر، نہ، کنت، کہ
روت، آئی، چک، پیڑ، انت، رند، میڈیکل، سانس، پٹ، پول، ہم، پہ، لاپ، پری، نہیں
جنیں، آدم، پادانی، سر، پہ، سر، کنگ، ننگ، راہراب، زانگ۔

۱ شاخ زریں (جلد اول) جارج فریزر، سید ذاکر اعجاز تاکدیم ۴۷۶

۲ ایضاً تاکدیم ۴۷۸

۳ بی بی فاطمہ، پتنگ، بچارات، بلوچانی، شرک، پال، تہا، چک، مات، بن، گپ

”یہودی میں سات کا عدد مقدس سمجھا جاتا ہے جس طرح ہفتہ کا ساتواں دن ان کے نزدیک بہت مقدس خیال کیا جاتا ہے..... ہر ساتویں سال زمینیں بلا کاشت چھوڑ دی جاتی ہیں..... یہ سال کنعان میں آباد ہونے کے بعد ہر سات سال بعد منایا جاتا ہے“ ۲

گوں ہپت ے عدد ۶ بلوچانی ہم مزنیں نزدیکی ۶ تعلقے است انت۔ بلوچانی ستک ۶ رد ۶ آسمان ہپت انت۔ درین ۶ رنگ ہپت انت، مات ہپت بر ۶ وتی چک ۶ شیراں بخشیت، ہے پیا کتوک ۶ پیشانی ۶ بستگیں گد ۶ ہپت سوچن مان کمت۔ ہپت پشت ۶ کیشتر نام ۶ گرانٹ۔ ہپت گردگیں بگ، ہپت رنگیں چادر، ہپت روج ۶ شاکامی ۶ ماسگ ۶ ہپت بر ۶ گوندو دیگ۔

اے کلیں چیزگوں ہپت ۶ عدد ۶ ہند ۶ بلوچانی ستک ۶ باوری ۶ پیش داریت۔
”رگ ویدیں ہے“ بیل نے زمین اور آسمان کو اٹھایا ہوا ہے“

(اتھر وید ۱۱.۱۴)

بلوچانی بازیں ہند ۶ دمگاں اے ستک است انت کہ اے جہان گوک ۶ کاشانی سہرا انت۔ ہر وہدے کہ گوک کاشاں چندیت، یک کانٹے دم ۶ بارت تہ زمین ۶ دومی

تاکدیم ۴۷۹

جارج فریزر، سید ذاکر اعجاز

۱۔ شاخ زریں (جلد اول)

تاکدیم ۴۲۲+۴۲۳

چودرھری غلام رسول

۲۔ مذاہب عالم کا تقابلی مطالعہ

کانٹ ء چنڈیت گدا زمین جب بیت۔

اے جہاں اوشتا بے شک مادگ ء کانٹ ء سرا

درچکاں گوں مردین آدم ء جنیں آدم ء یا بچک ء جنک ء سور دیگ ء دودسک کہن انت۔
ہے پیالے دود ہندوستان ء دومی رو دراتکی مُلک ء ڈیہاں ٹیکت ء وڑے نہ وڑے ء
است انت۔

بلوچ ہم وتی چکاں گوں ردچکاں سور دینت، درچکانی تہا گیشتر گوں کرک ء
اے گیشتر قول ء ماسگی چک بنت۔

ہندوستان ء نوکیں گاڑی ئے یادگہ انچیں نوکیں چیزے ء راجہ نظراں رکینگ ء
ہاترا آئی دیما درنگ ء کہنیں بوٹے درنج انت۔

بلوچ چہ نظر ء رکہینگ ء بازیں راہند کارمرز کت بلے یکے ہمیش انت کہ
ہندوستان ء ہند ء دمگاں رواج گپنگ۔ (گیشیں معلومداری ء نظر ء بن گپ ء بچارات)
گوں سنگ ء درچکاں ہم بلوچانی ستک ء عقیدت چو دومی ہند ء دمگ ء راج ء قومانی وڑے
است انت۔ ہے پیما چو آدگہ راج ء قومانی وڑے بلوچ ہم سیاہیں پشی یے دیما گوزگ ء بد
برنت۔ بلوچے اگاں پہ مقصد ء کارے ء جاگے روگ ء بہ بیت تہ آراجت کنگ، یا چہ
پشت ء آرا گوانک جنگ ہم چو دومی راج ء قومانی وڑا ہراب ء پال کنگ زانگ بیت۔

شپ ء اسپتیں چیزے دیگ ء (خاص وڑے ء واد) ہندوستان ء بازیں ہند ء
دمگاں شتر نہ لیکن۔ ہے پیما بلوچ ہم شپ ء اسپتیں چیزے دیگ ء پھریز کت خاصیں
وڑے ء واد ء ہیک ء دیگ ء۔

تاکدیم ۱۱۸

چودھری غلام رسول

۱۔ مذاہب عالم کا تقابلی مطالعہ

تاکدیم ۲۵

جارج فریزر، سید ذاکر اعجاز

۲۔ شاخ زریں (جلد اول)

مرگ ۽ میران ۽ درگت ۽، مرگ ۽ بگرتا قبر ۽ کسارت ۽ بلوچانی بازیں دود ۽
 رہند گوں آدگہ راج ۽ قوماں ہمدپ ۽ یک وڑانت۔ (کیشیں معلومداری ۽ بلوچانی شرک
 ۽ پال ۽ مرگ ۽ میران ۽ بن گپ ۽ بچارات)
 دود ۽ رسمانی، سٹک ۽ عقیدہانی یا شرک ۽ پالانی اے وڑیں ہمرنگی ۽ ہمدپی بازیں
 بختاں ووی کعت کہ پتو لوٹ انت۔

بلوچانی لبرانک ء شرک ء پال

شرک ء پال حچک ء لبرانک ء بن گپ نہ انت بلکن ء چاگردزانتی (سماجیات) ء شعبہ ء بہر ء تھا کثیت انت، بلے اے بن گپ ء اگاں یک نیمگے مے زند ء آدگہ تک ء پہناتان ء متاثر کنگ تہ مے لبرانک ء ہم چہ اے بن گپ ء اثر زرتنگ۔ ایشی مستریں سبب ایش انت کہ لبرانک ء زند ء چکلین نزدیکی ء سیادی است انت۔ پے ہاترانی آدم ء زند ء تھا ہوار کچکلین اے شرک ء پال ہم لبرانک ء تھا آتنگ انت۔ اے پیالبرانک ء وتی، چاگرد ء آدیک بوہگ ء اگدہ سرجم کنگ۔

شرک ء پالانی زورگ ء اے اگدہ یوک ء بلوچی لبرانک ء میراث نہ انت بلکن ء اے تب ء مٹیل ہواریں لبرانکی سنچے زانگ ء منگ بیت۔

بلوچی لبرانک ء اگاں ما کہن ء نوک ء تھا بہر بہ کناں تہ کہنیں نثر ء شاعری ء نوکیں نثر ء شاعری ء تھا شرک ء پالاں گوں ہمدپیں بازیں درور ء مثال گندگ ء کاہنت۔ کوہنیں نثر ء قصہ ء حکایت کل اگاں ناں تہ گیشتر دیہہ ء بلا، جن ء جنس ء پریانی ء حیالی کردارانی چپ ء چاگرد ء ترگ ء گندگ ء کاہنت۔ کہ ایشان ء بلوچانی صنمیات (Methodology) ء بن ہشت منگ رد نہ بیت۔ بلے کوہنیں شاعری اے مٹیل ء ہمرائی پہ شرک ء پالاں شرتریں وڑے ء وتی درشانی کنگ۔ کوہنیں شعرے

چہ منی بہت ء نیک، بدتر انت
زہر بنت بستانی چبٹ و شیں
سور بنت کنڈانی لڑیں نوک آپ

یا اے شعرے

جنت منی چم ء جنت منی بروان
جنت منی پیشانی بلند بختیں
یک دگہ کوہنیں شعرے ء تہا شاعر وتی مارشتاں چو درشان کنتے

نچ ء بہت حدائی دادے

نچ ء بہت بہائی بوتیں

اول مہناز ء نصیر خان کہتیں

(گڈا) مالدار ء مگیماں زرتیں

بے مال چہ غماں گیمرتیں

شگریں کہ حدائی دادے

کلیں عالم ء را بہریں

اے کوہنیں شعراں چہ اندازہ جنگ گران نہ انت کہ بلوچ بہت ء تالہہ ء نصیب ء

سرا چکس سٹک ء باوری دارنت۔

بلوچانی گیدی پر بندانی تہا ہم شرک ء پالانی دروشم وڑے نہ وڑے ء الما

گندگ ء کنیت انت، بلے گیدی پر بندانی تہا ”سپت“ ء صنف ء تہر ء تہا کمیں گیشتر ایشی

اثرات است انت۔ کساس کلمیں سپتانی تہا تچکلیں وڑے ء گوں پیر ء زیارت ء بزرگ ء

اولیاہاں، وتی سٹک ء عقیدت ء درشانی گندگ ء کنیت انت۔

ولے کیے:- ولی ماں حلہاں سک بازانت

درسانی کماش شہبازانت

جوابی:- من نازیناں من نازیناں

من نازیناں سکی شہبازء

یا اے سپت ۔

ولے کیے:- پیراں دری پیر قائمیں

ماگوں مراداں اتلگیں

جوابی:- ماگوں مراداں اتلگیں

بچ ء ء شاگیں گوانزگ ء

کوہنیں بلوچی شاعری ء دیما اتلگیں بنیاد ء بن ہشت چاکرخان رند ء گہرام

لاشاری ء عہد باریگ ء چہ بیت۔ چاکر ء گہرام نہ ایوک ء دو نام انت بلکن ء ایشانی

بسات ء بستار ”سمبولک“ بوگ انت۔ پہ ایشاں اگاں یک نیمگے راج دپتر ء ستا ء ساڑا

است انت تہ دومی نیمگ ء راجدپتر ء تاک ایشانی بازیں عمل ء کارگرتاں ردگشیت ء ایر

جنت۔ بلوچان ء پُریں سی سال ء مر ء جنگ پرمانینگ ء رند نہ کتے ء وتی سوب مندی ء

”جشن“ داشت گت ء نہ کتے وتی بے سوبی ء پروش ء ”ایوک“ ء ملور ء بے چاڑا۔

عجیبیں تاریخ ء فیصلہ نئے ات۔

نہنگ ء ساڑائے وتی بیلاں

ایرجن نئے میریں رستی لالاں

کسملیکانی عادت ء حیلاں

چوک ء چہ پیگ اش نہ پہریزتاں

ماسگ ء شو میں پال بد بوتان
 کوہ گرانڈانی اگر ہیں راستیک
 چتوانی آمو دگیں بردست
 شیر مرگانی ذاتگیں اہوال
 پہ منی بیلاں سک نس بیتاں
 سیاہ زباں پاراٹو داتاں
 کوچہ ء زرتو سیں کھیریاں
 اے ہما مرد ء اے ہما بوراں
 بوراش سول انت ء موزگ اش داراں
 چابک اش شنزی ہک زریں ماراں !
 اتلگ انت مٹا گوں شے کھیریاں
 اتک انت منی پلین پتر ء ہتھاں
 دست اش گوں شاحیں قادر ء بستاں
 چاکر، پہ خد اچار ء ہتھاں گونڈکن
 من نہ زرت شیبانی ہبر شریں
 رنداں نہ زرت پتر شے کھیری ء
 شے وتی وژنا میں پت ء چک انت

۱۔ اے شعر دکہ جاگے ء چوش انت کہ ۔

چابک اش سندھی یک زویں ماراں

ملا منی پتپشتی برات دارانت

پشت اش ماندات ء چادر اش پتتات

دعاش منی بیلانی سرا گوندات ۱

حمل جہیند بلوچ راجد پتر ء المی میں کردارے، اے نام ء ابید بلوچ راجد پتر
مدام کپی مانیت۔ وتی ہند ء دگ ء مردمانی پہازگ ء اگدہ زور، درآمدیں حاکمانی زور ء
لٹ ء پل ء دیما آہیں دیوال، حمل۔

شاعراں بازیں شعر گوں شرک ء پالی دروشماں گشتگ انت، پشت پشت ء
کپتگ ء بازیں دز ء مجانی باہوٹ بوتگ انت، اے کلین شعراں وڑے نہ وڑے ء وتی اثر
پشت گیتگ انت، بلے پہ حمل ء دز گیری ء آئی سہار (?) ء کشتکین شعر مروچی ہم وتی رنگ
ء چاگردی زندمانی ء شرک ء پالی تک ء پیش دارگ ء انت۔ شنبہ ء روج ء ماہ ء شانزده
مروچی ہم بدز انگ بنت۔ بازیں جنیں آدم مروچی ہم اے روچاں سر نہ شود انت۔

شرط ہما شرط انت کہ حمل ء جہیند بستگ انت

وعدہ ء قولے پہ پدی مرداں اشتگ انت

مکہیں مات ماں خیمئی تو کے ہتگ ات

آ، جنیں چک ء حمبریں ملکور رستگ ات

شنبہ ء روج ء برج ہما شو میں اگر بے ات

مکہیں مات ء گوشتگ گوں ماہیں چم کمار

کلمے ء شانزده سر مشود براتانی گہار

شعبے پرا، برات ء شوم انت شانزده پر پت ء

شوم ہماروچ ات کہ حمل ء شاگے نول کنگ ۲

بلوچ راجد پتر ء یک دگہ مہتریں نامے بالاج نیگ انت کہ بالاج بیرگیر ء نام ء مشہور ء
نامہ ور بوت۔ وہدے دودا (بالاج ء مستریں برات) کشک بوت تہ بالاج کسان ء ہرد
ات۔ درپہ در ء خاک پہ سرگوں نقیبو ء زیارتی سرا رُست ء مزن بوت ء چہ پیگر ء وتی
بیرے گپت۔ دودا ء جنگ، بالاج ء کسانی، بالاج ء رُدگ ء مزن بوہگ، تنکہ بیر ء گرگ ء
شاعراں اے کلیں جاوران ء شعری رنگ ء دروشم ء دیما آرتگ، اے شعرانی تہا ہما جاگہ
کہ شرک ء دروشم ودی بیت آشعر پہ در ور پیش کنگ بیت۔ بندات چہ دودا ء۔ وہدے
دودا گورگج وتی دژمنانی پد ء رنداں گران ء آوانی پشت ء وتی اسپ ء سرار ہادگ بوت
تہ یک ہلکے ء گوزگ ء گوں دودا ء را یک جنیں آدمے ء توار جت۔ ”دودا تو تچان ء کجا
رُگ ء ءے، بہ جل کہ آدگہ ورنہ گوں تو ہوار بہ بنت“ دودا ء ذال ء اے عمل بد لپکت،
آرا باور ء ستک ات کہ آنوں پال بوتگ، اگاں جنگ ء بہ روت یا وابے سوب بیت یا گڈا
زندگ ء وا تر نہ کنت۔

سُہر پشکی جنے پاد آتکہ

شار ء دامن ء بییردان ء

نوک موریں گوراں داران ء

گشت ءے گوں یلیں دودا ء

تاگوتور ءے تاجان ء

تاہیر پہ پدی ورنہاں
لوگاں گہیں مرد بیاہنت

ارمان پہ ترا باگاڑ چم

زندء راجت ئے چا پبولے

اچ ما، آگہیں مرد تہام انت

کہ جکاں پر پدی ورنہاں لے

دودا ء مرگ ء پد بالاج ء نام دیما کنیت انت ء آئی کردار تاریخی رنگ ء

دروشمے زوریت۔ بالاج چے پیم روت ء گجا ہنکین کنت ے

چہ پُرس ء پتر ء پادا تک انت

کلیگ ء کپات اش زرت انت

پنڈان ء ورن ء رپت انت

سندھ ء سرشماں برز بیت انت

جاہے ایمنی ء نشت انت

قول ء وادہ اش یک کرت انت

شہباز ء سرا ارد کرت انت لے

لعل شہباز قلندر ء سرا آہگ ء نندگ ء ہنکین کنگ ء رند بالاج سوگند ء اقرار کنت ے

بالاج چھنگ پگاہ ء

گشت ئے گوں نقیب ء سیاہ ء

(من ء) وادہ پہ سیون ء درگاہ ء
(اگاں) بکشیت انت حدالاشکیں

دودا ء کشگ ناھیں

کہ سئی مئے میارات ہمیں

پیگر پل کنگ ناھیں

کہ عیب ات پہ بلوچاں سکیں

اکرار انت من ء گوں پیر ء

شہباز ء سکی دزگیر ء

(پہ) شاہ ء گمبذ ء زنجیر ء ل

بالاج ء گوں نقیبو ء قلندر ء سر ء ننگ تادیراں منت۔ آہے ودار ء ات کہ چہ

شاہ ء در ء آرا روگ ء بیرگرگ ء سوب مند بوگ ء موہ ء شینگ بہ رسیت۔ اناگت ء

یک شے

بیا تو ہمدلیں براہندگ

کارانی نقیب ہم پنجگ

سے پاس شپ ء سیاہ ء ات

(من) دوشی واب اتاں درگاہ ء

چہیں دست سر ء چیر ء ات

راستیں گوں گوہریں بیر ء ات

مردے اتنگ ات پگاہ ء

رنگے چار دہی ماہ ء ات

سبزیں جامگاں پوش ء ات

ذکر ء باتنے جوش ء ات

اے وہدی منی ہوش ء ات ۱

دوداراجی قدرانی پہازگ ء مرگ ء انبازاں شت ء بالاج ء راجی قدرانی

پہازگ ء چہ بیگر ء بیرگپت۔

راجدپتر ء تاکانی تھا پہ راجی قدرانی پہازگ ء میرقمبر ء ہم وتی سندرکنگ جنگ

ء پڑ ء روگ ء پیر آمدمانی رخصت کنگ ء وہدے وتی لوگ بانک ء رخصت کنت تہ

آئی لوگ بانک ء ارس چو کٹوری ء رچنت ء پہ انارکاں ترپنت، آئی جیگ ء سر جیگ تر

بنت، امیر ء جنگ ء پڑاروگ ء حق ء نہ بیت۔ ہے پیامیرقمبر ء پت ہم آرا اجازت نہ

دنت، بلے میرقمبر ء شیر ذالیس مات آرا وتی شیرانی پہل کنگ ء ہما وہد ء تیار بیت کہ

آبندی آں وا تر بیاریت۔ ۲

ماتی منی مات مکہیں

شیراں پہل کن من رواں

من کہ رواں داواگری

زاناں نہ تر آں چے بری

مات ء جواب گردینگ ات

اونچ منی، بچگ منی
 جان منی، جانگ منی
 بچی منی چم ۽ چراگ
 چم ۽ چراگ زرد ۽ مراد
 شیرات پہل انت بچ منی
 شیرات پہل انت حب بر ۽
 من بند پہ ہے روچاں جنگ
 آستینک سہیل دیپان کنگ
 بچ ۽ سہیلیگی مہ گپت
 رددانگ انت گز ۽ لوار ۱

برے برے چوش بوتگ کہ شاعراں وتی شعرانی تہا وتی دوستدار ۽ جاور ۽ کیفیت
 وتی لہزاں گول ہائی ”تران“ ۽ درشان کنگ انت۔ حمل جیند ۽ لسبیلہ ۽ نندو کیس دوست
 و ہدے پہ حمل ۽ زہیری بیت تہ ۱

ماتی منی مات مکہیں
 شیراں پہل کن من رواں
 زیت کن او دسگند! گند منی دست ۽
 گند منی دست ۽ ودیے من ۽ حال ۽
 دیر کنگ ہوتیں حمل و تہگہ ۽

نئے وت کنیت، نئے ماہر وے شستی

نئے دپ ۽ ہنویس سلا مے کنیت ۱

ہے پیادینار عبدالکریم وتی مارگاں اے پیادرشان کنت ۱

روح بے دراجنت پتمنی خیال ۽

شپ من ۽ گران بنت اچ مہ وسال ۽

چموں گوں راہان، جنیں پال ۽

دم پہ دم چاریں مس وکاب بال ۽ ۲

جنیں آدماں ۽ رامدام سپت ۽ لولی ۽ ہالو ۽ لاڑوگ ۽ موتکانی شاعر زانگ بوتگ بلے

وہدے مہناز ۽ دلبریں خیال دیما تک انت تہ اے لیکہ رد بوت۔ مہناز ۽ شعر ”من رواں

راہ ۽ راہسرے تنداں“ یا ”من ہما انجیراں پتن تاکیں“ شاعری ۽ جوانیں نمونگ منگ ۽

زانگ بنت۔ مہناز کشیت ۱

تواگاں رکش ۽ کرگ ۽ بیارے

پرمنی کٹ ۽ پادگ ۽ بندے

چموں کوربات انت پچارانے

دستوں منڈ بات انت بہوجانے ۱

وہدے مہنازء را عومرء قز کیکی ء بہتان جنگ بوت تہ آہریمیں سو گندء ورگ ء

تیار بیت۔

تیل ء مند ریک ء منجبل ء بیارات

زب ء قرآن ءے ماں سردارات

شہداد ء ہما دیوان ء تہا بیارات

گڈا منی سیل ء نگد ہاں چارات

آرتگ انت تیل ء منجبل لہڑانی

دور ءے دات مند ریک لال ء سہرابی

کش اتگ منی براتاں ہنجر سیلانی

ایرد ءے دست ء حکم ء رحمانی

لائنگ سر ء آستینک ہراسانی

دست ایر داتگ پہ حکم ء رحمانی

اللہ تووت ءے دزگیر پاکیں جیگانی

کشتگ مند ریک لہڑیں تیلانی

داتوں شہداد ء سوز ء ارمانی

کو نہیں بلوچی شاعری ء تہا اے وڑیں مثال ء درور باز انت بلے لہتیں شاعرانی

انچیں شعر انت کہ آتچک ء سرجم ء شرک ء پلانی پیش کنگ ء جوانیں نمونگ انت۔ چوکہ

”آدینگ گنگ ء پیغام پہ چاکر کولو اہی ء“ اے شعر ء تہا پس ءے بردست ء ہڈ ء چارگ ء

ماسگ ۽ بندگ ۽ پیش کشی کنگ ۽ بلوچانی کو نہیں راہند ۽ دود پد رکنگ بوتگ انت۔

کشتک من سیاہ گوشیں پتی چکے
چپیں بردست من بُراتگ یکے
روک کت سار بانی جمہر میں آسے
گوشتوں پلگ مس جہلگے سہر میں
گوشت چہ بردست ۽ جتا کرتگ
مال شپانکے چہ جنگل ۽ کپتگ
بیا بچار ہڈ ۽ چے شرہ داتگ
سوب اگاں شاہیں قادر ۽ داتگ
چا کر ماں میدان ۽ شکست داتگ
قول انت مارا پہ عالی ۽ ذات ۽
پہ ڈگار ۽ قبر ۽ کرامات ۽
من پہ مجبوری اے قسم وارنگ
گشت شپانک ۽ پہ ہڈ ۽ فرمان ۽
سوب ترا داتگ شاہیں رحمان ۽
چا کر تو وارنگ جنگ ۽ میدان ۽
بازمکن مولشت سوار بونریان ۽
کولواہ باگیں دیم دے تر دان ۽

سہل کتگ پر تو مشکل آسان ء
 دل منی شکیگ ات پرے معنی
 رپتاں من دیم ء چار ء گندان ء
 در گیتک من پیر ء ہر گیس ڈیکے
 گو تگک من تر پشی گر کیگے
 بلی تو بند چمن ماسگے وشیں
 گر من ء سوب انت من رواں دیم ء
 گر من ء نکس انت من پدا تراں
 کشنگ ہما پیر ء کو ہنگیس ذال ء
 من جتاں پر تو ماسگ ء پال ء
 ہپ بر ء گوند و دیاں پیش ء
 چم نے پہ روج ء سہری ء داشتگ
 ساہ نے بند کت ء ماسگ نے بستگ
 کیمکے مسک، ماں سرے ریتگک
 ماسگ ء وشیں پال ترا دا تگ
 کشنگ آکوہ ذالیں جن ء دانا
 سوب تئی انت پہ پیش ء فرمان ء
 راہ تئی ساپ انت پٹ ء میدان ء
 چم منی بازیں پیری ء زنگ انت

چا کر ۽ ہون انت کہ پڑ ۽ شنگ انت
 ہر بہ کہ پیش ۽ ماسگوں بستگ
 پیش منی گوندوہاں سہی پیگ
 گپ من ۽ بئی ۽ یقین پیگ
 ماسگ ۽ ہڈ ۽ یک شرہ دانگ ۱

کہنیں شعرانی بابت ۽ اے ہبر ۽ تچک کنگ الہی انت کہ اے شعرانی ہر ہند ۽
 دگہ ۽ دگہ رنگ ۽ دروشمے، تچکیں رنگ ۽ گیشینگ گران انت تنکہ زانت کار ۽ کو اس
 دل پہکیں پٹ ۽ پو لے مہ کمت۔

ہبر پہ دراج کش کنگ ۽ ناں بلکن ۽ تچک ۽ گیشینگ ۽ کنگ بیت۔ پے
 ہاترا کو نہیں بلوچی شاعری ۽ تہا شرک ۽ پالانی اثر ۽ درگت ۽ لہتیں درور پیش کنگ بوت۔
 کو نہیں شاعری ۽ بن گپ ۽ نز آران ۽ نوکیں ردانک ۽ شاعری ۽ سرا شرک ۽ پالانی
 اثرات ۽ سرا ہم چمشانکے دیگ الہی انت۔ بندات ۽ نوکیں ردانک۔ ”نازک“ سید ہاشمی
 ۽ پہ بلوچی زبان ۽ کنگیں بازیں جہدانی برورداں چہ یکے اے بلوچی زبان ۽ اولی
 ناول (?) زانگ ۽ منگ بیت۔ ایسی تہا تباب دپ ۽ مردمانی زندمان ۽ جوانیں عکسے پیش
 دارگ بوتگ۔ انچو ”نازک“ ۽ ناولی ٹکنیک ۽ سرا ہبر بوتگ ہے پیا ایسی تہا شرک ۽ پالانی
 اثرات ہم چارگ بہ بنت تہ ہبر دیماشت کنت۔

”..... لہتیں جنک مہرگی لیب ۽ انت ۽ دگہ لہتیں آپو چنگ ۽ انت کہ ایشانی
 دشمنی ۽ آپو ۽ کہ کل کن نئے پتمی روج ۽ مہرگ بنت بلے بے ہمیش انت کہ کل کنگ ۽

وہدء چچ بچک آہاں مکند بیت۔ پتہمی روج ء کہ مہرگ کل ء مان نہ بیت ہم اے دلپروش
نہ بنت ء ہما دمان ء یکے چست ء کشیت۔

”اے ہے مامی نہ انت۔ مامی اے مز نہیں بہیایے۔

ہے مئے رند ء بچگ ناں۔ آئی دیوال ء پشت ء

سُرک نئے کنگ ہمیشا مہرگ نہ بچگ انت۔“

بندنی شرکے اگاں آپوء کل بہ کن نئے تہ پتہمی روج ء آمہرگ جوڑ بیت۔ بلے

شرط ایش انت کہ آرا کل کنگ ء بچک مہ کندنت۔ ہے پیا نازک ء تہا دیمتر اشک ء

پال ء دکہ دروشے ودی بیت۔

”..... چاریں مات ء چک شت ء گنجک ء

دیمانشت انت۔ گنجک ء منجل ء دیگ یک

برے لیٹینت ء پدا منجل ء دپ ء دات ء

ہنسگ نئے سر بر ء ایرکت ء دیم نئے گوں

نازک ء ترینت ء گوشت نئے:

”ادا نازک! جڈا مزن انت، دنیگا

انگت بازیں یدار ء را چنے پیدا ک انت۔ اے

نیکیں پالے نہ انت کہ تو زرتگ.....“ ۲

بلوچانی زندگی نے عیات بے سبب بے گریوگ بے ہر اب لیکنت بے ایشراشوم پالی نے زانتت۔
نازک بے تہا دیترا بے تہ انت۔

”یک زمتانی شپے بے واب دیست کہ

ماہل بے پت اتک بے جامی نے گوانک جت بے

چہ واب بے پادکت ہر دوسر بے رندی بے دیم پہ

تیاب بے شت انت۔ ماہل بے پت بے گوں نازک

بے گپ نہ جت، بلے نازک آدوینانی رند بے

کپت بے گوانک نے جت۔ جامی بے چک جت

بلے ماہل بے پت بے آئی دست گپت بے وتی

بیمگ بے تپ ات بے ہر دوئیں گوش نے

زاناں دریاء مان دیان بے گار بوتنت“ ۱

انچوکش انت کہ اگاں واب بے مرتگیں مردے زندگیں مردے بے راوتی ہمرائی بے

بہ بارت تہ آئی عمر تو ام انت۔ نازک بے تہا ہم انچوش بیت۔ دیترا یک دگہ شر کے اے

رنگ بے بے تہ انت:

”یا خدا! پمن بزرگ بہ کن! بزرگ بکن!“

دیریک کچکے بے اولاس ات۔ نازک بے چہ

ترس بے وت بے تو آورت“

کچک ۽ اولاسگ بد ۽ بیرانی ۽ نشانی زانگ بیت۔ نازک ۽ درد ناول ۽ تہا بندات ۽ بگرتا
 آخر ۽ ہمیش انت۔ گز ایک اے ناول ۽ Evil کریکٹرے۔
 ”منی گوہار! من اشکگ! بلکیں من وت
 ہم دیستگ کہ واجہ گز ایک پہ جنینانی دست
 ۽ آرگ ۽ پہ چوشیں ہر رنگیں سہل ۽
 تران ۽ اوشتاگ بلے من ترا ۽ آئی ۽ ہر
 دویناں گشاں کہ منی رند گیری ۽ پچاڑ ۽ یلہ
 بدئے ات کہ جاتیگ ہم یک لوگے ردونت
“۔

جاتو یا جاتیگ ۽ بابت ۽ مشہور انت کہ دل کشیت بلے اے ہم کش انت کہ آپہ وتی شکار ۽
 مدام لہتیں لوگ یلہ دنت۔ نازک ۽ عمر ۽ پانزدہ سال ۽ بگرتاں پست ۽ ہشت سال ۽ یک
 یک ۽ آئی مردانی مرگ ۽ میگ ۽ جنیں آدم آرا ”مردکش“ ۽ نام ۽ دینت۔ نازک ۽ ر
 انگت ۽ براہ ۽ شررگی واست ات بلے مردمانی ترس ایش ات۔

”آئی میگ ۽ جنینانی گور ۽ آئی نام ”مردکش“
 ات ۽ چہ اے جنیناں ہر یکے ۽ دانکہ وس شتگ
 ات وتی چک یا براتے ۽ پہ نازک ۽ گرگ ۽ مکن
 کتگ ات کہ آیانی نز ۽ ہر کس کہ نازک ۽ گپت
 پہ آئی ۽ دریا ۽ نہنکیں دپ پچ بیت“۔

ہبر ادا ہلاں نہ بیت انگت دیما روت نازک ء دیمتر ء تاکاں ہم شرک ء پالانی
شبیں ء دروشم گندگ بنت۔

”ماہکان ء دگہ براتے ہم است کہ آئی ء لوگی

پاری چک ء سراکت سک بے پد ء نادرا

بوت۔ مہلوگ ء گشت کہ جاتیگ ء ایشی ء دل

سرینتگ۔ ماہکان ء ملّا ء بک ہچ پشت نہ گیتیگ

بلے مرگ ء دیم ء کئے داشت کنت۔ یازدہمی

روچ ء جنک پہ حاک شت“۔ ۲

نازک ء بہت ء تالہہ ء ابید آئی کردار ء چست بوہگ ء ناول ء کلا نکس

ء تہا ہم اے سلسلہ برجا انت۔ پہ اے حاترا ناں کہ نازک ء ہشتہ کنوک وت وہنی رنگ ء

شرک ء پالانی اثرانی آماج انت بلکن ء پہ اے حاترا کی چاگرد ء ہرپیم کہ ہمائی رنگ انت

پیش بداریت۔ نازک ء ہژدہمی در ء تہا ہشتہ انت۔

”من ترانی گشت کہ نازک ء بزکار ء مردی

بہت نیست اولی مرد دریا ئے میار ئے کت ء

دومی مرد ہم گوں آئی ء راچن ء بیگواہ بوت ء

پدا سسی مرد ہم نہنکیں دریا ء اوگارت۔ پمیشکا

سزجیں میگ ء مردم آئی ء ”مردکش“ گوش

انت۔

تاکدیم ۱۳۶

تاکدیم ۱۳۸، ۱۳۷

سید ہاشمی

۱۔ نازک

۲۔ ایضا

نازک ء چد ء گیشتر گوشداشت نہ کت ء زیت
 زیت چه اود ء پاد آتک ء دیم پہ وتی لوگ ء
 شت ء نشت ء پگر ء کپت کہ ماہل ء پت، جامی
 ء میرین ہر سکین چه منی جند ء شومی ء دریاء
 وارت انت۔ شاری راست گش ایت کہ منی
 بخت ء مرد نیست ء اے ہر سکین چوروانی پتانی
 خون ہم منی جند ء سرا انت ء وتی دل ء
 تلاریں ارادہ ہے بست ئے کہ دگہ گیشیں خون
 وتی سرانہ زیریت۔“ ۱

نازک ء تہا ہر وڈیں کہ شرک ء پالے دیما آرگ بوتگ انت اگاں ہورتی ء اے
 چارگ بہ بنت تہ ناول ء کلیس جاور وانوک ء دیما سچک بنت؛ ناول ء بن گپ ء مرکزی
 خیال ہم پد ر بیت اگاں کمی ئے بہ بیت تہ سر جمیں کردارانی نامانی ء بس۔ چوننا ہا ایشی دیبا چه
 ء تہا سید ہاشمی وت بشتہ کنت کی بندات ء منی خیال ناو لے ء بشتہ کنگ ء نہ بوتگ، رندا
 کہ چار اتگ تہ ایشی کہہ ء کردار دیما شت کن انت۔ اے ہے کردار بنت کہ گوں بن
 گپ ء مرکزی خیال ء وتی تعلق ء لنک جوڑینت نہ کن انت۔ بہ گندا ایشی ہلاسی ہم گوں
 شرک ء پالاں بیت۔

”زاپران چه گل ء بے تاہیر بوت ء پہ روگ
 ء پاد اتک یک برے نازک ئے گلانش کت ء
 آئی ء پیشانی ئے چک ات ء گشت:

”اچھے من رواں غ چہ زرک غ او مرء وتی
 مستاگی غ گراں“! نازک یک برے پدا ماہل
 پت، پیرل غ پت غ حدک غ پت غ ترانگ
 غ کپت غ پہ بے سمائی یک انا گہ غ گوشت ئے:
 ”بلے مننی ڈک ایش انت کہ او مرد ریاء زرء کارء
 ممکنت کہ من دگہ خون وتی سرازرت نہ کنناں“۔ ۱

ہے شرک کہ نازک غ تہا کشگ غ نبشتہ کنگ بوتگ انت اگاں ایشاں

دپ ماں دپ دیگ بہ بیت تہ الم غ دگہ ”نازک“ ئے جوڑ بوت کنت۔

کچین (آزمانک) کہ واجہ عبدالحکیم غ نز آرتگ غ بلوچی اکیڈمی غ چاپ کنگ
 ایشی دومی بہرء تہا ۲ کیشتریں آزمانکانی تہا شرک غ پال غ رنگ غ دروشم وڑے نہ
 وڑے غ گندگ بنت۔ اگاں مثال غ درور آزمانکانی تہ نبشتہ کنگیں شرک غ پالاں گوں دیگ
 بہ بیت تہ پریشی دگہ کتابے پکار بیت پے ہاترہ ہبرء گونڈ گرگ غ یوک غ آزمانکانی غ نبشتہ
 کنوکانی نام دیگ بیت۔

گرند، مراد ساحر، تاکدیم ۲۲۰..... ناکو، نسیم دشتی، تاکدیم ۲۲۷.....

سور، نسیم دشتی، تاکدیم ۲۵۸..... اے زندایت، نعمت اللہ گچکی، تاکدیم ۲۶۹.....

شاطو، م م طاہر، تاکدیم ۲۷۶..... بلک سنگین، قرۃ العین طاہر، تاکدیم ۲۸۳.....

استالے ست، نعمت اللہ گچکی، تاکدیم ۲۹۲..... سرروزء مرگ، ایم بیگ، تاکدیم ۳۱۱.....

غرض کچین (آزمانک) غ کیشتریں آزمانکانی تہا شرک غ پال غ رنگ غ دروشم
 الم غ گندگ بیت۔ بلک سنگین (قرۃ العین طاہر) سرجم غ شرک غ پالی نمونگے۔

چہ اے کتاب ۽ آزمانکاں ابید بازیں آزمانک نویسانی ماہتاک ۽ تاکبنداں
چاپ بوتگیں آزمانکانی تہا ہم شرک ۽ پال ۽ رنگ ۽ ڈول گندگ ۽ مارگ بنت۔
چوکہ

”..... تو میر ۽ باروازاںگ لوٹ نئے گڑا گوش

بہ دار۔ میر و پھ مشکرائی ۽ آئی نام ایر کنگ

بوتگ۔ آوتی مات ۽ پت ۽ یکیں بچ انت۔“

بندری نامے شاہ دادانت۔ ہمت گوہاراں رند

مات ۽ پت ۽ چہ شاہ ۽ در ۽ کول ۽ سوالاں گوں

چچ کپنگ۔ وتی تیوگیں زند ۽ کدی سکیں زمین ۽

سراپادئے ایر نہ بوتگ انت.....“

ہے پیما پھ درور ۽ مثال دگہ آزمانکے،

”..... شرک ۽ پال ۽ بلک وتی مٹ وت ات کسے ۽

وتی لوگ نوک بستگ ات تہ الما بلک ۽ ملایے سوج

دات تنکہ آمردم تا پتے بہ گپت۔ ہے ملای ۽ لاپ چہ بلک

۽ مہلوک ۽ راد اتگیں پختاں سیرات بلے یکیں ملای ۽

لوگ ات کہ بلک ۽ رادواں نیلگ بوتگ ات۔ ملای ۽ آ

غریب ۽ واستہ کافر ۽ گپ یل داتگ ات۔

..... مہلوک ۽ آئی شور ۽ سلاہان ۽ باز زرت چیا کہ

۱۔ اے کتاب ۽ دو بہر انت، اولی بہر ۽ نامداریں میان اُستمانی آزمانک نویسانی آزمانکانی بلوچی بدل ۽ رجا تک
انت۔ و ہدیکہ دومی بہر ۽ تہا بلوچی ۽ چشتہ کنگیں کجین آزمانک انت۔ (ع۔ص)
۲۔ ”جہدوں پھ سرشت“ صبا دستیاری ماہتاک ”بلوچی“ کونہ ستمبر ۱۹۱۸ء، تاکدیم ۱۱۸

مہلوک ء حیال ء آجہان گندیں مردے ات آئی ء
 سبب ء میٹگ ء تہا مغرب ء چہ رندا سیتی در کنگ نہ
 بوت۔ چار شنبہ ء روچاں غریب ء بیوسیں مردماں مال ء
 دلوت بہانہ کت۔ کسے ء جم ء پرات گڈا آئی گشت کہ تو
 مردے گندے۔ کسے ء لٹ ء پرات گڈا آئی گشت کہ تو
 مردے وش اتک کنے۔

..... انوں انوں دمانے پیش ٹیٹی یے ء قبرستان
 ء میمگ ء توار کت تہ بلک انچو چمانی دیم ء ظاہر بوت
 چیا کہ ہے کمجخت ء یک وارے کشگ ات
 ”ابا گندے مرچی کور ء میمگ ء ٹیٹی توار ء انت
 ہو ر بیت ء کور آپ کاریت۔ اگاں قبرستان ء میمگ ء
 توارے کتیں تہ مردے مرگ ات۔“

ہے بیچارگیں بلک ء مرچی چہ دنیا ء سفر کنگ۔“ ۱
 چہ ایشاں ابید ڈاکٹر ناگمان ء ”منزل“ ۲، تاج محمد طاہر ء ”واہگ ۳ ء مرگ“
 ہم انچیں آزما تک انت کہ چہ ایشاں شرک ء پال ء دروشم گندگ بیت۔
 چہ نوکیں نثر ء رند نوکیں شاعری ء باری کثیت، اے پڑ ء ہم شاعراں وتی
 ساسا چانی کماہگ ء شرک ء پالان ء سرگوزکت نہ کنگ۔ بندات چہ عطا شاد ء شعراں
 کثیت واہگاں پہ رُژنا ہی ء نام ء
 دل ء چراغ ء تہاریت چشیں شب ء راسوچ
 ما ”کوہ نند“ بنی آدماں پہ آس ء اپوگ

تریشک پہ ماشہاریت، چشیں شبءِ راسوچ ۴

اکس مسکیں سحارگوات ءِ گل ءِ دروتے نیاورتہ
اے ابدالیس دلوں پرچہ سکیناں ذنت کہ ہکاں بوہ
چٹ ءِ تائیت من ءِ شاد جہان پرچہ کنت
اے زہیرانی گنوکان ءِ کجا سارکن انت ۱

اے امروز انت عطا امروز ءِ چکاس

اواسردار ءِ آساپ انت ہمک پاس ۲

آس اپوگ، ہلگ، چٹ ءِ تائیت ءِ آساپ بلوچانی شرک ءِ پالانی تہا گندگ
بنت۔ چہ عطا شاد ءِ ابیدرگہ شاعراں ہم وتی شعرانی تہا شرک ءِ پال ءِ بابت ءِ لیکہ ءِ حیاں
درشان کنگ انت۔ چوش کہ

کل شت انت پاکیں مدینہ حور ءِ طوبی اش رس ات

تالہ ءِ شیریں دو گرم ءِ چہ وباداری نہ شت (کریم دشتی)

تئی مستاگی ءِ سد جان دیاں

(کریم دشتی)

پیر منی کولاں بہ زراں ندران

۱۶ تاکدیم	۱۹۹۰ مارچ	”بلک“ مہتاک ”بلوچی“ کونڈہ	۱۔ ڈاکٹر فضل خالق
۳۹ تاکدیم		”منزل“ ماہتاک بلوچی لیزا تک حب	۲۔ ڈاکٹر ناگمان
۱۳۵ تاکدیم	۱۹۸۷ ستمبر	”واہگ ءِ مرگ“ ماہتاک ”بلوچی“ کونڈہ	۳۔ تاج محمد طاہر
۶۷ تاکدیم		عطا شاد	۴۔ روج گر

مہتل انت ارواہ منی ہمبل! پہ لال ۽ گندگ ۽
 تو سرفون ۽ نشتگ ۽ یاسین وان ۽ پرچی ۽!
 (ظفر علی ظفر)

تہارو کی ۽ ہر کند ۽ روان انت
 کشے دنیا ۽ گول زند ۽ وراں انت
 چو جاتیگ ۽ کہ پتار ۽ سوار انت
 شب انت لنج ۽ تہار انت
 منی یکدار گار انت
 (اکبر بارکنئی)

زہیر ۽ بینگ ۽ تام ۽ گرانیں
 دل ۽ دیریں تی نام ۽ گرانیں
 نہ زانیں تی خیال اتکہ منارا
 دل ۽ نیک دروے گور بام ۽ گرانیں
 (مبارک قاضی)

مے واہگاں پکیری سجدہ نہ کت کسی در
 سٹک ۽ وتی من گنداں مارا مدام دارایت
 (ڈاکٹر فضل خالق)
 پہ درور ۽ مثال ۽ نوکیں شاعری ۽ اے نمونگ بس اتنت بلے اگاں کریم دشتی ۽ ”مالک یوم
 الدین“ ۽ نام گرگ مہ بیت تہ الما مے ہبر سرجم نہ بیت۔ واجہ کریم دشتی ۽ اے شعر سرجم ۽
 سٹک ۽ باوری ۽ یقین ۽ عجیب نمونگ ات۔

تاکدیم ۵۸
 تاکدیم ۱۰۳
 تاکدیم ۳۶

عطا شاد

۱۔ روح گر
 ۲۔ ایضاً
 ۳۔ ایضاً

چم سرء توک ء وقہریں روج جلیت ماں سرء
 تو بیا شگلیں منی قاضی وتی گنجیں شرء
 چم کہ بُرزا بنت کیا گنداں گجام دیم ء رواں
 مس کسر باں سر کپیت زاناں جنکانی گورء
 جنت و فردوس ء واستہ من پہ شیطان ء رواں
 وت گوزیت مارا بگوازینیت چیرء اندرء
 عرش بُرزا انت و کرسی ہست انت عرش ء سر برء

محررء اللہ بن ء کھیت یارویں ما پہ سرء
 ہر کسے شک ء بیاریت ماں دل ء ہفت جہندم انت
 اے جہان اوشتاتہ بے شک مادگ ء کانٹ ء سرء ۱

اے پیاما اے گشگ ء ردنہ باں کہ چاگرد زانتی ء شعبہ ء بہر بوہگ ء ابید ہم
 مئے لیزانک ء تھا شرک ء پالانی مزنیں اثرے گندگ ء کھیت۔ چہ ایشی اے ہم ثابت
 بیت کہ لیزانک ٹکلیں علماں وتی تھا جاگہ دات کنت ء ہر ہمیں موضوع ء بن گپ لیزانک
 ء موضوع ء بن گپ بوت کھت۔

دومی بہر

..... سِتک ءُ منگ

بنی آدم ء پرستش

ہر وڑیں شے ء واک ء اختیارے ء دیما ہر دیں بنی آدم ء و تارا بے بس ء لاچار
 دیست تہ آئی ہما شے ء واک ء را راضی ء وش کنگ ء آئی بندگی ء پرستش کت۔ برے
 برے چو ہم بوت کہ چیزے ء بازیں نپ ء کٹ دمیگ ء ہم بنی آدم ء دلگوش وتی نیمگ ء
 گور کنا نینت۔ اے پیا عقیدت ء ستک دارگ یا بندگی ء پرستش ء بنی علت ء سبب گیشتر
 ترس ء بیم ء بے وی ء کمیں بازنپ ء کٹ ء حرص ء لالچ جوڈ بوت انت کہ رند ترا ہے چیز
 پہ راہند ء ترتیب مذہب ء فرقہبانی رنگ ء دروشماں دیما اتک انت۔ جہل ء زمین ء
 ڈڈریں سینگ ء نپ ء کٹ ء بُرزا آسمان ء ترس ء بیم ستک ء باوری ء بنیاد ء بندات
 بوتنت۔ ”ماتیں گلزمین“ (دہرتی ماتا) ء لیکہ مادرانہ نظام ء گوں است ء برجات۔ ہے
 پیا زمین ء سر ء دگہ بازیں چیز ہم زمین ء عقیدت ء گوں بندوک اتنت۔ پدرانہ نظام ء
 آہگ ء گوں آسمانی پت (آسمانی باپ) ء لیکہ دیما اتک۔ مادرانہ نظام ء پہ پدرانہ نظام ء
 بدگ ء زند ء بازیں راہند ہم بدل بوتنت۔ آسمان ء گندگ ء گوں ہما چیزاں کہ چم کپیت
 آحاں ہم بنی آدم ء جبین ء سکی دروشم ء رنگے زُرت۔

روح ء ماہ ء استال، گوات، آپ ء آس، سنگ ء کوہ، درچک ء دار، لدیگ ء

جناور اے کلاں بنی آدم ء ستک ء بادری ء حیالانی بن زہ ء جاگہ کت ء آئی مارشت ء
بہرے جوڑ بوتنت۔

تہذیبی زند ء نقش ء سماء اگاں یک نیمگے بازیں چیزان ء پدر ء تچک کت ء بنی
آدم ء چارگ ء مارگ ء سماکگ ء وڑ ء پیارا بدلینت تہ دومی نیمگ ء یہ عقیدت ء ستک
دارگ ء لہتیں گیشی ہم کت۔ قبر ء مردگ ء ارواہ پرستی، وحدت پرستی، شاہ ء بزرگ پرستی،
نسب ء پیرک پرستی، جنسی اعضا ہانی پرستش، مظاہر پرستی، بت پرستی ء دگہ دگہ اے کل تہذیبی
زند ء دین انت۔

اگاں چمشانکے پہ جہان ء مذہبانی راجد پتر ء دیگ بہ بیت تہ اے ہیر تچک
بیت کہ جہان ء کلیں مذہبانی تھا چہ یک خدائے ء ابید، یا چہ بازیں خدا ہاں ابید دگہ بازیں
چیزانی پوجا ء پرستش ہم کنگ بوتگ۔ کوہنیں مصر ء مذہب ء تہا جناور ء حیوان پرستی، فطرت
پرستی ء بادشاہ پرستی ء رواج بوتگ۔ ہے پیما کریٹ مذہبی ء تہا کثرت پرستی، بت ء پیرک
پرستی، کوہ پرستی ء در چک ء دار پرستی ء ستک ء عقیدہ بوتگ۔ کوہنیں یونانی مذہب ء تہا فطرت
ء ندر گانی پرستش، جنسی معبودانی پرستش، شاہ پرستی، حیوان پرستی، در چک پرستی ء مردگ پرستی
ء رواج بوتگ۔ روم ء کوہنیں مذہب ء تہا ارواہ پرستی، بت ء پیرک پرستی ء شاہ پرستی۔ ٹیونانی
راج ء مذہب ء تہا مظاہر پرستی، شاہ پرستی ء در چک پرستی۔ کیلٹی مذہب ء تہا مظاہر پرستی،
بت ء پیرک پرستی، در چک پرستی ء حیوان پرستی۔ کوہنیں امریکی مذہبانی تہا سیارہ پرستی،
حیوان پرستی ء مظاہر پرستی۔ کوہنیں ہندوستانی مذہبانی تہا در چک پرستی، حیوان پرستی ء واحد
پرستی۔ یہودی مذہب ء تہا کثرت پرستی، سنگ ء در چک ء جناور پرستی، سیارہ پرستی،
...جاپانی مذہب ء تہا مظاہر پرستی، بت ء پیرک پرستی، سیارہ پرستی، کثرت پرستی، بادشاہ
پرستی ء ہیر و پرستی... عربی مذہبانی تہا مظاہر پرستی، حیوان پرستی، کثرت پرستی ء در چک پرستی

آسٹریلیا ء مذہب ء تہا مردگ پرستی، کثرت پرستی ء مظاہر پرستی۔ افریقہ ء مذہب ء تہا حیوان پرستی، مظاہر پرستی، درچک پرستی ء سنگ پرستی۔ ایشیا ء مذہب ء تہا کثرت پرستی، پت ء پیرک پرستی، مظاہر پرستی۔ آشوری مذہب ء تہا وحدت پرستی، کثرت پرستی، پت ء پیرک پرستی۔ کنفیوشس ء مذہب ء تہا مردگ پرستی۔ آریاہانی مذہب ء تہا مظاہر پرستی، دود ء ربیدگ پرستی۔ ایرانی مذہبانی تہا پت ء پیرک پرستی، مظاہر پرستی۔ ہومر ء مذہب ء مردگ پرستی۔ سالوی مذہب ء مظاہر پرستی، حیوان پرستی، آس پرستی، پت ء پیرک پرستی۔ عیسوی مذہب ء تثلیث ء عقیدہ (پت، چک، پاکیس ارواہ) مسلمانانی مذہب ء تہا قبر پرستی۔

غرض جہان ء کلیں مزہب پہ پرستش ء پوجا ء وڑ وڑیں لیکہ ء ستک دارانت۔ بلوچانی تزکیگی گوں مجوسیانی آس ء ہم بوتگ، گوں ہندوانی بُت ء ہم بوتگ۔ بلوچاں چو آدگہ مذہبانی وڑا ماہ ء روج ء استالانی سراستک ہم داشنگ ء درچک ء جناور مقدس زاتنگ انت۔ بلوچ آریاہانی وڑ ء دود ء ربیدگ ء ستک ء باوری ء منوک ہم بوتگ انت۔

سیارہ ء استالاں گوں ستک:- بلوچاں تر ء گرد (گردش) کنوک ء اوشتو کیس ہر دو وڑیں استالانی سراچہ قدیم ء بہیمہ ء ستک داشنگ، تنیکت ء بلوچانی بازیں ہند ء دمگاں ایشانی سراستک دارگ بیت۔ چہ استالانی تر ء گرد ء بلوچ آو کیس و ہد ء بابت ء پیش کشی ہم کثت۔ بلوچانی ستک ایش انت کہ استالانی نپ ء تاوان بنت۔ پہ سفر ء مخصوصیں استالے ء دیما بوہگ بے سوبی ء جنجال کاریت۔

ہے پیا سہیل ء استال ء چہ بلوچ وتی چکاں سک پھریز انت کہ چک ء سہیل ء
 ڈک مہ گپت۔ استالانی پترنشک شانگ ء ہم بلوچ خاصیں وڑے ء چار انت۔ ہر وڈیں
 چیزے ء کہ بلوچ احترام ء کنت آ چیز ء نیمگ ء تک نہ جنت ہے پیا بلوچ آس ء، آپ
 ء، ماہ ء روج ء استالانی نیمگ ء ہم تک نہ جنت۔

ہے وڈیں ستک گوں روج ء ماہ ء ہم دار انت۔ کوہنیں و ہد ء بلوچانی عقیدہ پہ
 روج گر ء ماہ گر ء اے بوتگ کہ روج ء ماہ بنی آدمانی گناہانی سبب ء جنجال ء پہ ونا زور
 انت۔ نوک ء پر بوہگ ء بگرتا ماہ ء سرجم بوہگ ء بلوچ ماہ ء ہمک دروشم ء وڑے سرا لیکہ ء
 خیال دار انت۔ اگان نوک ء دپ جہل ء بوت تہ ایشرا ڈکال ء حا کے ء مرگ زانت۔
 ہے پیا ماہ ء گرد ء تہا بوہگ (ہالہ) ء ہم بلوچ وتی وڑانا م ء معنی یے دینت۔ اگان چکے ء
 دپ ء چہ دنمانے دراکیں تہ آئی ہے دنمان روج ء نیمگ ء پہ بدل دور دیگ بوت براں
 ایشی بدل ء روج زوت دپ ء تہا بیاریت۔

گوں آس ء ستک ء عقیدہ:-

گوں آس ء ہم بلوچانی ستک ء عقیدہ کہن ء قدیم انت ء ایشی رنگ ء دروشم تنیکت ء
 وڑے نا وڑے ء است ء بر جانت۔ اگان چلے ء تہا آس روک بہ بیت تہ بلوچ آس
 ء نیمگ ء وتی پاداں تچک نہ کنت ء نیکہ آس ء نیمگ ء تک جنت۔ آس ء سرگوز کنگ ء
 بلوچ گناہ زانت۔ ہے پیا اگان کسے ء را نظر بہ لکیت تہ نظر کنوک ء پادانی نشان ء
 حا کاں چل ء تہا دور دینت۔ یا گڑا سبزیں مرچانی سرا چیزے وان انت ء آواں یک یک
 ء کشتیکیں روچانی تہا ہے آس ء تہا دور دینت۔ یا نظر کنوک ء ہانجگ ء سرک ء چن
 انت ء آس ء چگل دینت۔ اے کلیں عملانی مراد ء مقصد ہمیش انت کہ آس سکلیانی برگ ء
 وتی اثر ء پیش داریت۔

بلوچانی اے سٹکے ہم است انت کہ آس ہبرء سر پد بیت ء ہبر ہم کنت آ اے
 پیم کہ وہدے آس مہ بلیت تہ آس اپوگ ء آرگ ء کش انت (بزاں چہ دومی لوگ ء
 روکیں دار یا پیش ء چہ آس ء آرگ) سٹک ایش انت کہ اے پیا آس ہما دمان ء روک
 بیت۔ ہے پیا آس ء توآر ء چہ ہم معنی ء مطلب زورگ بیت۔ بلوچ کش انت کہ آس
 کلوه دنت۔ آس ء زبان ء ہبر مشہور انت بزاں روکیں آس ء توآر ء چہ یا آس ء برانز ء
 چہ آس ء نتیجہ کشگ بیت۔ (آس کشگ ء رند آس زوتاں تو سگ بیت)
 چہ آس ء دلگرانی ء رگگ ء ہاترا بلوچ شپ ء آس ء چہ لوگ ء نہ کش انت
 سٹک ایش انت کہ اگاں آس شپ ء چہ لوگ ء کشگ بہ بیت تہ مردم تاوان بار بیت۔
 تریں پیش یا ترین دار آس ء تہامان کنگ ء نیلنت کہ آس گور پیچ ء کاریت۔
 وہدے جنیں چکے بالغ بہ بیت ء آئی بانسی نشانی وتی پیش داری ء بکنت تہ آرا
 سے رندا چلے ء سراسٹ پرمانینت۔ ہے پیا بلوچ آس ء اشکر ء سوگند ء ہم ورا انت۔

پہ مُردگ ء ارواہ ء سٹک ء باوری :-

بنی آدم ء مرگ ء پد زندگ بوگ ء اسلام ء دیما آر تگیں لیکہ ء چہ باز پیش اے
 سٹک بلوچانی تہا بوتگ کہ مرگ ء پد بنی آدم دگہ رنگ ء دروشمے ء زندگ مانیت بزاں
 بلوچ اے حیال ء منوک بوتگ انت کہ مرگ ء رند زندے است انت۔ ہمیشکا بلوچستان ء
 بازیں ہند ء دمگانی دمبانی پٹ ء پول ء رند لاشانی ہمراہی ء مُردگ ء کتر ء آئی ضرورت ء
 سامان ایر کنگ بوتگ انت۔ یکیں لوگ ء خاندان ء مردم ہواری ء کل کنگ بوتگ انت،
 تنکہ آمرگ ء رند ہم ہوار ء یکجا بہ بنت۔ بازیں لاشاں گوں ورگ ء سامان ہم ایر کنگ
 بوتگ انت سٹک اے بوتگ کہ مردگان ء ہم ورگ ء حاجت بیت۔ آوانی چپ ء چاگرد ء

ہرچی بہ بیت آسہی غسر پد ہم بنت۔ ا۔

انچو گشت کہ برے برے مردم وتی کس غ عزیزیں مُرتکینانی توارء اشکمت
کہ ایشرا ارواہ ء توار کشگ بیت۔ گڈاپہ آئی بلوچ الما خیرات کمت۔ ہے پیا بلوچانی
بازیں ہند غ دمگاں محرم ء ماہ ء اولی دہیں روچاں گد نہ شود انت کہ ہے آپ مردگانی دپاں
روانت۔ مرتگیں مردم ء کس غ عزیز آئی مرگ ء ذوتاں گد نہ دوچنت کہ مرتگیں مردم ء
اروہ ء جنجال رسیت۔

چو دومی راج غ قومانی وڑاے ستک ہم بلوچانی تہا بوتگ کہ مردم ء ساہ سرا انت
پے حاترا آہاں و ہدے چک ء سر ساگ تہ کمیں مود الما پشت کیتگ تنکہ ارواہ بہ مانیت۔
ہے پیا بلوچانی تہا سر ء سوگند ء ورگ غ سرا دست ء مشگ ء دود ہم است انت۔ گیدی
پر بندانی تہا سر غ ساہ ء نام مدام ہواری ء گرگ بیت۔

بلوچ مرتگیں مردم ء ارواہ ء ترگ ء لیکہ ء سرا ستک دارنت غ چہ آئی تیم ء درہنت۔

گوں قبر ء ستک:-

بلوچانی سکی تب غ راہند ء گندگ ء گوں اے ہبر ہم دیما کنیت انت کہ بلوچاں چہ
قدیم ء قبرانی سرا ستک غ عقیدہ داشنگ کہ تنیکت ء اے عقیدہ وڑے نا وڑے ء برجا
انت۔ بلوچ بازیں بزرگ غ پیر غ ولیاتی قبرانی وسیلہ ء دعا لوئنت آوانی ستک ایش انت کہ اے
پیا دعا زوت قبول بنت۔ بلوچ بازیں پیر غ ولیانی قبرانی حا کان ہو ردگ زانت کہ سکی دروشم ء
بلوچ چہ ہے ہو ردگاں شفا پٹ انت۔ پہ بازیں معاملاتاں بشارت زورگ ء قبرانی سرا و سگ
ء ستک ہم بلوچانی تہا است انت، قبرانی سرا و رگ غ چلہ کشگ بیت، قبرانی احترام ء آوانی
ہمگ ء پاداں تچک غ دستاں ٹال نہ کمت۔ قبرانی لگت دیگ ء گشت کہ مردم ء پاد لنگ

۽ مُنڈ بنت۔ لاپ پری میں جنیں آدماء قبرانی نزدیک ۽ گوزگ ۽ مکن کعت کہ پہ آئی جند
۽ لاپ ۽ چک ۽ تاوان انت۔

قبراں چه ترسگ ۽ بیم دارگ یا قبراں چه نپ ۽ کٹ رسگ ۽ دو میں لیکھاں
بلوچانی تہا قبرانی بابت ۽ ستک دارگ ۽ روایتی راہند دیمآ آرنگ۔

گوں کوہ ۽ سنگاں بلوچانی ستک:-

ستک دارگ ۽ راجد پتر ۽ سنگ ۽ کوہاں گوں عقیدہ دارگ ۽ دود ۽ راہند ہم کہن
۽ قدیم انت۔ بازیں کوہ ۽ سنگ بنی آدم ۽ حیالانی بن زہ ۽ سکی رنگ ۽ نقش بوتگ انت۔

بلوچانی گورا دروشم زرتکیں سنگانی بابت ۽ وڑ وڑیں لیکہ است انت۔ سنگ ۽ سیاہ
ہما سنگ انت کہ آواں مردم ۽ دروشم زرتگ۔ بلوچانی عقیدہ ایش انت کہ اے مردم بوتگ
انت ۽ ایشاں چه ظلم ۽ زوراکی ۽ رنگ ۽ حاترا یا چه بنامی ۽ دزگیر بوہگ ۽ ترس ۽ چه اللہ
تعالیٰ ۽ دعا لوٹگ ۽ آسنگ جوڑ بوتگ انت۔

دگہ بازیں انچیں سنگ انت کہ آواں مار ۽ دگہ لدی جناورانی دروشم زرتگ، گوں
اے ہمیں سنگاں ہم بلوچانی ستک ۽ عقیدہ است انت۔

آسیابانی (جنتر، ہش) بابت ۽ بلوچانی گورا ستک ایش انت کہ اے دیہہ ۽
بلاہانی جنتر بوتگ انت۔ ماں شہرک (کچ) ۽ کونک گیر ۽ نام ۽ آسیابی تاہے کل انت آہند
۽ دگ ۽ مردمانی عقیدہ ایش انت کہ اے سنگ ۽ نیام ۽ (ٹنگ) اگاں کونکے بہ گوزیت تہ
اے سنگ آرا گپت پداہے سنگ ۽ راکیں ہون پیش دارنت گڈا آرایلہ دنت۔

گوں انچیں کوہاں کہ پیرے ۽ یا بزرگے ۽ نام بندوک بہ بیت بلوچانی گورا
آکوہ ۽ عزت ۽ احترام کنگ بیت ہے پیا بلوچانی ذکر فرتہ ۽ تہا ”کوہ مراد“ ۽ ”کوہ امام“
مزین ارزشت ۽ بستارے دارانت۔

چو آدگہ راجانی ستک ء عقیدہ ء ردا کہ کوہ برزانت ء گول آسمان ء نزیک انت
 ہمیشکا آسمانی واک ء طاقاں ایشانی نزیکی است انت ء چہ ایشاں روحانی وشی رست کنت
 بکند ء بلوچاں ہم انچیں لیکہ ء وتی ستک ء بنیاد کنگ۔

درچک ء بابت ء ستک ء عقیدہ:

جہان ء بازیں راج ء مذہبانی تہا درچک پرستی ء روایت چہ قدیم ء است
 انت۔ ہندوانی سوم، ایرانیانی ہوسم، نارڈکانی ایش یگ ڈرازل، یہودیانی شجرۃ الحیات
 (شجرۃ العلم)، مسلمانانی طوبیٰ اے کلیں درچک ہے راج ء مذہبانی تہا مقدس زانگ
 بنت۔ بابل ء مردماں ”بہشتی درچک“ ء دروشم ء ”ایشرا“ ء پوجا کنگ۔ عیسائیانی گورا
 ”کرسمس ٹری“ ء نام ء اے دود ء راہند تنیکت ء است انت۔ پاکستان ء ہندوستان ء
 پیل ء درچک ء بابت ء وڑ وڑیں ستک ء عقیدہ است انت۔ ۱

ہندوستان ء دومی رودراتکی ملکاں تنیکت ء جنک ء بچکاں گول درچک ء سور
 دینگ ء دود ء رواج است انت۔ ۲

برصغیر ء نامدایں ساز ء زمیل زانت تان سین ء قبر ء سرار سگیں کئر ء تاکاں
 مردم پہ اے امید ء ورا انت کہ آوانی گٹ و ش بیت۔ ۳

ٹیوٹانی دیومالا ء رو ء کائنات یک درچکے ء دروشم ء انت کہ ایشرا
 اگڈراسل (YGGD RASIL) کشت۔ ایشی روتگانی تہا مرگ ء ملاکت انت۔

نیام ء نبی آدمانی جہان انت ء ٹل ء بہشت انت کہ ایشرا آسگارڈ (ASGARD)

کشت اوداد دازدہ دیوتا ء پست ء شس دیوی شنگ انت کہ ایشانی سردار اوڈن انت۔

تاکدیم ۶-۷
 تاکدیم ۲۵

نیاز فچوری
 جارج فریزر، سید ذاکر اعجاز

خدا نمبر
 (پاکستان)
 (اول)

کیلیٹی کہ ساحرؔ جادوگر ہم بوٹگ انت ڈروئیڈ (DRVID) کشگ بوٹگ
 انت۔ ہے مناسبت ء کیلیٹی مذہب ء را ڈروئیڈیٹ (DRVIDISM) ہم کشگ بوٹگ۔
 حیوان ء درچک پرستی ء دودایشانی تہا باز بوٹگ۔..... درچکاں چہ شاہ بلوط (OAK)
 پہ پرستش ء ایشانی درچکس درچک بوٹگ۔ ۱۔

اگاں ہورتی ء چارگ بہ بیت تہ ادا ہم ہے لیکہ راست بیت کہ پہ پرستش ء
 پوجاء یا ترس ء بیم یا حرص ء لالچ مردمانی مدام دیما بوٹگ۔ ترس ء بیم اے حاترا کہ آوانی
 خیال ء لیکہ ء درچک گران بنت۔ آوانی سرا جن ء جنس جاگہہ کعت ء آمردم ء تاوان
 دات کعت۔ حرص ء لالچ اے حاترا کہ درچک پہ بنی آدم ء آئی اولاکانی زندگ دارگ ء
 النمی ء لازمی بوٹگ انت۔

اوجبویے نک ء مردم سبزیں درچکاں نہ گڈ انت آوانی سٹک ایش انت کہ
 درچک ء گڈگ ء درچک ء تکلیف رسیت، آوانی بازیں طلسم گرانی کشگ انت کہ تیر ء
 لگگ ء آواں وت درچک ء دردناکیں کوکار اشگگ انت۔ اے ہمیں درچکانی بابت ء
 چینی کتاب ء مستندیں راجد پتراں ہم بیستہ انت کہ گڈگ ء سوچک ء درچک ٹپی
 بنت، خون دینت ء کوکار کعت۔

اسٹریلیا ء پیریں دہقان تنیکت ء اے لیکہ ءے سرا سٹک دار انت کہ جنگل ء
 درچکاں ارواہ مان بیت۔ بے سبب ء آ درچکانی کچل ء جنگ ء نیلنت۔ آواں چہ وتی
 پیریناں اشگگ کہ درچک وتی ٹپ ء انچو ماریت چو کہ ٹپی میں مردے وتی ٹپاں
 ہماریت۔ اے ہردیں درچکے گڈانت یا آئی شاہ ء لے برانت تہ پیرا چہ درچک ء پہلی
 لوٹنت۔ ۱۔

بلوچانی سکی راجد پتر ہم پہ در چکاں وڑ وڑیں لیکہ ء حیاں داریت۔ بلوچستان ء
 بازیں دمبانی پٹ ء پول ء نقش ء نگار کتکیں چیزانی سرا پیپل ء پتہیں تاک اے ہند ء
 در چک ء تقدس ء نشان ء پدر کنت ہے پیا کو ہندگ پریں گوک ء گوں بازیں در چکاں
 بندگ ء نقش ہم ہے لیکہ ء ثابت کنت۔ انچو گمان کنگ بیت کہ در چکانی نقش مذہبی ستک ء
 بہرے بوتگ انت۔ ۲

بلوچ کہ آدر چکاں گوں حب یا تر سے دار انت آوانی تہا شریش، گنر، گون، کبڑ،
 کلیر، انجیر، توت، کہور، چش، چگرد، کربٹ، چنال جگر، جم ہوار انت۔ شریش ء بابت ء
 انچو گشت کہ اے در چک اگاں لوگے ء دیمابہ بیت تہ آلوگ ء جن ء جنس نیاہنت۔ ایشی
 سرا ستک دارگ ء اے حال انت کہ کیشتریں زیارتانی سرا کہور ء ہمراہی ء شریش ء،
 در چک گندگ ء کثیت انت۔

انچو گشت کہ شریش بن اصل ء اے ہند ء دمگانی در چکے نہ انت بلکن ء چہ ڈن
 ء دراں آر تکیں در چکے۔ (کیشتر چہ پارسیاں آر تکیں در چکے گمان کنگ بیت۔) شریش ء
 بازیں نپ ء فاندگ انت۔ مستریں ہبرایش کہ اے در چک ء دار ء تاک، بور ء دانگ
 انٹی سپنگ انت۔ گرمائش ء حاترا شریش ء سرا جگیں تاکاں چوپ انت ء شپ ء آپ ء
 کعت۔ پداہے آپاں ورا انت۔ ہے پیا شریش ء پلان شپ ء آپ ء کعت، سہب ء
 آپاں لہڑ دینت ء پالاہنت ء ورا انت۔ شریش ء پھتہ میں دانگاں ہشک کنگ ء رند
 سلا رت ء آئی ملے جوڑ کعت کہ اے ملم پہ ہر وڑیں کو ہڑگیں ریشاں شتر انت۔

تاکدیم ۲۳۱

جارج فریزر، سید ذاکر اعجاز

شاخ زریں (اول)

۱۔

تاکدیم ۲۰۶

ملک محمد سعید بلوچ

بلوچستان ماقبل تاریخ

۲۔

پیسرا جنیں آدم کہ چلگ بوتگ انت تہ آوان ء ہے شریش ء تاکانی یادانگانی
 آپ لہڑ دانگ ء وارینگ انت۔ تنیکت ء پس ء گوکانی زاہگ ء زنگ ء وہد ء شریش ء
 دانگ لہڑ دینگ ء آواں دینگ بیت۔ اے ہم کشتت کہ آدگہ درچکانی نسبت ء شریش
 گیشتر آکسیجن درکنت۔

بلوچانی تہا اگاں چکے ء دل ء لاپ ء نادراہی بہ گپت تہ ہے چک ء گداں
 دیگے ء تہا گوں شریشی تاکاں میہت۔ مینگ ء رند ہے گداں گوپش ء دینت (تتکہ
 استالے بہ گزندت) سہب ء مہلہ ہے گداں بانے ء یاٹپ ء گدانے ء تہا کارانت ء تاپہ
 دینت۔ ہشک بوہگ ء رند ہے گداں چک ء گورا دینت کہ آئی دل ء لاپ ء نادراہی
 روت۔

ہے پیم کلیر ء دارانت کہ ایشی بابت ء ستک ء عقیدہ است انت۔ اصل ء اے
 درچک ء دارمردگانی ہمرائی ء ہمیشکہ کل کنگ بوتگ کہ اے زوتاں نہ سڑیت۔ پدا اے
 دارگوں ندگ ء ہواری ء وشمیں بوئے ہم تالان کنت۔

کبڑ ء بابت ء کش انت کہ ہر جا اے درچک بہ بیت اودا جن الما بیت بزاں
 اے درچک ء جن پہ یکے دومی ء المی انت۔ اے درچک ء دار ہم اینٹی سپنک انت۔
 بلوچ گرم ء ٹاک ء شپانی وہد ء کلیں درچکانی نزیک ء روگ ء مکن کمت۔
 لہتیں درچک خاصیں سورت ء سک گران زانگ بنت کہ آوانی تہا کنر، کر بٹ، جم،
 گون، انجیر ء کبڑ ہوار انت۔ بلوچانی ستک ایش انت کہ درچک بدیں ارواہانی متد جاہ
 انت۔ بلوچ درچکانی گچل ء جنگ ء مکن کمت ء ہے پیا درچکانی تریں دار ء شاہانی
 سوچک ء ہراب لیکنت۔ کوہ ء جنگل ء لداں ہر دیں یک درچکے پہ زیارت ء گیشینگ بہ
 بیت تہ آدرچک ء سنگ بند کمت۔ ہے درچکانی سرا مراد ء لوٹگ ء رونت۔ چکانی

سراں ہے درچکانی سرا ساهنت ء آئی موداں ہے درچکانی شاہ ء لمباں بند انت۔
 بلوچانی بازیں گیدی کسہانی تہا درچک گڈگ ء گریت ء کوکار کنت۔ قبر ء زیارتانی سرا
 کہور ء درچک ہم باز گڈگ بیت ء کوہ ء لداں اے درچک ء جند ہم زیارت ء مراد ء
 منگ ء کشینگ بوتگ۔

چکر دء رنداے درچک ء براز تیز بیت، ہے پیا اے درچک اُشترانی وراک ہم
 است انت۔ تیاب دپی ہند ء دمگاں یکدارانی جوڑ کنگ ء ہم اے درچک ء دار کار مرز
 کنگ بیت۔ جم ء درچک ء بابت ء گشت کہ اے درچک تنکہ وتی واجہ ء مہ کشیت بر ء
 ثمرہ نہ دنت۔ اصل ء اے درچک ء عمر سک مزن بیت ء اے درچک دیراں بر ء ثمرہ ء
 ریت ہمیشکہ تنکہ اے درچک بر بہ کنت آئی کشوک اے جہان ء پشت نہ کپیت۔

بلوچانی تہا درچکاں گوں سٹک ء عقیدت ء اے حال انت کہ بازیں مردم وتی
 چکانی ناماں ہم ہے درچکانی نامانی سرا یر کنت۔

بلوچانی تہا چکان ء (خاصیں صورت ء بچکیں چک) گوں درچکاں سور دیگ
 ء رواج ہم بوتگ۔ پنگ ء گڈگ، ہمبک ء استک، کرک ء پل ایشاں چہ بلوچ فال
 جن انت۔

بز کہور ء کوہ مراد ء جکر ذکر یانی عقیدت ء سٹک ء بن زہ ء تہا گڈگ ء مارگ بنت۔
 بلوچ مچ ء گرک ء پیشاں چہ ہم نظر ء بر انت۔ کرک ء گوں چک ء سور
 دینت، کرک ء دار ء نہ سوچنت ء کرک ء پل ء چہ فال ہم جعت۔ برے برے توت یا
 زرد آلو ء درچک ء سرا دو وڈیں تاک پر بنت بزاں مزن ء کسانیں تاک، اے ہمیں
 درچکانی بابت ء عقیدہ ایش انت کہ اے درچکانی سرا بی بی شینگ۔ اے درچک گران
 زاگ بنت۔

ہے پیا کوزہ کو چوہے تاکاں لاپ ۽ چک ۽ کپگ ۽ حاترا ورنٹ۔ درچک گرانی
 ۽ سبب ہرچی بہ بیت بلے سائنس ۽ پٹ ۽ پول ۽ اے ہبر ثابت کنگ کہ درچک روج ۽
 وہد ۽ کاربن ڈائی آکسائیڈ زوریت ۽ آکسیجن درکنت بلے شپ ۽ آئی زورگ ۽ درکنگ ۽
 پراس بدل بیت بزاں روج ۽ بگ ۽ گوں درچک آکسیجن زوریت ۽ کاربن ڈائی
 آکسائیڈ درکنت۔ شپ ۽ کاربن ڈائی آکسائیڈ ۽ درکنگ ۽ سبب ۽ درچکانی کر ۽ گوراں
 مردم ۽ رادم ۽ کشگ ۽ جنجالی بیت، ہے پیا اگاں کے شپ ۽ درچکانی چیرا بوسیت تہ آرا
 دم ۽ کشگ ۽ باز مشکل بیت۔

حیوان ۽ جناوران گوں ستک:-

جہان ۽ آبادیں دگہ بازیں راج ۽ قومانی وڑا بلوچانی تہا گوں حیوان ۽ جناوراں
 ستک ۽ عقیدہ دارگ ۽ رواج چہ قدیم ۽ بوتگ۔ بلوچستان ۽ ہند ۽ دمگانی کہنیں دمبانی
 پٹ ۽ پول ۽ دراتلگیں رزانانی سرا جناور ۽ حیوانانی نقش الما گندگ بنت۔ مہر گڑھ ۽
 تہذیب کہ کہنیں تہذیبیاں چہ کیے، ایسی جنگ ۽ پنگ ۽ ہم ہے ہمیں رزان دراتلگ
 انت کہ آوانی سرا حیوان ۽ جناورانی نقش ۽ عکس است انت۔ ہے پیمانال ۽ دمب ۽ پٹ
 ۽ پول ۽ ہم ہے ہمیں رزان گندگ بوتگ انت کہ گیشتریں رزان ۽ ہیرانی سرا کو ہنڈگی
 گوک ۽ عکس انت۔

بازیں راج ۽ قومانی ”مرکب جناور“ ۽ ستک ہم گندگ بیت بلے بلوچانی تہا
 ایسی رواج گندگ نہ بیت۔ بزاں بازیں جناور انچیں بوتگ انت کہ آوانی سردگرے ۽
 بدن دگہ جناورے ۽ بوتگ کہ ایسانی بت ۽ مجسمہ جوڑ کنگ بوتگ انت ۽ آوانی پرستش
 کنگ بوتگ۔

چہ آدگہ جناور ۽ حیواناں، پہ گوک ۽ ستک بلوچانی تہا گیشتر گندگ بیت بلوچانی

عقیدہ ایش انت کہ اے جہان گوک ء کاشانی سر انت ء کاشانی چندگ ء زمین جب بیت۔ ہے پیا گوک ء توار ء گوک ء گوش ء پشت ء چندگ ء بلوچ فال کشت۔

کچک ء وکک ء ہولارگ، روبا ء تولگ ء توار، پشی ء دیم ء گوزگ یا آئی دستانی دیم ء لتارگ یا آئی توار، گوج ء دیم ء یاکش ء گوزگ، پس ء گوشانی ٹاپینگ، گلاٹ کنگ یا پشت ء چندگ، ہر ء وپسگ ء سرگ، اشتر ء پشت ء چندگ چہ اے کلیں چیزاں بلوچ نیک ء بدیں فال کشت۔

گوک ء پد بلوچانی تھاگوں مار ء سٹک ء عقیدہ دارگ ء دود کیشتر گنگ بیت۔ بلوچستان ء بازیں ہند ء دمگاں لہتیں چگانی نام ”ناگ“ انت۔ جھالاوان ء بازیں چگانی نام ناگ انت۔ منجگور ء زمران ء ہند ء دمگاں ناگ نامیں جاگہہ است انت۔ انچو کشت کہ پیرا اے جاگہاں چمگ بوتگ انت کہ ہماوانی نام ناگ بوتگ بلے رندا ہے جاگہانی چند ناگ ء نام ء مشہور بوتگ انت۔

بلوچ ہم مار ء بابت ء اے سٹک ء دار انت کہ وہدے جن سک پیر ء ڈل بنت گڈا آوانی دروشم مار ء بیت۔ پہ ہے ہاترا بلوچ مار ء جنگ ء رند چیزے نا چیزے الما خیرات کشت۔ بلوچ اے ہم سٹک ء دار انت کہ مار ء جنگ ء پد دومی مار بزاں آئی جوڑی ء ہمراہ وتی ہمراہ ء بیر ء الما کپت۔ ہے پیا مار ء کش ء چہ گوزگ ء بلوچ فال کشت۔ پہ لاپ پری نیں جنیں آدم ء لاپ ء چک ء زانگ ء مریگیں مار ء چندنت ء فال کشت۔ مار ء جنگیں پوست ء بلوچ وتی لوگاں ایر کشت ء چہ آئی بازیں نک ء ٹاک کشت۔ بلوچانی جوڑ کنگیں چنگ سیاہ مار ء دپ ء دیم ء دروشم ء انت۔

چہ اے کلیں چیزانی سراسٹک ء باوری دارگ ء ابید بلوچ بزرگ پرستی ء پیرک
پرستی ء سرا ہم سٹک دارنت۔ جنسی اعضا ہانی بابت ء سٹک دارگ ء رواج ہم بلوچانی تھا
بوٹگ۔ جنیں آدم ء مردیں آدمانی دروشم ء چہ دمباں دراتلگیں بتاں چہ اے آسرکشگ بیت
کہ بلوچانی ہند ء دمگاں بُت پرستی ء ہم رواج بوٹگ۔ رسم ء دودان ء مقدس زانگ ء
رواج ہم بلوچانی تھا بوٹگ۔

پیرؔ زیارت

چہ آدگہ سٹک ؔ عقیدتاں ابید بلوچ پیرؔ پکیرؔ قبرؔ زیارتاں گوں سٹک ؔ باوری
 ہم دارانت۔ منت ؔ منگ، چکانی سرؔ ساہگ ؔ آوان ؔ زیارتاں برگ، پیرؔ زیارتانی
 وسیلہ ؔ دعائے لوٹگ، پیرؔ پکیرؔ زیارتانی نام ؔ خیرات کنگ، پیرؔ پکیرانی قبرؔ زیارتانی
 ہاکان ؔ ہوردگ زانگ انچیں شرک انت کہ تیکت ؔ بلوچانی تہا است انت۔ بلوچانی
 بازیں ٹک ؔ تمنانی وتی وتی پیرانت۔ کیشتریں بلوچ ہے پیرانی مریدی ؔ دل ایمن ؔ دل
 یکیم انت۔ بلوچانی بازیں ہند ؔ دمگاں کشت ؔ کشار ؔ برؔ ثمرہ یک بہرے پہ پیرؔ
 زیارتان انت۔ ہے پیم گوں آدگہ چیزان انت۔

پیرؔ زیارت پرستی چہ قدیم ؔ بنی آدم ؔ زندمان ؔ زندمانی ؔ وشی ؔ غمانی بہرے
 بوتگ۔ وہد ؔ گوزگ ؔ گوں زیارت ؔ پیر پرستی ؔ شکل ؔ دروشم کے بدل الما بوتگ انت
 بلے بازیں راجانی تہا ایشان ؔ منگ، ایشانی روحانی ہمگر نچی ؔ سرا بھیسہ ؔ باوری دارگ
 انگت ؔ است ؔ برجہ انت۔

بلوچ پیرؔ زیارتانی سرا کیشتر دوشنبہ ؔ چار شنبہ ؔ روج ؔ روانت بلے لہتیں
 جاگہاں جمعہ ؔ روج ؔ ہم پہ پیرؔ زیارتاں روا کشت آوانی سٹک ایش انت کہ اے روج

مبارک انت ء اے روحانی تہا پیر ء وسیلہ ء مراد شرت سر جم ء قبول بنت۔

چو آدگہ راجانی وڑ ء بلوچانی ستک ہم ہمیش انت کہ اے بزرگ ء پیر ء زیارت
روحانی واک ء اختیار دار انت ء ایش نگر انیں پریشنگ انت کہ مردمان ء دلی مراد ء روحانی
ایمنی بخش۔

ترکرہ صوفیائے بلوچستان ء تہا ڈاکٹر انعام الحق کوثر بیٹہ کنت۔

بلوچستان میں مزار تو ہر جگہ موجود

ہیں تقریباً ہر گاؤں کے قبرستان میں ایک ایسے پیر

کا مقبرہ ضرور ہے جسے لوگ احتراماً یاد کرتے ہیں۔

”پیری فقیری“ کا سلسلہ پورے برصغیر

کی طرح بلوچستان میں بھی موروثی نہج پر ہے اور

قبائلی سردار اور لوگ برابر پیر کے اہل خاندان

کو فصل کی کٹائی کے موقع پر گندم کے دانوں کا

ایک بھرا ہوا کاسہ (فی کس) یا پھر بھیڑ بکریوں

کے گلے سے ایک بھیڑ یا بکری سال کے سال

نذرانہ دیتے رہتے ہیں۔

بلوچستان میں جو مزار ملتے ہیں، وہ عموماً

چھوٹے بڑے بھتروں کے ہلکے سے ڈھیر ہوتے

ہیں۔ بعض وقت وہ کھر دری مٹی ہی کے بنے

ہوئے ہوتے ہیں ان کے ارد گرد ستون سے

گاڈ دیتے ہیں جو حصار کا کام دیتے ہیں۔ ان

ستونوں سے چیتھڑے، سینگ یا دھات کے بلب،
 استعمال شدہ کارتوس اور کوڑیاں بندی رہتی
 ہیں۔ ایسے مزار بھی ہیں جو اینٹوں اور باقاعدہ
 پھتروں کے بنے ہوئے ہیں اور بڑے خوبصورت
 اور باوقار دکھائی دیتے ہیں۔

بلوچانی ہر ہندو دنگے، ہرنک، تمنے، وتی، وتی پیر، زیارت انت، اے پیر،
 زیارتانی سراسنک دارگ، اے حال انت کہ ہمک مردم، وسیں جہد ہے بیت کہ ایشاں
 ناراض، دگران مہ کنت، آج اے ہمیں کارے مہ کنت کہ چہ آئی، پیر جلال، بیت،
 مردم، تاوان بار بہ کنت۔ پیر، وش، رضاء، قربانی، خیرات کنگ بیت۔ لہتیں بلوچیں
 ہنداں اگاں کسے منت بہ نیت، رندا، آتی منت، پیلو، سرجم کت مہ کنت، آرا دگہ
 انجیں کارے بہ کپیت کہ آئی پیر، سراسر، روگ المی بہ بیت تہ اے ہمیں جاورانی تہا آدمردم
 پیر، زیارت، وتی روگ، وڑ، پیا، چوکچ، کنت بزاں چار دست، پاد بیت، پیر،
 پیر، زیارت، روت، آرا، چلے، دپ، ہم بیت۔ اے پیم کنگ اصل، وتی بے بسی، بے
 کسی، پد، کنگ انت، پیر، تاوانی، کیں کار، جلال، آرا دارگ انت۔

زیارت، پیر، پرستی بلوچ، زند، ہمک تک، پہنات، گون انت۔ چک، نہ
 بوہگ، پہ لاپ، پری، جنیں، آدم، چک، بے جنجال، ودی، بوہگ، حاترا، پیر، زیارتانی
 سراسر، روگ، خیرات کنگ بیت۔ منت منگ بیت۔ ہمے پیا، چلگی، جنیں، آدم، آئی، چک
 پیر، زیارتاں برانت تنکہ، آچہ، ڈک، ویلاں بہ رگنت۔

ہما بزرگ، پیر کہ زندگ، حیات انت بازیں ہند، دنگ، بلوچ، وتی چکانی

ناماں چہ ہماواں بندائینت۔ پہ چک ء بلوچین مات ء کٹ پیرؔ زیارت پرستی ء حکمیں
 بنداتے ہر دیں چک ء ذہنی ردوم ء وہدؔ باری کمیت تہ مات گوں وتی لولیاں چک ء دماغ
 ء تہا اے یمیں ستک ء عقیدہاں جاگہ دنت۔ پدا ہے چک ء سر ء ساہگ ء وہدؔ ہم پیرؔ
 زیارتانی سر ء روگ المی انت۔ (بازیں جاگہاں مستیانی تہا ہم چک ء سراسانت) بلوچ
 چاگرد ء تہا پیر پرستی ء اے حال انت کہ بازیں براں چکانی ناماں ہم ہے پیرؔ بزرگانی نام
 ء تعلقاں گوں ہمگر نچ کعت چو کہ پیر بخش، شاہ بخش، غوث بخش، غلام دستگیر، سخی داد، شاہ
 نواز، شاہ مرید، شے حق، شاہ داد، شہباز ء دگہ بازیں ہے وڈیں نام۔

ہے چک ہر چون کہ مزن بوآن بیت پہ پیرؔ زیارت ء آئی ستک ء یقین گیش
 بوآن بیت تنکہ آسور ء آروس ء سر بہ بیت۔ بزاں سوب مند ء بامرادیں زند ء پیرؔ
 زیارت ء سراستک دارگ المی زانگ بیت۔ بلوچانی تہا لکڑ پرستی ء رواج ہم است انت
 بزاں پیر ء نشانانی سرا ہم ستک ء یقین دار انت۔ اے یمیں جاگہ گیشتر کوہ ء در چک
 بنت یا آپ ء چمگت۔ بزاں برے برے یوک ء در چک ہے ستک ء باوری ء مردمانی
 ہاترا عزت ء احترامے دارنت کہ اے در چک پیرے ء نام ء بہ بیت۔ یا کہ انچیں کوہے
 کہ اودا بزرگے ء عبادت کنگ ء چلہ کشتگ۔ یا انچیں آپ ء چمگے کہ چہ آئی بزرگے ء
 آپ وارنگ۔ بلوچانی تہا اے یمیں ہند ء جاگہ ء نشانانی مزینں قدر ء منزلتے است
 انت۔ اے یمیں جاگہانی حفاظت کنگ بیت۔

ہے پیر بلوچانی بازیں ہند ء دمگاں (چو کہ بولان ء خاران) سنگانی سرانال ء
 نشان گندگ بنت۔ اے یمیں سنگان ء بلوچ متبرک زانت آوانی ستک ایش انت کہ
 اے حضرت علیؑ اسپ ء پدانی نشان انت۔

بلوچانی بازیں ہند ء دمگاں لہتیں پیرؔ زیارت انچین انت کہ آرائی ہوردگ ہر

ہمیں نادراہیانی علاج انت۔ بازیں قبرؔ زیارتانی ہوردگ اگاں لوگے ء ایری بہ بنت تہ آ
لوگ ء مردم چہ بازیں نادراہیاں رکت۔ ہے پیماے ہوردگانی لوگے ء ایری ء سبب ء
آلوگ ء مارؔ زوم ہم نیاہنت۔

بی بی نیک زن ء مزار قلات ء انت۔ اگاں کسے ء راہڑکی میں کچکے بہ وارت تہ
بی بی نیک زن ء قبرؔ ہوردگ پہ آئی علاج ء یک ء ٹک انت۔
بی بی نازو ء قبر قلات (جوہان) ء انت ایشی سراہم ہڑکی میں کچکانی وار تگیں
آرگ بنت۔

پیر حیدر شاہ مریانی نامہ وریں پیر انت۔ کاہان ء در آئی مزار انت۔ آئی قبرؔ
ہاک دل ء لاپ ء نادراہی ء علاج ء سک اثر مند انت انچوگش انت کہ اگاں پیر حیدر شاہ
ء قبرؔ ہوردگ کسے ء کتر بہ بنت تہ آرا دل ء لاپ ء نادراہی نہ گپت۔
ہے پیماشے ڈاہی ء پڑم ء گلاہ بوتگ کہ تاں دیراں دل یکیم ء مایوسیں نادراہانی
کار ء اتگ۔ ہے کلاہ ء یک نیمگے آپانی تہا بلینگ بوتگ ء ہے آپ نادراہ ء را وارینگ
بوتگ انت (شے ڈاہی ء کوہک (مستونگ) ء ہند ء اے کوڑ ہیں امروز پہ مدا می یلہ دات ء
آئی قبرؔ زیارت ہے جاگہ ء انت۔ شہزادہ بلار (بلال) ء قبر شہرک ء انت۔ انچوگش انت
کہ آچہ ہندوستان ء پہ حج ء زیارت ء در کپیت۔ شہرک ء آرا دل ء لاپ ء نادراہی گپت ء
ہے نادراہی ء سبب ء آہے جاگہ ء وفات کنت۔ بازیں مردمانی ستک ایش انت کہ
شہرک ء دل ء لاپ ء وبانہ کپیت پرچیکہ شہزادہ بلال آرا داریت۔

تاکدیم ۵۵

تاکدیم ۶۰

تاکدیم ۸۳

۱۔ تزکرہ صوفیائے بلوچستان ڈاکٹر انعام الحق کوڑ

۲۔ ایضاً

۳۔ ایضاً

شے نوجوان ء قبر کلاچ ء انت بلے آئی ادیرہ ءے گوادر ء راہ ء سرتلار ء انت۔ انچو گشت کہ ہے ادیرہ ءے کر ء گور ء کو ہے ء آپ پنت۔ ہے پٹوکیں آپ ء بابت ء کش انت کہ اے آپ چمانی ہریمیں نادر اہی ء علاج ء جوان انت۔

ریلوے قبرستان کوند ء شیخ غلام رحیم بابا ء مزار انت۔ انچو کش انت کہ مزنیں بزرگ ء عالے بوتگ۔ قبر ء زیک ء یک قدرتی چمگ یے است اے چمگ ء بابت ء مردمانی روایت ایش انت کہ شیخ غلام رحیم بابا ء ہے جاگہ ء زمین ء رانیز ہے جنگ ء چہ ہے جاگہ ء آپ دراتنگ۔ اے چمگ ء بابت ء کش انت کہ ہریمیں نادر اہی اے آپ ء جان بہ شودیت آئی نادر اہی ہلاس بیت۔

بلوچستان ء بازیں ہند ء دمگاں چہ قدیم ء ہڑکی میں کچک ء وارنگین ء، مار ء زوم ء ڈنگ جگین ء علاج اگاں یک نیمگے پہ دم ء پھ کنگ بوتگ تہ دومی نیمگ ء بزرگانی زیارت ء قبر آنی ہاک یا ہوردگ ہم پہ علاج ء کارمرزنگ بوتگ انت۔ حضرت سید کریمؒ، حضرت سید مورث شاہؒ یا حضرت آمو آغا ء قبر ء زیارتانی ہوردگ ٹپ ء سرالگاشگ بوتگ انت ء مردمان ء شفا ہم رسنگ۔

ہے پیما پیر سخی رمدان (رمضان) انت کہ آئی قبر ء سر ء وپسگ ء ہریمیں ہڈ ء بندانی نادر اہیاں چہ شفا رسیت ء خاص پہ باد ء نادر اہ ء یک ء ٹک انت۔

ملک دینار ء قبر ء سرا واشک ء مردم سک سٹک دار انت۔ عقیدہ ایش انت کہ ملک دینار ء یک اژدہائے سنگے جوڑ کنگ ات۔ انچو گشت کہ اے سنگ تنیکت ء واشک ء کوہ ء تھا انت ء مردم موسمی تپاں ہے سنگ ء ٹکرے ء گوں بندانت۔ ۲

تاکدیم ۱۹۲۰، ۱۹۱

ڈاکٹر انعام الحق کوثر

ترکرہ صوفیائے بلوچستان

تاکدیم ۳۸۲

اشیر عبدالقادر شاہوانی

آئینہ خاران

سبی ء شوران ء ہند ء چہ ہشت میل شمالی نیمگ ء بہت مزار انت کہ ایشاں
 ”دربار بہت ولی“ ہم کش انت۔ انچو کش انت کہ یک رندے یک ہندو بچکے ء سور
 بیت، سور ء رند آئی مردماں معلوم بیت کہ آنا مرد انت۔ ارا ویدک ء یونانی علاج ء
 رہنداں گوں چکاسگ بیت۔ منتراں گوں آزمائینگ بیت بلے بچ۔ چہ ہر نیمگ ء نامیت
 ء مایوس بوہگ ء رند آرا ہے پتہیں ولیانی دربار ء برگ بیت ء پہ آئی دعا لونگ بیت۔ دعا
 قبول بیت۔!

چہ ایشاں ابید بلوچانی ہند ء درمگان چشیں پیر ء زیارت باز انت کہ بلوچ چہ
 آواں پہ علاج ء مدد زور انت۔ اے ہبر کشیک ء سچک انت کہ بلوچ یوک ء پہ علاج ء
 پیرانی در ء حاضری نہ دینت بلکن ء زند ء دومی جیوہ ء جنجالانی، وشی ء غمانی نوبت ء باری ء
 ہم وتی حاضری ء لمح زہت۔

بی بی دستی ء نام ء بلوچیں جنیں آدم خیراتے کشت۔ اے خیرات مرادے ء سرجم
 ء پیلو بوہگ ء رند بیت۔ اے خیرات یک بزرگیں جنیں آدے ”بی بی“ ء نام ء
 انت۔ اے خیرات ء خاصیں ہبرایش انت کہ ایش چہ مردین آدم، بچک ء لاپ پری میں
 جنیں آدم ء چیر وکائی ء پہ اندیکی کنگ بیت۔ اے درگت ء گراستگ ء جوڑ کتگیں وراکاں
 یوک ء جنیں آدم ورا انت ء اے خیرات ء رزاناں ہم انچو شود انت ء ایر کشت کہ مردیں
 آدمانی ء بچکیں چکانی ء لاپ پری میں جنیادمانی (کہ بگندے آئی لاپ ء چک بچکے بہ
 بیت) چم پہ آواں مہ کپ انت۔!

ماشکیل ء دالبندین ء نیام ء یک کوہے ء سرا ملک سرندہ ء نام ء زیارتے است
 انت۔ اے جاگہ ء مردمانی سٹک ایش انت کہ اگاں کسے ملک سرندہ ء آپ رتچ ء

نیمگمارے، زومے، تو لگے، روباہے، آسکے یادگہ لدی مرغ غمورے بہ جنت تہ اے پیر
چہ آئی دگران بیت و دگرانی و سبب و آدم و تاوان دنت۔ ۲

گر مکان (منجور) و بی بی لکنی و زیارت انت کہ ایش گچکیانی بن بلکہ بوتگ
انچو کش انت کہ اگان ایشی گنبد توار بہ کنت تہ پتگ و دہ روج و تہا منجور و گچکیاں چہ
کسے مریت۔ ۳

اگان شری و چارگ بہ بیت بلوچانی کیشتریں بلکیں کلیں ہند و دمگاں پیر و
زیارتانی سراسنک دارگ و رواج است انت۔ ہمک آبادی و نزیک و گور و پیر و زیارتے
الما گندگ و کثیت انت بازیں ہند و دمگانی نامہ وریں زیارت و پیر چوش انت۔

ماں چاغی و خان بلانوش القادری، حضرت پیر سلطان قیصر، حضرت شیخ حسین، حضرت
شہ حسن جان، حضرت پھل چوٹو، شہ سہراب شیرجان آغا۔ *

ماں گوادر و شہ زنگ کہ ایش گوادر و دشت و تہا انت۔ ایشرا زندہ پیر ہم کش
انت مردمانی روایت ایش انت کہ وہدے دژمن ایشی سراسنک گنگ و کاین تہ اے
زندگ و زمین و تہا ایر رووت۔

گوادر و پدی زر و تیاب و لمب و مزنیں پیر انت کہ ایش بزرگانی عبادت و
جاگہ بوتگ۔

جمبیل کہ گوادر و کوہ و سراسنک ادامرے روچاں نیوی و کمپ انت۔ گور و شہ
غریب شاہ، پسنی و جڈی و زیارت و ہپت تلار، کوچہ کلانچ و شہ نوجوان، پیدارک

تاکدیم ۲۸

عطا شاد

بلوچی نامہ

۱۔

عاصم فرید جمالدینی

چاغی

۲۔

تاکدیم ۳۸۱

اشیر عبدالقادر شاہوانی

آئینہ خاران

۳۔

یوسف گچکی

راوی

۴۔

درمکول ء شے بھجار، سند ء شے رجب۔

ہنجگور ء شاہ ء قلندر وتی ہند ء دنگ ء کہن ترس پیر از انگ ء منگ بیت کہ ایشی دور تاریخ ء پیسر بزاں (prehistoric) انت۔ سور دو (ہنجگور) ء پیر عمر ء زیارت انت کہ ایشی قبر خضدار ء سماں ء انت۔ چکان ء سور دو (ہنجگور) ء نیام ء حاجی غازی ء زیارت انت۔ ہے پیا گرمکان (ہنجگور) ء بی بی لکی انت۔

بولان ء خواجه یلان، ڈھاڈر ء حضرت دوپاسی ء حضرت سخی تنگو، بھاگ کبھی ء پیر تیار غازی، شوران ء ہپت ولی قلات ء غوث ء مقام، رودین جو (چہ قلات ء چارده میل) ء سخی رمدان (رمضان)، کردگاپ ء پیر هوتک، کیرانی کوسٹ ء خواجه ولی بابا، کولواہ ء پونزگ ء ولی ء شاہ ء باطل، آواران پیران در ء گہرام پیر، بارکھان ء پیر پلی والا، ڈیرہ بکٹی ء پیر سہری، مستونگ ء شیخ تقی، رضا کلگ (خاران) ء پیر بوبک، سبی ء حاجی حمل، لسبلہ ء پیر حسن، وندر ء پیر میران، ویل پٹ (لسبلہ) ء پیر بوہیر، شاہ لاؤت، ہنگراج ء بکالانی زیارت انت کہ مسلمان ہم ایشی سرارونت۔ (انچو کش انت کہ گوکل دیہہ ء نام ء ادا مزین دیہہ ء بوتگ۔ حضرت علی ء ہے دیہہ ء رائے جنگ)۔ چہ وندر ء پست میل شمال مشرق ء ہیمگ ء سستی پنوں ء لکھ ء چڑھائی ء گرا شیرین فرہاد ء زیارت کیچ ء آئی نزیک ء گور ء ہند ء دمگاں ہم بازیں پیر ء زیارت است انت چو کہ بلیدہ ء شے دیاہ ہم کیساک ء شے رمدان (رمضان)، تو لگی دشت ء شے مبارک، شہرک ء شہزادہ بلار (بلال)، کلاتک ء حاجی عبداللہ جان۔

غرض بلوچانی کلیں ہند ء دمگاں پیر ء زیارت ء منوگری است انت ء ہمک

۱۔ ہنگور تیار دہی ہند ء دنگ۔ ماہی گیرانی ہلکے است انت۔ تیار ء حضرت نوح ء یکدار ء نام ء کو ہے است انت۔ نزدیک ء چادم پیر ء آستانہ انت۔ ہے ہند ء ہندوانی کہنیں عبادت ء جا کہ شری ہنگراج مانا ہم است انت۔ بازیں مردم ایشرا بدہست دور ء خانقاہ ہے ہم کش انت۔

ہندو دنگ ءِ وتی وتی پیرؔ زیارت است انت۔

دمؔ چھؔ ؔ بندؔ تائیت ءِ رواج ہم بلوچانی تھا چه قدیم ءِ است انت۔ دمؔ
چھؔ کنگؔ یا چٹؔ ؔ بندؔ تائیت ءِ دیگ ءِ بلوچ چاگرد ءِ تھا چه پیراں ابیداید کہ بزرگؔ
ملاہاں چه ہم کمکؔ زورگؔ بیت۔ پیرؔ بزرگؔ ؔ مٹلا پہ چٹؔ تائیت ءِ گیشتر قران شریف ءِ
آیاتاں چه مدت زور انت۔ بلے بازیں براں ہند سہانی وسیلہ ءِ ہم وتی اے کار ءِ سرجم
کھت۔ اگاں گمان کنگؔ بہ بیت کہ لوگے ءِ یا لوگے ءِ نزیک ؔ گورا جن ؔ پری نئے است
انت تہ گوں دمؔ چھؔ ءِ جن ؔ پری ءِ را لوگ ءِ یا لوگ ءِ مردمانی نزیک ؔ گور ءِ آہگ ءِ
مکن کنگؔ بیت ؔ آرادارگؔ بیت۔ ہے پیما پہ بازیں نادراہیاں ہم دم کنگؔ ؔ چٹؔ بندؔ
تائیت دیگؔ بیت۔

بلوچ سحرؔ ساحری ءِ سرا ہم ستک دار انت۔ سحرؔ ساحری ءِ ہما کو نہیں رہند کہ
دومی راجانی تھا است انت بلوچانی تھا ہم گندگ ؔ مارگ بنت۔ اے شرک ؔ پالانی اگاں
یک مزنیں بہرے پہ پیش کشی ءِ بابت ءِ انت تہ دومی نیمگ ءِ ایشانی یک الکاپیں تکے پہ
سحرؔ ساحری ءِ انت۔ اے کتاب ءِ تہہ نئے جم کنگلیں شرکاں چه ایشی اندازہ جنگؔ بیت۔
سحرؔ ساحری عمل ءِ بلوچ گیشتر اے لیکہہ ءِ سرا باوری دار انت کہ بنی آدم ءِ جان
ءِ گوں بند وکیں چیزانی اثر پہ سحرؔ ساحری ءِ گیشتر بوت کنت۔ سر ءِ مود، دست ؔ پادانی
ناخن، دپ ءِ لیتار ؔ تک، دنتان، جان ءِ حون اے انچیں چیز انت کہ چه ایشاں سحرؔ
ساحری ءِ عمل ءِ کمک ؔ مدت رسیت پے حاترا وہدے چکانی سراں ساہنت تہ آئی
موداں چگل نہ دینت بلکن ءِ در چک ؔ دارے ءِ بند انت یے۔ یا گڈا سگے ءِ چیرا ایرے
کھت۔ ہے پیما بلوچیں جنیں آدم وتی سر ءِ ٹھاں ہجر دور نہ دینت بلکن ءِ دیوالے ءِ پلے
ءِ یا در چک ؔ دارے ءِ مانے جھت۔ دست ؔ پادانی ناخناں چنگ ءِ رند ہم کل کھت۔

ہے وڑا دپ ء تک ء لیتار ء دنتان ء جان ء حوناں ہم بلوچ مردمانی دستاں کپگ ء
 نیلنت۔ اے سٹک ء بنیاد ایش انت کہ مردم ء جان ء اعضاہاں یا اعضاہانی بہراں چہ
 مردم ء راسحر کنگ ء تاوان دمیگ بوت کنت۔ سحر ء ساحری ء اے راہند ”سحر مشارک“ ء
 ”سحر متعدی“ ء بہر ء تہا کثیت انت۔ ایشی وڑ ء پیچم چوش انت کہ ہے چیزان ء زورگ
 ء تاکے ء پتاہگ ء رند لوتے ء مان کنگ بیت پدا ایشانی سرا چیزے وانگ ء رند لہتہیں دودانی
 سرجم کنگ ء گوں اے لوت کل کنگ بیت۔ ایشی اثر ء ہما مردم ء سرا کہ سحر کنگ بیت پیست
 روج ء نیام ء نارہا بیت، کڈیت تنکہ مریت۔ بلے اگاں کسے چہ اے عمل ء سہی ء سر پد بہ
 بیت ء ہے لوت ء چہ کل ء بہ پٹیت ء در بہ کنت تہ سحر ء اثر ہلاں بوت کنت۔

ہے وڑا ”سحر بالمثل یا صوری سحر“ ء راہند ہم چو آدگہ راجاں بلوچانی تہا است
 انت۔ سٹک اے وڑ انت کہ اگاں کسے ء تاوان بار کنگ بہ لوٹ ء تہ آئی ”شہیبہ“ ء
 جوڑیکن۔ ہرج نقص ء تاوانے کہ شہیبہ ء بہ رسیت تہ مردم ء ہم ہما تاوان رسیت اگاں
 شہیبہ تباہ ء برباد کنگ بہ بیت تہ سحر ء اثر ء آوکیں مردم ہم پشت نہ کپیت۔

ایشی دومی وڑ چوش انت کہ اگاں مردم ء را تاوان دیگی بہ بیت تہ ریک ء، پڑ
 ء یا ہاک ء کہ دون ء کار ء کثیت سرا ہما مردم ء عکس کشگ بہ بیت یا چیزے ء را آئی بدن
 خیال کنگ بہ بیت ء آئی تہا توسک ء بارگیں دارے چک دمیگ بہ بیت تہ کش انت کہ
 آمردم ء ہم ہے وڑا تکلیف ء جنجال رسیت۔

اسلام ء تہا ہم سحر ء ساحری ء سرا سٹک گندگ ء کثیت انت۔ صحیح بخاری شریف
 کتاب الطب ء تہا چہ بی بی عائشہ ء روایت کنگ بوتگ کہ رسول کریم ء سرا جادو کنگ
 بوت۔ واجہ ء خیال اے بوتگ کہ آوتی بی بی میں لوگ بانکانی گور ء اتلگ بلے اصل ء آنہ
 اتلگ۔ حضرت سفیان ء کشگ انت کہ جادو ء مستریں اثر ہمیش انت۔

وہدے واجہ ء اے جاوڑ بوت تہ یک روچے درائنت ءے کہ عائشہ! من چہ وتی
 رب ء جسٹ کت ء منی رب ء مناگشت گوں۔ دو مردم اتک انت، یکے منی سرون ء نشت
 یکے پادوماں۔ سرون ء مندوک ء چہ پادوم ء مندوک ء جسٹ کت اے چون انت؟ دو می
 ء درائنت ایثی سرا جادو کنگ بوتگ۔ جسٹے کت کئے جادو کنگ؟ گشت ءے لبید بن
 اعصم ء کہ چہ بنی زریق ء نک ء انت۔ یہودی مردم انت ء مزنیں منافقے۔ گشت ءے چہ
 چے چیز ء؟ گشت ءے چہ سر ء مود ء شک ء۔ جسٹے کت پیشے بہ دار کجا انت؟ دارینت ءے
 مچ ء در چک ء پونس ء مزنیں سنگے ء تلا ذروان ء چاہ ء۔

گڈا رسول کریم ﷺ ہے چاہ ء گوراشت ء چہ چاہ ء ایثے کشائنت انت۔ چاہ ء
 آپ انچوش انت چوکہ ہنی رحیمگیں آپ، چاہ ء کرا مچانی در چک شیطان ء سرگانی وڑا انت۔ ا
 روایت انت کہ جادو ء اثر تاں شش ماہ ء منت۔ رسول کریم ﷺ مبارکیں مود
 لڈگ ء لکتنت۔ انچو کشت کہ یہود ء چکے پہ رسول ء ہزمت ء آئی گور ات۔ یہودیاں
 ہے چک ء رارودات ء ریپہیت۔ ہے چک ء واجہ ء سر ء لہتیں مبارکیں مود ء آئی شک ء
 لہتیں دنان ہمیشان ء دات انت۔ جادو کنوکانی تھا لبید بن اعصم دیم دیما
 ات۔ پریشتگاں اے حال واجہ ء رادات ء حضرت علی، حضرت زبیر ء حضرت عمار بن
 یاسر ہما چاہ ء نیمگ ء راہ دیگ بوتنت۔ ایثاں چہ چاہ ء دوازده ڈک داتگیں بند یکے کش
 ات کہ ہمک ڈک ء سرا یک سوچنے مان ات۔ اللہ تعالیٰ ء دوسورۃ (سورہ فلق ء ناس)
 نازل کتنت۔ رسول کریم ﷺ ہے سورتانی یک یک آیتے وانان ات ء ڈک وت سرا
 وت پیچ بو آن اتنت۔ وہدے دو میں سورۃ سرجم بوتنت تہ کلیں ڈک پیچ بوتنت۔ چہ ایثی
 رند پاکیں پیغمبر جوڑ ء صحت مند بوت۔

اے ہمیں سحر و ساحری و راہبند کہ ادا کشک بوتگ انت ایشانی سرا بلوچانی
 سٹک و یقین چہ قدیم و است انت بلے لہتیں و ہدانت کہ اے چیزان و دگہ ہمیں شرک و
 پالی معنی و بزانت دیگ بوتگ انت۔ بلے بن و بیہ و ایشانی لیکہ گوں سحر و ساحری و
 بندوک بوتگ انت۔

ہے وڑا اے ہم گشت کہ سر آرتگیں ورگاں چہ ہم مردم و سرا سحر کنگ بوت
 کنت۔ مشارک سحر و راہبند انی رد و اگاں مردے و شکم و ورگ مان بہ بیت و آدگہ ہما
 ورگ کہ آئی دست نہ جنگ و یلہ داتگ انت، ایشانی نیام و ہواریں سیادی (رشتہ
 اشتراک) است بیت۔ ہے حاترا سرا تلگیں ورگاں تاوان دیگ و گوں ورگاں یلہ داتگیں
 مردم و راہم تاوان بار کنگ بوت کنت۔

بندگ و سرا بلوچانی سٹک چہ قدیم و است انت۔ چہ بندگ و ابید تیر بند
 کنگ، تیج بند کنگ، جان و بندگ، دردانی بندگ، زبان بند کنگ، واب بند کنگ، چم بند
 کنگ، نکاح بند کنگ، مس بند، حوص بند، چک بند اے کلانی سرا بلوچ وڑے نا وڑے و
 سٹک و باوری دار انت۔

بندگ:- بندگ و عمل و چہ مردیں آدم و مردینی واک و قوت ہلاس بیت۔
 بلوچ چاگرد و تہا ایشی سرا سٹک و بھیسہ دار انت ہے سبب انت کہ سالونکی و روچاں
 سالونک و ہروڑ و خیال دارگ بیت۔ آئی نندگ و پاد آہگ آئی گند و نند غرض آئی کلیں
 سر و پرانی سرا نظر ایر کنگ بیت تنکہ آرا چہ بندگ و بدیں اثراں رکینگ بہ بیت۔ بستگیں
 مردم مرد و جنی و پت و وابی تعلق و پیلوکت نہ کنت۔

تیر بند کنگ:- تیر بند کنگ و مراد ایش انت کہ مردم و سرا تپنگ و تیر اثر نہ
 کنت۔ البتہ ایشی پرورش ایش انت کہ اگاں تیر پلیت کنگ و تپنگ و مان کنگ بہ بنت تہ

آتیر اثر کھت۔ پہ تیر بند کنگ ء مزنیں بک ء ملا ہاں چہ تائیت زور انت ء ہے بک ء ملا
اے تائیت ء عوض ء وتی دل ء میل ء چہ مردماں زر گر انت۔

تیغ بند کنگ :- ایسی عمل ہم چو تیر بند ء وڑا انت کہ مردم ء سراتیغ اثر نہ کھت۔

جان ء بندگ :- بازیں ملا ء بک انچیں انت کہ آمار ء ڈنگ ء گوں وتی دم ء

تائیتاں بے اثر کھت۔ بلے اے بک ء ملا ہما مردم ء کہ جان ء بند انت آرا لہتیں مارانی
گرگ ء (خاصیں صورت ء گتر مار ء) مکن کھت۔ انچو گش انت کہ جان ء بندگ ء رند
مار ء ڈنگ مردم ء سراتر نہ کھت بید ء چہ ہما مار ء کہ اُستاد آئی گرگ ء مکن بہ کھت۔

دردانی بندگ اور دہند :- بلوچانی تہا پری نیں جنیں آدم وتی اصلیں ماہ ء

روچاں چہ وتی دژمنیں مردماں (کیشتر چہ اپوگاں) چیر دینت۔ بزاں وتی راستیں ماہ ء
روچانی حساب ء نہ دینت۔ سٹک ایش انت کہ آمل ء بکاں چہ ہے لاپ پری نیں جنیں
آدم ء درد بند کنت ء پہ ماہ روچ آئی چک ء پیدا بوگ ء عمل ء داریت۔ ایسی سبب ء
چک لاپ ء تہا بیران بیت ء بازیں براں مات ء ہم تاوان رسیت۔ درد بند ء درگت ء
بازیں براں مردمانی ثپانی درداں ہم بند انت کہ ٹپ درد مہ کھت۔

زبان بند کنگ :- مردم ء راوتی اثرانی چیرا آرگ ء حاترا آرازباں بند کنگ

بیت بزاں ہرچی بیت، ہرچون بیت آدم دیمامہ اوشتیت۔ ہبر مہ کنت، آرا ہرچی
کشگ بیت ہما وڑ بہ کنت۔

واب بند کنگ :- واب بند کنگ ء عمل ء تہا آؤکیں مردم ء چماں چہ واب بیگواہ

بیت۔ آپہ آگاہی وتی روچاں شپ ء شپاں روچ کنت۔

چم بند کنگ :- چم بند کنگ ء عمل ء مردم ء ہرچی کشگ ء پیش دارگ بیت

مردم ہما چیز ء گند بیت بزاں اگاں عامل گلاس ء راگلاس بہ کشیت تہ عمل ء تہا آؤکیں

مردم ہم آرا گلاس کشیت، عامل اگاں ہے گلاس ء را دگہ چیزے ء نام ء بہ دنت تہ عمل ء
تہا آؤ کیس مردم ء چماں ہما چیز جوڑ بیت۔

نکاح بند:۔ اے عمل گوں مردین ء جنین آدم ہر دوکاں بیت۔ اے عمل ء آسرا
مردین یا جنین آدم ء نکاح نہ بیت۔

مس بند:۔ اگاں کسے ء سرامس بند کنگ ء عمل کنگ بہ بیت تہ کشیت کہ آئی
مس درنیت۔ مس بند ء ابید گو بند ہم است انت کہ چومس ء گو ہم درنیت۔

کنگ کشاد:۔ اگاں دست یا پادے ء کنگے بہ روت تہ ہے کنگ دم کنگ ء
بندگ بیت۔ اے پیا کنگ دست یا پادے چہ درکیت۔ اگاں درمیت تہ اوشتیت بزاں تر
ء گردنہ کنت۔ اے پیا کنگ ء در دوئیں بندگ بنت۔

حوص بند:۔ اے اصل ء بندگ ء عملے نہ انت بلکن ء وت سرا وت
بیت۔ چوش بیت کہ اگاں مردیں آدمے ء (کیشتر سالونکی ء وہداں پہ سالونک ء) وپت ء
واب ء واہگ ء چہ جنین آدم ء چارگ ء (پہ آئی ڈولداری ء شرنگی ء) واہگ گیش بہ بنت
بزاں مردیں آدم جنین آدم ء دروشم ء سحر ء تہابیت تہ آمدیں آدم وپت ء واب ء کٹ ء روت۔

چک بند کنگ:۔ نکاح کنگیں مردین ء جنین آدم ء چک ء پیدا کنگ ء قوت ء
واک ء ہلاس کنگ۔ اے عمل ء مردم بندگ وانہ بیت بزاں وپت ء واب کت کنت بلے
وپت ء واب ء آسر ء چک نہ بیت۔

بندگانی اے کلیس عملانی سرا بازیں راج ء قوے سٹک ء یقین داریت۔ مسلمان
پہ زباں بندی ء تیغ بندی ء ”سورہ منزل“ ء چہ کار گر انت۔

اصل ء بندگ ء بندائینگ ء اے کلیس عملانی نزکی ء تعلق گوں سحر ء ساحری ء انت۔
بلوچ سحر ء ساحری ء سراسٹک دارنت پے حاترا اے چیزانی سرا ہم آوانی عقیدہ است انت۔

بلوچ چاگرد ء تہا ”سید“ ء مزنیں مقام ء ارزشتے است انت۔ اے احترام ء
 عزت آراچہ آئی پاکی ء بزرگی ء سبب ء دیگ بیت۔ بلوچ چاگرد ء ہر ہمیں معاملاتانی
 بابت ء ”سید“ فیصلہ کنگ ء واک ء اختیار ء داریت ء آئی فیصلہ ہر وڑ بہ بیت پہ مردماں
 آئی منگ ء عمل کنگ واجب مانیت۔ بلوچیں ہند ء دمگاں جہہ مندیں سیدانی بابت ء
 بازیں مردم اے لیکہ ء ہم دارانت کہ اے بن اصل ء بلوچ نہ انت و ہدیکہ بلوچیں ہند ء
 دمگاں آبادیں ”سید“ وتارا بلوچ زانت۔ بزباں بلوچ ء نسلی راجد پتر ء تہا سید ء نام ء
 نشان نہ گواہیت، البتہ بلوچانی تہ ”شے“ بوتگ ء است انت کہ لہتیں جاگہاں ایشاں
 ”شیخ“ ہم کش انت۔ سیدانی بابت ء خیال ایش انت کہ اے کیشتر چہ افغانستان ء لہتیں
 چہ سندھ ء پنجاب ء اتلگ ء بلوچیں ہنداں جاہ منند بوتگ انت۔ اے لیکہ ء مردم ایش ہم
 کشدت کہ سیسی افغان جنگ ء پد بلوچستان ء ہند ء دمگانی جغرافیائی ارزشت ء سبب ء
 اے مردم پہ سیاسی سباں دیم دیگ بوتگ انت کہ اے بازیں بلوچیں ہند ء دمگاں اتلگ
 ء جاہ منند بوتگ انت۔ کیشتریناں وتی ”کارانی“ سرجم بوہگ ء رند واترکت ء لہتیں پہ
 مدامی جاہ منند بوتنت۔ کہ ایشاں گوں بلوچاں سور ء سانگ کنگ ات۔ سور ء سانگ ء
 چک ء بر ء آسر ء جہہ مندیں سیدانی کار عبادت ء ریاضت ات بلوچ چاگرد ء تہا اے
 مردم عقیدتا منگ بوتگ ء بنت۔ ایشاں ء روحانی واک ء اختیار داروکیں مردم منگ ء
 زانگ بیت ایشانی کار دم ء پُھف ء کنگ چٹ ء تائیت ء دیگ انت۔
 بازیں مردمانی اے ہم گشگ انت کہ مستونگ، کیرانی ء کچھی ء سید اصل ء
 ”شے“ انت کہ باز سید ء شاہ ء نام ء مشہور انت اے اصل ء چہ شے کہیری ء نسل ء
 انت۔

جن ۽ جنس

بازیں راج ۽ قومانی سٽڪ ۽ عقيدہ ۽ ردءِ اے امروز ۽ لہٽیں انجیئیں ”ما فوق الفطرت عناصر“ است انت کہ آگندگ ۽ مارگ نہ بنت۔ بزاں بنی آدم ۽ وتی لوٽ ۽ واہگ پہ آوانی گندگ ۽ بہ بیت تہ آپیش داری نہ کھت بلے آوتی لوٽ ۽ گزرانی پدا بنی آدم ۽ راوتی پیشداری ۽ کھت ہے پیا آوانی استی وتی مارشت ۽ بنی آدم ۽ را ہما و ہدء دنت کہ آوت بلوٽ انت۔

اے یمیں ما فوق الفطرت عناصرانی بابت ۽ بلوچانی گورا ہم لیکہ ۽ حیال است انت۔ ایشانی تہا لہٽیں انجیئیں چیز انت کہ آگون دگہ راج ۽ قوماں یک وڑ ۽ ہدپ انت ۽ لہٽیں بلوچانی وتی ذہن ۽ چاگرد ۽ پیداوار انت۔

جن، دیہہ ۽ بلا، پرہشنگ ۽ ملائک، شیطان، پری ۽ دگہ ہے یمیں نظر ۽ نہ آوکیں چیزانی سرا بلوچ گون آدگہ راجاں یک وڑیں لیکہ ۽ حیال دار انت۔ بلے ناہار، مم، مملی، پیرہ، بلی، جماعتی، نیک، دت، چک بر، وپسوک، اگول رینڈاں پانڈ، یک ٹانگی، گوہر قیمتی مرغ آمین ۽ دگی ہے وڑیں چیزاں بلوچانی چاگردی زندمان ۽ چہ ردوم زرنگ ۽ دیما اتلگ انت۔ چہ ایشاں لہٽینانی سرا سٽڪ ۽ باوری بکندے دومی راج ۽ قومانی تہا بہ

بیت (چوکہ وپسوک انت) بلے بلوچاں اے چیزان ء وتی چاگردی تب ء رنگ ء دروشے
دا تک۔

بلوچ چاگرد ء ہر وچکیں زندمان ء نند ء نیادانی تھا، گپ ء ہیرانی تھا الما چیزے
نہ چیزے پہ ایشاں کشگ ء اشکنگ بیت۔ لہیں گیدی کہ ء داستانی تھا اے کردارانی
کار پدانی نشان تنیکت ء است ء برجانت۔

اے چیزانی سراسنک ء باوری دارگ ء بلوچ چاگرد ء تھا بازیں بدیں روایت ہم
کچنگ انت چوکہ بازیں نادراہیان ء تنیکت ء گوں ہے چیزاں بندگ ء جوڑینگ بیت
کہ اے نادراہی کیشتر وئی، نفسیاتی، دماغی، نشی، جنسی ء اعصابی انت۔ بلوچ چاگرد ء
اگاں کسے ء را اے ہمیں نادراہی ءے گور بہ جنت تہ آرا جن ء پری ساہگ ء کڈک ء
نام ء دم ء چف ء چٹ ء تائیت کنگ بیت۔ ملا ء میاہ چنگلی لنگ ء چہ جن ء کشگ ء نام
ء نادراہ ء برے برے لٹ ء چوپ ہم کھت۔ آرا گوں ریزاں ہم بندیت بازیں تجربہ ء
سرگوستاں چو ہم بوتگ کہ نادراہ ء اے کوڑ ہیں امروز ہم یلہ دا تک۔

برے برے چوش ہم بیت کہ اے ہمیں نادراہیان ء سحر ء ساحری ء ہم نام
دیگ بیت کہ چہ ایشی کیشتریں وہداں چاگردی ء خاندانی بے بھیہ ء بے بھروسہی ء ہلاں
نہ بوؤ کیں سلسلہ ءے بیگج بیت۔

چہ ایشی ابیدیک دگہ چیزے ہم دیما اتنگ کہ اے چیزانی سراسنک ء باوری ء
مزنیں چاگردی ترس ء نیسے ودی کنگ۔ زندگی ء اندیم بوہگ ء چماں نوکنگ ء جاوہر ء
چاگردی ترس ء نیسے ودی کنگ۔

بلوچانی گورا اے ”ما فوق الفطرت عناصر“ چے رنگ ء دروشم ء انت؟
ایشانی بابت ء بلوچ چے ہمیں سنک ء یقین دارنت؟ جہل ء ہیراں چہ ہے

جستانی پتو ریت۔

جن:- ایشی بابت ء کشتت کہ اے یک انجیں مخلوقے کہ گندگ نہ بیت، مسلمانانی ستک ایش انت کہ اے چه آس ء جوڑ کنگ بوتگ۔ انچو کش انت کہ اے دو وڑیں بنت ایشانی تہا نیکیں جن ہم بنت ء بدیں جن ہم نیکیں جنانی چم چو بنی آدمانی پھمانی وڑ ء بنت ء بدیں جنانی چم آوانی چپ ء سر ء چیر بزاں عمودی بنت ء چو آس ء آوانی چم روک ء درہشناک بنت۔ نیکیں جن بنی آدمان ء رنج ء جنجال نہ دینت و ہدیکنہ بدیں جن ء کار پیشکاری انت۔ آئی جہد ہمیش انت کہ بنیادم ء رامدام جنجال ء بہ کنت۔

انچو گشتت کہ جن وتی رنگ ء دروشم ء وتی دل ء تب ء بدلیت بلے بنی آدم ء دروشم ء آئی پادگ چو بنی آدم ء پادگاں نہ بنت۔ اے ہم کش انت کہ جنانی عمر سک مزن بیت۔ حضرت سلیمان ء و ہدی جن تنیکت است انت۔ کویئہ حضرت سلیمان و ہدی نافرمانیں جنانی بندی جاہ (قید خانہ) بوتگ۔ جن کش جن ء رامدام حضرت سلیمان ء سوگند ء دینت پر چیکہ آوانی ستک ایش انت کہ جن ء جنس حضرت سلیمان ء کنٹرول ء تابع ء بوتگ انت۔ حضرت سلیمان ء سوگند ء رند جن ہپت پشت ء نیت ء پدانہ گپت۔

بلوچ چا گرد ء تہا اے باوری ہم است انت کہ جن و ہدی ستک بیت تہ آئی دروشم بدلیت ء آمارے بیت ہے ہاتر بلوچ چا گرد ء مار ء جنگ ء رند الما خیرات ء صدقہ ء کنگ بیت۔

شرارت ء پیشکاریں جن ء اگاں جن کشے بہ کشیت تہ آجن ہما جن کش ء کس ء عزیزاں تنگ کنت ء تاوان دنت۔

جن مدام بانڈم ء پر ہتکیں یادیراں بندیں لوگانی تہا جا گہہ کنت۔ لد ء کور ء آکوٹ ء بازیں درچک (گنر، کبڑ، انجیر، گون، توت ء دگہ بازیں) ہم جنانی متند جاہ بنت۔

انچوکش انت کہ اگاں لوگے ء جن ءے بہ بیت تہ گندا کو ء چیر سو چک ء جن
تچت ء روت۔ پے ہاترا بلوچ جن ء گندا کو ء مثال ء ہم سک دینت۔

پری :- پری ڈیل ء بالاد ء رنگ ء دروشم ء چو جنیں آدم ء بیت بلے آرا بانزل
پر بیت ء تاج وڈیں چیزے آئی سرا بیت بانزلانی سبب ء بال ہم کت کنت۔ ایشی بابت ء
کش انت کہ اے سک زیبا ء ڈولدار ء نازک بنت۔ انچوزیبا کہ اگاں بنی آدم ء چم پہ
ایشی بکپ انت تہ آسند ء سماء روت۔ انچوکش انت کہ اگاں ایشی ساہگ کسے ء سرا بہ
کپیت تہ آنا دراہ بیت۔ پری ء بابت ء اے ہم کشت کہ آمر دیں آدمانی سرا عاشق ہم
بوت کنت۔ اے چو جن ء ہم مردم ء را کپت۔

پری آئی بابت ء سٹک ء عقیدہ بازیں راج قومانی تھا است انت۔ بلے بلوچانی
تھا پہ ایشی سٹک کمیں گیش انت آئی سبب ایش انت کہ راجی راجد پتر نویسانی یک گروے
اے ہبر ء سرا باوری داریت کہ بلوچ حضرت امیر حمزہ ء اولاد ء پساندگ انت۔ (رند ء
پٹ ء پول ء اے ہبر ثابت ہم کنگ کہ حضرت امیر حمزہ ء نسب دیما نہ سٹک۔ دومی
راجد پتر نویساں بلوچانی بابت ء پٹ ء پول ء چہ اے ہبر ہم دیما آرتگ کہ بلوچ وت چہ
حضرت امیر حمزہ ء پیسرا انت) حضرت امیر حمزہ ء را کوہ قاف ء پریاں بُرت ء بلوچ چہ
ہے نسب ء انت۔ پے ہاترا بلوچانی بازیں ہند ء دمگاں اے شرک ہم است انت کہ
چلگی میں جنیں آدم ہاں چل روچ ء وتی چک ء حفاظت ء بہ کنت، آرا ایوک ء یلہ مہ
دنت کہ پری آرا بر انت۔ ہے سٹک ء رد ء عمل ہم کنگ بیت۔

وہسوک :- ایشی بابت ء کش انت کہ اے نرم ء وزن داریں چیزے۔ اے
شپ ء وہد ء کپیت ء وہتکیں ء واہیں مردم ء سینگ ء سرانندیت۔ وتی اعضا ہاں واہیں ء
وہتکیں مردم ء اعضا ہانی سرا سک دنت کہ ایشی سبب ء وہتگ ء واہیں مردم ء دم ء کشگ ء

جنجالی بیت اے ہم کشت کہ ایشی دست ء ماتی لٹک پر نیست ء اگاں ماتی لٹکے پر بوتیں تہ
 ایشی بازیں مردے کشتگ ات۔ وہدے کسے ء را و پسوک بہ گپیت تہ آئی تہ ء آکوکار کنت
 دست ء پاداں سُرینیت بلے نہ آئی توار در کثیت ء نیکہ آسرت کنت۔ سانس ء رد ء اے
 جاوہر ء سراپٹ ء پول کنوکانی کشتگ انت کہ واب ء اے وڑ ء دم ء بند بوہگ ء دو سبب
 بوت کنت یکے ایش کہ اگاں واپیں مردم ء دست آئی دل ء سراتاں دیراں ایر بہ بیت تہ
 ہون ء تروتاب متاثر بیت ء ہما جاگہ ء کہ دست ایر انت آجاگہ ء خون ء سرکولیشن ء
 کس اس ء کمی کثیت کہ چہ ایشی دم بند بوہگ وڑیں جاوہرے ودی بیت۔

دومی ایش کہ واب ء مردم کہ دم کثیت تہ دم ء روگ ء آہگ ء کسانیں نک پتچ
 ء بند بیت، برے برے چوش ہم بوت کنت کہ ہمنے نک پہ ادار کی لچیت ء پتچ نہ
 بیت۔ ایشی سبب ء مردم ء دم بند بیت۔ بحر حال سبب ہرچی بہ بیت بلوچانی تہا و پسوک ء
 بابت ء سٹک ء یقین تنیکت ء است انت۔

پلی:- اے چو بلک ء بزاں پیریں جنیں آدم ء بیت کہ بازیں جاگہاں
 ایشرا بلہ ہم کشتگ بیت۔ اے راہ گوزی مردم ء مسافراں توار جنت ء اوشٹارینیت۔ ء
 پدا آواں چہ وتی سر ء پنگ ء بوٹانی گرگ ء لوٹ ء کنت۔ اگاں کسے آئی سر ء پنگ
 ء نابہ کنت ء مہینت تہ پلی آراہا دمان ء جنت ء کثیت۔ ایشرا بازیں ہند ء دماگ
 ڈیک ہم گش انت۔

پیرہ:- اے پیرین ء مزن عمریں مردیں آدم ء دروشم ء رنگ ء بیت۔ اے ہم
 چو پلی ء راہ گوزی ء مسافرانی دیما کپیت۔ انچو کشت انت کہ اے راہ گوزی ء مسافراں توار
 جنت ء وتی کمزوری ء نزوری ء توجیل ء آوانی دیما پیش کنت۔ وہدے کسے بزرگ بہ

کنت ءِ آرا چست بہ کنت یا بڑا بہ کنت تہ پیرہ ءِ لاپ ءِ چہ سے پادگ در کنت ءِ اے
پادگ ہما مردم ءِ پتاہنت ۲۔

گوانکون۔ اے بدیں ارواہ نئے کہ شپ ءِ وپتگیں مردے ءِ نام ءِ گپت ءِ آرا
توار جنت۔ ایشی توار ءِ پتو دیوک ءِ ڈن ءِ در آوکیں مردم مریت بلے اگاں کے ایشی
توار ءِ پچاہ بیاریت ءِ چوبکشیت کہ ”من واد ءِ کشگاؤں“ تہ آدم مردم بچیت ۳۔

جاٹو۔ ایشی رنگ ءِ دروشم چو جنیں آدم ءِ بیت۔ بد ڈول ءِ مزن مزین دن تانے
بنت ایشرا بانزل ہم پر بیت پہ ہے ہاتر اباں ہم کنت۔ کش انت کہ اگاں کے سک نادراہ
بہ بیت ءِ آئی نزیک ءِ گورا کس مہ بیت تہ جاٹو آئی دل ءِ کشگ ءِ ورگ ءِ ہمودا کنت ءِ
ریت۔ چلگی نئے و ہد ءِ ایشی آہگ ءِ کیشتر گمان کنگ بیت۔ اگاں کے ایشرا بہ گپت ءِ قسم
بہ دنت تہ آوتی سر جمیں عمر ءِ سند ءِ پدا آدم ءِ آئی خاندان ءِ نیمگ ءِ نیت۔

وہدے جاٹو کے ءِ کر ابیت تہ آسے رندا بالی مرغے ءِ پیا توار کنت۔ آنادراہ
ءِ گوشتے یا انچیں دکہ ورگی چیزے پہ ورگ ءِ دنت۔ وہدے نادراہ آچیز ءِ دست ءِ بہ گپت
تہ آمریت۔ اے ہم کش انت کہ جاٹو لگڑ بھگو ۱۔ ءِ سوار بیت ءِ کنت (بازیں جاگہاں
پہ جاٹو ءِ سواری ءِ پتار ءِ ہم نام ءِ گر انت) ءِ نادراہ ءِ دل ءِ کشیت ءِ وارت۔ وہدے
کسے سک نادراہ بہ بیت تہ گول نیل ءِ آئی لاپ ءِ سرا یا پاد ءِ دستانی سران شانے (+) کش
انت کہ چہ ایشی جاٹو ءِ دکہ بلا ءِ بدنادرہ ءِ نزیک ءِ نیاہنت ۲۔

دیہہ۔ ایشرا دیو ءِ بلا ہم کش انت۔ شکل ءِ دروشم ءِ اے سک بد ڈول بیت۔ قد ءِ بالاد ءِ
سک مزن ءِ زنڈ ءِ برز بیت۔ دیہہ ءِ بابت ءِ بلو چانی بازیں کسہانی تہ ایشی وڑ ءِ ڈول چو

۱۔ لگڑ بھگو

گرک ءِ وڑیں امدی جتارے۔

تاکدیم ۷۵

ڈاکٹر عبدالرحمن براہوئی

۲۔ براہوئی زبان و ادب کی مختصر تاریخ

بنی آدم ء پیش کنگ بوتگ بلے بازیں جاگہاں ایثرا چو گوک ء اسپ ء ہم پیش دارگ
 بوتگ۔ بازیں لنت ء دراج ء تر پنا کیں چہاں گوں ایثرا کانٹ ہم پر بیت۔ اگاں کے
 دیہہ، جن یا پری نئے بہ گندیت تہ دل ء حضرت سلیمان ء یات بہ کنت گوں حضرت
 سلیمان ء یات کنگ ء اے چیز گار بنت۔ انچو کش انت کہ اگاں دیہہ ء را یک تیرے بہ
 جن نئے تہ آمریت بلے اگاں دوی تیر آراجنگ بہ بیت تہ آپد ازنگ بیت۔ ۱۔

بلوچانی تھا اے سٹک ہم است انت کہ کوئیں کاریز ء کہن دیہہ ء بلاہاں
 جنگ انت۔ بلوچانی بازیں ہند ء دمگاں آسیاب تنیکت ء دیہہ ء بلاہانی جیتر (ہش)
 زانگ بنت۔

جماعتی :- ایثی بابت ء کشن انت کہ اے مادگیں جن نئے کہ چاغی ء درچکے
 ء سرائنت۔ ہے درچک ء چیرا رزانے ایرانت کہ اے رزان ہمیشی نام ء انت۔ ہمک
 مردے کہ چہ اے راہ ء بہ گوزیت آہے رزان ء تھا ورگ ء چیزے نا چیزے الما مان
 کنت۔ انچو کش انت کہ اگاں کسے اے رزان ء تھا ہم چیز مان مہ کنت تہ اے جن آرا
 تاوان دنت۔ ۲۔

یک ٹانگی :- اے یک وڑیں دیہہ نئے کہ ایثرا یک پادگے پر بیت۔ انچو کش
 انت کہ ایثی چم ہم یکے بیت۔ گیدی کہسانی تھا جاگہ نا جاگہ ایثی ذکر المبارسیت۔ ۳۔
چک بر :- ایثی رنگ ء دروشم ء بابت ء بلوچانی تھا دو وڑیں لیکہ ء خیال است
 انت لہتیں ایثرا چو بالی مرگ ء زانت کہ اے ہر ء یا اسپیت پس ء قد ء بیت چک ء

چست کنت ء بال کنان ء روت۔ وہدیکہ دومی لیکہ ایش انت کہ اے قد ء بالاد ء چو
 آسک ء بیت کہ ایشی لاپ ء چیرالوتے پر بیت۔ اے چک ء چست کنت ء ہمے لوت ء
 تہا مان کنت ء تچان ء روت۔ چو کہ کینگر وانت۔ بلوچیں ماتے ء چک اگاں سک بہ
 گریت ء مہ سہڑیت ء مات ء دل سیاہ بہ کنت تہ مات چک براتوار کنت۔ کہ ”چک بر بیا
 چک ء بہ بر“۔

مملی :- اے نرین ء مادگیں بنت۔ ایشانی پٹ سک مزن بنت۔ جان ء بدنے
 سکیں بدیں بوہے کنت۔ اگاں بنی آدم چہ ایشاں چہ یکے ء سراحملہ بہ کنت یا یکے بہ جنت
 ء بہ کشیت تہ آئی دومی ہمراہ ء سنگت الماوتی سنگت ء ہمراہ ء پیر ء گپت۔

مما (مم) :- اے ہم نرین ء مادگیں بنت۔ شپ ء وہد ء ہلک ء کلگاں کاینت ء
 مردمان ء گول آوانی نام ء توار کنت۔ اگاں کسے ایشانی توار ء چہ ڈن ء در بیت تہ اے
 مردم ء چست کنت ء وتی ہونڈ (غار) ء تہا برانت۔ اے پدا ہا مردم ء پادگاں چٹ
 انت۔ انچو کش انت کہ اگاں ممآ کسے ء پادگاں پہ چلیت تہ آمردم سُر ء پُرکت نہ کنت۔
 نرین ممآ جنیں آدم ء نام ء گپت ء آرابارت ء مادگیں ممآ مردیں آدم ء نام ء گپت ء آرا
 گول وتابارت۔

انچو کش انت کہ واد ء نام ء اشلنگ ء گول ممآ تچ انت۔ ہے ہاترا بلوچانی تہا
 اے عقیدہ است انت کہ اگاں ممآ کسے ء توار بہ کنت تہ آپتو ء بہ کشیت کہ ”کمیں بہ جل
 من واد ء درشگاؤں“ واد ء نام ء اشلنگ ء گول ممآ گار بیت۔

دت :- اے اصل ء مادگیں بیت۔ وہد وہد ء سرا وتی شکل ء درو شم ء بدلیت۔

برے ترغ برے اسپ ء رنگ ء، برے اسپتیں مرغ ء شنگے ء دروشم ء وتارا ظاہر کنت۔
 برے برے اسپتیں گد ء تھان ء وڑ ء ہم بوت کنت۔ اگاں کے ایشرا چست بہ کنت تہ
 آوتی رنگ ء چو جناورے ء کنت۔ ۲

نیک:۔ پاک ء صاف ء بزرگیں جن ءے۔ لہئیں مردم ایشرا چہ جن ء جتا دگہ
 چیزے لیک انت۔ انچوکش انت کہ ایشرا مدام اسپتیں پوشاک گورا بیت۔ کے رد نماز
 وانگ ء بہ بیت یار دیں وڑے ء تسبیح جنگ ء بہ بیت تہ اے کئیت ء ظاہر بیت ء راستیں
 سوج دیگ ء پدگار بیت۔

اگول:۔ اے ہم انچیں چیزے کہ گندگ نہ بیت۔ ایشی کار بنی آدم ء راتاوان
 دیگ انت۔ انچوکش انت کہ اے مدام تر ء گرد ء تہا انت ء گیشتر گرم ء ٹاک ء گوں
 مردماں دچار کپیت۔

رینڈاں پانڈ:۔ ایشی بابت ء کش انت کہ اے بیش کاریں دیہہ ء بلا ہے بوتگ
 و ہدے ایشی دیم پہ دیگی گوں حضرت علی ء بیت تہ آ ایشرا توبہ پر مابیت ء مسلمان کنت۔
 مسلمان بوہگ ء رنداے نیکی ء نشان جوڑ بیت ء ہمک۔ وڑیں بدی ء خلاف ء جنگ
 کنت۔ انچوکش انت کہ اے سک مزن بوتگ ء ایشی اعضاء ہم مزن مزنیں بوتگ انت۔
 ایشی مدام و پتکلیں جاگہ ء مچانی ہوش چندنگ انت ء انچوکش انت کہ مچ ء ہوش ء چندنگ
 ء گودرے ء وارنگ ء اے مرتگ۔

ایشی تصور بلوچانی تہا (خاصیں صورت ء کچج ء مکران ء) چو امریکہ ء سپر مین ء
 انت۔

ناہار:۔ اے مزنیں لدی جناورے ء دروشم ء بیت۔ ہر مردے ایشی دست ء بہ
 کپیت آپشت نہ کپیت۔

گوہر قیمتی :- ایسی بابت ء کش انت کہ اے روک ء ترپوکیں چیزے کہ کیشتر
 آپ ریحانی تھا بیت۔ اے یا واسکیں نادان ء یا سکیں دانا ء دیما کپیت۔ پہک دامنین
 مردم کشان ء سرا یا گوں شلوار ء ایشر اگر انت۔ انچو کش انت کہ اے چاروہ روچ ء وڑ
 وڑیں رنگ بدلیت بزاں برے وتارا چیزے کنت۔ ایسی گرگ ء حال ء نہ دینت کہ مار
 بیت۔ بلوچانی تھا ایسی بابت ء اے سگ است انت کہ اگاں ایسی چیرا گھنیں ء میراٹی
 سہرے ایرکنگ بہ بیت تہ اے ہر روچ سہر ء ٹکے دنت۔

خر ء جدال :- ۷ جدال ء بابت ء سگ ایش انت کہ دنیا ء آخیر ء اے کفیت ء
 مردماں وتی تھا کنت۔ ایسی دروشم چو ۷ ء بیت بلے ایسی تھا انچیں کشے بیت کہ ہمک
 مردم وت پہ ہمیشی روٹ۔

مُرگ ء آمین :- بلوچانی تھا ایسی بابت ء سگ ایش انت کہ اے بالی مُرنے
 بلے گندگ نہ بیت۔ اگاں کسے دعائے لوٹگ ء بہ بیت ء اے مرغ بال ء بہ گوزیت تہ
 کش انت کہ دعا الما قبول بیت۔

شے مُرید :- بلوچی زبان ء مزین شاعر ء حانی ء عاشق بلوچانی تھا اے
 لیکہ تنیکت ء است انت کہ شے مرید زندگ انت ء گاریں مردماں راہ پیش داریت چو کہ
 حضرت خضر علیہ السلام ء بابت ء ہے سگ دارگ بیت۔

چہ ایشاں ابید لیٹ ء روژنا ہی ء لیکہ ہم بازیں ہند ء دگ ء بلوچانی تھا است
 انت۔ ماں کچ ء کچ کور ء کوہ ء امام ء نزیک ء گوراں، ماں منجور ء کوہ بن ء سیدان ء
 ڈن ء انچیں روژنا ہی ء لیٹ گندگ بیت کہ نزیک ء کا انت، کش ء گوز انت ء وتی پیش
 داری ء کنت۔

۱۔ حضرت خضر علیہ السلام ء بابت ء اے ہم کش انت کہ آئی دست ء ماتی لٹک ء حد مان عیست ء ہر مسیح ء پہ روی
 اگاں دور ندا باگ دیک بہ بیت تہ حضرت خضر علیہ السلام الما ہمواد دست۔

اے کلیں حمرال پدیک ہبرے اے ذیما کنیت کہ چیز ہر ڈڑینے بہ بیت بلے
 آئی رنگ ۽ دروشم ۽ بالاد ۽ ٹہینگ ۽ ٹہین مردم بیگ انت بے شک آرا کانٹ پر، آئی
 دنتان مزن انت، آئی چم چپ انت، لونے مزن انت بلے آرا تخلیق کنگ ۽ رنگ ۽ وڑ
 بلوچاں چہ مردم ۽ وتی چاگرد ۽ آدکہ چیزاں چہ زرنگ انت۔ بلوچانی تھا ہے مافوق
 الفطرت عناصرانی بابت ۽ دگہ لہتیں شرک است انت۔

*۔ کپتوک ۽ آئی چک ۽ یوک ۽ یلہ نہ دینت کہ آواں جن منٹ کھت۔

*۔ روزرد ۽ وہد ۽ بان ۽ دپ ۽ نہ بندانت کہ ملائکہ نیانت۔

*۔ وہدے سالونک ۽ دستاں مٹی کھت تہ آرا چہ لوگ ۽ درآہگ ۽ نیلنت کہ جن ۽ بدل
 کھت۔

*۔ وہدے سالونک ۽ دستاں دزکی ۽ بند ۽ شپ ۽ مٹی کھت تہ سالونک ۽ دست ۽ مودے
 بندانت یا آرا کانٹار ۽ پستولے لائک ۽ دیکت کہ جن ۽ بلا چہ اے چیزاں (گیشر آسن ۽)
 دورتج انت۔

*۔ چلگی نیں جنیں آدم چک ۽ سرون ۽ مدام چاقو یا میہہ ۽ ایر کھت کہ جن ۽ جنس چہ آئی
 دورروانت۔

*۔ وہدے سالونک ۽ مٹی آل تر کھت تہ آواں میہہ ۽ مان کھت کہ بلا ۽ بدیں ارواح
 دورتج انت۔

*۔ شپ ۽ آدینک ۽ نہ چارانت کہ مردم ۽ جن گپت بزاں آگونک بیت۔

*۔ وتی ساہگ ۽ شپ ۽ نہ چارانت کہ مردم گنوک بیت۔

*۔ مغرب ۽ رند آکوبانی سرانہ روانت ۽ نیکہ کور ۽ لد ۽ جنگلاں روانت اے جاگہہ گران
 زانگ بنت۔

*- بازيں در چڪ هم (گنر، چش، انجیر، کبڑ، گون، کربٹ، توت ۽ دگہ بازيں)
گران زانگ بنت۔

*- ڈرتگ ۽ کپی میں جاگہہ یا انچیں بان ۽ جاگہ کہ دیراں بند بوتگ انت گران زانگ بنت۔
*- بزیں لو ڈانی نزیک ۽ نہ روانت کہ ایشرا جن گون بیت۔

*- ماہکانیں شپاں ماہ ۽ دیراں نہ چار انت کہ مردم ۽ جن گپیت ۽ آگنوک بیت۔

*- شپ ۽ تچوکیں آپ ۽ نہ ورا انت، انچوکش انت کہ ملائکہ شپ ۽ تچوکیں آپ ۽ تہاتگ
جن انت ۽ جن ۽ بلاہے آپ ۽ تہا جان شود انت۔

*- روزرود ۽ وہد ۽ کسانیں چک ۽ کوپگ ۽ نہ کعت کہ ملائکہ آرا دست گران ت۔

*- لاپ پری میں جنیں آدم ۽ شپ ۽ چه لوگ ۽ در آہگ ۽ نیلنت کہ پری ۽ جن ۽ بلا آئی
سرا عاشق بنت ۽ آرا تاوان دینت۔

*- چه دور ۽ در ۽ اتلگیں مسافر ۽ گورا کسانیں چکاں زوت ۽ روگ ۽ نیلنت کہ آرا جن ۽
جنس ۽ پری گون بیت۔

*- لوگ ۽ روبرکتی بیمگ ۽ رزانان نہ مش انت کہ لوگ ۽ ملائکہ نیا انت۔

*- اگاں کسانیں چکے چه برزیں جاگہ ۽ جہل ۽ بہ کپیت تہ کش انت کہ آرا پریشنگ دا
انت۔

*- اگاں لوگے ۽ دیما شریش ۽ در چک بہ بیت تہ آلوگ ۽ جن نیا انت۔

*- مغرب ۽ وہد ۽ جان نہ شود انت کہ جن ۽ پری مردم ۽ سرا کا انت۔

۱۔ مغرب ۽ وہد ۽ جان نہ شودگ ۽ مذہبی توجیل ایش انت کہ اے وہد پہ عبادت ۽ سک کم انت۔ اے شرک ۽ سائند
توجیل اے بوت کنت کہ بجیں روج ۽ گرم ۽ لگک ۽ رگ بند بنت ۽ رگانی بندی ۽ جان سرد بیت گرم ۽ سرد ۽ ہوار
تاوان دنت۔

*۔ اگاں نان ۽ ورگ ۽ بئج گوں بسم اللہ ۽ کنگ مہ بیت تہ جن ۽ جنس نان ۽ ورگ ۽ ہوار بنت۔

*۔ نماز ۽ وانگ ۽ رند جانماز ۽ مضلی ۽ پچی ۽ نیلنت ۽ نیکہ نماز ۽ یلہ دیگ ۽ جانماز ۽ پچی ۽ کل انت۔ انچو کش انت کہ پچیں جانماز ۽ سزاشیطان کدیت ۽ اوشتیت۔

*۔ اگاں شیشگ ۽ رزانے بہ پرشیت تہ کش انت کہ بلا ہے تل ات۔

سیھی بہر

بلوچانی شرک و پال

چک و مات

پنج و بہت حدائی دادے
 پنج و بہت بہائی بوتیں
 اول مہناز و نصیر خان کچھیں
 گڈا مالدار و مکیمیاں زر تیں
 بے مال چہ گماں گمیر تیں
 شکریں کہ حدائی دادے
 کلیں عالم و را بہریں

جنین آدم و چک و نہ بوہگ، جنین آدم و لاپ و پُر بوہگ و جنین آدم و چلگ
 بوہگ اے کلیں عمل و مرحلانی تھا بلوچ جنین آدم چے پیم گوزیت گوں ہے بن گیانی
 شرکاں ایسی اندازہ جنگ گران نہ انت۔

سور و آروس و پد مردیں آدم و ہم واہگ ہمیش بیت کہ آرا چک بہ بیت تیکہ آئی
 نسب و سلسلہ دیماہت بکنت۔ تیکہ آئی نام و گرو کے پشت بہ کپیت و بہ مانیت و تیکہ آئی
 و مال و ملک و پہازو کے است بہ بیت۔ بلے جنین آدم چے کلیں چیزاں بے سالیوک و
 وتی ”مات“ بوہگ و جاو و تسکین و حاترا چک و واہگ دار بیت۔ آئی مارشت و سما و تھا

چکی دردانی جنجال و استانت بلے آیوک ء مات بوہگ ء وشی ء اے کلیس درد ء تیرکاں
شموشیت۔

جنین آدم ء کہ چک مہ بیت، آچاگرد ء تہاچے پیم زندگوارینیت چہ مئے شرک
ء پالاں آئی درد جوانی ء مارگ بیت۔ لوگ ء مردمانی تون ء شگان، ڈن ء دریانی تیر
گوئیں ناکور اے کل پہ آئی بالاد ء استانت۔

”مات“ بوہگ ء لذت ء پشگ ء حاترا، چہ وتی ء در آمدانی شگان ء توناں وتارا
رکینگ ء واستہ ہے جنین آدم پہ چک ء پیر ء پکیرانی در ء زیارتاں حاضری دنت، منت
نیت، خیرات کنت، قبرانی آکاں وارت، در چکانی تاکاں وارت، وتارا پہ شپادیں پادے
کوبانی ٹلاں سرکنت۔ ہے جنین آدم پہ ڈاکٹر ء طبیبیاں روت ء وہدے وتی بندگ ء گمانے
بیت تہ ساحر ء جادوگرانی کر ء ہم وتارا سرکنت ء باریں دگہ چے چے کنت۔ اے کلیس
کاراں یوک ء ہے حاترا کنت کہ آئی چک نہ بوہگ ء علت ء سبب درگیگ ء ہلاں کنگ
بہ بیت۔ ہما جنین آدم ء کہ چک مہ بیت آرا یک دگہ تیم ء تر سے چیرکپیت کہ آئی مرد دگہ
جن ء مہ کپیت ء آئی مہر بہر ء کچی مہ بنت۔

پہ چک ء حاترا اے کلیس عمل انچین انت کہ ایشاں مردمان ء یک نیمگے خرچ وار
اگاں کنگ تہ دومی نیمگ ء چاگرد ء سراوتی بدیں اثر ہم دور داتگ انت ء چاگرد ء را
کیشتر ناسر پدی ء نزانت کاری ء کورچات ء تہا برتگ ء چگل داتگ۔

ہبرادا ہلاں نہ بیت وہدے جنین آدم ء ”مات“ بوہگ ء واہگ سرجم بیت ء آئی
لاپ پڑ بیت تہ لاپ ء پڑی ء رند ہم ہے شرکانی بازیں عمل برجامت۔ ہے مات تیکہ
چک ء مات بہ بیت آوڑ وڑیں شرکانی آماج بوآن ء روت۔ چاگردی راجد پتر ء سرا
ہمشانکے دیگ ء گول اے ہبر پدر بیت کہ شرک ء پالانی راہ ء رہند یوک ء بلوچانی تہا

ناں بلکن ءِ بازیں راج ءِ قومے ہے شرکانی آماج انت۔ پہ چک ءِ نہ بوہگ ءِ، پہ جنین آدم
 ءِ لاپ ءِ پُری ءِ تنکہ جنین آدم ءِ چلگ بوہگ ءِ آدگہ راجانی تھا چے ہمیں شرک است
 انت گوں جہل ءِ مثالوں ایسی اندازہ جنگ بیت۔

سر جیمس جارچ فریزر ءِ نامدارین کتاب ”The Golden Bough“

ءِ کہ ایتر اسید ذاکر اعجاز ءِ ”شاخ زریں“ ءِ نام ءِ اردو ءِ ترینگ تہا ہشتہ انت۔

”جہاں سحر بالمثل یا صوری سحر، جس میں شہیوں
 کا ذریعہ اختیار کیا جاتا ہے، عام طور پر اس غرض
 سے کیا گیا ہے کہ دنیا کو ناپسندیدہ اشخاص کے
 وجود سے پاک کیا جائے، وہاں کبھی کبھی اس کے
 عمل میں نیک ارادوں کو بھی دخل رہا ہے یعنی
 اس سے وضع حمل کی تکلیف کم کرنے اور بانجھ
 عورتوں کو بامراد کرنے کیلئے بھی کام لیا گیا ہے۔
 چنانچہ سو ماٹرا کے باتکوں کے ہاں بانجھ عورت،
 جسے ماں بننے کی تمنا ہونے کا ایک پتلا تیار کرے
 گی اور اسے اپنی گود میں لے گی تاکہ اس کے ہاں
 بچہ پیدا ہو۔“

جزائر بابر (مشرق بعید) جب کسی عورت
 کو بچے کی خواہش ہوتی ہے تو وہ ایک کثیرالاولاد شخص

۔ بازیں براں چوہم بوتگ کہ چک نہ بوہگ ءِ علت ءِ سبب چہ مرد ءِ بوتگ بے آئی دومی ءِ پدا سی سور کنگ تنکہ چک نہ
 نوہگ ءِ علت ءِ سبب جنیں آدم ءِ سرا بہ بیت یا گڈا بہت ءِ تالہ ءِ سرا بہر بیت۔

کو اپنے گھر بلاتی ہے تاکہ وہ اسکی طرف سے بچے کیلئے
 پولیسروا سے پرارتھنا کرے۔ اس عمل
 میں سرخ رنگ کی روئی کی ایک گڈیا بنائی جاتی
 ہے جسے وہ عورت اپنی بغل میں اس کی طرح
 اٹھائے رہتی ہے جیسے وہ اسے دودھ پلا رہی ہو۔
 پھر شخص مذکور ایک مرغی لیتا ہے اور اسے عورت
 کے سر پر ٹانگوں سے پکڑے یہ الفاظ کہتا ہے ”اے
 پولیسرو! اس مرغی کو کام میں لا، ایک بچہ
 نازل کر دے۔ ایک بچہ ڈال دے، میں تجھ سے التجا کرتا
 ہوں، میں تجھ سے سوال کرتا ہوں کہ میرے ہاتھوں اور
 گود میں بچہ گرے!“ پھر وہ عورت سے دریافت
 کرتا ہے کہ آیا بچہ آگیا یا نہیں۔ عورت اس کا جواب
 اثبات میں دیتی ہے اس کے بعد وہ شخص عورت کے
 شوہر کے سر پر مرغی تھامے کچھ بڑبڑاتا ہے اور آخر
 میں مرغی کو مار کے گھر میں ایسی جگہ ڈال دیتا ہے
 جہاں قربانی دی جاتی ہو اور اس کے ساتھ کچھ پان کے
 پتے بھی رکھ دیتا ہے۔ جب یہ رسم پوری ہو جاتی ہے
 تو گاؤں میں یہ خبر پھیل جاتی ہے کہ اس عورت کے

ہاں سچ بچہ پیدا ہو گیا ہے اور اسکی سہلیاں مبارکباد
 دینے کیلئے آپہنچتی ہیں۔ یہاں بچے کی پیدائش کا
 ڈھونگ محض ایک سحری رسم ہے جسکا مقصد یہ ہے
 کہ نقل کے ذریعے اس بات کا یقین کر لیا جائے کہ
 بچہ ضرور پیدا ہوگا لیکن ساتھ ہی اس میں
 بھینٹ اور پرار تھنا کے ذریعے سحر کی تاثیر میں
 اضافہ کی کوشش بھی شامل ہے، بہ الفاظ
 دیگر یہاں سحر میں مذہب آ ملا ہے اور اسکی
 تقویت کا باعث بنا ہے۔^۱

ہے پیادگہ راج ء قومانی تہا ہم وڑ وڑیں شرک ء پال گندگ ء کاینٹ کہ آوانی امیت ء
 آسراء گڈی در گندگ ء مارگ بنت۔ پنجاب ء ہند ء دمگاں (پاکستان، ہندوستان) اگاں
 جنین آدمے ء چک مہ بیت آرانوک ء در آہگ ء اولی پنج شنبہ ء ہپت چاتانی آپاں دم
 کلت ء واریت یا آرا پسانی واڈ ء شپ نیم ء جان ء شودگ پر ماسیت۔^۲

اے گلہیں چیزانی لوٹ ء مرادتی واہگ ء سرجم کنگ انت۔ پشتونانی ہند ء

۱۔ تا کدیم ۳۷-۳۸

جارج فریزر، سید ذاکر اعجاز

۲۔ شاخ زریں (جلداول)

تا کدیم ۱۳۲

تویر بخاری

۳۔ پنجاب میں پیدائش اور موت کی رسمیں

دمگاں ہم بازیں شرک ء پالے است انت اگاں جنین آدمے ء چک مہ بیت تہ اے
 ہمیں جنین آدمے را چک ء مات بوتگیں جنین آدمے ء گورے تاں چل روچاں نیلنت
 پرچی کہ اے ہمیں جنین آدمے ء کہ چک مہ بیت آئی بابت ء کش انت کہ آئی دُنبل
 گران انت ء آئی دُنبل ء گرانی ء سبب ء چک ء مات ء تاوان رست کنت، ہے پیما
 یک دگہ شرکے پشتونانی تھا پہ چک ء نہ بوہگ ء بابت ء چوش انت کہ اگاں یک انجیں
 جنین آدمے کہ آرا چک مہ بیت آوتی دُنبل ء نوک پیدا بوتگیں چکے ء سرا بہ چندیت تہ
 ہے چک ء تاوان وا ریت بلے ہما بے اولادیں جنین آدمے چک بیت۔۱

اسلام ء آہگ ء پیش عربانی تھا وڑ وڑیں شرک ء پالانی رواج بوہگ ہما جنین
 آدمے کہ چک کچنگ انت یا ہما جنین آدمے ء کہ چک اشکند بوہگ انت آ جنین آدمے بابت
 ء عربانی تھا عقیدہ اے بوہگ کہ اگاں ہے جنین آدمے گران ء سنگینیں مردے ء تازہیں لاش
 ء وتی پاواں گوں لگت بہ دنت تہ آئی چک اوشتنت ء نہ کپ انت۔۲

لاپ پری نیں جنیں آدمانی بابت ء ہم بازیں ہند ء دمگاں ء بازیں راج ء
 قومانی تھا وڑ وڑیں شرک ء پال است انت، چک ء بچک یا جننگ بوہگ ء پال ء جننگ
 یا گوندو دیگ ء ابید و ہدے جنیں آدمے درداں بیت ء آئی دردزیات بنت ء آئی چک
 پیدا نہ بیت تہ بازیں ہند ء دگ ء مردم وتی وتی راجی تب ء چاگردی روایتانی رد ء وڑ
 وڑیں عمل کنت چوکہ:

۱۔ ثقافت اور ادب وادی بولان میں (پشتون کلچر) سلطان محمد صابر تاکدیم ۸۱
 ۲۔ مذاہب عالم کا تقابلی مطالعہ چودھری غلام رسول تاکدیم ۲۰۳

”بورنیو کے بعض دانگوں (بورنیو کے اصلی باشندے جنہوں نے غالباً آج تک کسی تہذیب کا اثر قبول نہیں کیا) کے ہاں جب کوئی عورت شدید دردِ درزہ میں مبتلا ہو تو ایک جادوگر کو بلایا جاتا ہے جو زچہ کو ہلا جلا کر معقول طریقے سے وضع حمل میں سہولت پیدا کرنے کی کوشش کرتا ہے۔ اسی دوران میں ایک اور جادوگر یہی مقصد حاصل کرنے کیلئے ایسی حرکتیں کرتا رہتا ہے جو قطعاً خلاف عقل ہوتی ہیں۔ وہ اصل میں اپنے آپ پر زچہ کی سی کیفیت طاری کرنے کی کوشش کرتا ہے۔ ایک بڑا پھتر کپڑے میں لپیٹ کر اس کے پیٹ سے اس طرح باندھ دیا جاتا ہے جیسے رحم میں بچہ ہو اور زچہ خانے میں سے اسکا ساتھی اسے با آواز بلند ہدایتیں دیتا ہے، جنکے مطابق وہ اصل بچے کے ساتھ اس مصنوعی بچے کو اپنے جسم پر حرکت دیتا رہتا ہے اور یہ عمل بچے کی ولادت تک جاری رہتا ہے“۔ ۱۔

پنجاب ء اگاں جنیں آدمے درداں بہ بیت ء آئی چک آسانی ء پیدامہ بیت تہ کلیس لوگ ء تہا حرجا گہہ کہ کبل ءے لکگ آرا چچ کھت ءے ہے جنین آدم کہ دردان انت آئی گو پتگیس موداں ہم پچ کھت کہ اے پیم کنگ ء آوانی حیاں ء چک پیدابیت۔

پنجاب ء دگ لہتیں ہند ء دمگاں و ہدے جنین آدم درداں بہ بیت ء آئی چک
 پیدامہ بیت تہ ہے جنین آدم ء مرد ء پرمانت کہ آبرزیں جاگے ء لک بہ کپیت ء وتی
 ہانجگ ء چچ بہ کت ء آرا بہ تختیت ء پدابہ بندیت کہ اے وژ کنگ ء چک ء پیدا بوہگ ء
 آسانی بیت۔ ۱۔

ہے وژ ء پشتونانی ہند ء دمگاں اگاں جنین آدمے چک ء مات بوہگ ء جنجال بہ
 بیت تہ ہے جنین آدم ء مرد ء شلوار ء زور انت ء ہے جنین آدم ء سر ایر کمت۔ کیلاش
 (کافرستان) ء مردمانی راہ ء راہند پہ لاپ پری میں جنین آدم ء عجیب انت، آوانی عقیدہ ء
 خیال ء لاپ پری میں جنین آدم پلینت انت۔ ہمیشکا لاپ پری میں جنین آدم ء راچہ آبادی ء
 مردماں دور برانت ء تکہ چک ء مات بہ بیت گڑا آرا گوں چک ء لوگ ء کارانت۔

ساکھالین مشرقی سائبیریا ء ہند ء دمگے کہ جاپان ء نزدیک ء گور ء انت ادا
 اینونامیں راجے آباد ء جہہ متد انت۔ اے ہند ء و ہدے جنین آدمے ء لاپ پری بہ بیت تہ
 آرا پگی ء سوت جوڑ کنگ نیلنت ء نیکہ آرا ساد ء پتاہگ کل انت پرچیکہ اود ء مردمانی
 خیال ء اگاں جنین آدم اے کاراں بہ کت تہ آئی لاپ ء تہے ء چک ء روت وتارا گوں
 یکے دومی ء پیڈ انت۔ ۱۔

پہ لاپ پری میں جنین آدم ء ماہگر ء اثر ہراب لیگ بیت، جہان ء آبادیں
 کیشتریں راجانی تھا اے لیکہ ء خیال است انت کہ و ہدے ماہ ء ماہگر بہ گپت تہ لاپ
 پری میں جنین آدم کار ء ہبرمہ کمت نک ء ترک نہ بیت، بلوچ راج ء ہوار کیشتریں راجانی
 خیال ہمیش انت کہ چک ء اعضا ء جان ء جانسلامتی ء سر اماہگر ء بدیں اثر کپ انت۔

لاپ پُری ۽ منطقی آسر چک مات بوگہ انت۔ سواستیکا ۽ نشان †

بلوچانی تہا ہم ہما بان ۽ کمرہ ۽ تہا جوڑ کنگ بیت کہ آئی تہا مات گوں چک ۽ بہ بیت۔ ہے
 پیاسندھی ۽ پشتونانی تہا ہم اے نشان ۽ جوڑ کنگ ۽ روایت است انت۔ اے نشان نیک
 بہتی ۽ مات ۽ چک ۽ راچہ بلا ۽ بداں رکینگ ۽ حاترا جوڑ کنگ بیت۔ اے نشان ۽ بابت
 ۽ ”علامتوں کی کہانیاں“ نامیں بیٹھانکے ۽ تہا ڈاکٹر محمد سلیمان قاضی سواستیکا ۽ نشان ۽
 دیان ۽ چوش بیٹھتہ کنت۔

”سنسکرت زبان میں سواستیکا کے معنی خوش قسمتی کے ہیں یہ چلیپائی علامت
 ایک ٹیڑھی بکروی صلیب سے مشابہ ہے جسکے بازو گھڑی وار (clock wise) یا
 منقلب گھڑی وار (Anti clock wise) مڑے ہوئے ہیں۔

سواستیکا عہد قدیم کی ایک پر اسرار علامت ہے۔

اس شکل میں ایسی کیا کشش ہے کہ یہ کرہ ارض کی

قدیم تہذیبوں کی تحریروں، عمارتوں اور سکوں پر دکھائی

دیتی ہے۔ شمالی اور جنوبی امریکہ کے قدیم انڈین قبائل

کی تہذیب ہو یا بازنطینی عمارتیں۔ بدھ صحائف ہوں یا

سلیٹک تعمیرات، ہندوستان کے قدیم مندر ہوں یا یونانی

سکتے، سواستیکا کی علامت تواتر سے دکھائی دیتی ہے۔ کیا یہ

نسل انسانی کے اجتماعی لاشعور کا کوئی مظہر ہے؟ یا عہد

قدیم کی تہذیبوں کے مابین روابط کا سراغ یا پھر ابتدائے

تہذیب کی اساطیری داستانوں میں مذکور واحد منبع انسانی
کی باقیات کی یادگار۔

یونیورسٹی آف ٹیکساس کے ماہرین

طبیعیات SCHLUTE اور CJ.RANSOM نے ایک تجربہ
کے دوران ہائیڈروجن کو برقی اور مقناطیسی اثرات کے تحت رکھا تو گیس
روشن ہوگئی اور پھر اس نے سوسائٹیکا کی علامت
اختیار کر لی۔

ان دو حضرات کا خیال ہے کہ کوئی دمدار ستارہ کرہ
ارض کے مقناطیسی فیلڈ میں سے گزرے تو اس سے بھی
ایسا ہی مظہر ظہور پزیر ہو سکتا ہے۔

اگر بات درست ہے تو گمان ہے عہد قدیم میں کرہ
ارض کی فضاؤں میں کوئی ایسا واقعہ ظہور پزیر ہوا ہوگا
جسکے نتیجے میں آسمان پر سوسائٹیکا کی علامت نمودار ہوئی
ہوگی۔ زمین کے قدیم باشندوں نے اسے ماوراء فطرت
مقدس علامت جان کر اپنی ثقافت کا حصہ بنا لیا ہوگا۔

جبھی سے قدیم ہندوؤں، ایشائے کوچک اور عہد وسطیٰ
کے عیسائیوں کے ہاں اسے مقدس علامت جانا گیا۔ علی
عباس جلال پوری کا بیان ہے کہ سوسائٹیکا سورج کی علامت

۱۔ اے نشان بازیں ہنداں + گوں جیل ء جوڑ کنگ بیت۔ ایضاً اصل ء سوسائٹیکا گمش انت کہ ایشی اصلیں جاہ ء
ہند عراق بوتگ کہ چہ اود ء مشرق بعید ء رند ء ہندوستان ء سر بوتگ۔ ہندوانی گوم ء حور ء توری ء اے نشان پہ ماتنگ ء
سر بوتگ ہفت ء ہندسہ ء تھا لکیرے ء جنگ 7 ہم ہے گمان ء خیال ء سبب انت۔

ہے۔ اور مادہ اور نر کا اظہار ہے۔

عہد قدیم میں یہ ایک مقدس علامت تھی لیکن ہٹلر کے دور میں نازی جرمنی کی انسایت سوز کاروائیوں کے باعث مغرب میں ایک نہایت ہی نفرت انگیز نشان سمجھا جاتا ہے۔ ۱۹۲۰ میں ہٹلر نے نیشنل سوشلسٹ جرمن و سکر پارٹی کو یہ علامت دی۔ ۱۹۳۵ میں دوسری جنگ عظیم کے خاتمے کے ساتھ اتحادیوں نے اس نشان کی نمائش پر پابندی عائد کر دی۔ تاہم بدھ، جینی اور ہندو اب بھی اسے خوش قسمتی کی علامت جانتے ہیں۔ ہندو یہ علامت اپنے گھروں کے دروازوں اور آمدن کے گوشواروں کے پہلے صفحوں پر بناتے ہیں۔

بلوچانی گورء ہم سواستیکا ء نشان ء مزنیں ارزشت ء بتارے است انت۔ ہر دیں کہ جنین آدمے چلگ بہ بیت تہ چلگی نیں جنین آدم ء آئی چک ء بدیں ارواہاں چہ رکینگ ء حاترا ہما جاگہ ء کہ مات ء چک بنت ہے نشان ء گوں نیل ء جوڑ کث۔ سواستیکا ء اے نشان ء ارزشت ء بتار پیسرا کشگ بوتگ ات بلے اے نشان ء چہ دو لیکہ دیما کثیت یکے گیشی (Plus) ء دوہمی ایشانی تہہ ء ٹک (Dots)۔ اے دو میں لیکہ آنی دیما دارگ ء گوں یک چیزے اے پدر بیت کہ اے نشان کیشتر کپتوک ء بان ء تہا جنگ بیت پے حاترا Plus ء بزانت گیشی بوہگ انت۔ بزاں یک دگہ مردے کیش بوت۔ ہے پیما چہ ٹک ء نقطہاں علامتی مول ء مراد ایش بیت کہ ٹک ہر چیز ء بندات انت ء ٹک ہر چیز ء آسر ہم است انت، پے حاترا گیشی ء بندات ء آسر ء لیکہ ہم دیما

اتک کنت۔ پے چک مات بوہگ ء بلوچانی شور ء کہ ہرچی شرک ء پال است انت آدمیا
دیگ بنت بلے پے چک ء مات ء آدگہ راجانی گور ء ہم بازیں شرک ء پال است انت
چوکہ پشتونانی تھا یک عجیبیں دودے۔

”جن لوگوں کے بچے بچپن میں فوت ہوتے ہیں۔ وہ

عجیب و غریب رسم ادا کرتے ہیں۔ جب بچہ سات

برس کا ہو جاتا ہے تو اس کیلئے ایک کشلول بنا کر

اسکی گردن میں ملنگوں کی طرح ڈال دیتے ہیں۔ اور

پھر وہ سات گھروں سے خیرات لاتا ہے۔ اس خیرات

کو پھر پکا کر خیرات کرتے ہیں۔ اسکا مطلب یہ ہے

کہ ایسے بچے عمر دراز پاتے ہیں۔“ ۱

ہر ہند ء دنگے ء وتی راہند ء دود بنت انت بلے ہما دود کہ شرک ء پالانی نیام ء

اتنگ ء رند ء دود جوڈ بوگ انت ادا ہما وانی دیما آرگ پکار انت چوکہ وہدے چک پیدا

بیت ء آئی نا پگ برگ بیت تہ گشت کہ آرا ہر جا گہ کہ کند کن ءے چک ء تب ء میل

ہما نینگ ء بیت۔

کسانیں چک ء پیشانی یا گل ء سرا سیاہیں ٹک ء جنگ ء رواج بازیں راجانی

تھا است انت کہ ایشی مول ء مراد چک ء راچہ نظر ء رکینگ انت۔ ہے پیا کلیں راجانی

تھا چک ء کپتکیں جنین آدم ء بابت ء ہم پہازگی ء رکینگ شرک است انت۔ بلوچانی تھا

رواج کپتکیں اے شرک کہ اولی چک ء آرگ ء گوں جنین آدم ء را بازیں چیزانی نام ء

چاشیت، پنجابی ء پشتونانی تھا ہم است انت۔ کپتوک ء سرا پٹی بندگ ء رواج اگاں یک

نیمگے بلوچانی تھا است انت تہ سندھیانی تھا ہم ہے شرک تنیکت ء بر جانت۔

ہما ہند ء دمگاں کہ پشتون ء بلوچ جہہ متد ء آبادانت آوانی بازیں شرک ہوار ء
 توار انت۔ کپتوک ء پادگ ء سبزیں بندیکے ء زرے لے بندگ ء کپتوک ء سرین ء
 سبزیں بندیک ء بندگ ء دوئیں راجانی تہارواج است انت چہ ایشاں ابید پہ چک ء
 پیدا بوگ ء بلوچانی نک مگسی آنی گورا یک عجیبیں رسمے (کہ اصل ء شرک ء تہا کیمت)
 است انت۔

”بلوچ قبیلہ مگسی میں پیدائش کے وقت رسم گھڑی گھر
 ولا کو منایا جاتا ہے۔ اس رسم میں بچے کی پیدائش کی
 چھٹی رات کو جشن منایا جاتا ہے اور تمام مرد عورتیں
 ساری رات جاگ کر گزارتے ہیں، عورتیں گاتی ہیں۔
 چودھویں رات کو ضیافت کی جاتی ہے جس میں معزز
 ترین فرد خاندان سے درخواست کی جاتی ہے کہ بچے کو
 پنگھوڑے میں لٹا کر جھولا دے بچے کے والدین چودہ
 سیرا چودہ چٹانگ گڈ تقسیم کرتے ہیں اور بچے کو نزدیک
 ترین چشمہ یا کنویں پر لے جاتے ہیں جو شخص وہاں
 موجود ہو اسے کچھ رقم دے دیتے ہیں۔

اس رسم کے متعلق روایت ہے کہ حضرت امیر حمزہؓ کو
 کوہ قاف کی پریاں چھٹے روز اٹھا کر لے گئی تھیں اور
 چودھویں رات واپس کر گئی تھیں۔ لہذا بلوچ ماں کا
 فرض ہے کہ ان ایام میں اپنے بچے کی حفاظت کرے

۱۔ ثقافت اور ادب وادی بولان میں (پشتون کلچر) سلطان محمد صابر تاکدیم ۸۶
 ۲۔ پشتون کلچر۔ عبدالقدوس درانی تاکدیم ۱۶
 ۳۔ زریں بزاں سکے۔

کیونکہ ان کو یقین ہے کہ بلوچ حضرت امیر حمزہؓ

رسول اللہ ﷺ کی اولاد ہے۔

پہ چک ء مات ء ہاترا پہ لاپ پری نہیں جنیں آدم ء حاترا ء پہ ہما جنیں آدم حاترا
کہ آرا چک مہ بیت یا آئی چک اشکند بہ بیت، کسانى ء پیران بہ بنت یا کسے ء را جنک
بہ بیت ء بچکے مہ بیت۔ ہے بن گپانی سرا ہرچی کہ شرک ء پالے دست کپتگ آاے
وژانت۔

(۱) پہ ہما جنیں آدم ء کہ آرا چک مہ بیت

یا

چکے بہ کپ انت

*۔ اگاں جنیں آدم ء چک مہ بیت تہ کش انت کہ سور ء شپ ء آبرگ نہ بوتگ شرک
ایش انت کہ جنیں آدم سور ء شپ ء اگاں برگ مہ بیت تہ آرا چک نہ بیت۔
*۔ ہما جنیں آدم ء کہ چک بہ کپ انت یا اشکند بہ بنت تہ آوتی گٹ ء دان مان کنت ء
کسی مرگاں دنت۔ اے پیا آئی چک اوشتنت۔
*۔ جنیں آدم ء چک مہ بیت تہ آکوز ء کوچو ء تاکاں وارت۔
*۔ نکاح ء شپ ء بانور ء سالونک ء کٹ ء چکے (گیشر بچکے) نادیوت کہ آبے چک مہ بنت۔
*۔ وہدے بانور ء کلہہ ء نادیوت تہ ہپت انچیں جنیں آدم کہ آوانی چک بہ بنت ء بے
مرد ء جنوزام مہ بنت۔ آبانور ء کلہہ ء کاینٹ ء بانور ء گیوار ء تیل جوت کہ اے پیا بانور
بے اولاد نہ بیت۔

۱۔ تانخ ڈیرہ غازی خان (دوم)

عبدالقدوس خان لغاری

تاکدیم ۱۱۲

۱۔ کوز ء کوچو:۔ تربت ء گورکوپ ء میگ ء کوز ء درچکے۔ اے درچک ء بابت ء کش انت کہ اے درچک بن ء کپک
ء پداشاہ ء لے جگ۔ اے درچک ء لہیں شاہانی سرا پتہیں تاک پر بیت، انچو کشت کہ ہے درچک ء پتہیں تاکاں چہ
ہرچیکہ تاک درے ہمکس چک بیت۔ دگر روایتے اے ہم انت کہ اگاں ہے درچک ء پتہیں تاکاں بہ درے تہ چک
بچک بنت ء کسانیں تاکاں بہ درے تہ چک جنک بنت۔

* جنین آدمی ء و تی گوگائی ء کسانی ء دکی کنگ تہ آرا چک بیت ء اگان آئی دکی نہ کنگ تہ آرا چک نہ بیت۔

* جنین آدمی ء چک مہ بیت، چکے بہ بیت ء بہ مرانت یا مردیں چک ء واہگ دار بہ بیت تہ آ سلطان باہو یا غوث اعظم ء چک ء نما سگانی گور ء روانت کہ آہے جنین آدمی ء سہ تائیت دنت کہ ہمک ماہ یک تائیتے آپاں کنگ ء ورگی انت۔ تائیت دیوکیس پیر ء لوٹ اشرے، گو کے یا پسے بیت یا ہمیشاں چہ یکے ء برابر ء نگدیں یا وا میں زر بنت۔ اے عمل ء رابرا ہوئی زبان ء ”واگ ہلگ یا تنگ“ کش انت۔

* اگان کسے ء را بچک مہ بیت تہ آرا کروس ء Testicles آں واریت کہ ایشانی ورگ ء گوں آرا بچکیں چک بیت۔

* اگان کسے ء را بچکیں چک مہ بیت یا چکے بہ مرانت تہ پے بہ وانکی کش انت پس ء ہڈاں پہ بے وانکی قبرستانے ء برانت ء کل کمت۔

(ب) پہ ہما جنین آدمی ء کہ لاپے پُرانت

* لاپ پریں جنین آدمی ماہ گر ء و ہد ء دستاں نہ سرینیت۔ اگان آوتی دستاں کار بہ بندیت تہ آئی لاپ ء چک ء تاوان رسیت۔

* زالے درداں بہ بیت ء آئی دردسک باز بہ بنت ء چک پیدا مہ بیت تہ ہما زال ء پاد ء ماتی لنگ ء شود انت ء آئی آپاں ہے زال ء دینت۔ چک پیدا بیت۔

* زالے دردان بہ بیت ء آئی درد باز بہ بنت ء آئی چک پیدا مہ بیت تہ آئی پادانی سراپے کار انت ء ہلا رکمت اے پیا چک پیدا بیت۔

* زالے دردان بہ بیت ء آئی چک پیدا مہ بیت تہ ہے زال ء واپین انت ء آئی لاپ ء

سرا توپک ۽ کنڊاڪ ۽ اير ڪٿت ۽ آرا آس دڻينت اے پيا چڪ پيدا بيت۔
 *۔ لاپ پُري جنين آدم ۽ سرگوز نه ڪٿت كه چڪ مات بوڳ ۽ وهڊاں دردے زيات
 بنت۔

*۔ په هما جنين آدم ۽ كه لاپے پُري انت مورت به چوپ انت ۽ مورتاني چوپگ ۽ وهڊاں اگاں
 ڀڄڪے بيت ته جنين ۽ چڪ ڀڄڪے او جنڪے بيت ته جنين ۽ چڪ جنڪے بيت۔
 *۔ په لاپ پُري نيل جنين آدم ۽ وهڊے مورتاں چوپ انت ۽ اير ڪٿت۔ هے ايرين
 مورتاں چه اگاں وڻين بوءِ بيت ته آجنين آدم ۽ چڪ ڀڄڪے بيت او اگاں مورت بومہ
 ڪٿت ته آئي چڪ جنڪے بيت۔

*۔ پس ۽ سرگ ۽ گوندو دڻينت اگاں جهلي شاگور ۽ ٻڏ ۽ گوشت پر بوت ته چڪ جنڪے
 (پرچيڪه ايشي گوشت چوچلمب ۽ ظاھر بنت) او اگاں آرا ڀڄ گوشت پر نه بوت چڪ ڀڄڪے
 بيت۔

*۔ لاپ پُري جنين آدم ۽ گوراني نيل (Nipple) اگاں سياه به بنت ته چڪ ڀڄڪے
 بيت او سهر به بنت ته چڪ جنڪے بيت۔

*۔ جنين آدم ۽ لاپ پُري به بيت ته آندگ ۽ وهڊاں بجمر پاد ۽ پاد ۽ سرا اير نه ڪنت گش
 انت كه اے پيم ۽ ننگ ۽ گون چڪ ۽ همراه چڪ ۽ پتائيت ۽ چڪ ۽ پيدا بوڳ ۽ ڪپتوڪ ۽
 سڪ تڪليف رسيٽ۔ جنين آدم وهڊے په اولي چڪ ۽ چلگ بيت ته آرا بازين چيزاني
 تام ۽ چاشيقت۔

*۔ ڪرڪ ۽ پل ۽ په لاپ پُري نيل جنين آدم ۽ گوندو دڻينت۔ ڪرڪ ۽ چه پلے زورانت
 آرا ترا ڪيقت اگاں ڪرڪ ۽ پل ۽ ترگ ۽ وهڊاں سڪ توار ڪت ته چڪ ڀڄڪے بيت ۽ اگاں
 ڪم توارے ڪت ته چڪ جنڪے بيت۔

*۔ جنیں آدم ء لاپ اگاں پُری ء وہدان ترند بہ بیت تہ آئی چک بچکے بیت او اگاں آئی
لاپ پن بہ بیت تہ آئی چک جنکے بیت۔

*۔ لاپ پُری ء وہداں اگاں جنیں آدم نندگ ء پادا آہگ ء سُبک سُبک بہ بیت تہ کش
انت کہ آئی چک بچکے بیت او اگاں نندگ ء پادا آہگ ء گران گران بہ بیت تہ آئی چک
جنکے بیت۔

*۔ اگاں پہ لاپ پُری نیں جنیں آدم ء کل میرے کسے دو چک ء بہ بیت او ہے کل میر
دو چک ء رند بارگ بوت تہ چک بچکے بیت اگاں پن بوت تہ چک جنکے بیت۔

*۔ لاپ پُری نیں جنیں آدم پادا آہگ ء روگ ء اگاں مدام وتی راستیں پاد ء پیر ء چست
بکنت تہ آئی چک بچکے بیت او اگاں چیں پاد پیش بہ بیت تہ آئی چک جنکے بیت۔

*۔ لاپ پُری نیں جنیں آدم ء درد اگاں زیات بہ بنت ء آچک ء مات مہ بیت تہ آئی مرد
ء پر ماییت کہ آئی سراسٹ بہ جنت۔

*۔ لاپ پُری نیں جنیں آدم ء درد باز بہ بنت تہ تینو کے آس ء تہا سہر کنت ء کارانت ء
ہے لاپ پُری نیں جنیں آدم ء نزیک ء تینوک ء آپ پر بیچ انت اے پیا جنیں آدم
زوتاں چک مات بیت۔

*۔ اگاں لاپ پُری نیں جنیں آدم ء وتی ماہ ء روچاں چلگ مہ بیت تہ یک سیاہیں حرے
کارانت ء لاپ پُری نیں جنیں آدم ء دامن ء سرا چنکے دان ریچ انت اگاں حر ء درستیں

دان وارت انت تہ جنیں آدم ہے ساعت ء دمان ء چک مات بیت دو چار دانگ پشت بہ
کپیت تہ ہے جنیں آدم ء چک مات بوہگ ء دگہ دو چار روچ لکیت۔

*۔ لاپ پُری نیں جنیں آدم وتی لاپ ء چک ء زانگ ء بابت ء چوش کنت کہ آرتے تر
کنت ء آرازوریت ء ترون ء سراروت ء ہے آرت ء شیکن ء سرا دور دنت۔ ہے دور

دائگیں آرت اگاں دراج بوت تہ آئی چک بچکے او اگاں پتن بوت تہ آئی چک جنکے بیت۔
 *۔ لاپ پُری نیں جنیں آدم شپ ء چہ لوگ ء درنیت، اگاں آچہ لوگ ء درنیت تہ کش
 انت کہ جن ء جنس ء بلا آئی سرا عاشق بنت۔

*۔ لاپ پُری نیں جنیں آدمے پہ کپگ ء سر بہ گپت ء دگہ جاگہ بہ روت تہ پہ آئی
 ارساں نہ ریج انت تنکہ مات ء چک سلامتی ء بیا انت۔

*۔ لاپ پُری نیں جنیں آدم ء وہدے ہشت یا نہہ ماہ بہ بیت تہ آپادشپاد ء نہ ترایت کہ پہ
 آئی تاوان انت۔

*۔ جنیں آدمے ء وہدے نہہ ماہ بہ بیت تہ آلوگ ء مرگ پر نادانت۔ کش انت کہ اگاں
 مرگ پر نادگ، بہ بیت تہ لاپ پُری نیں جنیں آدم ء چکی تکلیف زیات بنت۔
 *۔ لاپ پُری نیں جنیں آدم تنکہ چلگ مہ بیت وتی گور ء گداں نہ دنت کہ پہ آئی تاوان
 انت۔

*۔ وہدے جنیں آدم ء لاپ پُری بیت تہ آئی سائن ء سرا بگر تانا پگ ء چیرا پٹ بارگ
 بارگ ء رُودیت، اگاں ہے پٹ سہر بوت انت تہ جنیں آدم ء چک بچکے بیت ء ہے پٹ
 اگاں سیاہ بوت انت تہ چک جنکے بیت۔

*۔ اگاں لاپ پُری نیں جنیں آدم ء دیم صاف صاف ء روژنا بوت تہ کش انت کہ آئی
 چک جنکے بیت ء اگاں دیے صاف ء روژنا نہ بوت تہ آئی چک بچکے بیت۔
 *۔ لاپ پُری نیں جنیں آدم وتی ہپوگ ء وتی دشمن ء ہجر راستیں ماہ ء روچاں نہ کشیت
 کہ درد بند کنگ بیت۔

*۔ اگاں جنیں آدمے ء لاپ پُری بہ بیت ء آئی ء بیچ یا ہپت ماہ بہ بیت تہ اے ماہانی تہا پہ
 لاپ ء چک ء رلی نہ دوچ انت کہ پہ چک ء مات ء شتر نہ انت۔

*۔ لاپ پُریں جنیں آدمے لاپ پُری ء پیر ماہی ء پوست بہ وارت تہ آئی چک جنک بنت۔
 *۔ ہے پیا لاپ پُریں جنیں آدمے ء لاپ پُری ء پیر اگاں آئی مرد ء شلوار ء تہا ہانجک
 بوتگ ء شودگ بوتگ تہ آئی چک جنک بنت۔

*۔ وہدے ہنی آل ترکمت تہ لاپ پُریں جنیں آدم ء ہبر ء نیلنت کہ ہنی نہ گرانٹ۔
 *۔ لاپ پُریں جنیں آدم مردگ ء سرانہ روئت کہ پہ آئی ء آئی چک ء شر تہ انت۔
 *۔ اگاں جنیں آدمے ء لاپ پر بہ بیت تہ لاپ پُریں جنیں آدم ء حاترا پتھی ماہ ء پتھی
 روج ء کہول کمت کہ خیر ء برکت بیت۔

*۔ اسپ ء سراروکاں لاپ پُری میں جنیں آدمے بہ وارت تہ آئی چک دوازده ماہ ء رند
 پیدا بیت۔

*۔ لاپ پُریں جنیں آدمے ء لاپ چک ء بچک یا جنک بوہگ ء حاترا زانگ ء واستہ
 مرگیں مارے برزا چنڈ انت اگاں مارچی ء بہ کپیت تہ چک جنکے بیت ء اگاں مار سیدھا بہ
 کپیت تہ چک بچکے بیت۔

*۔ پہ لاپ پُری میں جنیں آدمے ء چک ء جنک یا بچک بوہگ ء حاترا واباں چہ ہم اندازہ
 جنگ بیت۔ اگاں لاپ پُری میں جنیں آدم و اب ء پلکے، چلمب یا منگی بہ گندیت تہ آئی
 چک جنکے بیت ء اگاں و اب ء آرا مندریک یا کلنگے بہ ریت تہ چک بچکے بیت۔

*۔ بی بی ء ہجگ ء جنیں آدم چکی دردانی وہدے آپ ء کمت۔ عقیدہ ایش انت کہ اے
 ہجگ ء ہج بوہگ ء جنیں آدم ء درد کم بنت ء چک زوت پیدا بیت۔

*۔ اگاں انچیں مردیں آدمے ء (ریش کہ آئی ہجر نہ چنگ انت) ریشانی آپ سک
 دردی میں جنیں آدمے ء راویگ بہ بنت تہ آئی درد کم بنت ء چک ء پیدا بوہگ ء آئی
 جنجال کم بنت۔

* جنیں آدمے وہدے چک ء پیدا کنگ ء جنجال بہ بیت ء آئی تیر کیس درد باز بہ بنت تہ
 آئی جنجال ء ہلاس کنگ ء ہے دردی نیں جنیں آدم ء کچ ء بالاد ء قدیں سادے زورنت
 ء آرا چار رہے ء سرا برنت ء سوچنت۔ عقیدہ ایش انت کہ ساد ء سچک ء پُر بوہگ ء گول
 جنیں آدم چک مات بیت۔ اے عمل ء درنگ بُر گش انت۔

(ج) یہ چلگئی نیں جنیں آدم ء آئی چک ء

* اصلیں تو پک یا اصلیں کارچے یا زندگیں مہ درک اگاں مردے ء گون انت ء
 مردم چہ در ء بیٹ تہ کسانیں چک (چل روج ء) آمردم ء توار ء مہ اشکنت اگان آمردم
 ء ہبر کنگی انت تہ آہے ساماناں بزاں اصلیں تو پک، اصلیں کارچ یا زندگیں مہ درک ء
 شودیت آئی آپاں چہ کمیں چک ء دنت۔ اے عمل ء کنگ ء رند آئی توار اگاں چک ء
 گوشاں بہ کپیت تہ چک ء سرا بدیں اثر نہ کپیت۔

* چک ء نا پگ ء ہما جاگہ ء کل کعت یا بند انت چک ء رحمان ہما میگ ء بیت۔ پیش ء
 بلوچاں نا پگ زہم ء توپکاں ہم بستگ انت۔ اسپانی گٹ ء ہم بستگ انت۔ مچانی بُن ء
 کل کنگ انت۔ زر ء لمب ء کل کنگ انت ء مرچاں اسکولانی کر ء گورں نا پگ ء کل
 کنگ ء رواج انگت است انت۔

* کپتوک ء یلہ نہ دینت کہ جن ءے مٹ کعت۔

* چلگئی نیں جنیں آدم ء سرا سیاہیں پٹی یے بندنت سے یا ہپت سوچنے مان کعت کہ بلا ء
 رنجاں چہ بہ رگیت۔

۱۔ بی بی ء جگ :- در چکی شاہڈے کہ سعودی عرب ء چہ حاجی ءے کار انت۔ انچو کش انت کہ وہدے بی بی مریم؟ پہ
 چک ء حاتر درداں بوٹگ تہ آہاز زمین ء سرا کہ چک ء مات بوٹگ تہ بازیں دردانی سبب ء آئی گون وتی دستاں کر ء گور
 ء شاہڈ ء در چلگ دست جگ انت۔ اے ہے شاہڈ انت کہ وہدے جنیں آدم درداں بنت تہ ایثرا آپاں کعت گول آپ
 ء کنگ ء جگ بیت، ایٹی چچ بوہگ ء درد کم بنت ء چک زوت پیدا بیت۔

۲۔ زندگیں مہ درک یا زندگیں سنگ ء نشانی ایش انت کہ آشیر ء بادی نیت یا شیر ء وارت وہدیکہ مرتکبیں مہ درک شیر ء نہ
 وارت ء نہ بادی نیت۔

*- پیدا بوئیں چک ء بڑگ ء رند پشت کپتگیں سل ء مچے ء بندانت آج ہے چک ء نام ء
بیت۔

*- لوگے ء چکے پیدا بہ بیت تہ پے کش انت، پس ء گردن ء زور انت آئی گوشتاں دؤر
کعت ء گردن ء ہڈ ء ہما لوگ ء درنج انت۔ اے پیا چک ء گردن چوٹ نہ بیت۔
*- کسانیں چک ء ہلگ ء کش انت کہ ردوم زورگ ء انت۔

*- جنیں آدم کہ درداں بیت۔ دگہ لاپ پُریں جنیادماں آئی نزیک ء گوراں نیلنت کہ
اگاں آئی تواریں لاپ پُریں جنیں آدمانی گوشاں بہ کپیت تہ آئی دروگیش بنت۔
*- چلگنیں چک ء یوک ء نہ واپین انت کہ آرا جن مٹ کعت۔ اگاں آرا یوک کنگ
المی بہ بنت تہ آئی گوانزگ ء سرون ء چاقوئے یامیہ ء ایر کعت۔ اے چیز دست مہ
کپ انت تہ تا سے آپ ء روپگے گوانزگ ء چیر ء ایر کعت۔

*- چک بن ء واب بہ بیت ء آئی چپ ء چاگرد ء مردم نندوک بہ بنت تہ چک ء سرا
کسانیں پشکے ایر کعت۔ شرک ایش انت کہ میت درمیان ء ایر بیت۔

*- سہیل ء استال ء درآ ہگ ء وہد ء مردیں چک ء ڈن ء نہ کش انت کہ سہیل ء ڈکے
گپت۔ (دل ء لاپ ء بیماری ءے گپت)۔

*- ہتویں چک ء ہپت پس لڈگور ء دینت۔

*- کسانیں چک ء ہورکیں گوانزگ ء نہ چندیمت کہ چک ء لاپ درد کنت۔

*- کسانیں چکے ء دل ء لاپ ء بیماری بہ گپت تہ ہے چک ء جوڑی ءے گد زور انت،
شپ ء دیگے ء تھاگوں شریشی تاکاں آپ ء تھا مین انت پدا ایشرا گوپش ء دینت (بزاں
استالے بکدنت) سہب ء مہل ء ہے گداں اندیمیں جاگھے ء کارنت ء تا پہ دینت،
وہدے ہشک بنت تہ چک ء گور ء دینت اے پیا چک ء بیماری روت۔

* کسانیں چک ء و ہدے شر ء ڈگار ء (آتمی) نادر اہی بہ بیت تہ آرا قبرستانے ء برانت ء
 ایر کنت اوکش انت ”وتی ء بہ زور منی ء بہ دئے“ اے پیا چک جوڑ بیت۔
 * چک و ہدے پیدا بیت ء تنکہ آرا لاپ ء پٹ پرانت آرا ڈن ء نہ کش انت، کش انت
 کہ اگاں چک ڈن ء کشگ بہ بیت تہ آیران بیت۔

* یک لوگے ء سور بہ بیت ء دگہ لوگے ء جنیں آدمے چلگ بہ بیت تہ دوئیں لوگانہ مردم
 یکے دومی ء لوگ ء نہ رو انت کہ پہ پیدا بوئیں چک ء تاوان انت۔

* کسانیں چک ء مچوکیں جنیں آدم اگاں دگہ لوگے ء بہ رو ت تہ لم ء آرا شیر کنی ء
 دپ ء دینت۔ اگاں آرا شیر کنی دیگ مہ بیت تہ آئی شیر ہشک بنت۔

* چلگن نیں چک ء گداں و ہدے شودانت تہ آہاں نہ پرنج انت ء روج ء سر اتاپ ء نہ
 دینت۔ کش انت کہ اگاں گد پرنجگ ء روج ء دیگ بہ بنت تہ چک ناجوڑ ء

Abnormal بیت۔

* چک ء پیدا بوگ ء تاں شش روج ء آئی گواں ڈن ء نہ رنج انت کہ پہ چک ء تاوان
 انت۔

* و ہدے لوگے ء چکے ودی بیت تہ آچک ء ہما و ہداں ڈن ء نہ کش انت تنکہ آرا نوک ء
 پیش مہ دار انت۔

* اگاں بچکیں چکے پیدا بہ بیت تہ آئی پیدا بوگ ء ہتمی ماہ ء ہتمی روج ء آرا زیارت ء
 برانت ء آئی سراساہ انت۔ سر ء ساہگ ء و ہدے ہما پس ء کہ کش انت ہما پس ء چپیں پاد ء
 چپیں گوش ء درنج انت ہمے پیا چک ء ہش ء مودانی لٹے چن انت ء کسانیں لوتے ء
 کنت ء آہان درنج انت۔

* کسانیں چک ء پیدا بوگ ء بگرتاں ہپت ماہ ء سہر ء زردیں سادہیں گد گور ء دینت۔

* کپتوک ء نندوکائی آپ نہ دینت، آرا جو کیفیت ء آپ دینت اگاں آندوکائی آپ بہ
 وارت تہ آرا دردے گپت۔

* جنیں آدمے چلگ بوہگ ء رند دگرے ء لوگ ء بہ روت ء آئی چک ء چل روج سرجم
 بہ بیت تہ کسانیں چک ء وشبوتے جمت۔

* کتے چلگی نیں جنیں آدمے ء گور ء بہ روت روکیں جنیں آدم ء تیل جنت تنگہ گرانی بہ روت۔
 * وہدے چک ء نا پگ ء بر انت تہ آئی کنڈ کمت دورے نہ دینت کہ چک تچو کے

بیت۔ ل
 * چلگی نیں جنیں آدم از بوتک ۲ ء لہڑ دا تگیں آپانی تہا جان شودیت تنگہ گوات جن مہ

بیت۔
 * ماہ ء چارده ء کسانیں چک ء ڈن ء نہ کش انت کہ آرادل ء لاپ ء نا دراہی گپت۔
 * جنیں آدم ء چک ء پیدا بوہگ ء رند وہدے آئی ہمراہ پیدا مہ بیت تہ چلگی نیں جنیں آدم
 ء مود پ ء دینت کہ کوک بہ کنت یا نسوارے پوز ء دینت کہ بہ چشیت یا جکیتے کہ
 اے عملانی کنگ ء آئی ہمراہ پیدا بیت۔

* چک ء پیدا بوہگ ء وہدے چہ جکلیں چک ء کہور یا پش ء در چک ء تستگیں اشکر ء
 ساہنت ء ایشانی تہا آسک یا مار خور ء پتہ ء ہوار کمت ء ایشاں پدا آپ ء کمت ء چک ء
 واربت کہ اے پیا جکلیں چک گران ء سنگین ء ہنر مندیں جنکے بیت۔ ہے پیا وہدے
 چکلیں چکے پیدا بیت تہ آئی عزیزیں مردیں آدمے وتی دست ء لنگے کمیں گوں زہم ء
 بریت ء ہے لنگ ء حوناں ہے برز ء چیزانی تہ ہوار کمت ء زہم ء دپ ء چہ چک ء
 دپ ء تہا ایشاں پلیدیت برے برے ایشی تہا تر ء ہم کمیں حون مان کمت کہ اے پیا بچک
 چو آسک ء چست ء تیز ء جنگ ء پو ء چو تر ء وتی گاماں جک کنو کے بہ بیت۔

۱۔ چک ء نا پگ ء کنڈ کنگ ء رواج کلیں بلوچانی تہا است انت پیش ء دور ء نوبتاں چک ء نا پگ اسپ ء گوش ء یا
 زہم ء ہم بندگ بوہگ۔ مرے زما نہاں چک ء نا پگ ء کیشتر اسکولانی دیولانی بن ء کنڈ کمت پرچیکہ کش انت کہ چک
 ء نا پگ ہر جا گہ کہ کنڈ کنگ بہ بیت چک ء مٹیل غر رحان ہا میگ ء بیت۔ اگاں چک سروک ء تچوک بہ بیت تہ کش
 انت کہ آئی نا پگ گار انت۔ ہے پیم ء چک ء نا پگ اگاں ہر چ ء در چکے ء کہ بندگ ء یا آئی بن ء کل کنگ بہ بیت تہ
 آدر چک یا بچ ہا چک ء بیت۔ چک ء نا پگ ء دریا ء لمب ء ہم کنڈ کمت کہ آزن عمر ء سیر ء آباد بیت۔ اگاں سزیں
 در چکے بن ء کنڈے بہ کمت تہ سب ہم ہمیش انت کہ چک چو ہے در چک ء سبز ء آباد بہ بیت۔
 ۲۔ کوئی درمانے۔

نادراہی ء علاج

بنی آدم ہماروچ ء کہ چہ مات ء لاپ ء پیدا بیت تہ آتر جانیں ساہے لیگ
 بیت ء آئی اے تریں جان ء را آئی عمر ء کجام بہرے ء تہا الم ء نادراہی یے وڑے
 ناوڑے ء گور جنت۔ یک انچیں ہند ء دنگے ء کہ اودا پہ نادراہ ء علاج ء آسرائی مہ بنت
 تہ الم ء مردمانی دلگوش پہ بے سر ء پادیں علاج ء نیمگ ء روت ہے پیا بلوچانی ہند ء گ
 چو آدگہ چیزانی وڑے چہ علاج ء آسرائیاں ہم زہر بوتگنت پے ہاترہ مردماں پہ جانسلامت
 بوگ ء وڑوڑیں تو جیل کار بستگنت۔

جان سلامتی ء آسرائیانی نہ بوگ ء ابیدائے ہمیں علاجانی یک دگہ سپے پیر ء
 فقیر ء زیارتاں گول عقیدہ دارگ ہم استنت۔

ہر ہمیں نادراہی ء حاترا دم ء چٹ ء تائیت ء رواج بوتگ ء بازیں جاگہاں
 انگت استنت۔ پیر ء فقیرانی قبر ء زیارتی سر ء ہاک ء زورگ ء برگ یا ورگ انچیں انچیں
 نادراہی ء حاترا کار مرز بنت کہ مردم گمان کت ہم نہ کنت ڈاکٹر انعام الحق کوثر وتی کتاب
 تزکرہ صوفیائے بلوچستان ء تہا ہشتہ کنت۔

”بلوچستان کی سر زمین طویل فاصلوں کو اپنے دامن میں
 سمیٹے ہوئے ہے۔ یہاں کے بیشتر حصوں میں پرانے وقتوں
 سے باؤلے کتے، سانپ، اور دوسرے زہریلے حشرات کے

کاٹے کا علاج دم اور صوفیائے کرام کے مزارات کی مٹی سے
کیا جاتا ہے۔ یہ مٹی ”خوردہ“ ل کہلاتی ہے۔

جب کسی کو باؤلا کتا کاٹتا ہے تو وہ حضرت سید کریمؑ،
حضرت سید مورث شاہؒ یا حضرت آمو آغا میں سے کسی
ایک کے مزار پر جا کر وہاں کی مٹی زخم پر لگا دیتا ہے تو
اسے بفضل ایزدی شفا ہو جاتی ہے۔

سانپ کے کاٹے کا علاج فقیر ہوتک کے مزار کی مٹی سے
کرتے ہیں۔ کہتے ہیں کہ آپ کے مزار کی مٹی میں ایک
خاصیت یہ بھی ہے کہ اگر یہ خاک کسی گھر میں ہو تو وہاں
سے سانپ اور بچھو بھاگ جاتے ہیں۔ ۲

ماں بلوچستان ء خاصیں صورت ء بلوچیں ہند ء دمگاں اے یمیں قبر ء زیارت
بازانت کہ آوانی حا کانی زورگ ء گوں، آوانی حا ک ء برگ ء ورگ ء گوں مردم بازیں
نادراہیاں چہ چٹیت یارگیت۔ ہے پیا ماں قلات ء بی بی نیک زن بی بی نازو ء قبر ء
ہورگ اگاں ہرکی کچک ء وار تکینے ء رادیگ بہ بنت، یا ہما جا گہہ کہ کچک ء دپ جنگ
ہما جا گہہ ء جنگ بہ بنت یا ایشانی زیارتانی سرا ء عالونگ بہ بیت تہ مردمانی حیاں ء ہرکی
کچک ء زہرا اثر نہ کنت۔

ہے پیا شے نوجوان کہ ادیرہ ءے تلار ء انت، ہے ادیرہ ءے نزیک ء چہ کوہ ء
آپ پٹیت انچو کشت کہ ہے آپ چمانی ہر یمیں نادراہیانی علاج انت۔ بازیں مردم پہ
وتی چمانی علاج ء ہے آپاں زوریت ء وتی چماں مان کنت۔ ۲

۱۔ خوردہ کہ ایشرا بلوچی ء ہوزدگ کش انت
۲۔ تلار۔ تربت ء دیم پہ گوادر ء راہ ء کفیت
۳۔ ترکہ صوفیائے بلوچستان۔ انعام الحق کوثر تا کدیم ۲۰۳
۴۔ شے نوجوان ء قبر کا نچ ء انت

و باغ ہیفہ ء دارگ ء شہرک (تربت) ء شہزادہ بلار (بلال) ء نام سک نامہ در انت۔
 انچو کش انت کہ اے شہزادہ چہ ہندوستان ء کثیت ء پیہ حج ء روگ ء بیت کہ ہیفہ ء
 نادراہی ء چے، آے کوڑہیں امروز ء یلہ دنت۔ مردمانی کشگ انت کہ تربت ء ہند ء
 دمگاں ہر ہمیں ہیفہ ء بہ کثیت شہزادہ بلار آرا شہرک ء آہگ ء نیلیت۔

کاہان ء پیر حیدر شاہ ء قبر انت کہ اے مریانی پیر انت کش انت کہ اے پیر ء
 دائی واب جاہ ء حاک پیہ ہیفہ ء یک ء ٹک انت ء اگاں اے حاک کسے ء گور ء ایر بہ
 بنت تہ آدم چہ ہیفہ ء رگیت۔

کوہک (مستونگ) ء شے ڈاہی ء زیارت انت کہ ہمد ء آئی پڑم ء کلاہ ء ایر
 بوٹگ ء ہمے کلاہ ہمک نا اہمتیں نادراہ ء کار ء اتلگ۔ کلاہ آپ ء کنگ بوٹگ ء ہمے آپ
 نادراہ ء وارینگ بوٹگ انت کہ آہانی ورگ ء گوں نادراہ جوڑ بوٹگ انت۔

چہ ایشاں ابید بولان ء خوجہ یلان، ڈھاڈر ء حضرت دوپاسی، بھاگ کچھی ء پیر
 تیار غازی، شوران سبی ء ہپت ولی، بلیدہ ء شے دپاہ، کلاتک (تربت) ء حاجی عبداللہ
 جان، کولواہ ء شاہ ء باطل، آواران ء گہرام پیر ء دگہ بازیں پیر ء زیارتانی سراپہ نادراہانی
 جانسلامتی ء حاترا روگ بیت۔ لہتیں پیر ء زیارتانی سرا الوک ء دعا لوٹگ بیت، گوں
 لہتیناں منت منگ بیت ء لہتینانی سرا حیرات کنگ بیت ء لہتینانی حاک ورگ بیت۔

گشت کہ مال ء جُست ء چہ بے مال ء، لاپ ء سیری ء جُست ء چہ گوٹگ ء
 جانسلامتی ء جُست ء چہ نادراہ ء بکن۔

پیہ جانسلامتی ء حاترا دم ء چٹ ء تائیت ء پیر ء پکیراں ابید لہتیں انچیں ہندی
 علاج ہم است انت۔ کہ آہانی خیال ء گوں مردمانی جان ء پٹ پادکائنت۔

پیہ لاپ ء سینگ ء درد ء، یا پیہ بندانی ء سر ء درد ء داگ دیگ ء رواج ہم
 بلوچانی تھا است انت۔ اگاں کسے ء دستے یا پادے در بہ روٹ یا چہ بند ء بہ ٹکلیت تہ آرا
 داگ ہم دینت۔

آس ۽ چه سهر بوتگن آسن ۽ راجان ۽ خاصين رگ ۽ بنداني سرا اير کنگ بيت،
 اے رد ۽ داگ ديوک ۽ زانتکاری المي انت۔ بازيں براں داگ ۽ جاگه ريش کشيت،
 داگ ۽ نشان په مدامی است بنت۔ بلوچانی تها شوک وڑیں نادراهيانی علاج هم په داگ
 کنگ بوتگنت۔

ترکل سبکيں داگه که په پيریں مردم ۽ کسانیں چکانی حاترا کارمرز کنگ بيت۔
 گوشانی چچ بوگه ۽ سر ۽ درد ۽ ساٹ کنگ بيت۔ په ناگ ۽ کپگ ۽ گولت ۽ په دل ۽
 کپگ ۽ تير ريچ کنگ بيت۔ همے پيا په لهتیں خاصين نادراهيان چير سوچک ۽ عمل هم
 بلوچانی تها استنت که په لهتیں نادراهيان و شين بوه ۽ په لهتيناں بدیں بوه کارمرز بيت۔
 تالے يارزانے ۽ اشکر ماں کعت ۽ همے اشکرانی سرا په و شين بوه دوپ ۽ په بدیں بوه
 گندا کو ۽ دگه لهتیں در ماناں چه، نادراه ۽ چير سوچنت که همے بوه اشکرانی سرا در مانانی پر کنگ
 ۽ گوں تالان بيت۔ چير سوچک ۽ عمل ۽ نادراه ۽ گوں همے اشکرانی ايس درپ ۽ ديم گوں
 گدے ۽ ڈگگ بيت۔

په بازيں نادراهيان پوست ۽ کنگ ۽ کل کنگ ۽ عمل هم کنگ بيت۔ په پوست ۽
 کنگ ۽ پے يا گرانڈے کشگ بيت ۽ آئی گر میں پوست نادراه ۽ گورا ديمگ بيت که اے
 پوست گيشاں چه گيش دوازدہ کلاک ۽ گورا کنگ بيت۔ اے المي انت که پوست اگاں
 نادراه ۽ چه سرا گورا کنگ ته آپوست ۽ چه پاداں به کشيت ۽ همے پيا اگاں آئی چه پاداں
 گورا کنگ ته آرا پوست چه سرا کشگ لوئيت۔ کل کنگ ۽ عمل هم په لهتیں نادراهيان کنگ
 بيت که تياب ۽ دوپ ۽ کنڈے جنگ بيت ۽ نادراه برے برے تاں کوئداں برے برے
 تاں ناگ، ۽ برے برے تاں گردن ۽ کنڈے تها کل کنگ بيت۔

ايکو پنچر گندگ ۽ نوکيس چائنا ۽ علاج ۽ وڑ ۽ قسه بلے ايكو پنچر وڑیں عمل بلوچانی

تہا ہا جگ ۽ دروشم ۽ چہ قدیم ۽ استنت۔

گشتت کہ جان است تہ جہان است۔ تریں جان ۽ را چہ نادراہیاں رکینگ ۽
استیں نادراہیانی ہلاں کنگ ۽ کچی ۽ بگرتاں شریش ۽ درا، کلیں ہندی شاہڈ ۽ درمان کارمرز
کنگ بنت۔ اگاں کسے ۽ شریش ۽ تام چتنگ تہ آرا ایشی کچل ۽ زہری ۽ اندازہ است
بیت۔ ہے کچل ۽ مار جنیں شریش ۽ سر بچگیں تاک چتنگ ۽ شپ ۽ آپاں کنگنت ۽ میڈیکل
سائنس ۽ شریش ۽ صابون اڑکنگ۔ بلوچاں در کیتک نہ کنگ بلے سائنس ۽ ایشرا Anti
Septic ثابت کنگ۔ ہے پیما پہ بازیں نادراہیاں شریش ۽ پل شپ ۽ آپاں کنگ
انت ۽ سہب ۽ لہڑ واتگ ۽ وارنگ انت۔ پیرے وہداں چلگ بوتگیں جنیں آدم ۽ را شریش
۽ دانگ چتنگ ۽ لہڑ دانگ ۽ وارینگ بوتگنت، پیمان ۽ تیکہ شریش لہڑ دینت ۽
واریمت۔ ہے پیما شریش ۽ دانگ ہشک کنگ ۽ گوں تیل ۽ ہوار کنگ ۽ ساہگ بوتگ
انت ۽ آوانی ملے جوڈ کنگ بوتگ کہ پہ ہروڈیں کوہڈگیں ریش ۽ جوان بوتگ۔

ایشرک کہ وت رودیں جنگل ۽ کوہی در چلک یے، پہ چمانی نادراہی ۽ ایشی
تا کاں پچے ۽ تہا کھت ۽ چوپنت ۽ ہمیشی آپاں چہ دو سے پٹ چمانی تہا مانگیجنت، اے
ہندی درمان بندات ۽ چماں سوچیت بلے رند ترے سردی یے چمانی تہا مانثانیت۔

ریشان ۽ پھتہ کنگ ۽ آئی ریمانی کشگ ۽ پیازے ۽ تیل جن انت ۽ آس ۽ سرا
گرے کن انت ۽ گرما گرم ریش ۽ سرا پرے کن انت۔ اگاں کسے ۽ گوش ۽ مورے یادگہ
لوکے بروتہ جنیں آدمے وتی گور ۽ شیراں چہ لہتیں پٹ گوش ۽ تہا مان کنت ہے پیما گوش
۽ دگہ کسان کسانیں نادراہیاں ہم گور ۽ شیرمان کنگ بنت یا گڈا تیل گرم کنگ ۽ گوش ۽
تہا مانگیجک بیت۔

پہ سرے درد ۽ گوش ۽ رگے کے برانت ۽ چہ آئی کے خون کش انت کہ اے پیما

تپ ء برگ ء خاصیں صورت ء روج شمی ء سہ تاکی، گہر تپ ء ہتا کی تپ ء
تراں دیگ ء آس نزیک ء آرگ بیت۔

پہ گردن ء رچک ء رگانی دارگ انچو دارگ کہ مردم تسگ ء کچ ء سر بہ
بیت۔ اے کسان کسانیں نادراہیانی حال انت۔ اے کلیں نادراہی ء ایشانی علاج ء
رہندی بابت ء کہ ہبر بوت بازیں براں نادراہ علاج ء وہد ء اے کوڑ ہیں امروز ء چہ ہم
سفرکت بازیں داگانی ٹپ ء ترکل کہڈگ بنت ء ریش کش انت۔

یک دگہ نفسیاتی یا ذہنی نادراہی ءے کہ ایشرا گوات کش انت۔ گوات ء نادراہی
بلوچانی تھا سک کہن ء قدیم انت، لہتیں کشیت کہ اے حدائی یا ہوائی گواتے کہ زمین ء
آزمان ء نیام ء چکرگ ء انت کہ ہر وہد ء ہر ہمیں مردماں اے نادراہی گپت کنت ء
دگہ لہتیں کشیت کہ گوات ملاکت ءے ء اے آدگہ ملاکتانی سروک بوتگ۔ اے ملاکت
انوں زمین ء آزمان ء نیام ء چکرگ ء انت۔ دوئیں حیالانی مردم گوات ء نہ منگ ء
راایمان ء نزوی زانت۔ انچو کہ بلوچاں پہ بازیں دگہ نفسیاتی ء ذہنی ء جانی نادراہیانی حاترا
دتی ہندی علاج درگیگ انت پہ گوات ء حاترا ہم بلوچانی گور ء مخصوصیں علاجے است
انت۔ گواتی ء مات یا شیخ ہا مردم ء دھمال دنت ء مست کنت کہ مست بوہگ ء گوں آوتی
دل ء ہبر ء کشیت پرچیکہ بازیں براں گوات پہ یک چیزے ء سک دلمانگ بوہگ ء ہم
گپت کنت سانسی راہندی سرا تنیکت ء ایشی سرا ہج کار نہ بوتگ ء نیکہ اے نادراہی
دگہ راج ء قومانی تھا اے دروشم ء گندگ بیت۔ گواتی ء مات گوات ء کل یازدہ تہر ء گواتانی
نام ء گرانت کہ چہ ایشاں چار مستر ء ڈلگ تریں تہر ایش انت۔

۱۔ ہوائی گوات

۲۔ شیدی ء گوات

۳۔ نیمون یا جن ء گوات

۴۔ ملائکت یا لکوا ء گوات

برے برے انچو گندگ بوتگ کہ بازیر دگہ جانی ء ذہنی نادراہیان ء گوات ء نام دیگ بیت، بازیر نادراہیان آرام المی انت بلے نادراہ مست کنگ بیت ہمے پیما برے برے بالغ ء لائق بوو کیں جنیں چک ء کہ وہدے ہسٹریا ء نادراہی گپیت تہ ایشراہم گوات ء یا نیمون ء نام دیگ بیت۔ مست کنگ ء عمل ء ساز ء زمیل کار بندگ بیت بزاں گوں سازاں اے نادراہی ء علاج کنگ بیت۔ سانس پیٹ ء پوللاں گوں ساز ء زمیلاں علاج ء جوانیں آسردر کچنگ، ساز زانتانی کشگ انت کہ ساز یادداشت ء کمی ء اسٹیولیٹ کنت ء یادداشت ء تیز کنت۔ مرچی جہان ء بازیر ہند ء دمگاں گوں سازاں علاج سوب مندی ء دیما روگ ء انت۔

اے کلیں نادراہیانی حاترا مال ء تاوان تہ است انت بلے برے برے جان ء تاوان ہم بیت انت پہ نادراہی ء علاج ء بازیر راہ ء رہند شرکانی تہا کانت کہ آچو اے وڑا انت۔

* کرٹیت (کراں ٹیٹی) ہندے ء بہ بیت ہمے ہندے چہ در اسپ سوراے بیت تہ چہ ہمے اسپ سوار ء پولنت کہ کرٹیت ء علاج ء بہ کش آ (اسپ سوار) ہرچی تجویز بہ کنت۔ کرٹیت ء نادراہی ء علاج بیت۔

* اصلیں تو پک یا اصلیں کارچے یا زندگیں مہ درک اگاں مردے ء گوں بہ بیت ء چہ در ء دور ء بیت تہ کسانیں چک (تاں چل روچ) آمردم ء توار ء مہ

اہلنت۔ اگان آ مردم ء ہبر کنگی انت تہ آ اصلیں تو پک، اصلیں کارچ یا زندگیں مہ درک
ء بہ شودیت ء ہے آپاں چہ کے چک ء بہ دنت۔ رند ء آئی تو ار ء چک ء گوشاں کپگ ء
چ ہمیں بدیں اثر نہ کپیت۔

* سجارہ (یک و ہدے ء آؤ کین سر ء درد، نیم سر) بہ بیت تہ مردم روج ء نک
کنگ ء و ہد ء روج ء نیمگ ء بہ چاریت ء تک بہ جنت۔ عمل چوش انت کہ ہما مردم ء کہ
سر درد بہ کنت آوتی جم یے بند بہ کنت ء تک ء بہ جنت۔ سر رند ء اے عمل ء بہ کنت یا گڈا
ہما مردم ء کہ سر ء درد بیت، وتی پچاں بہ کشیت ء روج ء نیمگ ء بہ چاریت ء بہ کلیت
اے پیم کنگ ء سر ء درد روت۔

* ماہ گر ء و ہد ء لاپ پریں جنیں آدم ء سرگ ء کار ء نیلنت کہ پیدا بوؤ کیں چک
نادراہ ء عیب دار بیت۔

* شنبہ ء روج ء سر نہ شودنت کہ سر لرز گپیت۔

* پونز ء بازیں کچک دیگ نادراہی ء نشانی انت۔

* جنیں چک ء آدینک پیش نہ دار انت کہ آئی شکل ء براہ داری روت ء آئی دیم

نک نک ء عیبی بیت۔

* شپ ء چک ء آدینک ء پیش نہ دار انت کہ دست ء دل ء نادراہی ء گپیت۔

* اگان کسے ء را مارے ڈنگ بہ جنت، تہ ہما ڈنگ ء جاگہ ء چورک ء

نادیت۔ اولی مریت دومی ء، سسی، چارمی ہے پیا تنکہ زہر ہلاں بہ بنت۔ انچو گشت کہ

چورک مار ء زہران وتی تہا چکیت۔

۔ زندگیں مہ درک :- (زندہ بھتر) زندگیں مہ درک ء نشانی ایش انت کہ شیر ء بادینیت یا شیر ء وارت۔ مرتکبیں مہ
درک شیر ء نہ بادینیت ء نہ وارت۔

* چک ۽ پيدا بوڳ ۽ بند آتی پھتیں ماہاں اگاں چک نادراہ بہ بیت تہ ہما چک پہ
دگہ پیرغ زیارتے ۽ برگي بہ بیت تہ روکیں مردم کل پیا دگ ۽ روانت ۽ چک ۽ مات
شپا دیں پا داں گول ہمراہ بیت۔

* وہدے لوگے ۽ چکے پيدا بہ بیت تہ آچک ۽ تنکہ نوک درمنیت ڈن ۽ نہ کشت
کہ ڈکلیت۔

* ماذا ۽ گنگ ۽ بے نکا حیں مردمان نہ دینت کہ ماذا ۽ ورگ ۽ دپے بوکنت ۽
گنگ ۽ ورگ ۽ دیے گٹ گٹ بیت۔

* جنیں آدم سر ۽ رنگ ۽ پد سر ۽ ٹھاں دور نہ دینت کہ اگاں ہے گت بہ بنت تہ
آ جنیں آدم ۽ سر در دکت۔

* سرچہ ۽ سرانہ نندا نت کہ سر در دکت۔

* وہدے اولی رند ۽ جنیں چک ۽ ماہواری بیانت تہ آرا چل ۽ سراچہ سہ (۳)
رند ۽ سٹ پرمانیت۔

* دست ۽ پادانی بند اگاں درو بکن انت تہ کش انت کہ ناکوز تکی انت، ہے مردم
۽ کہ بند درو کن انت ہے مردم ۽ ناکوز تکی ہے جا گہاں پشی بندیت۔

* اگاں کڈا لگے در بیت تہ جاڑیں چکے ۽ چہ آرا لگت دیانیت۔ جاڑین چک ہما
جا گہ ۽ کہ کڈا لگ در اتلگ آ جا گہ ۽ گول وتی پاد ۽ ماتی لنگک ۽ لتاریت ۽ گت دنت۔

* لوگے ۽ زہگے ودی بہ بیت تہ پے کش انت، آئی گردن ۽ زور انت گردن ۽
گوشتاں دور کن انت ۽ گردن ۽ ہڈ ۽ ہما لوگ ۽ درنج انت کہ چک ۽ گردن چوٹ مہ بیت۔

اٹ۔ ماذا ۽ گنگ ۽ اصل ۽ تاثیر گرم انت پیشکہ درنا حیں چک ۽ جنکاں دیگ نہ بوک۔

۱۔ لہجیں انجیں بلوچیں ہند ۽ درگاں سہ سنگ ایر کت ۽ آرا سٹ پامنت لنگانی بسات ہم کتن دان ۽

واڑ ۽ انت۔

* لاپ پُریں جنیں آدمِ وقی تچکیں پاداں پھیر کیے دومی ۽ سرانہ کنت، اے پیم
 کنگ ۽ چک ۽ ہمراہ چک ۽ پتائیت، چک ۽ پیدا بوہگ ۽ وہد ۽ مات ۽ تکلیف بیت ۽ چک
 ہم شر نہ بیت۔

* کپتوک ۽ چلگی نیں جنیں آدمِ اگاں نندوکائی آپ بہ وارت تہ آرا دردے
 گپت۔ مدام آجکیت ۽ آپ وارت۔

* دپیل ۽ سلا متیں آپاں ہور نہ کنت ۽ نہ ورا انت اگاں ہور کنگ ۽ ورگ بہ
 بنت تہ آپ وروک ۽ سرچکر گپت۔

* شپ ۽ وقی ساہگ ۽ آدینک ۽ نہ چار انت کہ مردم گنوک بیت۔
 * ہما جنیں آدم ۽ چک بکپ انت بزاں گل یا اشکند بہ بنت آوتی گٹ ۽ دان
 مان کنت ۽ کسی مرغاں دنت۔

* کچک ۽ آپ پر نہ ریچ انت حلو در کئیت۔
 * سہیل ۽ استال ۽ در آہگ ۽ وہد ۽ مردیں چک ۽ ڈن ۽ نہ کش انت کہ سہیل ۽
 ڈکے گپت۔ بزاں آرادل ۽ لاپ ۽ نادرا ہی گپت۔

* ٹنگ ۽ ہور کیں گوانزگ ۽ نہ چنڈیبت کہ چک ۽ لاپ درد کنت۔
 * ماہکانیں شپاں ماہ ۽ دیراں نہ چار انت کہ مردم گنوک بیت۔

* اگاں چکے ۽ دل ۽ لاپ ۽ نادرا ہی بہ گپت تہ ہے چک ۽ گداں زور انت
 دیگے ۽ تہا گوں شریشی تا کاں آپ ۽ تہا میعت، مینگ ۽ رند ایشاں گوپش ۽ دینت (تتکہ
 استالے بکند انت) سہب ۽ مہلہ ہے گدان ۽ بانے ۽ یا ٹپ ۽ گدانے ۽ تہا کار انت ۽
 تا پادینت، ہے گداں ہشک بوہگ ۽ رند نادرا ہی چک ۽ گور ۽ دینت، اے پیا آئی دل ۽
 لاپ ۽ نادرا ہی روت۔

* اگاں گونڈیں چکے ء تپ مہ روٲت تہ ہے چک ء مات دگرے ء لوگ ء روٲت ء
 چہ اود ء تینے وتی لوگ ء کاریت۔ سہ (۳) روج ء پد تین ء پدا پہ بے دانگی ہما جا گہہ ء
 بارت ء ایر کنت، اے پیا چک ء تپ روٲت۔

* کسانیں چک ء وہدے شتر ء ڈگار (آمقی) ء نادر ہی گپیت تہ چک ء
 قبرستانے ء برانت ء ایر کن انت اوکش انت ”وتی ء بہ زور ء منی ء بہ دے“ اے پیم
 کنگ ء گوں چک دراہ بیت۔

* اگاں کسے چل (۴۰) روج ء نادرہ بہ بیت تہ پیتی ءے گیل ء زورنت ء نادرہ
 ء تہت ء چیر ء کن انت ء کش انت ”وتی امانت ء بہ زور من سور ء رو گاؤں“۔ اے پیا
 نادرہ جوڑ بیت۔

* کسانیں چک ء گوں آس ء لیب ء نیلنت کہ شپ ء وپسگ ء مس کنت۔
 * پہ سہ تا کی تپ ء ”گچی“ ء لکہ یک ء ٹک انت۔ چوش کن انت کہ گچی ءے
 وہدے نان ء ورگ ء شروع کنت تہ آئی دست ء اولی لکہ ء چانپ چن انت ء ہما مردم ء
 دیئت کہ آراتپ پرانت۔

* روزرود ء آپ نہ ورا انت کش انت کہ اگاں کسے اے وہد ء آپ بہ وارت تہ
 آئی لاپ پکیت بزاں گوات گپیت۔

* کسانیں چک ء را کلڈ ء ہیک ء نہ دیئت کش انت کہ اگاں کسانیں چک ء
 را کلڈ ء ہیک دیگ بہ بیت تہ آئی زبان لل بیت۔

* بانوراگاں ناپاکیں جنیں آدم ء بکندیت تہ آئی دیم داگ بیت۔
 * در ء دور ء چہ اتلگیں مردم ء کر ء گوراں کسانیں چکاں نیلنت کہ در ء دور ء چہ
 آوکیں مردم وتی ہمرا ہی ء جنس ء پری کاریت ء ہمیشانی بدیں اثر چک ء سرا کپ انت ء

چک نادراہ بیت۔

* چکلگی میں چک ۽ گداں و ہدے شود انت تہ آہاں نہ پر نچ انت ۽ روج ۽ نہ
دینت، کش انت کہ اگان گد پر نچک ۽ روج ۽ دیگ بہ بنت تہ چک ناجوڑ ۽
Abnormal بیت۔

* کسانیں چک ۽ و ہدے کوہ بزاں دنتان در آنگی بہ بنت تہ چک ۽ ٹرو (پت ۽
گہار) وتی دست ۽ چک ۽ دپ ۽ تہا جنت کش انت اے پیم کنگ ۽ چک ۽ را دنتان ۽
رودینگ ۽ جنجال نہ بیت۔

* اگان کسے ۽ چک سٹ کنگ بہ بیت تہ آچک ۽ مات چک ۽ سٹ کنگ ۽
وہد ۽ قرآن ۽ سرا کنت ۽ آپ ۽ تہا اوشتیت۔

* چہ ریشے ۽ سبب ۽ اگان کڈیلگے در بیت تہ لوگ ۽ ہمر و چکیں کار مرز بوؤ کیں
کارچ ۽ زورنت ۽ سہ (۳) رند ۽ کنگانی چیر ۽ دینت ۽ کڈیلگ ۽ لتارنت۔
* چم ۽ اگان گوترگ در بیت تہ لوگ ۽ دروازگ ۽ کڑی ۽ گوترگ ۽ جاگہ ۽
لتارنت کہ اے پیم کنگ ۽ گوترگ روت۔

* چاردہی ماہ ۽ کسانیں چک ۽ ڈن ۽ نہ کش انت کہ دل ۽ لاپ ۽ نادراہی ۽

گپت۔

* چک ۽ را ”ڈک ۽ لاپ“ بہ گپت تہ بہت یا یازدہ لوگ ۽ چہ وڑ وڑیں وش بوئی
چچ گرانٹ ۽ ہمے وش بوئیاں سبزیں گدے ۽ تہا کن انت۔ سبزیں گدے گوں سبزیں
بندیکے ۽ دوج انت ۽ چک ۽ گورے دینت۔

نظر

نظر جی یے ء پرچی لکیت؟

اگاں نظر ء لمزی معنا ء بزانت ء سر چار ء بیچار کنگ بہ بیت تہ کشگ بیت کہ نظر
چماں کشنت۔ نظر ء لمز بازیں ہند ء جاگہاں پہ چمانی حاترا وتی کیش ء گیوار ء وت کنت
چو کہ نظر نہ آہگ یا نظرانی کمزور بوہگ، بلے وہدے مایشی اصطلاحی معنا ء بزانت ء چاراں
تہ ایشی بابت ء ماچوگشت کناں کہ ”چیزے یا مردے اگاں چماں بہ رویت، یا ہما چیز یا
مردم گوں پریں چماں چارگ بہ بیت، یا دل ء سک دوست بہ بیت ء چاروک پہ ہما مردم
یا چیز ء اناگتیں دوستی ء درشانی ء گوں دل ء بہ کنت ء چاروک ء چارگ ء اثر مردم ء یا چیز
ء سرا بہ کپیت ایشرا نظر کشگ بیت۔“

ہیپناٹزم ء ٹیلی پتھی وڑیں علم سائنس ء ثابت ہم کنگنت۔ بنی آدم ء چماں چہ
دراؤکیں ریز (Rays) ء اثر انت کہ بنی آدم ء یا چیزے ء نظر لکیت۔ پریں چمے
چارگ ء تعلق گوں دماغ ء انت ء دماغ ء ربط گوں دل ء بیت۔ دماغ ء چمے ہواری
نظر لگ ء سبب بیت۔

اگاں کسانیں چکے مردم ء دل ء دوست بہ بیت یا انچو کہ کشنت ”دل ء بہ
پتریت“ ء پہ آچک ء دوستی ء درشانی اناگتیں گڈگ ء گوں کنگ بہ بیت تہ آچک ء الم ء
نظر لکیت، اے پیما چک دل ء را دوست بوت، دل ء وتی کلوه دمان ء دماغ ء رادات ء
دماغ ء چمانی تھا اثر کت ء چماں وتی اثر پہ آچک ء پیش داشتنت۔

انچو گشت کہ اگاں نظر سنگے ء ہم بہ لکیت تہ آسنگ ہم کپ کپ بیت۔

اسلام ء نظر:-

اسلام کہ شرک ء پالانی منوک نہ انت بلے نظر ء لگگ ء منیت۔ تفسیر ابن کثیر ء

پنجمی جلد ء تہا نبشتہ انت۔

”نظر کا لگنا اور اسکی تاثیر کا خدا کے حکم سے ہونا

حق ہے جیسا کہ بہت سے حدیثوں میں بھی جو کئی

کئی سندوں سے مروی ہیں۔ ابوداؤد میں ہے کہ رسول

خدا ﷺ فرماتے ہیں کہ دم جھاڑا صرف نظر کا نہیں یہ حدیث

ابن ماجہ میں بھی ہے اور صحیح مسلم شریف ترمزی میں بھی ہے۔

ایک غریب حدیث ابوالعلیٰ میں ہے کہ نظر بحکم خدا انسان کو

گرادیتی ہے۔ مسند احمد میں ہے کہ اُلُو اور نظر میں کچھ بھی

حق نہیں۔ سب سے اچھا شگون فال ہے یہ حدیث ترمزی میں

بھی ہے اور امام ترمزیؒ اسے غریب کہتے ہیں۔ اور روایت میں

ہے کہ کوئی ڈر، خوف اُلُو اور نظر میں نہیں اور نیک فال سب سے

زیادہ سچا فال ہے۔ ایک اور روایت میں ہے کہ نظر حق ہے، نظر

حق ہے اور بلندی والے کو بھی اتار دیتی ہے (مسند احمد) صحیح مسلم

میں ہے نظر حق ہے اگر کوئی چیز تقدیر سے سبقت کرنے والی ہوتی

تو نظر کر جاتی“

ابن عساکر کہ جبریل علیہ السلام رسول کریم ﷺ ء

گورا اتک تہ رسول کریم ﷺ عمی ء پریشانی ات، سبے معلوم

کت تہ گشت ئے کہ حسن ء حسین ء را نظر لگتگ۔ درائنت ئے
 اے منگی چیزے، الم ء نظر لگتیت۔ گڈا تو پرچہ آوان ء اے لہزانی
 پناہ ء نہ داتگ ات؟ حضور ﷺ ء پوت کجام لہزانی؟ درائنت ئے
 چوش بہ گش ”اللهم ذا السلطان العظیم والمن القدیم ذا الوجه الکریم ولی
 الکلمات التامات والدعوات المستجابات عاف الحسن والحسین من انفس الجن
 واعین الالنس“۔

”اے اللہ! اے مزنیں بادشاہی کنوک اے زبردست ء
 کوہنیں احسان کنوک، اے بزرگ دیمیں رب، اے کلیں کلہمانی
 اللہ ء اے دعاہان ء قبولیت ء درجک دیوک تو حسن ء حسین ء کلیں
 جنانی گوات ء چہ ء درستیں بنی آدمانی چماں چہ پناہ بہ دئے۔“
 رسول کریم ﷺ ء دعا دنت، ہے دمان ء دوئیں چک پاد اتک ء لیب ء لگتت
 تہ حضور ﷺ ء درائنت:۔۔۔

مردماں! وتی جاناں، وتی لوگبانکاں ء وتی چکاں ہے پناہ ء ہواری ء پناہ بہ
 دیمت، اے دیمیں دگہ پناہ ء دعانیت۔ ۱
 گشت کہ رسول کریم ﷺ وہدے خطبہ ء دیگ ء اوشتات تہ کاہن ء ساحراں
 آرا سحر کنگ ء نظر کنگ لوٹ۔

جمعہ ء خطبہ ء پیش امام ء لٹ ء دستا کنگ ء روایت ء سوب ہم ہے روایت زانگ
 بیت۔ گشت کہ خطبہ ء سراملانکہ پہ نبی ﷺ ء نازل بوت ء آراننگ ء اشارہ ئے کت
 تہ نبی ﷺ نشت ء دمانے ء پد آرا پاد آہگ ء اشارہ کنگ بوت ء آپاد اتک ء دو وار خطبہ
 دیگ ء لگ ات۔ رند ترا ولبہ ء رالٹے دست ء کنگ ء خطبہ ء دیگ ء کشگ بوت۔ کہ

تیکت ء ہم جمعہ ء خطبہ دیگ ء پیش امام لٹے دست ء کنت ء خطبہ ء نیام ء کے
ندیت۔

”حضرت عائشہ فرماتی ہیں کہ نظر لگانے والے
کو حکم کیا جاتا تھا کہ وہ وضو کرے اور جس کو نظر
لگی ہے اسے اس پانی سے غسل کرایا جاتا تھا
(احمد) مسند بزار میں ہے کہ میری امت کی قضاء و
قدر کے بعد اکثر موت نظر سے ہوگی۔ فرماتے ہیں
نظر حق ہے انسان کو قبر تک پہنچا دیتی ہے اور اونٹ
کو ہانڈی تک“ ۲

مسلمانانی روایتانی تھا ”ماشا اللہ“ ء مزنیں اثر ء بستارے زانگ ء منگ
بیت، اگاں مردے یاد کہ چیزے گندگ ء گوں دل ء بہ پتریت، چھاں بہ ردیت یا دل ء
دوست بہ بیت تہ انا گتیں دوستی ء درشانی گوں ماشا اللہ ء کشگ ء کنگ بیت کہ اے پیم ء
آ مردم یا چیز چہ نظراں رکیت بزاں ہا مردم ء یا چیز ء گندوک ء چاروک ء نظر نہ لکیت۔
وہدے چکان ء نظر لکیت تہ آ مات ء گور ء مچگ ء یلہ دیئت بے سبب ء
گریونت۔ چک ء اے عمل ء حرکت پہ چک ء مات ء پت ء لوگ ء حاترا بے چاڑی ء
ملوری ء سبب بیت۔

۱۔ لہیں روایتانی رد ء پیش امام ء لٹ ء دست ء کنگ ء خطبہ دیگ ء لیکہ ء پیش خطبہ دیوک ء رازہے دست ء
بوگ پرچیکہ آوہد ء خطبہ دیوک حاکم بوگ انت ء خطبہ آوانی ناینگیں قانون ء رہند بوگ انت۔

تاکدیم ۲۲

۲۔ تفسیر ابن کثیر اردو

پہ چک ء نظر ء برگ ء نیلیں رنگ ء آگلیں بند کیے زورنت ء چک ء سرا بگرتاں
 پاداں ہمت رنداں گوں ہے بندیک ء کج کعت۔ ہمت رندا ”یا بر“ و اتنت ء چک ء دم
 کعت ء دومی پھف ء بندیک ء جعت رندا بندیک سوچنت۔ اے پیم کنگ ء چک ء نظر
 برگ بیت۔

اسلام ء چہ پیسر عربانی نہ زاحتکاری ء ناسر پدی ء مثال باز بوتکنت، ہے پیا
 آوہد ء عرب بازیں شرک ء پالانی آماج بوتکنت۔ چہ نظر ء رگ ء حاترا عربانی تھا ہم
 بازیں رہند ء عقیدہ بوتکنت کہ چریشاں لہتیں انگت پشت کچنگ انت۔ مالداری ء بے ء
 شرعرب چاگرد ء مہکمیں بہرے بوتگ، اگان یک مردم ء گورا ہزار اشتر بوتگ تہ آئی ء
 یک اشترے ء جم کشکنت کہ آدگ اشتران ء چہ نظر ء رکینگ بہ بیت۔ یا اگان مردیں
 چکے ء راچہ نظر ء رکینگ بوتگ تہ روبایا پشی ء دنان آئی گورا دیگ بوتگ یا سیاہیں ٹکے ماں
 پیشانی ء ءے جنگ بوتگ۔

یک حدیث کہ سورہ فاتحہ ء تھا ہمک چیز ء شفا است انت ء ہے پیا کشت کہ
 چاریں قل پہ سحر ء ساحری ء پروشگ ء ابید نظر ء برگ ء ہم وتی اثراں پیش دارنت۔
 قرآن شریف ء بیست ء نہمی پارہ (سورۃ القلم) ء تھا نبشتہ انت۔
 ”انچو مارگ بیت کہ اے کافر ترا گوں وتی
 نظر اں تاوان دیگ ء دور دیگ لوٹنت،
 و ہدے آواں قرآن اشکت ء آاے
 کشت کہ شا مجنون ات۔“

پہ نظر ۽ لگک ۽ برگ ۽ اسلام ۽ روع ۽ کہ ہرچی عقیدہ ۽ لیکھے است آ عقیدہ ۽ لیکہ
 کلیں مسلمانانی عقیدہ ۽ لیکہ زانگ ۽ منگ بنت۔ ہے پیما پہ نظر ۽ لگک ۽ نظر برگ ۽ دگہ
 بازیں راج ۽ ہندانی ہم وڑ وڑیں عقیدہ استنت چوکہ ماں ہندوستان ۽ اگاں دکانے یادگہ
 کاروباری ہندے ۽ راجہ نظر ۽ رکینگی بہ بیت تہ یک لیموے ۽ ہمت سبزیں مرچ زورنت،
 ایشاں سیاہیں بندیکے ۽ تہا کماہنت ۽ مان کشت ۽ ہما دکان یا کاروباری ہندے دیما درنجیت۔
 لیمو ۽ مرچانی کماہگ ۽ درجک ۽ عمل شنبہ ۽ روج ۽ بیت کشت کہ اے پیما آ کاروباری جاگہ
 یا ہند را نظر نہ لکیت۔ ہے پیما ہندوستان ۽ اگاں نوکیں گاڑی ۽ یادگہ انچیں چیزے چہ
 نظراں رکینگی بہ بیت تہ آئی دیما درنگ ۽ کوہنیں بوٹے بندانت یا درنج انت۔

روس ۽ ہند ۽ دمگاں مردے ۽ گمان بہ بیت کہ آرا نظر لگک تہ نظرانی برگ ۽
 آموم ہتی ۽ زوریت ۽ سے رندے ۽ موبتی ۽ استال ۽ دیما گوازینیت آوانی عقیدہ ایش
 انت کہ اے پیما نظر ۽ اثرات ہلاس بنت۔

بلوچ تیکت ۽ ہم وتی کشارانی تہا دارے، کہ آرا مردم ۽ وڑا جوڑ کشت ۽ آرا
 مردم ۽ لیس گورے ۽ دیئت مک کشت کہ آرا سرچک کش انت، سرچک پہ دو مقصد ۽
 مرادانی حاترا کارمز بیت یکے ایش کہ کشار چہ جناور ۽ مرگ ۽ مدگاں رکیت کہ آوانی
 گمان ۽ مردے اوشتاتگ ہمیشکا اے چیز کشار ۽ نزیک ۽ نیاہنت ۽ دومی ۽ نئی لیکہہ ایش
 انت کہ اگاں مردے آہگ ۽ بہ بیت تہ آئی چم چک ۽ آباد ۽ شاتا پیں کشار ۽ مہ لکیت بلکن
 ۽ پیرا آئی چم مردم گوئیں دارے بہ لگنت ۽ رندے کشار ۽ بہ چاریت کہ اے پیما آئی نظرانی
 لگک ۽ اثر ہلاس بیت۔ کشارانی تہا دارے ۽ مک کنگ ۽ روایت سک کہن ۽ قدیم انت۔

افریقہ ۽ آسٹریلیا ۽ کیشتریں ہند ۽ دمگاں کشار ۽ چہ نظراں رکینگ ۽ ہے لیکہ
 است بوٹگ بلے آواں کشارانی تہا دارے ابیدہ ہم مک کنگ انت۔

یک چیزے کیشتریں راجانی تھا یک وڑ انت کہ پُکائی یا ساہ دارغ دواتانی
 حساب کنگ ء نمینت کہ آوانی حساب کنگ ء نظر لنگ ء گمان کنگ بیت۔

چہ نظر ء رکنگ ء پشتونانی تھا یک دودے اے پیم انت کہ چک ء را کلا ہے
 سرا دینت ء ہے چک ء سر ء کلاہ ء را فیروزہ نئے جن انت کہ فیروز ء جنگ ء گوں
 چک چہ بدیں نظراں رکیت۔ ہے پیا یک دگہ چیزے بازیں راجانی تھا یک پیم انت کہ
 زبگ ء رامدام انچیں جاگے ء سیاہیں نکلے جن انت کہ زبگ ء گندگ ء گوں ہاٹک پیرا
 گندگ بہ بیت۔

بازیں ہند ء دمگاں رکت ء نشان + گوں نیل ء لوگانی تھا جنگ بیت تنکہ
 آلوگ چہ نظر ء بہ رکیت۔

بلوچانی تھا ”تگ جنگ“ ء دودہم است انت کہ وہدے چیزے یا مردے کے
 ء دوست بہ بیت تہ آرا سے رند ء تگ جنگ بیت اولی تگ ء جنگ ء گوں ماشاء اللہ کش
 انت دومی تگ ء جنگ ء گوں نام ء خدا کش انت ء ہے پیا سبسی تگ ء جنگ ء گوں
 نظر ء خدا گشت کہ اے پیم کنگ ء گوں نظر نہ لکیت۔ صوبہ سرحد ء پشتونانی تھا نظر ء
 لنگ ء رنداگاں کسے ء سرا گمان کنگ بہ بیت کہ نظر لنگ تہ نظر کنوک ء ہانجگ ء
 زورانت ء آئی سرا چین انت ء ہانجگ ء سرا آس ء تھا دور دینت یا دگہ دودے اے پیم
 انت کہ نظر کنوک ء پدانی حا کاں زورنت ء ہا حا کاں آس ء تھا چگل دینت۔ ہے پیا ہر
 ہا مردم ء کہ نظر بہ لکیت، یا ہر ہا مردم ء کہ چم بہ گرنٹ آوقی دست ء ماتی لنگ ء رود
 مندریکے مان کنت کہ اے پیا آئی نظرانی لنگ ء اثرات ہلا س بنت یا کم بنت۔

نظر ۽ لنگ، ڇه نظراں رکينگ ۽ نظر ۽ برگ ۽ بلوچاني تهبا وڙ وڙيس دود ۽
راهند است انت که آچواے وڙانت۔

* کسانيس چک ۽ راڇه نظراں رکينگ ۽ حاترا آئي پيشاني گل، پونز يا دل ۽ سرا
سياهين نلکه جنت۔

* لوگے اگاں ڇه نظراں رکينگي به بيت ته لپسے ڏن ۽ نال جن انت لوگ ۽ تهبا
تيل جن انت۔

* بلوچاني بازيں هند ۽ دمگاں لوگے ۽ رايا دگه انچين چيزے ۽ راڇه نظراں رکينگ
۽ حاترا کوهنيس بوٺ ۽ چيل درنج انت۔

* اگاں کيے کسے ۽ را نظر به کنت تهبا نظر کنوکيس مردم ۽ سہب ۽ سرا اناواري ۽ کار
انت ۽ مردم نظر لککيس مردم ۽ سے رند ۽ تک جنت۔

* هما چک ۽ که نظر به لکيت هماني بالاد ۽ قد ۽ برابر يس سادے زور انت ۽ آساد ۽
هبت ڏک دينت۔ ساد ۽ ڏکاں ڇه انچين جنين آدمے ۽ ديامنت که آکي نڪاے به بيت
بزاں جنوزام بوگ ۽ پد آئي دگه نکاح نه کنگ۔ هے ساد ۽ ڏک دنگ ۽ رند مرج ۽ واد جن
انت ۽ پدا ايشرا چار کشکے ۽ سرا بر انت ۽ سوچ انت۔ ساد ۽ سوچوکيس مردم وهدے پتریت
ته آچک نه جنت اگاں آئي چک جنت ته نظر لنگ ۽ اثرات هلاس نه بنت۔ نظرائي برگ ۽
اے راهند ۽ ”چيلک ڏک“ گشت۔

* په گوئديں چک ۽ نظرائي برگ ۽ مچ ۽ گرک ۽ پيشاں زور انت ۽ آوان ۽ بروبر
کنت ۽ تاسے ۽ آپ مان کنت۔ نظر بروک هے پيشاں بروبر ۽ بران ۽ چک ۽ دم کنان
بيت۔ پيشاں بران بران ۽ هلاس کنت انت۔ هے پيشاني نلکراں که تاس ۽ تهبا برگ بوتگ
انت گوں تاس ۽ زور انت ۽ هے آپاں گوں پيشاں چار کشکے ۽ سرا رتچت۔ آپاني

ریچوکیس مردم چک نہ جنت ء و اتر کنت۔

* نظر ء بُرگ ء چاقوئے زور انت ء ہما مردم ء کہ نظر لگتگ، چاقو ء دم کن انت
ء سے رند ء چہ آئی سرا بگرتاں پاداں چاقو ء گوازیمت، ہر وار ء گوازیگ ء رند چاقو ء
آپاں جن انت۔

* اگاں چکے ء نظر بہ لکیت تہ مُرجان ء سے رند ء چک ء سرا چکریمت ء آس ء
دور دیئنت۔ مُرجان ء آس ء تہا دور دیگ ء و ہد ء آس ء تہا دور دیوک اے پیم گشیت۔
”نظریانی نظر سُچات، کلیری دارے دل ء سبز بات۔“

* اگاں کسے ء بابت ء گمان کنگ بہ بیت کہ آئی نظر لگتگ تہ نظر کنوکیس مردم ہر
و ہدیکہ واب آرادیمان کن انت ء آئی جنازہ ء نماز ء وان انت۔
* بلوچانی گور ء عقیدہ ایش انت کہ مردم ہر چون کہ پیر بیت آئی نظرانی لگک ء
اثرات کم تر آن بیت۔

* اگاں کسے ء بُناش بکپ انت تہ آئی نظر نہ لگ انت۔

* یہ نظرانی بُرگ ء گیشتر رو برکت ء و ہد ء شرتر زانت، عقیدہ ایش ائکہ اے
و ہداں نظرانی بُرگ ء اثر شربیت۔

* اگاں کسے ء نظر بہ لگنت تہ آئی زمین ء سرا پاد ء نشان ء سرا دارے کل کمت یا

گدا آئی پادانی نشان ء حاکاں آس ء دور دیئنت کہ اے پیا مردم ء نظر نہ لگنت۔

* کسے ء نظر بہ لکیت تہ بہت جنی چکاں پر مایمیت کہ نظر لگتگین ء تگ بہ جن

انت۔ اے پتہیں جنیں چک سے سہب ء سرا اناواری ء نظر لگتگین ء تگ جن انت اگاں
سے سہب ء تگ ء دراہ نہ بوت تہ بہت سہب ء تگ جنگ ء عمل ء دیما برنت۔

مہمان

بلوچ چاگردے زندگوازی نوکیں ہمک مردے ۽ سرالہتیں راجی قدرانی پہازگ ۽
 ذمہ واری است انت ۽ اگاں کسے اے راجی قدرانی پہازگ ۽ بے سوب بہ بیت تہ بلوچ
 چاگردے تھا آرا گوں شریں چماں چارگ نہ بیت۔ مہمان داری ۽ مہمان جلی ہم بلوچ
 دودانی المی نیں بہرے زانگ بیت کہ ایشی بسات ۽ بستار بلوچ چاگردے تھا سک مزن ۽
 سنگین انت۔

مہمان جلی ۽ بابت ۽ گش انت کہ بازیں انچیں مردم یوک ۽ نان نہ ورا انت
 تنکہ آوانی گورے مہمانے منیت۔

بلوچ چاگردے نندوکیں مردم ہروڈ کہ بے وس ۽ غریب بہ بیت بلے پہ مہماناں
 آوانی پیشانی ۽ پراہ بوہگ المی زانگ بیت، ہمیشکہ گشت کہ:
 * چپیں پادے دل کچک بہ دنت، مہمانے کثیت۔

* نکلینکیں مرگ اگان بال بہ کنت تہ مہمانے کثیت۔

* اگاں یک دمبرنگیں مکسکے چاہ ۽ پیالہے ۽ تھا بہ کپیت تہ لوگ ۽ چہ دور ۽ درے
 دمبرنگیں مہمانے کثیت۔

* ترکنگ ۽ وہدے آرت ۽ چنڈے بہ سٹیت تہ مہمانے کثیت۔

* راستیں چم بہ پریت مہمانے کنیت۔ ا۔

* لٹ بہ پریت تہ مردم کے ء و ش اتک کنت بزاں مہمانے کنیت۔

* بردست ء پزگ ء مردم گوں کے ء بغل گیر بیت بزاں مہمانے کنیت۔

* آپ رتچگ ء توار بہ کنت تہ مہمانے ء آہگ ء نشانی زانگ بیت۔

* بلبل ء جنگ ء چہ ڈن ء دراں مردے ء آہگ ء گمان کنگ بیت۔

* مرگ بار بہ بوجیت، تہ کش انت کہ مہمانے کنیت۔ ہے جاگہ ء کہ مرگ ء

بار بوتلگ ہے جاگہ ء مہمان ء نپاد کپنت۔

* کسانیں چکے اناگت ء روپگے بہ زوریت ء روپگ ء بہ لکیت کش انت

مہمانے کنیت۔

* کسانیں لوڈے تران ء لوگے ء بہ پتریت تہ کش انت ہا لوگ ء مہمانے

کنیت۔

وتی رزق ء گوں وت ء وت کاریت۔ راجد پتری تاکانی تھا اے وڑیں

سرگوست ء واقعات باز انت کہ اگاں کے ء نور ء آئی ڈرمنے ہم پہ مہمان بوہگ ء بہ اٹکیں

تہ مہمان دار ء پہ آئی وتی پیشانی ہم کر چک نہ کت ء آرا ڈرمن بوہگ ء ہیچ ہمیں تاثر نہ

دات۔

بلوچ چاگرد ء تھا ہا جنیں آدم کہ مہمان جلی ء دودانی سرجم کنگ ء جوانیں

کردے پیش بہ داریت، آجنیں آدم ء را ”شیر ذال“ ء نام دیگ بیت ء آئی رتبہ ء درجہ

سک مزن زانگ ء لیکگ بیت۔

* نان ء ورگ ء وہد ء لنگہ چہ دست ء بہ کپیت یادپ ء کتکیں لنگہ ء چنڈے بہ

سٹیت ء چہ دپ ء بن ء بہ کپیت تہ کش انت کہ مہمانے کنیت۔

۱۔ راتیں جم ۽ پرگ پہ ویشیں حالے ۽ رسگ ۽ ہم است انت۔

* جنیں آدم ۽ سر ۽ گشان لمب بہ بیت تہ مہمانے کنیت۔ اگاں گشان ۽ راستیں

نیمگ لمب بہ بیت تہ آئی نزیکیں کس ۽ عازیزے کنیت ۽ اگاں گشان چہ چپیں نیمگ ۽
لمب بہ بیت تہ در آمدیں مہمانے کنیت۔ ۱۔

* شلواری ۽ پاڈگ چپی بہ بیت تہ لوگ ۽ مہمانے کنیت۔

* چک ڈوکوی ۽ پادانی چیر ۽ چہ پشت ۽ بہ چاریت تہ مہمانے کنیت۔

* پاڈگ ۽ دل بہ جنت یا کچک بہ دنت تہ ہمے لوگ ۽ چہ ڈن ۽ شنگیں مردے چہ

مسافری ۽ واتر کنت پہ مہمانی ۽ ورگ ۽ کنیت۔

* لوگ ۽ پترگ ۽ پیراگاں چیل چہ پاد ۽ در بیت ۽ بہ کپیت تہ مہمانے ۽ آہگ

۽ گمان کنگ بیت۔

* پیشی و ہدے وتی دستاں وتی دیما بہ لتاریت تہ آئی لتارگ ۽ عمل مہمانے ۽

آہگ ۽ نشانی زانگ بیت۔

* کلاگے بال ۽ بیت ۽ لوگے ۽ سرا بہ نندیت تہ کش انت کہ ہمے لوگ ۽

مہمانے کنیت۔

* چنگیں دار سرا بہ بنت ۽ آواں چہ چیک چیک ۽ توار بیت تہ کش انت کہ ہمے

لوگ ۽ کہ دار برگ بوہگ ۽ انت ہمے لوگ ۽ مہمانے کنیت۔ ۱۔

۱۔ جنیں آدم گشان ۽ لمب بوگیں نیمگ ۽ چکیت یا مہمانے داریت ۽ کنیت "نیک ۽ خدایاریت"

۱۔ دارانی چیک ۽ توار گوشت ۽ گراڈگ ۽ نشانی زانگ بیت۔

سفر ۽ مسافر

انچو گھنتا کہ سفر اُمت ۽ آسراتی ۽ معلومداری ۽ بن زہ انت۔ مردم سفر ۽ کنگ
۽ گون نديتکس جا گهاں نوکيس چيزاں گون گنديت، وژ وژيس چم ديست ۽ سرگوستاں گون
ديم په ديم بيت۔ سفر ۽ لوٹ ۽ علت بنی آدم ۽ چه بندات ۽ گون انت۔

هر ۽ اُشر ۽ سواری ۽ بگرتاں موثر ۽ جهاز ۽ سواری ۽ بنی آدم ۽ سفری سخ یک پيا
چهروران ۽ تيز بوآن ۽ ديماروان انت۔

بنی آدم ۽ را سفر ۽ واگ ۽ توجیل پر چه پیش اتک؟ ایشی بازيس سبباں چه لهتيس
اے وڈا انت۔

* دنيا گندی ۽ واگ ۽ جهان گولی ۽ شوق۔

* معاشی مجبوری ۽ بے بسی ۽ پيار ۽ تجارت۔

* ڈک ۽ نادراہی ۽ وبا، جنگ ۽ ڈکال ۽ چه مچک ۽ وتارا چه ایشانی جنجالاں
رکینگ۔

* زوراکیں حاکمانی زور آوری ۽ زور انسری ۽ آوانی بے رحم ۽ ظالمیں قانون ۽ دز
رس ۽ چه وتارا دُور دارگ۔

* عیاشی ۽ عیش پرستی ۽ وتی خاصیں شغل ۽ مقصدے ۽ سرجم کنگ۔

* وانگ ۽ در برگ ۽ وتی فہم ۽ زانت ۽ ودینگ ۽ گیش کنگ۔

* وتی لیکه ۽ نظریاتانی شنک ۽ تالان کنگ۔

*وتی حاکی حدغ سیمسرانی و دینگ ء حاترا ایدگہ قومانی حدغ دمگاں آوار جنگ غ
ارش کنگ ء واہگ۔

سفر بنی آدم ء بازیں لوٹ غ واہگاں چہ یکے، پے واستہ وتی سفر ء راشغ سوہ
مند کنگ ء بازیں راجانی تہا وڑ وڑیں رہند غ دوداست انت چہ اے دوداں ابید بازیں
شرکے ہم دیما اتنگ انت چوشکہ و ہدے روسی پہ سفر ء ساڑی غ تیار بنت تہ آ رہادگ بوہگ
ء پیش وتی سفر ء ساماناں بستریا کرسی ء سرا ایر کن انت غ وت کے بے ترپ غ تواری ء
ندانت آوانی ستک ایش انت کہ اے پیما سفر جوانی غ سلامتی ء آسربیت۔

ہے پیما اسلام ء چہ پیش عربانی تہا ہم پہ سفر ء بابت ء شرک غ پال بوتگ انت چوشکہ
*اگاں سفر ء راہ بے حال بہ بوتیں تہ مسافر ء وتی گور ء گدکش ات غ چپی ء گور ء
کت انت کہ اے پیم کنگ ء گاریں راہ درگیجک بوتگ ات۔

*مردے پہ سفرے ء درا نکلیں تہ آئی بہہ چک نہ جت اگاں آئی چک بہ جتیں تہ
آئی چہ سفر ء واتر کنگ ات۔

بلوچ ہم ہے زمین غ جہان ء نندوک انت پمیشکا چوزند ء آدگہ تک غ پہنانانی
وڑ ء پہ سفر ء مسافر ء ہم آوانی گور ء لہتیں شرک غ پال است انت۔

*کے سفر ء نیت ء در بیت، روگ ء بہ بیت غ کسے آرا چہ پشت ء تواری بہ جنت
تہ سفر ء روکیں مردم پال بیت۔ یا آواتر کنت یا گڑا آئی روگ المی بہ بیت تہ آہما جا گہہ ء
(کہ آراتوار جنگ بوتگ) نندیت، چیل، بوٹ یا سواس ہرچی کہ آئی پادان انت، آواں
کشیت غ پدا پاد ء کنت، چہ اے عمل ء رند آدو وار وتی راہ ء رہادگ بیت۔

* چار شنبہ ۽ روج ۽ سفر ۽ نہ روانت، اگاں سفر ۽ روگ المی بہ بیت تہ یک
 روچے پیسر بزاں سہ شنبہ ۽ روج ۽ ہما ۽ سرا کہ سفر ۽ راہ انت کے واد ایر کنت ۽ چار شنبہ
 ۽ روج ۽ سفر ۽ روگ ۽ راہ ۽ سرا ایریں ہے واداں زور انت ۽ گوں وت برانت گوں۔
 * ہچ ٹک ۽ بولک ۽ تمن ماہ ۽ سہ، سیزدہ ۽ نوزدہ ۽ نہ لذیت کہ اے روچاں لذت
 لوگ کنگ شرنہ انت۔

* اگاں مردے چہ لوگے ۽ پہ سفر ۽ در بیت تہ آ روج ۽ لوگ ۽ نہ روپ انت کش
 انت کہ مسافر بے سوب بیت۔
 * یاد ۽ دل بہ جنت یا کچک بہ دنت تہ ہے لوگ ۽ ڈن ۽ شنگیں مردے چہ سفر ۽
 واتر کنت۔

* کر ٹیٹ ا کر اں ٹیٹی! کسے ۽ بہ بیت، ہے ہند ۽ چہ در ۽ آو کیں اسپ سواری
 مسافرے بیت تہ چہ مسافر ۽ ہے نادرا ہی ۽ علاج ۽ جنت کن انت، اسپ سواریں مسافر
 ہرچی تجویز بہ کنت آ چیز کراں ٹیٹی ۽ نادرا ہی ۽ علاج بیت۔

* کسے ۽ راتیں یاد ۽ دل کچک بہ دنت تہ آئی لوگ ۽ چہ کسے یا آوت مسافر ۽ روت۔

* بلبلے بہ جنت تہ چہ ڈن ۽ دراں مردے چہ مسافر ۽ واتر کنت۔

* کسے ڈنی ملکے ۽ یا شہرے ۽ پہ روزگار ۽ حاترا سفر ۽ در بیت تہ آئی در آہگ ۽
 وہد ۽ بزاں آئی رخت کنگ ۽ وہد ۽ آئی سرا ماش شانک دینت تنکہ آچہ ولایتاں
 کیشتر مال ۽ زرباریت۔

* چپل، سواس، بوٹ یا چوٹ اگاں سر پہ سرا ایر بہ بنت یا دیم ۽ پشت ایر بہ بنت

تہ گشت کہ مردم سفرے ء روت دیم ء پشت ء ایری ئے و ہدء گشت کہ چیل ء سواسانی
دیم کہ ہر نیمگ ء بہ بیت سفر ہم ہا نیمگ ء بیت۔

* اگاں ہلک ء میتگے ء مردے ء سک تپ بہ بیت ء آئی تپ سدگ ء نام ء مہ
زانت تہ ہا ہلک یا میتگ ء نوک آوکیں مسافرے ء چہ تپ ء علاج جُست کنگ بیت
مسافر ہر چیز تجویز بہ کنت آ چیز تپ ء علاج زانگ بیت۔
* سفر ء ماہ ء سفر نہ کن انت کہ شر نہ انت۔

* مردے و ہدے سفر ء در بیت تہ مسافر ء لوگ ء مردم آ روج ء کسی پُرساں نہ
روانت، کش انت کہ اگاں پُرساں روگ بہ بیت تہ مسافر پہ سلامتی و اتر نہ کنت۔
* دُور ء در ء چہ آوکیں مسافر ء کرا کسانیں چکاں ذوتاں روگ نیلنت کش انت
کہ دُور ء چہ آوکیں مردم وتی ہمرائی ء جن ء جنس ء پری کاریت۔
* کش انت کہ روج ء کہ مہ جن کہ مسافر وتی راہ ء شموشدت۔

* چار شنبہ ء روج ء مسافر ی ء روگ ء پیسر پست گام ء وادریچ انت، کش
انت کہ اے پیما سفر نیک بیت۔
* جمعہ ء روج ء سفر شر زانگ نہ بیت۔

شکار

بنی آدم بنی صورت و رنگ و مہم جوئے (Adventurer) زانگ بیت۔ ہر
مشکلیں کارے کہ آئی وس و حد و در بوتگ آئی ہما کار و کنگ و را گیشتر اہم زانگ ہے
کارانی آسرانت کہ مروچی بنی آدم اے قد و بالاد و اتلگ و سرانت۔

بندات و چہ جنگلی جناوراں و تارا پہازگ و رکینگ بنی آدم و لوٹے بوتگ پر چیکہ
آئی اے جناوران و وتی مزنیں دژمنے زانگ بلے ہر دہیں کہ بنی آدم دیروی و حد و سیم
سراں سر بوت تہ آئی اے جناورانی جنگ کیے پہ شکل و و ہد و گوازیگ و وتی کت و دو می
چہ آواں وتی وراک و بندوبست ہم کت۔ یک انچیں و ہدے ہم بوتگ کہ بنی آدم
بازیں جناورانی پرستش ہم کنگ و آوان و مراد بکشاوک و دست و نہ آو کیں چیز زانگ۔
جناورانی پرستش ترس و نیم و آسر بوتگ۔

انچو کہ پیسر و کنگ بوتگ کہ بنی آدم کیے و جناورانی جنگ وتی شغل و و ہد
گوازیگ و و تارا دزگٹ دارگ و حاترا رنگ ات و دو می وتی گونگیں لاپ و سیر کنگ
و۔ اے پیما چہ جناوراں ترسگ، آوانی تاوان و چہ در ہگ و پہ بنی آدم نپ و پاندگاں
بنی آدم و رالا چار کت کہ آہے جناورانی بندگی و پرستش و عبادت و بکمت۔

شکار و درگت و بازیں راجانی تہا بازیں دود و شرک دیما اتلگ انت چو کہ ماں
کبوڈیا و و ہدے شکاری وتی دام و پہ شکار و گرگ و چیر گیجیت و آئی دام و ہج ہمیں شکار

۱۔ کیشیں معلوماری و حاترا بنی آدم و پرستش و بہر و بچارت۔

میت تہ ہاشکاری وتی گورء گدء پچاں کشیت ء دور دنت ء بے پچ ء کے روت۔ پداپہ
 دام ء انچو کثیت چو کہ آرادام ء چیر گج بوگ ء گمان مہ بیت، آکثیت تنکہ دام ء بہ گثیت۔
 و ہدے دام ء تہا گثیت تہ کو کار کنت ء کشیت: ”غضب بوت! من دام ء تہا گت اول!“ چہ
 اے عمل ء کنگ ء رند شکاری ء عقیدہ ایش انت کہ دام ء تہا الم ء شکار کثیت۔

ہے پیم ء گلیسلا ری راج ء (کہ نیوگنی ء روبرکتی جزیرہ ہلما ہیرا ء یک ضلع ء آباد
 انت) تہا اے ہبر ہر کسی دپ ء انت کہ وتی تپنگ ء پر کن ء تہ تیر ء مان کنگ ء پیر تیر
 ء الم ء دپ ء بہ کن۔ پے اے حاترا کہ اے پیم کنگ ہا شکار ء ورگ ء دلیل انت کہ ہے
 تیر شکار ء لگنی انت۔ اے ہم کش انت کہ دپ ء کنگیں ء پدا تپنگ ء مان کنگیں تیر ہجر
 رونہ بیت بلکن ء مدام یک ء ٹک بیت۔

شرک الہند ء بازیں جزیرہاں شکاری ء لوگ ء آہگ ء اے المی انت کہ تچک ء
 لوگ ء تہا پترگ بہ بیت، لوگ ء دپ ء پچا اوٹنگ شر زانگ نہ بیت پرچیکہ اگاں
 دروازگ ء دپ ء اوٹنگ ء پدا لوگ ء تہا روگ بہ بیت تہ ہے پیا آئی دام ء شکار تچک ء
 بیت بلکن ء آئی دیما کثیت ء پدا و اتر بیت۔

کہن ء قدیمیں آثاراں چہ زانگ بیت کہ بلوچستان ء ہند ء دمگاں نندو کیس
 مردم گوشت وار بوتگ انت، لاہویں جناوراں ابید جنگلی جناورانی شکار کنگ ء آوانی
 گوشت ء ورگ آوانی شغل ء لوٹے بوتگ۔ کہنیں زمانہ ء رزان ء ہیرانانی سرا شکاری
 نیں کچک، کوہی پس، آسک ء کوہی پاچن ء عکس ء نقش است انت پٹ ء پول ء ہرچی
 سلاہ ء ازبا بے کہ دست کپنگ آواں چہ ہم ہے پدر بیت کہ آوہد ء مردمانی گورء
 تیر کمان ہم بوتگ۔

شکار ۽ درگت ۽ بلوچانی گور ۽ لہنیں شرک ۽ پال اے وڑا انت۔

* اگاں تپنگ ۽ چک ۽ سٹ بہ جن ۽ تہ آشکار ۽ نہ لکیت۔ اگاں جنیں چکے
تپنگ ۽ چک ۽ سٹ بہ کنت تہ تپنگ ۽ ہما جنیں چک ۽ پشک ۽ تہا ہمت رند ۽ گوازیمت
ہے پیا اگاں بچکے تپنگ ۽ سرگوز بہ کنت تہ آرا پدا سے رند ۽ تپنگ ۽ چک ۽ سٹ جنگ
پرماہیت۔

* شکار اگاں مرگے بہ بیت تا آئی سر ۽ پٹاں نہ لوژیمت کہ شکاری شکار کنت نہ
کنت۔

* کسے پہ شکار ۽ روگ ۽ بہ بیت ۽ آئی دیما ہری سیاو لے ابیت ۽ بہ گوزیت تہ
کش انت کہ آرا شکار دست نہ کپیت۔

* شکاری پہ شکار ۽ مدام چیر وکائی ۽ بے انانی رو انت عقیدہ ایش انت کہ شکاری
۽ روگ اگاں پاشک بہ بیت تہ شکار دست نہ کپیت۔

* شکار ۽ روگ ۽ وہد ۽ پاس کشینگ ۽ رند اگاں شکاریان ۽ دیر بہ بیت بزاں
آوتی کشینگلیں وہد ۽ پاس ۽ شت مہ کنت تہ ایشی آپہ وتا پال بوہگ زانت۔

* ہے پیا اگاں پہ شکار ۽ جاگے کشینگ ۽ مقرر کنگ بہ بیت ۽ شکاری پہ ہما جاگہ
۽ رہادگ بہ بنت، راہ ۽ نیا شکاریاں چہ کسے جاگہ ۽ بدل کنگ ۽ ہبر ۽ بہ کنت تہ اے
عمل ۽ ہم شکاری پال بوہگ سر پد بنت۔

* شکاری شکار ۽ بہ رو ت ۽ آرا ہج شکار دست مہ کپیت تہ واتری ۽ کسے چہ آرا
جست بہ کنت تہ شکاری پھر نہ کشیت کہ منا شکار نہ رستگ۔ ادا دروگ ۽ بندگ الٹی
زانگ بیت کہ شکار ۽ نہ کنگ ۽ ہبر پہ شکاری ۽ ثمر نہ انت۔

۱۔ ہری سیاو ل کسانیں مرگے۔

* شکاری موچکین ء جنیں آدم ء پیش نہ داریت کہ آئی تھا شکار نیت۔

* کش انت کہ شکاری پہ شکار ء روگ ء بہ بیت تہ چہ آئی پھر اے جست ء مہ

کن کہ کجا روگائے۔ جست کنگ ء شکاری پال بنت۔

* اگاں تلک ء سرگوز بہ کن ء تہ تلک مرگ نہ گپت۔

* ورگ ء پداگاں ماہیگ ء ہڈ رزان ء کنگ بہ بنت ء ہمہ رزان ء تھا دست

شودگ بہ بیت تہ کش انت کہ یکدار پدا ماہیگ نیاریت۔

* جمعہ ء روج ء ماہیگ ء شکار ء نہ رو انت کہ زر ء ماہیگ ہلاس بنت۔

* کسے شکار ء روگ ء بہ بیت ء گوگو ء تو ار آئی گوشاں بہ کپیت تہ آرا شکار دست

نہ کپیت۔

* کسے شکار ء روگ ء بہ بیت ء آئی دیماہور کیں گڈو یا مشکے ء گوں کسے بییت تہ

آرا شکار نہ رسیت ہمہ پیما اگاں پُریں گڈو یا مشکے ء گوں کسے ء بہ گندیت تہ آرا شکار

رسیت۔

* کسے پہ شکار ء در بکپیت، راہ ء آئی دیما گوجے بییت تہ آرا شکار نہ رسیت۔ ہمہ

پیما اگاں آئی دیما مارے بییت تہ آرا شکار دست کپیت۔ ۲

۱۔ اے دوئیں شرک شکار ء ابید پہ دومی مقصد ء کارانی حاترا ہم کشمگ ء منگ بنت۔

بدبہتی و شتالہی

مذہب و بابت و زانت کارانی نیام و اے ہبر و سرامدام بحث بوتگ و انگت
 بوہگ و انت کہ بنی آدم و واک و اختیار و چیزے است یا نہ؟ اے زمین و سر اغرض
 کلیں کائنات و تہا بدلی و سدلی بنی آدم و واک و جہدانی بروردانت یا نہ؟ وتی منشاء مرضی
 و تب و بنی آدم کارکت یا دگہ واک و اختیار و آرا پر مابیت؟

اے جستانی پتو و زانت کار و کو اس مدام بہر بوتگ انت۔ لہتینانی خیال ایش
 بوتگ و است انت کہ کائنات و ہج چیز و سر بنی آدم و واک و اختیار نیست و آئی تب و
 مرضی و منشاء ہج ہمیں بدلی نیت۔ ہرچی کہ بوتگ، ہرچی بوہگ و انت و ہرچی بیت
 اے کل یک دگہ مزین ہستی یے و واک و اختیار و انت۔ بنی آدم و جند و آئی ارادہ و عمل
 ہم ہے واک و اختیار و پر مابیت و نہ پر مابیت و پابند و بندی انت۔ غرض ہے ہستی و
 منشاء ابید کلیں کائنات و یک کسانیں بوچے ہم اینگر آنگر نہ بیت۔

دگہ لہتینانی خیال چو بوتگ و است انت کہ بنی آدم وتی کارانی تہا، وتی گچین و
 تہا، وتی ارادہ و نیت و تہا آرات انت۔ شرکت یا گندگ ہائی وتی ارادہ و عملانی دخل
 انت۔ بدلی آرگ و اختیار ہم آرا است انت۔ کائنات و بازیں چیز آئی واک و اختیار و

تہا انت۔ یہ پکر کنگ ء عمل کنگ ء آرا عقل ء دماغے است انت۔

بہت ء تالہ ہے تران ء تہا کثیت انت۔ بہت ء تالہ ء سراسک ء عقیدہ کلیں

راجانی تہا وڈے ناں وڈے است انت ہے پیا بلوچ ہم بہت ء تالہ ء سراسک ء یقین

دار انت۔ ہے سٹک ء آسر ء بلوچانی تہا یہ بہت ء تالہ ء بابت ء بازیں بتل ہم رواج

کپنگ انت چوشکہ

* بہت نہ کنت یاری چہ کئے گلگ داری۔

* ہر کس وتی بہت ء نان ء وارت۔

* مات ء جنین چک نان ء یہ قسمت وارت۔

* کسے ء کہ بہت بہ کپیت آرا اُشتر ء سراسک ہم کچک وارت۔

* بُو ء کہ بہت کپیت وتی واجہہ ء نان ء وارت۔

ہے پیا کہنیں شعرانی تہا ہم بہت ء بابت ء کشگ بوتگ۔ یک کہنیں شعرے

چو اے وڑا انت۔

بچ ء بہت حدائی دادے

بچ ء بہت بہائی بوتیں

اول مہناز ء نصیر خان گپتیں

گڈا مالدار ء مکیماں زرتیں

بے مال چہ غماں گیمرتیں

شگریں کہ حدائی دادے

کلیں عالم ء را بہریں

بہت ء تالہ ء بابت ء یک دگہ کہنیں شعرے اے رنگ ء انت۔

*۔ روچ ء استال ء در آہگ ء نوک ء وپ ء جہل بوہگ پہ بہت ء تالہہ ء ہراب

زانگ بنت۔

*۔ دوئیں دستانی لٹکانی ہوار کنگ ء ننگ شومی ء نشانی لیگ بیت۔

*۔ دست ء دل ء سیاہیں نشان ء بوہگ نیک بہتی ء وش تالہی ء نشانی زانگ بیت۔

* کچک ء ہلا رگ، نکلینکیں مرغ ء بانگ، کپودر ء سہ ہیک ء نکلینک ء دو ہیک ء

دیگ نکلینک ء کروس ء بال کنگ، میش ء مادگ ء جاڑیں چک ء آرگ اے کل شومی ء

نشانی زانگ بنت۔

*۔ دوئیں دستانی ہواری ء سرا کنگ شومی پالے لیگ بیت۔

*۔ استال ء چہ رو دراتک ء سدگ ء روبرکت ء روگ پہ حاکمانی بہت ء ہراب

زانگ بیت۔

*۔ خر ء وپسگ ء سرگ شومی یے زانگ بیت، سٹک ایش انت کہ اے پیما خر ء

ولجہ مریت۔

*۔ شپ ء بے شامی ء وپسگ شومی ئے زانگ بیت۔

*۔ پرشکلیں شیشگ ء رزان ء لوگ ء ایر کنگ شومی ئے لیگ بیت۔

*۔ روزرد ء وپسگ شومی ئے زانگ بیت کہ مردم ء عمر کم بیت۔

*۔ ماتی لٹک ء زورگ ء سر ء کچینگ شومی ء نشانی زانگ بیت۔

*۔ دنمانی شم بوہگ وش بہتی ء نیک تالہی ء نشانی زانگ بیت۔

*۔ کسے ء سور ء وہد ء آئی کس ء عزیزے بہ مریت تہ سور کنوک شوم زانگ بنت۔

*۔ چکے ء پیدا بوہگ ء وہد ء دنمان پر بہ بیت تہ ایش شومی ء نشانی لیگ بیت۔

*۔ چیل ء سواس ء بوٹاں چپی ء نیلنت کہ بہت چپی بیت۔

استیٰ غنیستی

* جمعہ ءِ روج ءِ پرزونگاں نہ شودنت، لوگ ءِ واری کثیت۔

* دست ءِ پاد ءِ ناخناں لوگ ءِ دور نہ دیئت کہ مردم وار بیت۔

* مغرب ءِ وہد ءِ لوگ ءِ روپگ واری ءِ نشانی انت۔

* عصر قضا، یا مغرب ءِ چہ کے پیش لوگ ءِ تہہ ءِ پُراں چست نہ کن انت کہ

لوگ ءِ واری کثیت۔

* مردیں آدم و اب ءِ دنمان بہ درشیت تہ آلوگ آباد ءِ وشحال بیت۔

* جنیں آدم و اب ءِ دنمان بہ درشیت تہ آلوگ ءِ تاوان ءِ نیستی کثیت۔

* دوئیں دستانی لککانی ہوار کنگ ءِ ننگ ءِ لوگ ءِ برکت روت۔

* کسانیں چکے ءِ دنمان بہ کپیت تہ آئی ہے کپتکیں دنمان ءِ سبزیں در چکے ءِ

چیر ءِ کل کن انت تنکہ آچوہے در چک ءِ سبز ءِ وشحال بہ بیت۔

* کسے ءِ دست ءِ دل ءِ سیاہیں نشانے بہ بیت تہ آرا خزانے ریت۔

* کسے ڈنی ملکہ ءِ پہ نوکری ءِ روزگار ءِ بہ روت تہ رخصت کنگ ءِ وہد ءِ آئی سرا

ماش شانک دیئت تنکہ آچہ ولایتان گیشتر زرّ بیاریت۔

* روج ءِ اگاں استالے گنگ بہ بیت تہ کش انت کہ مزنیں خشک سالی ءِ

کثیت یا مزنیں ہستی ءِ مریت۔

* نوک وہدے سیدھا بہ بیت بزاں آئی دپ برزا بہ بیت تہ وشحالی بیت ءِ اگاں

نوک چوٹ بہ بیت بزاں آئی دپ کش ءِ جہل ءِ بہ بیت تہ خشک سالی ءِ گمان کنگ بیت۔

* روج ءِ چپ ءِ چاگرد ءِ دائرہ ءِ بہ بیت تہ کش انت کہ خشک سالی بیت یا

مزنیں ہستی ءِ مریت۔

*- راستیں دست ۽ دل کچک بہ دنت ز رر سیت۔

*- چپیں دست ۽ دل ۽ کچک دمیگ ۽ ز ز روت۔

*- ساد ۽ بن نہ دینت کہ مردم وارغ و امدار بیت۔

*- و ہدے انزک ۽ منگ ۽ رند شیر ۽ روغن ۽ کش انت تہ آرا جنیں چک ۽ پیش

نہ دار انت کہ شیر ۽ روغن ہلاس یا کم بنت۔

*- چار شنبہ ۽ روچ ۽ اگاں گد پر گرگ بہ بیت تہ گد باز بنت۔

*- جنیں آدم ۽ پشک ۽ گٹ ۽ و ہدے چن انت تہ گٹ ۽ چتگیں ٹکر ۽ دوکت

کٹ۔ اے پیما گد باز بنت۔

*- بے شامی ۽ نہ و پس انت شر نہ انت۔ کش انت لوگ ۽ روزی کم بیت۔

*- ناع گڈگ اگاں رزانے ۽ تہا بہ بنت تہ آرزان ۽ تہا دستاں نہ شود انت کہ چہ

لوگ ۽ رزق روت۔

*- چتگیں ناخناں، پہ مچ ۽ ڈگار ۽ در چکاں روکیں آپ ۽ تہا دور نہ دینت کہ

ہے مچ ۽ ڈگار ۽ در چک شمرہ ۽ نہ دینت۔

*- سیرک نہ کش انت کہ مردم سیرک ۽ پیماز بیت بزاں وارغ تہا بیت۔

*- شوانگ وتی مگ ۽ یا گوال وتی گوکانی حساب کنگ ۽ پھیر نیلنت کہ کم بنت۔

*- چار شنبہ ۽ روچ ۽ کو نہیں پشک ۽ گٹ ۽ بر انت ۽ چگل دینت کہ اے پیما

دکہ نوکیں پشکے رسیت۔

*- لنگہ چہ دپ ۽ بہ کپیت تہ کش انت کہ روزی کم بیت۔

*- ہور کیں رزاناں لوگ ۽ دیما ایر نہ کن انت کہ لوگ ۽ برکت روت۔

*- نان ۽ ورگ ۽ پد زوتاں رزاناں نہ شود انت ۽ نہ مُش انت کہ اے پیما لوگ

۽ رزق برکت نہ کنت۔

*۔ شپ ۽ بگڈانہ ورنٹ کہ مردم وادار بیت۔

*۔ شپ ۽ اسپتیں چیز نہ دینت کہ لوگ ۽ برکت روت۔

*۔ ورگ ۽ رندا اگاں ماہیگ ۽ ہڈ رزان ۽ مان کنگ بہ بنت ۽ ہے رزان ۽ تہا

دست شودگ بہ بیت تہ یکدار پدا ماہیگ نیاریت۔

*۔ در آمدیں مردے اگاں پہ گون کسے ۽ لوگ ۽ دپ ۽ بیٹ ۽ نان بہ لوٹیت تہ

پیسرا (نکرے) کے نان لوگ ۽ مردم وت ورنٹ ۽ رند ۽ آمد ۽ نان دینت۔ کش انت

کہ اگاں لوگ ۽ مردم وت پیسرامہ ورنٹ تہ آپہ سہ وہد ۽ نان ۽ مشکل ۽ کپ انت۔

*۔ کپے نان ۽ دیگ شر نہ انت، اے پیالوگ ۽ رسک روت۔

*۔ چانٹ ۽ (چو کاٹ) سر ۽ ننگ شر نہ انت کہ مردم وادار بیت۔

*۔ چل ۽ تہا آپ نہ جن انت کہ روزی گار بیت۔

*۔ روز رد ۽ لوگ ۽ نہ روپ انت کہ روزی بند بیت۔

*۔ جمعہ ۽ روج ۽ زر ۽ ماہیگ ۽ شکار ۽ نہ روانت کہ ماہیگ ۽ ڈکال بیت۔

*۔ لوگ ۽ تہے یا برانڈہ ۽ نیام ۽ کنٹ ۽ تائیت وڈیں چیزے بند

انت۔ بہت رنگ ۽ گد ۽ نکر زور انت۔ یک نکرے ۽ تہا شش نکر ۽ کے واد ۽ کے دان ۽

ابیدرز (محمدی) ۽ مان کن انت ۽ ہمیشرا لوگ ۽ تہے ۽ نیام ۽ کنٹ ۽ بند انت کہ لوگ

و شحال ۽ آبات بہ بیت۔

*۔ سہب ۽ مہلہ وام ۽ دیگ ۽ وام ۽ زورگ حراب لیگ بیت۔

*۔ وہدے ماہ ۽ ماہ گر بہ گپت تہ مالاں دست نہ جن انت کہ آوانی برکت روت۔

سوب مندی ء بے سوبی

- *- اگاں پہ کارے ء کے چہ لوگ ء در بیٹ، روگ ء کے آرا توار بہ جنت تہ کش انت کہ مردم پال بیت، آئی کار نہ بیت۔ اے پیا آمردم و اتر کنت۔ بلے اگاں آئی روگ الہی ء ہژدری بہ بیت تہ ہما جا گہہ ء کہ آرا توار کنگ بونگ آہما جا گہہ ء نندیت ء پاد ء چپل، بوٹ یا سواساں کشیت ء پدار ہادگ بیت۔ کش انت کہ اے پیا بدیں اثر ہلاں بیت۔
- *- اگاں مردے پہ کارے ء روگ ء بہ بیت ء آئی دیما انجیں مردے بہ گوزیت کہ آرا ہور کیں مٹکا (گڈھا) یا مشکے گون بہ بیت تہ آمردم پہ وتی کار ء بے سوب بیت ہے پیا اگاں آئی دیما آپ ء پڑیں مٹکا یا مشک والہے بہ گوزیت تہ آسوب مند بیت
- *- کسے پہ مقصد ء کارے ء روگ ء بہ بیت۔ راہ ء آئی دیما اگاں گوجے بہ گوزیت تہ آئی کار نہ بیت، ہے پیا اگاں آئی دیما مارے بہ گوزیت تہ آسویں بیت۔
- *- کسے پہ کارے ء روگ ء بہ بیت ء آئی دیما مارے بیٹ تہ باید انت کہ آمار ء بہ کشیت کہ آئی کار بیت، اگاں آئی مار کشت نہ کت تہ آ بے سوب بیت۔
- *- کسے پہ کار ء مقصدے در بیٹ، اگاں شانل ء توار آئی گوشاں بہ کپیت تہ آئی مراد سرجم بنت بزاں آئی کار بیت۔
- *- سیاہ مارے کارے ء روکیں مردے ء چپیں پہنات ء چہ راستیں نیمگ ء بہ روٹ تہ کار ء روکیں مردم کے جل ایت ء پدا پہ وتی کار ء رہادگ بیت۔ اے پیا آئی کار بیت۔
- *- پہ کارے ء روکیں مردے ء دیما ہری سیاولے اے بہ کپیت تہ آئی کار نہ

بیت۔

* شکار ء روکیں مردم اگاں راہ ء وتی کشیتکیں جاگہہ ء بہ بدلیمت تہ آواں
شکار دست نہ کپیت۔

* چار شنبہ ء روج ء شکار ء روکیں مردم بے سوب بنت بزاں آواں شکار دست نہ
کپیت۔

* کسے سفر ء بہ روت تہ آئی سفر ء و ہد ء لوگ ء نہ روپ انت کہ آ بے سوب
بیت۔

* ورگ ء پداگاں ماہیگ ء ہڈ رزاناں کنگ ء دست شودگ بہ بیت تہ یکدار
پدا ماہیگ ء آرگ ء بے سوب بیت۔

* کسے کارے ء روگ ء بہ بیت ء آئی دیما روبائے بہ گوزیت تہ آ بے سوب
بیت۔

* گیا نچ ل پہ کارے ء روکیں مردے ء چپیں پہنات ء بال کنان ء بہ
گوزیت تہ آئی کار بیت ء اگاں راستیں نیمگ ء بال کنان ء بہ گوزیت تہ کار نہ بیت۔

* سور ء و ہد ء و ہدے سالونک ء مردم بانور ء مردمانی لوگ ء نزیک ء سربنت
تہ آوانی دیما آپ ریچ انت کہ سور سوب مند ء کامیاب بیت۔

* اگاں کسے پہ کارے ء چہ لوگ ء در بیت ء در آ ہگ ء و ہد ء گوک بہ باریت تہ
مردم ء واستہ جنجال و دی بیت ء آ بے سوب بیت۔

۱۔ ہری سیا دلے:- بالی نرگے ء نام انت۔

غم ووشی

* دست و پادانی ناخناں یکیں روج و نہ چن انت کہ غم ووشی ہواری و کا انت۔

* راستیں چم و جنگ ووشیں و چپیں چم و جنگ و بدیں حالے ریت۔

* سہ شنبہ و روج و نوکیں گد گور و نہ کن انت، جان نہ شود انت، گد نہ شود

انت، گد بدل نہ کن انت کہ اے روج گران انت۔ اگاں نوکیں گد گور و کنگ بہ بیت،

جان شودگ بہ بیت، گد شودگ بہ بیت یا گد بدل کنگ بہ بیت تہ مردم و غم و تاوان

ریت۔

* اگاں کسے پریشانیں و غمی جاورانی تہا شاتل و توار و بہ اشکت تہ آئی پریشان و

غمیں جاور ہلاس بنت۔

* آس توار بہ کنت تہ اے غم و آرگ و نشانی انت۔ آس و توار و مردم کش

انت ”وش ووش۔۔۔۔ ووشیں حالے بیار۔“

پیش کشی

بنی آدم ء تہذیبی زند ء بندها ء بگرتا انوں اے لوٹ ء واہگ مدام بنی آدم ء دل ء بوتگ کہ آوتی آوکیں و ہد ء زند ء بابت ء بہ زانت۔ آاے ہم بہ زانت کہ آئی جند ء دومی کس چے ہمیں جاور ء سرگوستاں گوں دیم پہ دیم بنت۔ آموسانی بابت ء بہ زانت، و ہد ء ساعتانی بابت ء بہ زانت آاے ہم بہ زانت کہ کئے چون ء کدی مریت؟ گار ء بیگواہیں چیز ء مردمانی بابت ء زانگ ہم آئی واہگ بوتگ۔

بنی آدم ء ”زانگ“ ء ہے مارگ ء رانچ ہمیں حد ء سیم سر نہ بوتگ۔ مردم ء پیدا بوہگ ء بگرتا مرگ ء، غرض زند ء کلین تک ء پہناتانی بابت ء زانگ ء واستہ بنی آدم ء وتی بور تا تلگ بنی آدم ء رااے معراج ء کمال زانت ء فہم ء سر پدی ء دانگ۔

نجوم ء علم، علم، فال، علم، رمل، علم، فلکیات ء دگہ بازیں علماں چہ بنی آدم ء گوستکیں، استیں ء آوکیں جاورانی بابت ء وتی زانت در شان کنگ انت۔ استیں و ہد ء آوکیں و ہد ء بابت ء پیش کشی آئی حیالانی مستریں بن زہ بوتگ۔

پال (فال) ء جنگ، پس ء بردست ء ہڈ ء چارگ، دست ء لکیرانی چارگ، ماسگ ء بندگ، گوات ء موسماں چہ اندازہ جنگ، روج ء ماہ ء استالاں چہ آوکیں حالاں معلومدار بوہگ غرض بلوچانی شرک ء پالانی یک مزنیں بہرے پیش کشی ء سرا انت۔ ا

۱۔ بردست ء ہڈ ء ماسگ ء بندگ ء حاترہ پچارات ”بلوچی لہزاک ء شرک ء پال“ ء آدیک گنگ ء شعر ء۔

”بلوچوں میں دیگر اقوام کی مانند مختلف طریقوں سے پیش گوئی کا رواج ہے۔ بلوچوں نے علم نجوم اپنے ہمسایہ اقوام سے بھی حاصل کیا مگر ان کے ہاں خالص بلوچی طرز پیش گوئی بھی ہے جسکو وہ ”ہنجرہ ی“ دیکھنا کہتے ہیں۔ علم دست شناسی کی طرح ان میں اعتقاد ہے کہ مستقبل کے واقعات کا اندازہ بھیڑ اور بکری کے پھٹے کی ہڈی کی لکیروں سے لگایا جا سکتا ہے۔ اس ہڈی کی لکیروں سے خوشی، غمی، جنگ، بارش، سیلاب، باد و باران، قبائل کی آسودگی اور دیگر حالات کا اندازہ لگایا جاتا ہے۔ بلوچوں کا یہ طریق کار کئی اور اقوام مثلاً ہنوں، چینی اور منگولوں میں بھی مروج تھا۔

۔۔۔۔۔ بلوچوں کی مانند کندھے کی ہڈی سے چینی بھی پیش گوئی کا کام لیتے تھے اور اس پر کتابت بھی کی جاتی تھی۔ پیش گوئی کیلئے اس ہڈی پر ایک چھوٹی سی نالی بنائی جاتی اور پھر ہڈی کو آگ پر گرم کیا جاتا۔ گرمی سے اس نالی سے جو دراڑیں پڑتی ان سے خالص معنی اخذ کیے جاتے تھے۔

غیب ء ہبرانی زانوکیں رومیانی وڈ ء بلوچ ہم چہ بالی مرغاں فال کش
انت۔۔۔۔۔ تنیکت ء ہم آوانی گورا فال جنگ ء یک راہندئے ایش انت کہ نوک

کشتکیں پس ۽ بردست ۽ ہڈ ۽ لکیراں چہ آو کیس و ہد ۽ بابت ۽ پیش کشی کن انت۔ چنگیز
خانی عہد ۽ باری ۽ منگولانی تھا اے دودھے پیم بوتگ ۽ نون نیامی ایشیاء ۽ ترکمانانی ٹک ۽
تمنانی تھا ہم کے بازگندگ بیت۔

ہے پیا اگاں ٹولی نے پہ شکار ۽ روگ ۽ بہ بیت ۽ آوانی دیما روبائے بہ گوزیت
تہ آوتی شکار ۽ نیت ۽ بدلیت پرچیکہ روباء ۽ دیما گوزگ بدیں فالے زانگ بیت۔ اگاں
مردے پہ سفر ۽ درنیت تہ یک گیشیتگیں استالے آئی دیما بہ بیت چو کہ اگاں آدم پہ
روبرکت ۽ روگ ۽ انت تہ استال روبرکت ۽ نیمگ ۽ مہ بیت، رودراتک ۽ نیمگ ۽ بہ
بیت۔ اگاں استال آئی دیما بوت تہ آوتی سفر ۽ نیت ۽ پہ ادار کی یلہ دنت تہ استال وتی
راہند ۽ تر ۽ گرد ۽ آئی پشت ۽ بیت ۽ سر بہ بیت۔

لہتیں و ہد ۽ پیش نجوم ۽ علم ۽ زانوگر بوہگ ۽ جہت ۽ بلوچانی زند ۽ بازیں تک ۽
پہناتانی تھا استالانی اثر گندگ ۽ اتگگ انت۔ موسانی زانگ ۽ ہم استالانی سر ۽ پراں چہ
کمک زورگ بوتگ۔

فال عربی زبان ۽ اصطلاح ۽ عبرانی نحشم (Nehshim) ۽ سریانی نحشے
(Nehshe) ۽ وڈ ۽ انت۔ کہ ایشی اصلیں معنی ۽ بزانت شگون ۽ فال بیگ
انت۔ ایشی بازیں وڈ ۽ پیم انت چشگ ۽ مردم ۽ چیزانی شری ۽ جوانیانی تپاسگ ۽ بگرتا
مردم ۽ چیزانی نامانی بزانت ۽ گیش گیواری کل ہمیشی تھا کا انت۔ عرب بدن ۽ سر ۽
پُرانی، اناگتیں سرگوستانی، دیتگیں ہیل ۽ ایشکتگیں لیزانی سرا ہم شگون زورانت۔

(Doutte) ۽ کشگ ۽ رد ۽ (Megie et Religion, تاکدیم ۳۶۳) کُللیں
دوست بوتگیں عادت ۽ ہیل فال ۽ آسرانت۔۔۔۔ شمال افریقہ ۽ کجام مردے ۽ رتبہ ۽

بالادء چہ ہم شگون زورگ بوتگ چوکہ گوں سیدء دُچار کینگ نیک ء گوں یہودی ء لوڑی ء
دُچار کینگ بدز انگ بوتگ (Doutte ہے کتاب تا کدیم ۳۶۱)

کشینگ ء تعبیر ء اے عمل مردم ء ناماں بہ گر تا۔ گران بہائیں سنگاں،
میوگاں، درچکانی برء شمرہ آں ء ساز ء زمیل ء لہزاں سر بیت۔

جناورانی توار ء دیم ء کپک ء چہ، مرغانی بال کنگ ء توار کنگ چہ ہم فال
زورگ بوتگ۔ لہتیں جاگہاں نیکیں ء لہتیں جاگہاں بدیں۔ پال (فال) بلوچانی گوراسہ
معنی ء بزانت ء کار مرز بیت۔

یکے پال ء جنگ بزاں کار ء چیز ء مردے ء حاترا پیش ء چہ معلوم داری
گرگ۔ دومی پال کنگ، اگاں کسے پہ مقصد ء کارے ء در بیت ء آرا کسے پشت ء چہ توار
بہ جنت یا آرار دُگ ء جاگہہ ء جست ء بہ کنت تہ آیشرا پال کنگ زانت۔

ہے پیما ایشی سیسی معنی ء بزانت کار مرزی ء جاگہہ شرک ء پال انت کہ چہ ایشی
”توہات“ ء معنی ء بزانت زورگ بیت۔

بلوچ ء زند ء ہمک تک ء پہنات ء تہا فال ء وڈے نہ وڈے ء دروشم الما گنگ
ء کھیت انت۔ چمانی نز کنگ ء دوئیں دستانی یک یک لنگے ء سرائی ڈکینگ، چہ تو لگ ء
روبا ء حر ء اُشر ء گوک ء پساں چہ شگون ء زورگ، بالی مرغانی تہا گولو، کبگ، کلاگ،
کانگاشک، ٹی ٹی، بلبیل، کپوت، شانتل، گیانچ ء ہری سیاول ء چہ فال ء جنگ، مار ء گوج
ء کفء روآہاں چہ اندازہ جنگ، بدن ء بازیں اعضا ہانی سُر پُرانی سرا لیکہ ء سٹک
دارگ (چوکہ چمانی پُرگ، دستانی دلانی کچک دیگ، پادانی دلانی کچک دیگ۔ لنٹ ء
بردست ء پُرگ، پاد ء لنکانی دراج ء لگ بوہگ، واب ء دنانانی گدروشگ، ہارونکانی

لچک دیگ، دست و پاد و لنگکانی ترکیگ، سر و مودانی تہا مہر و بوگہ و دگہ بازیں،
در چک و دارانی بور و براں چہ شگون زورگ، اے پیا بلوچ و زندمانی و کلیں تک و
پہناتانی تہا فال و شگون زورگ و اثرات گندگ بنت۔

”حضور نبی کریم ﷺ فال کا لفظ نیک شگون ہی کیلئے
استعمال کرتے تھے اور اس کا مطلب یہ ارشاد فرماتے
تھے کہ فال وہ اچھا کلمہ ہے جو اتفاقاً طور پر کانوں میں
پڑے۔ لہذا اسے قبول کر لینا چاہیے۔ طیرہ (پرنڈوں
سے شگون لینا) کو آپ پسند نہ فرماتے تھے۔ اسلئے کہ
یہ مشرکانہ رسوم میں داخل تھا۔

۔۔۔ لیکن آجکل فال سے مراد کہیں کچھ ہے اور کہیں
کچھ: چنانچہ ترکیہ میں اسکا استعمال بشارت آمیز پیشگوئی
کیلئے بتایا ہے۔ اور wetztein کے بیان کے مطابق
صحرائے شام کے باشندے اور Spiro کی رو سے مصری
اس کے بالکل مخالف معنی بتاتے ہیں۔ مزید راں فال کا لفظ
اپنے ابتدائی مفہوم (کسی اتفاقی امر سے نیک شگون لینا) سے
ترقی کرتے کرتے اب مختلف طریقوں سے فال نکالنے کیلئے
بھی استعمال ہوتا ہے۔ اب تو بعض مسلمان بھی فال کے اس
رسمی طریقے کو جائز قرار دیتے ہیں کہ آنکھیں بند کر کے قرآن
مجید کھولا جائے اور بچے کی طرف سے سات صفحے گن

لئے جائیں اور پھر جس آیت پر پہلے نگاہ پڑے اس
حکم نکال لیا جائے۔

ایرانیوں میں اسی مقصد کیلئے دیوان حافظ
کو بھی استعمال کیا جاتا ہے۔ چند باقاعدہ جداول بھی
تیار کر لی گئی ہیں۔ جن سے آئندہ کا حال جاننے کی کوشش
کی جاتی ہے۔ اور اسے بھی فال نکالنا کہتے ہیں۔ اس قسم
کی جداول ہر جنتری کے آخر میں بطور ضمیمہ لگا دی جاتی
ہیں۔“

اگاں اے کتاب ء ہمک بہر ء بن گپ چارگ بہ بیت تہ اے ہبر پک بیت کہ
بلوچ ء و تی زند ء ہمک تک ء پہنات ء تہا نیکیں یا بدیں شگون زرنگ۔ اے حاترا کہ
شرک ء پال بے مقصد ء دو وار کشگ مہ بنت ہمیشکا پہ وانوکانی آسانی ء آوان ء سر پد
کنگ ء لہتیں شرک کہ فالانی دروشم ء انت دیگ بنت۔ چہ ایشانی وانگ ء آدگہ شرکانی
فال دارگ ء مزاج ء رنگ وت تچک بیت۔

*پس ء سرگ ء پہ لاپ پری میں جنیں آدمے ء گوند و دینت ء آرا پچ کن انت
اگاں سرگ ء جہلی شاگور ء ہڈ ء گوشت پر بہ بیت تہ اے گوشت چلمب لیگ بنت کش
انت کہ چک جنکے بیت ہے پیا اگاں شاگور ء ہڈ ء گوشت پر مہ بیت تہ کش انت کہ
گوٹ انت اے پیا چک بچکے بیت۔

*لاپ پُری نیں جنیں آدم ء چک ء بابت ء زانگ ء واستہ کرک ء پل ء گوندو
دیئت ء تراکیت، اگاں پل ء ترگگ ء وهد ء سک ء توارکت تہ چک بچکے بیت ء ہے
پیا اگاں پل ء آستہ توارکت یا بے توار ء ترکت تہ چک جنکے بیت۔

*انبوک ء تریں استک ء دولنکانی نیام ء کن انت ء آراسٹینت اگاں برزاسٹ
ات تہ چک بچکے ء اگاں کے سٹ ات یا نہ سٹ ات تہ چکے جنکے بیت۔

*پہ لاپ پُری نیں جنیں آدم ء لاپ ء چک ء زانگ ء کلیمیر ء ہم گوندو
دیئت۔ چون کن انت کہ کلیمیر ء دوچ انت گاں کلیمیر دوچک ء بارگ بوت تہ چک بچکے
بیت ء ہے پیم ء اگاں کلیمیر دوچک ء پتن بوت تہ چک جنکے بیت۔

*لاپ پُری نیں جنیں آدم وتی لاپ ء چک ء زانگ ء بابت ء چوش کنت کہ
آرتے ترکنت ء آرازوریت ء ترون ء سراسوت ہے آرت ء شیکن ء سراسورونت۔ ہے
دوردا تگیں آرت اگاں دراج بوت تہ آئی چک بچکے بیت ء اگاں پتن بوت تہ چک جنکے
بیت۔

*جنیں آدمے ء لاپ پُر بہ بیت تہ آئی لاپ ء چک ء زانگ ء حاتراچہ مار ء
ہم اندازہ جن انت۔ چوش کن انت کہ مرتگیں مار ء برزا چند انت مارچی ء بہ کپیت تہ
چک جنکے ء اگاں مار سیدھا بہ کپیت تہ چک بچکے بیت۔

*کسے شکار ء روگ بہ بیت ء آئی گوشاں گوگو (الو) ء توار بہ کپیت تہ آرا
شکار دست نہ کپیت

*کسے شکار ء روگ بہ بیت ء آئی دیماہری سیاولے (کسانیں مرغے) بہ کپیت
تہ آرا شکار دست نہ کپیت

*مردمے روگ ء بہ بیت ء پیروزانی مرغے ہال کنان ء آئی راستیں پہنات ء

چہ بہ گوزیت تہ آراوشیں حالے رسیت۔

* اناگت ء شانتل ء توار گوشاں بہ کپیت تہ مردم ء بدیں حالے رسیت۔

* ہے پیا کسے ملور ء بے چاڑی ء شانتل ء توار بہ اشکت تہ آئی پریشانی ہلاس

بنت۔

* دوکپوت ہواری ء ننگ ء کسے بہ گندیت تہ آراوشیں حالے رسیت۔

* چکور لوگے ء سرا اناگت ء پیت ء بندیت تہ آلوگ ء مردماں چہ کسے ء یا

گلاں وشیں حالے رسیت۔

* تہت پہ رودراتک ء توار بہ کنت تہ وشیں حالے کثیت ہے پیا اگاں پہ

روبرکت ء توار بہ کنت تہ بدیں شگونے زانگ بیت۔

* کچک ء توگ ء ہلارگ ء بدیں حالے کثیت۔

* اشر ء کسے سوار بہ بیت ء آوتی پشت ء بہ چندیت تہ کش انت کہ وتی سوار ء

کثیت۔ پہ ہے حاترا سوار ء جان ء رکینگ ء آئی گوشے برانت۔

لُوڑ ۽ گوات

پہ دم ۽ کشک ۽ زندگ بوگ ۽ گوات پہ ہمک ساہ دار ۽ الہی انت۔ بازیں
 چیز کہ بنی آدم ۽ آسرائی ۽ حاترا بلے ہے چیز برے برے پہ بنی آدم ۽ مزنیں جنجال
 پیدا کن انت۔ ہور مہ بیت ڈکال بیت بلے باز بہ بیت ہم تاوان بیت۔ ہے پیا آس ۽
 نپ ۽ نقص انت۔ ہور ۽ ساچان وش انت بلے بش آئین ۽ بارت۔ ہے وڈ ۽ روج ۽
 بازیں و ہد ۽ جمبرانی پشت ۽ اندیم بوگ یا آئی مدا میں در ابوگ ہم وتی بدیں اثراں دور
 دنت، موسم ۽ سرا ہم ۽ بنی آدم ۽ زندمانی ۽ سرا ہم۔ تبد ۽ لوار کشیت بلے سوچیت، ناہ ۽
 کشیت بلے دکہ بازیں در چک ۽ سبزیاں ہشک کنت۔

پہ مزنیں ہیر و پاں بلوچ مسلمانی ۽ جہت ۽ قران ۽ سرا کن انت، بانگ دینت ۽
 حیرات کن انت کہ ایشرا و لہجہ حداء قہرزان انت۔ ہے پیا
 * سیاہ گواتے بیت تہ مات وتی اولی چک ۽ دستاں شودیت ۽ شودوکاں گوات ۽
 نیمگ ۽ ریچ ایت۔ انچو کش انت کہ اے پیا سیاہ گوات روت۔

* لوڈ ۽ نزیک ۽ مردماں روگ ۽ نیلنت، سٹک ایش انت کہ لوڈ ۽ تہا جن ۽ جنس
 مان بیت۔

* توپانیں گواتے پیت تہ ڈوئی (یادال ماڑہ) ۽ زور انت ۽ سادے مانے کن

انت۔ گوں راستیں دست ء آرا در چکے ء بند انت۔ انچو گش انت کہ ڈوئی گوات ء مات
 انت ء گوات وتی مات ء پاہو دیگ نہ لوئیت۔ گوات ء کشگ ء ڈوئی کہ چلنڈ بیت تہ
 گوات بند بیت۔

* تریں پیش یا تریں دار ء چل ء نہ کن انت کہ گور پیچ کشیت۔

* گور پیچ مہ روٹ تہ سنگے مس جن انت ء ہے سنگ ء چٹے ء بند انت ء
 لونجانے کن انت۔ کہ اے پیما گور پیچ روٹ۔

* انچو گشت کہ گور پیچ جمعہ ء روج ء بہ کشیت تہ دومی جمعہ ء روٹ۔ بزاں
 سر جمیں پتنگ ء گور پیچ کشیت ء جمعہ گور پیچ ء جنت۔

* کسے ء سور ء ترندیں گوات بہ کشیت ء دز ء مچ بہ بیت تہ کش انت کہ
 سالونک گوات سرے۔

* سور ء وہد ء گوات دارگی بہ بیت تہ سور ء چہ لہتیں روج پیش ہنسگے زور انت ء
 گلام چوٹ ء دروازگ ء کرے درنج انت کہ اے پیم کننگ ء سور ء ترندیں گوات نہ
 کشیت یا دز ء لوڈ نہ بیت۔

* کسانیں لوڈ ء را گندگ ء گوں دو جینی ءے لوگ ء روگ ء گوندو ء دینت کہ
 ”دو جینی ءے لوگ ء، دو جینی ءے لوگ ء“ اے پیما لوڈ پتر بیت۔

* آزمان ء دیما دز ء مچ بہ بیت تہ کش انت کہ اے آفتے ء نشانی انت۔

ہور و ہرگ

آس و رند آپ بنی آدم و مستریں لوٹ و گذر بوتگ، پے حاترا آئی کلیں
 دگوشانی بن زہ ہم آپ بوتگ۔ جہان و سرجمیں مزن مزنیں تہذیبیاں ہے آپانی بن و
 ردوم زرتگ مصر و رودنیل، عراق و دجلہ و فرات، ہندوستان و سندھ و گنگا و جمن، چین و
 ہوانگ ہو، ہے پیم و بلوچستان و مہرگڑھ و نوشہر و تہذیب ہے آپانی بن و چہ رستگ و
 مزن بوتگیں تہذیب لیگ و زانگ بنت۔ اے ہند و دمگانی مردماں ہے کور و دریابانی
 پرستش ہم کنگ۔ مصری یانی گور و نیل و درجہ دیوتا و بوتگ کہ آئی نام ہاپی بوتگ۔ عراق و
 آپ و دیوتا ایما و دیما مردم سر بہ سجدہ بوتگ انت۔ ہندوستان و تنیکت و گنگا جل مقدس
 زانگ بیت و سوسوتی و دیوتی و مزنیں بستار و مقامے است انت۔ ہے دریائے کورانی و ش
 کنگ و بنی آدمآں آوانی پوجا و پرستش و ابیدوتی جانانی قربانی ہم داتگ و باز رنداں بنی
 آدمآں وتی جانانی اعضا و برتگ و آوانی ندر کنگ انت۔

آپ و اینکس مزنیں بستارے بنی آدمی چاگرد و پرچے است انت؟ اے
 جست و پتو و اے کنگ بیت کہ بنی آدم و سنج و میل دیوک مدام اگاں ناں تہ گیشتر
 معیشت بوتگ۔ آوہاں مردمانی معیشت و ذریعہ کشت و کشار بوتگ و کشت و کشار و
 ردوم و بر و ثمرہ دیگ و وسیلہ ہور و آپ بوتگ انت۔ عربانی جاہلی و دور و باری و عربانی
 تھا بازیں شرک بوتگ انت و ہدے ڈکال بوتگ تہ گوک و لنگ و کاہے بستگ و ہے

۱۔ مصر و کلیں دیوی و دیوتاہانی تھا امن راء درجہ و رتہ چہ کلاں مزن بوتگ۔ آزرخیزی و ہار آوری و دیوتا بوتگ۔ جنگ و
 دیوتا بوتگ روج و دریائے نیل و دیوتا بوتگ۔ دیوتاہانی ہاشاہ و دنیا و ہاشاہانی و بوجہ بوتگ۔ آخاہر بووک و ظاہر نہ
 بووکیں دیوتاہانی مستر بوتگ۔ آکانات و پراسراریں ارواہ و اندیمیں خالق بوتگ۔

نگار پاکستان خدا نمبر نیاز فچوری تاکدیم

کاہان ء آسے داتگ آوانی عقیدہ اے بوتگ کہ اے پیم کنگ ء ہور بیت۔ اسلام ء رند
 مسلمانانی سروکاں شرک ء پالانی بُن گوج کنگ ء جہد کت بازیں چیز کہ سرجمی ء ہلاس نہ
 بوتنت تہ اسلام ء آچیزان ء وتی عبادت ء بندگی ء تہا آورت۔ استقاء ء نماز ہور ء لوٹگ
 ء وانگ بیت۔ وہدے خشک سالی بہ بیت گڑا اے نماز وانگ بیت۔ اے نماز ء دور کعت
 بنت ء جماعت ء ہمرائی ء اے نماز وانگ بیت۔ امام گوں مزنیں توار ء قرآت
 کنت۔ اے نماز جنگل ء لداں روگ ء وانگ بیت۔ چک ء جناور ہم وتی ہمرائی ء برگ
 بنت۔ مردیں آدم کُہن ء درتگیں سگد گور ء کعت۔ چہ وتی دیما بزگی ء عاجزی پیش
 دارنت۔ چہ سر ء سردر ء چہ پاواں شپاد بنت۔ چہ گناہاں توبہ کعت۔ اگاں کتے ء حقے
 آوانی بڈ ء انت تہ وتی حق ء ادا کعت غرض ہج اے ہمیں کار ء حرکتے نہ کعت کہ چہ آئی
 رُب ناراض ء دلگران بہ بیت۔

سے روچاں پد ماں پد ء روگ لوٹیت۔ ہے نیام ء ہور بہ بیت ہم۔ سے سیں
 روچ سرجم کنگ لوٹ انت۔ نماز ء رند امام دو خطبہ وانیت دوئیں خطبہانی نیام ء امام جلسہ
 ہم کنت۔ خطبہ ء تہا امام مانپوشگیں چادر ء انچولین ایت کہ آئی جہل ء سر بُرا ء برز ء سر
 جہل ء بہ بیت۔ چادر ء تہی نیمگ ڈن ء، ڈنی نیمگ تہا بیت بزاں راستی چپی ء چپی راست
 بہ بیت۔ خطبہ ء رند امام ء مقتدی دُرس گوں بزگی ء عاجزی ء دعا لوٹ انت۔ اے

غرض پہ آپ ء ہور ء دعا ء لوٹگ ء رواج کلیں راج ء تہذیبانی تہا است، انت۔
 بازینے خیرات کنت، جانورانی قربانی دنت۔ کسے کشارانی تہا ہڈ رحمت ء کسے وتی
 اصلیں دروشم ء بدلیت۔ کسے پیریں مردے گپت ء آپ ء تہا چکل دنت تنکہ آزاہ ء بد

۱۔ نماز استقاء ء چو نماز خوف، نماز کُوف ء خوف، نماز استخارہ ء نماز حاجات ء پیم ء بانگ ء اتامت نہ بیت۔

تا کدیم ۴۳-۴۵

نماز کامل (مترجم) ظلیل الرحمان نعمانی مظاہری

بہ کنت ء کسے سید یا بزرگیں مردے گوں ساداں بندیت ء آرا ڈن ء ایر کنت۔ اے کلیں
 چیزانی غرض ء لیکہ ہور گوار وکیں ژب ء را پہ ہور ء گوار ینگ ء راضی کنگ انت۔
 بلو چانی ”شیشلو“ ہم رحمتیں ہور ء آرگ ء حاترا انت۔

شیشلو شالوشلو

واجہ حد اہورے بہ دئے

ماشیشلوئی جان ء شوداں

کسانیں چک (بچک ء جنک) ہنسگے چو بانور ء جوڑ کنت، لوگ پہ لوگ ترنت ء

ہے برز ء پر بند ء الہان کنت۔

چہ شیشلو ء ابید بلوچ پہ ہور ء ہیرات ہم کنت۔ ہے پیم ء ہور ء نہ بوہگ پہ

مردماں رنج ء پریشانی کاریت، ہے پیم ء چہ کساس ء گیش ہور بوہگ ء ہم مردم پریشان

بنت۔ اے کلیں جاوراں گوں دیم پہ دیم بوہگ ء بلو چانی تہا لہتیں شرک ودی بوتگ انت

کہ آاے وژانت۔

*۔ ہور باز بہ بیت ء بند بوہگ ء نام ء مہ زانت تہ ہے ہند ء (کہ ہور بوہگ ء

انت) ہپت زاگل چتمیں چکانی نام ء گرانت۔ رہند چوش انت کہ یک بند کیے زورنت

ہمک نام ء گرگ ء گوں بندیک ء یک ڈکے دینت۔ ہے پیم ء ہپت نام ء گرگ ء گوں

بندیک ء ہپت ڈک دینت، شرک الیش انت کہ اے پیم کنگ ء ہور بند بیت۔

*۔ ترونگل رچک ء بہ بیت ء بندمہ بیت تہ مدنی ء (تسی ء دار ء

منتوک) زورنت ء ڈن ء ایر کنت۔ مدنی ء ڈن ء ایر کنگ ء گوں ترونگل ء رچک

بند بیت۔

*۔ ترونگل رچک ء بہ بیت تہ آئی بند کنگ ء حاترا کسے ء اولی مردیں چک یک

ترونگے چنت ء دپ ء کنت، ترونگل ء رچک بند بیت۔

*۔ وپتگیں میٹے یا گرانڈے وتی گوشاں بہ ٹاپین ایت کش انت ہور بیت۔

*۔ پے یا گو کے کشگ بہ بیت کشگ ء رنداگاں آئی گوشت بہ سر بیت تہ

گوشت ء سرگ ہور ء نشانی زانگ بیت۔

*۔ اگاں کسانیں چک ہوں ہوں، غوں غوں بہ کنت تہ حمبر کاہنت۔

*۔ بے نکاحیں مردم اگاں لوہی ء تہا ورگ بہ وارت تہ آئی سور ء ہور بیت۔

*۔ ہور بوہگ ء وہد ء کسان ء تپلیں چک ء ڈن ء ہور ء سرانہ برنت۔ کش انت

کہ اگاں تر مپے آئی دپ ء بہ کپیت تہ آنگک بیت۔

*۔ سیاہ پس پشت ء بہ چندیت ہور بیت

*۔ گوک پشت ء بہ چندیت ہور بیت۔

*۔ حمبر مہ رونت تہ تریں پیش ء چل ء کنت کہ اے پیم کنگ ء حمبر برنت۔

*۔ مادگ (گوک) بہ ترنزایت ہور بیت۔

*۔ چپیں پاد ء دل کچک بہ دنت ہور بیت۔

*۔ وہدے ہور مہ بیت تہ مالد ء زورنت ء شہر ء ترانت ء شہر ء چاریں گنڈاں

میہ کل کنت۔

*۔ چم ء برز ء کوس بہ جنت، ہور بیت۔

*۔ روبا دمان دمان ء سراتوار بہ کنت تہ کش انت کہ ہور بیت۔

*۔ ہور ء وہد ء کسانیں چک ء ڈن ء کشگ لہی بہ بیت تہ آئی پونز ء سرا سیاہیں

نشانے جنت۔

*۔ حمبرانی گروہگ ء وہد ء کسانیں چکانی سرا پٹی تہ بندنت کہ آوانی سرچ مہ بیت۔

*۔ ٹی ٹی میں مرگ شپ ۽ بال ۽ توار بہ کھت تہ آئی توار ۽ اشکنوکیں مردم کش
 انت ”تئی دپ آپے ۽ سک بات“ شرک ایش انت کہ اگاں ٹی ٹی میں مرگ ۽ توار چہ
 قبرستانے ۽ نیمگ ۽ بہ بیت گڈا کسے مریت ۽ گاں آئی توار کورے ۽ نیمگ ۽ چہ بییت تہ کور
 آپ کاریت بزاں ہور بییت۔

چہ ایشاں ابید بلوچ بردست ۽ ہڈ ۽ چارگ ۽ گوں بازیں چیزانی بابت ۽ اندازہ
 جھت ۽ ہے جنگیں اندازہ ۽ رد ۽ پیش کشی کھت۔ بردست ۽ ہڈ ۽ چارگ ۽ ہور ۽ بوہگ ۽
 نہ بوہگ ۽ بابت ۽ ہم پیش کشی کنگ بییت۔

گوار ۽ ہند ۽ دمگاں و ہدے ہور نہ بوتگ تہ اود ۽ مردماں گو کے زرتگ ۽ کوہ
 ٹلینگی! ۽ برتگ ۽ ہمود ۽ کشنگ ۽ آئی گوشت چاریں نیمگاں دور داتگ، آوانی عقیدہ
 اے بوتگ کہ اے پیم کنگ ۽ ہور بییت۔ بلوچ کش انت ”ہور اگاں مہ گوار انت بلے
 ساچان اش و ش انت“ ہے پیا و ہدے ہور نہ بوتگ تہ ہور لوٹگ ۽ وڑ ۽ پیم ہوار ۽ اجتماعی
 وڑ ۽ بوتگ ہے پیم ہور بوہگ ۽ رند ہم وتی وشیانی درشانی ہواریں وڑے ۽ کنگ بوتگ۔

ہوریں، بہاریں

میش ۽ لٹک ٹالیں

سی من دان کلدارے

کلدار کپت ۽ گار بوت

کلدار ۽ واجہ حیران بوت

۱۔ کوہ ٹلینگی :- کو باطل ۽ بہرے کہ پیش ۽ مردمانی راہ بوتگ۔ اے ہم کش انت کہ ہمدادیہ ۽ ہم بوتگ۔

رادی عبدالستار بلوچ

وہدے پاس

بنی آدم ء زند ء ساعت ء دمان، وہدے روج ء ماہ ء سالانی مزنیں ارزشت ء بستارے است انت۔ بنی آدم ء سرجمیں زند ء آئی زندمانی ء کلیں تک ء پہنات ہمیشانی دائرہ ء لکیرانی تہا بندانت۔

بنی آدم ء تہذیبی تاریخ ء اگاں یک نیمگے بنی آدم ء زانت ء سنج ء ودینت تہ دومی نیمگ ء زانگ ء مارگ ء چکاس ء بنی آدم ء را بازیں اژاند ء جنجالانی تہا ہم دور دات۔ زانگ ء مارگ ء حد ء وسیم سرانی ہلاسی ء بنی آدم ء را لاچارکت کہ آستک بہ داریت۔ سکی دروشم ء وتی لوٹ ء گزرانی گیش ء گیواری ء بہ کنت۔ آسراے دراتک کہ بنی آدم شکی ء وہمی بوت۔ زند ء بازیں تکانی تہا وہدے روج ء ماہانی بابت ء ہم آواں وتی وتی لیکہ ٹہینت انت۔

پہنگ ء روچانی بنداتی نام ہم ہے مارگ ء سنج ء برورد ء ٹیوٹانی راج ء داٹگیں دین انت۔ رند ء ٹیوٹانی راج ء مردماں عیسائیت من ات ء قبول کت ء ہے مذہب ء سرا وتی ستک ایرکت۔ نوں پہ آوانی یا تکیری ء یوک ء روچانی نام پشت کپنگ انت۔

۱۔ ٹیوٹانی راج ء مردم ناروے، سویڈن، ڈنمارک، ہالینڈ، سویزرلینڈ، جرمنی، انگلستان ء آکس لینڈ ء آبادانت۔ اے ڈیہہ ء ہند ء دمگانی زبان گوں یک دگر ء سک نزیک انت۔ پے حاترا خدائے حاترہ آلبرے کہ اے ہند ء دمگاں کارمرزیت آکساں یکین انت۔

خدائے حاترا "God" ء لہو دگر آریائی زبانانی تہا نیست انت۔ بندات ء ایٹی معنی ء بزانت "ہت" یا "ہشیہ" بویگ بلے ہردیں کہ ٹیوٹانیاں عیسائی مذہب قبول کت تہ آواں اے نام عیسائی مذہب ء تہا یوک ء پہ خدائے حاترہ کشیت۔

ایڈا (EDDA) (کہ بازیں عالمانی کشک ء اے لہو وید (VEDA) ء گوں نزیکی کنت کہ ہندوانی کہن تریں مذہبی صیجھ انت) ٹیوٹانی راج ء کہنیں مذہبی کتاب انت کہ چہ ایٹی آوانی مذہبی ستک ء باوری ء بابت ء شری ء معلومداری رسیت۔

سن ڈے (یک شنبہ)

من ڈے یا مون ڈے (دو شنبہ)

سیٹر ڈے یا سیٹرن ڈے (سہ شنبہ)

کہ اے نام روج ء ماہ ء زحل ء سرا ایر انت کہ چہ ایشی آوانی ”سیارہ پرستی“

جوانی ء پدر بیت۔

آدگہ چار روچانی نام ٹیوٹانیاں چار مزنیں ارواہانی (معبودانی) نامانی سرا ایر

انت۔

ویڈنیں ڈے (چار شنبہ)

ٹویز ڈے (شنبہ)

تھرس ڈے (پنج شنبہ)

فرانی ڈے (جمعہ / آدینگ)

پہ ہے روچانی پدر کنگ ء ٹیوٹانیاں لہتیں علامت ہم کار مرز کنگ۔

ہندوآں ”شیورا تری، ہولی، دسہرہ، دیوالی، گر، پر، برت، ڈرگا ہشتمی وڈیں

روج پہ وت ء نیک ء بابرکت ء مقدس زانگ انت۔

یہودیانی تہا ”یوم السبت“ ء مزنیں بتارے۔ یوم السبت بزاں شنبہ ء روج ء

یہودی سک نیک ء مبارک زانت۔ اے روج ء گلین کاروبار یلہ دیگ بنت ء یوک ء

عبادت کنگ بیت پرچیکہ آوانی عقیدہ ایش انت کہ اے روج یوک ء پہ عبادت ء حاترہ

انت۔

سال ء پتھی ماہ ہم یہودیانی کرا مقدس زانگ بیت۔ وہدے سال ء پتھی ماہ

جنگ بیت تہ آوتی قربانیانی کس اس ء کیش کن انت۔ ساز جن انت۔

ہمک پتھی سال ء زمین ء بے کشار ء یلہ دینت۔ پہ بزرگ ء گونگاں دعوت کن
انت۔ گونگانی دیم ء سر آروکاں مال ء دلوتان ء دیئت۔ اے سال ء دام بخشگ
بنت۔ کنعان ء آباد بوہگ ء رند اے سال ء ہمک پتھی سال ء رند دار انت۔ ہے پیما
ہبت ء عدد ہم آوانی گورا مقدس زانگ بیت۔

جہان ء آبادیں کلیں راج ء قومانی تھا پہ مزنیں کاراں روچ کشینگ
بنت۔ استالانی گردش ء چہ حساب جنگ بیت گڑا کار ء کنگ یا نہ کنگ ء بابت ء فیصلہ
کنگ بیت۔

سری لکا (سیلون) ء پہ سور ء حاترہ یک روچے گشنگ بوٹگ کہ ہے روچ باز
مبارک زانگ بیت۔ مردم سر جمیں سال ء ہے یکیں روچ ء ودار ء کن انت۔
ہے پیما مسلمان محرم ء ماہ ء وتارا موتکی زانت کہ پاکیں پیغمبر ﷺ ء نماسگ
حضرت امام حسین ء کربلا ء واقعہ ء یات ء تازگ کن انت۔ اے ماہ ء سور نہ کن انت ء نہ
کہ ساز ء سرور کن انت۔ اے ماہ ء اولی دہیں روچ گوں پرس گوازیگ بنت۔

مسلمانانی گوار شب برات، شب معراج، شب قدر (لیلتہ القدر) بزاں چارده
شعبان، پست ء ہبت رجب ء پست ء ہبت رمضان مبارک ء نیکیں ء بابر کتیں شب ء
روچ زانگ بنت۔ ذوالج ء دہمی روچ ء ہم قدر ء منز لتے است انت۔ کہ مسلمانانی مزنیں
عید (عید قربانی) زانگ بیت۔ دوازده ربیع الاول ء روچ پاکیں پیغمبر ﷺ ء پیدا بوہگ ء
آئی وفات ء روچ انت۔ اے روچ ء بابت ء ہم مسلمان وتی جزبات ء عقیدتانی

درشانی ء کن انت۔ مسلمان جمعہ ء روج ء عبادت ء روج زان انت۔ اے روج ء
کاروبار دے یلہ دینت۔

پہ وہد ء روج دے ماہانی حاترا بلو چانی تہا لہتیں عقیدت ء شک پہ مسلمانی ء لہتیں
آوانی وتی ء لہتیں در آمدیں راج ء مذہبانی سبب ء است انت کہ آپوش انت۔

*۔ چار شنبہ ء سفر ء روگی نہ انت، اگاں روگ الہی بہ بیت تہ سہ شنبہ ء روج ء
ہما راہ ء سرا کہ سفر ء روگ ء راہ انت، کے واد ایر کن انت۔ چار شنبہ ء روج ء سفر ء
روگ ء گوں راہ ء سرا ہے ایریں واداں گوں وت برنت گوں۔

*۔ کجام یک ٹک ء بولک ء تمنے ء لڈگی بہ بیت تہ آماہ ء سہ، سیزدہ ء نوزدہ ء بہ
لڈیت کہ اے روج پہ لڈگ ء ہراب زانگ بنت۔

*۔ کروس نیمروج ء یا مغرب ء وہد ء بانگ بہ دنت تہ اے وہدانی بانگ نحوست
ء نشانی زانگ بیت، پے واستہ اے وہداں بانگ دیوکیں کروس ء کش انت۔

*۔ شنبہ ء روج ء سر نہ شود انت کہ مردم ء سر لرز گپت۔

*۔ یک شنبہ ء سر شودگ پہ یک براتیاں شر نہ انت۔

*۔ دو شنبہ ء سر ء شودگ پہ براتماں ہراب انت۔

*۔ سہ شنبہ ء سر ء شودگ پہ مرد ء تاوان انت۔

*۔ جمعہ ء روج ء مردینانی گد ء دسترخواناں نہ شود انت کہ لوگ ء واری کثیت۔

*۔ ربیع الاول ء ماہ ء جنگ نہ کن انت کہ جہیں ماہ پہ جنگ گوزیت۔

*۔ آروج ء بانور چہ لوگ ء در کثیت آروج ء لوگ ء نہ روپ انت۔

*۔ عصر قضاء یا مغرب ء چہ کے پیش لوگ ء تہہ ئے پراں چست نہ کن انت کہ

لوگ ء واری کثیت۔

- * - مغرب تاں عشاء ۽ وهدء سیاہیں چیز نہ دیکنت۔
- * - عصر قضاء ۽ رند نہ روپ انت کہ مردم ۽ تاوان رسیت۔
- * - روج ۽ کسہ نہ جن انت کہ دستار پیر بیت۔
- * - روج ۽ کسہ نہ جن انت کہ مسافر وتی راہ ۽ شمو شدت۔
- * - سه شنبه ۽ نوکیں گد گور ۽ نہ کن انت کہ سچت۔
- * - دوشنبه ۽ سر ۽ نہ شود انت کہ مردم ۽ بہتام لکیت۔
- * - مغرت ۽ وهدء بان ۽ دپ ۽ نہ بندات کہ ملائکہ نیا انت۔
- * - مغرب ۽ روج ۽ جنیں آدم وتی گد ۽ کچ نہ کن انت ذوت تیار نہ بیت۔
- * - اگاں جنیں آدم چار شنبه ۽ وتی گداں پر بہ کپیت تہ آئی گد باز بنت۔
- * - شنبه ۽ روج ۽ ماہ ۽ شانزده ۽ جنیں آدم سراں نہ شود انت کہ شر نہ انت۔
- * - شپ ۽ آدینک ۽ نہ چارنت کہ مردم گنوک بیت۔
- * - شپ ۽ وتی ساہگ ۽ نہ چار انت کہ مردم گنوک بیت۔
- * - مغرب ۽ عشاء ۽ نیام ۽ آکوٹ، کور ۽ جنگل ۽ لدانی تہا نہ روانت کہ شر نہ انت۔ گشنت کہ اے جاگہہ اے وهدء گران انت۔
- * - شپ ۽ سر ۽ رندگ ہراب زانگ بیت۔
- * - جمعہ ۽ چار شنبه ۽ روج ۽ پرساں نہ روانت ۽ پرس نہ دار انت کہ مردم ۽ سرا پرس کپیت۔

۱۔ حمل ۽ وهدے پر تکیزی دزگیر کن انت تہ آئی گہار شعرے گشیت۔

شنبہ ۽ روج ۽ سر مشود براتانی گہار
شنبہ پہ براتاں شر نہ انت شانزده پہ پت ۽

*۔ سہیل ۽ استال ۽ درآہگ ۽ وہد ۽ مردم چک ۽ ڈن ۽ نہ کش انت کہ سہیل ۽

ڈکے کپیت۔

*۔ محرم ۽ ماہ ۽ رند سیاہیں گد گور ۽ نہ کن انت۔

*۔ شپ ۽ ناخن ۽ چنگ شرز انگ نہ بیت۔

*۔ لاپ پری تیں جنیں آدم ماہ گر ۽ وہد ۽ نہ سُریت ۽ ماہ ۽ ہم نہ چاریت کہ آئی

لاپ ۽ چک ۽ تاوان ریت۔

*۔ جمعہ ۽ روج ۽ شکار ۽ نہ روانت کہ شکار دست نہ کپیت۔

*۔ جمعہ ۽ روج ۽ چہ زر ۽ ماہی نہ گرانت کہ زر ۽ ماہی ہلا س بنت۔

*۔ صفر ۽ ماہ ۽ سفر نہ کن انت شرنہ انت۔

*۔ لاپ پری تیں جنیں آدم شپ ۽ چہ لوگ ۽ درنیت کہ پری ۽ جن ۽ بلا آئی

سراعاشق بنت ۽ آرا تاوان دینت۔

*۔ نوک سوریں بانور ۽ سالونک روزرد ۽ وہد ۽ ہمرائی ۽ ڈن ۽ در نہ کپیت، اے

وہد ۽ ہواریں درآہگ پہ دوینیاں تاوان انت۔

*۔ روزرد ۽ آپ نہ ورت کش انت کہ روزرد ۽ وہد ۽ کسے آپ بہ وارت تہ آئی

لاپ پکیت۔

*۔ ہماروج ۽ کہ مردے پہ سفر ۽ در بیت تہ آروچ ۽ لوگ ۽ نہ روپ انت۔

گھنت کہ اگاں آروچ ۽ لوگ روپک بہ بیت تہ مسافر بے سوب ۽ کثیت۔

*۔ مردے وہدے سفر ۽ در بیت تہ آئی لوگ ۽ مردم آروچ ۽ پرساں نہ روانت

کہ پہ مسافر ۽ تاوان انت۔

*۔ ماہ ۽ پیست ۽ یک ۽ بانور ۽ سالونک ۽ دستانی ہنی کنگ ۽ وہد ۽ آہانی دیماں

رودراتک ء میگ ء نہ کن انت کہ پہ ہر دویناں شر نہ انت۔

*۔ شپ ء بگڑا ء ورگ شر نہ انت کش انت کہ مردم وام دار بیت۔

*۔ شپ ء اسپتیں چیز نہ دینت کہ لوگ ء برکت روت۔

*۔ جمعہ ء روج ء جنیں آدم گدء۔ پر نہ گرانٹ کہ گد کچی بیت۔

*۔ کسانیں چکے اگاں بہ مریت تہ آئی مات و شیں شپاں گد نہ دوچیت کہ چک ء

ارواہ ء تکلیف رسیت۔

*۔ عصر ء رند سرانہ پٹ انت ء بوٹ نہ گرانٹ کہ سر ء بوٹ گیش بنت۔

*۔ چار شنبہ ء روج ء کہنیں پشکے ء گٹ ء برانت ء چگل دینت کہ نوکیں پشکے

رسیت۔

*۔ جمعہ ء روج ء سور کنگیں جنیں آدم سر نہ شود انت کہ جمعہ ء روج پہ جنیں چک

ء جنوزام ء حاترا انت۔

*۔ آس ء کلینگ ء شپ ء نہ زور انت ء ڈن ء نہ کش انت کہ جنیں آدم ء مرد

روت۔

*۔ شپ ء تین ء نہ دینت کش انت کہ شپ ء تین ء دیگ ء عزیز ء سیادے

تاوان بار بیت۔

*۔ چار شنبہ ء روج ء مسافری ء روگ ء پیرتاں پست گام ء وادریج انت کہ

اے پیاسفر نیک بیت۔

*۔ روزرد ء وہد ء کسانیں چک ء کوپگ ء نہ کن انت کہ آراملانکہ دست گرانٹ۔

*۔ اگاں سفر ء ماہ ء تاوانے بہ رسیت تہ تاوان ہمت بنت۔

*۔ سفر ء ماہ ء سور نہ دینت کہ دواز دہیں ماہانی تہا بدیں ماہ زانگ بیت۔

کشت کہ اے ماہ ء اگاں کسے چہ وتی لوگ ء چیزے بہ دنت تہ آلوگ ء مردم تاوان
بارنت۔

*۔ جمعہ ء روج ء سفر ء روگ شر نہ انت۔

*۔ سہ شنبہ ء روج ء جنیں آدم جان نہ شود انت کہ ہبرے نام ء بیت۔

*۔ محرم ء ماہ ء تہت ء سرانہ و پس انت شر نہ انت۔

*۔ جمعہ ء روج ء گداں نہ شودنت کہ اتی ہلاں بیت۔

*۔ سفر ء ماہ بنداتی نیں سیزدہ روج گران انت۔ تاں سفر ء سیزدہ ء سور نہ جن

انت ء اگاں مردے ہے سیزدہیں روچانی تھا بہ مریت تہ کشت کہ آئی گناہ بخشگ ہم نہ
بنت۔

*۔ سفر ء چار دہ ء مٹکہ ئے پروش انت کہ بلا ء بد ء بدیں ارواہ بہ ٹل انت۔

*۔ سفر ء ماہ ء چار دہ ء، شپ ء گوں کٹینگ ء لوگ ء چپ ء چاگرد ء دوت دینت ء

پداہے کٹینگ ء ڈن ء دور دینت کہ اے پیم کنگ ء بد ء بلا ء جنجال چہ لوگ ء دور روانت۔

*۔ سفر ء ماہ ء ہلاں بوگ ء گوں شپا نک ء لوگ ء ٹپ انت کہ گران جانی بہ

رؤت ء سبک جانی بیت۔

*۔ سہب ء مہل ء وام ء دیگ ء زورگ شر نہ انت۔

*۔ لاپ پیر نیں جنیں آدم ء وہدے پنج ماہ یا ہپت ماہ بہ بیت تہ اے ماہانی تھا بہ

آئی لاپ ء چک ء رلی نہ دوچ انت کہ پہ چک ء مات ء شرانہ انت۔

*۔ چار شنبہ ء روج ء سور کنگیں جنیں آدم سراں نہ شود انت کہ آوانی مرد تاوان

بارنت۔

سورء آروس

زليخا وتى عمرء هما سندء حدء سيمسراں سر بوتگ ات كه كليں مردمانى چماں آنوں
 كلمانٹ ات۔ په آنى چچ نيمگ ء گوجارا نه آهگ ء ات۔ بنءات ء كه دوسے مردماں
 گوجار آرتگ ات ته آنى مات ء پت ء آمردمان ء وتى مٹ ء هم درور نه زائنگ ات ء
 آوان ء تچك ء جواب ءاتگ ات ءنوں _____ نون كه زليخا كلمانثى ء سيم سراں سر بوتگ
 ته آنى مات ء پت ء دل سياهى ء دل رنجى گيش بوتگ انت۔ وءار ء انت كه كتے گوجار
 بياريت _____ بلے ناں۔

”زليخا ء بخت ء تابه باريس چون انت، زانه روپگے ء ديما گوتگ يا گءا آنى
 مات ء آنى دامن ششنگ كه نكاح بندانت۔“

”ناءا، من مءام ءيسگ كه زليخا ء گوار تچك ء چچ بوتگ ا، بچار! جنيس چك ء
 گوار ء مءام چپ ء چوٹ كئت۔ تچكے و كس نه كئت۔“

”اگاں لوگے ء مور ء پٹ اير به بيت ته آلوگ ء بے نكاحيس مردمانى نكاح ء
 حاترا هم جنجالى بوت كئت۔“

اے زليخا ء همسا هرگاني هبرانت۔

هے جا گهه ء كه زليخا شنگ، آنى مات ء پت، برات ء گهار، كس ء عزيز ء

ہماگہ غ ہمراہ نشتگ انت۔ ہے جاگہہ غ کسے سور بوہگہ غ انت۔ دیم بندہ گوں بانور
 ۽ دیم بستگ، بانور ۽ دزگہار غ کس ۽ عزیز آئی، کر غ گوراں نشتگ انت۔ ساعتے ۽ پد بانور ۽
 دیم بندہ چچ کنگ بیت۔ ہمدالہتیں جنیں آدماں وت ماں وت ۽ الوت ۽ سک سکے
 بناکت۔ ”کمب ۽ سراتریگ ۽ پروہگ ۽ ہچ اثر نہ کت اللہ بکنت دیم بندہ آئی درایچ بہ
 کنت“ یکے تیار بوت۔ وہدے بانور ۽ دیم بندہ چچ کنگ بوت تہ ہے ذال کی تیارات، دیم
 بندے پہ بے اتانی زرت غ ذوت ذوت ۽ رہادگ بوت۔

زیلخاتہت ۽ سراتشتگ غ وتی کلماثی درداں نارگ ۽ ات، ہے ذال تچک غ پہ
 زیلخا ۽ مشت، دیم بندے کش ات غ زیلخا ۽ دیم ۽ مشت۔

”اللہ تئی دراہم چچ کنات“۔ گوں اے ہبرانی کشگ ۽ آزال پداگوں دیم بندہ
 پہ بانور ۽ لوگ ۽ رہادگ بوت غ زیلخا۔ زیلخا ۽ کلماثیں دردکش ئے یک رندے پدا
 کیش ۽ تاجک بوتنت۔

اے کہ سد درسدوت گڈیں کہ ئے، ایشی کردار ۽ مکالمہ ہم وت جوڑ یتکلیں
 انت، بلے مئے زندمان ۽ ہمک تک ۽ پہناتاں اے یتیمیں حیال ۽ چم دیست ہر روج
 گندگ ۽ کاہنت۔ ہے پیمانایک ۽ برگ ۽ گوہ نام گپت کنگ، گشان ۽ سرادمیگ ۽ بندی
 کنگ، پہ نام گپت کنگ ۽ بازیں تر ۽ گرد پر ماینیک۔ تنکہ سور ۽ بازیں دود ۽ رہندانے
 سرجم ۽ پیلو بوہگہ ۽، اے کلیں توجیلانی سازگ ۽ مئے ہواریں زندہ ۽ را یک بے باوریں
 چاڑے ۽ آماچ کنگ۔

سور غ آروس وشیانے ہما ساعت غ دمان انت کہ ہمک بنی آدمے اے ساعت ۽
 دمان ۽ وتی زندمانی ۽ بہرے ۽ تہا ہوار گیگ لوٹیت ۽ چہ ایشی وتی زندمانی ۽ نوکیں راہ ۽
 رہندانے گیشینگ ۽ واہگ دار بیت۔ زندگیں راجانی لہتیں زندگیں دود ۽ راہند بنت کہ

ہے دودھ راہند اں چہ آوتی زندہ زندمانی ء تکانی کیش ء گیواری ء کعت۔ سور ء آروس ء درگت ء ہم ہمک راجے ء لہتیں دود بنت ء ہر راجے ہے دودان ء پہازان ء دیماروت۔ ہے پیم گوں بلوچان انت۔ پہ سور ء آروس ء ہم بلوچانی وتی دود ء راہند انت بلے پہ نزاہکاری لہتیں انچیں چیز ہے دودانی تھا ہوار کپنگ انت کہ آشکر زانگ بنت۔

گوستگیس و ہداں بازیں راج ء قومانی تھا اے رسم بوتگ کہ متقی نیں چک ء را گوں در چکے ء نکاح دیگ بوتگ۔ اے رسم بلوچانی تھا ہم است بوتگ گمان کنگ بیت کہ بلوچاں اے رسم چہ ہندو آں زرتگ۔

اسلام ء پیش عربانی تھا ہم بازیں شرک بوتگ انت۔ اگاں کسے کلمائی ء حد اں سر بوگی بوتگ تہ آئی شپ ء وتی سر ء یک نیمگے ء ملکور چچ کنگ انت ء دومی دیم ء چم سگ کنگ ء یک پادے ء سرا سنگلی جنان ء بان ء تھا شنگ، بان ء تھا آئی نکاح ء را توار جگ ء گشتگ ”اے نکاح! من سہب ء پیسر نکاح لو نیں۔“

بلوچانی تھا ہم پہ ہبر بندی ء نام گیتی ء سور ء وڑ وڑیں شرک است انت کہ چہ آہاں لہتیں چوش انت۔

*۔ آروچ ء کہ بانور چہ لوگ ء در کثیت آروچ ء لوگ ء نہ روپ انت۔

*۔ پہ ہبر بندی ء کہ ”ہاں“ کنگ بیت آوہد ء نان ء ورگ ء رند دستاں نہ شودنت۔

*۔ ہبر بندی ء پک بوہگ ء رند شیر کنی دینت کہ اے پیم دوستی مہکم بیت۔

*۔ روچ ء کتہ نہ جعت کہ دستار پیر بیت۔

*۔ جنیں چک روپگ ء دیمابہ گوزیت کلمانٹ بیت۔

* بانور ء سالونک ء ہنی آں میہہ نئے مان کشت، کہ اے چہ جن ء جنس ء
ہلاہاں رکینگ ء ضامن زانگ بیت۔

* سالونکی ء روچاں سالونک ء لانک ء پستولے یا کارچے بندنت کہ سالونک ء
چلگ مہ جنت۔

* سالونکی ء روچاں سالونک ء دست ء مودے بندنت کہ سالونک ء جن مٹ
مہ کشت۔

دُزکی ء ہنی ء وہدے سالونک ء دستاں ہنی کشت تہ آرا ڈن ء درآہگ ء
نیلنت۔

* سور ء مبارکبادی ء روچ ء مرگے یا پس نئے کشت کہ آئی حوناں ہم بان
ء دروازگ ء دپ ء لگاشت کہ سالونک ء بانور ہا بان ء تہا بنت کہ اے ایمنی ء سلامتی ء
نشانی زانگ بیت۔

* کتے ء سور ء ہور بہ بیت تہ کشت کہ سالونک ء لوہی ء تہا ورگ وارنگ۔
* کسے ء سور ء ترندیں گوات بہ کشت ء لؤڑ ء دز بہ بیت تہ کشت کہ سالونک
گوات سرے۔

* سور کتگیں جنیں آدم سے چیز ہوری ء نہ زوریت ء ہمے پیاسے چیز ہوری ء
کس ء نہ دنت۔

* سور ء روچانی تہا بانور ء چہ پشیں آدماں دور دار انت کہ آوانی
لوگی (خانگی) زندگی ہراب بہ بیت۔

* سالونک ء ایوک ء یلہ نہ دیننت۔

* جنیں چک ء دُنبل ء نہ شود انت کہ نکاح بند بیت۔

* جنیں چُک ۽ گیوار ۽ پھم تچک ۽ پچ نہ کھت بلکس ۽ مدام چپ ۽ چوٹے
کھت کہ اگاں گیوار تچک ۽ پچ کنگ بہ بیت تہ آئی نکاح دیراں بیت۔

* جمعہ ۽ روج ۽ سُر کنگیں جنیں آدم سر نہ شود انت کہ جمعہ ۽ روج جنوزام ۽
جنیں چُک ۽ حاترا انت۔

* اگاں جنیں آدم آدینک ۽ پندول ۽ بہ کنت تہ آئی مرد باز بنت۔

* سالونک و ہدے نکاح ۽ شب ۽ تہت ۽ روت تہ تہت ۽ سرا لک کپگ ۽،
پیرا آوتی راستیں پاد ۽ چست کنت۔

* ہما شب ۽ کہ سالونک تہت ۽ کھت، بانور ۽ سینگارگ ۽ پیر بانور ۽ سُر
پشک ۽ چچی کھت ۽ ہے نپاد ۽ چیر ۽ ایر کھت۔ تنکہ سالونک پہ بانور ۽ انچو چچی بہ بیت
بزاں آرا بانور سک دوست بہ بیت۔

* سُر کنگیں جنیں آدم چار شنبہ ۽ روج ۽ وتی سراں نہ شودنت کہ اے روج ۽
سر ۽ شودگ پہ آوانی مرداں نا حیری نئے زانگ بیت۔

* یک لوگے ۽ سُر بہ بیت ۽ دگہ لوگے ۽ جنیں آدمے چلگ بہ بیت تہ سُر ۽
لوگ ۽ مردم چلگی نیں جنیں آدم ۽ لوگ ۽ چلگی نیں جنیں آدم ۽ مردم سُر لوگ ۽ نہ روت
کہ اے پہ چُک ۽ سالونک ۽ شتر نہ انت۔

* ماہ ۽ پست ۽ یک ۽ و ہدے بانور ۽ سالونک ۽ دستاں ہتی کھت تہ آوانی
دیماں رو دراتک ۽ نیمگ ۽ ہتی کنگ ۽ و ہداں نیلنت۔

* جنیں چُک اگاں وتی دامن ۽ بہ دوچیت تہ آنکاح بند بیت۔

* جنیں چُکے کلمانٹی حد ۽ سیم سراں سر بہ بیت ۽ پہ آئی بچ نیمگ ۽ گوا جارے
مہیت تہ بانوری دیم بندے گرم گرم ۽ آئی دیما لگاشت کہ اے پیا آئی نکاح پچ بیت۔

* بانور ء بانوری ء وہاں آدینک ء پیش نہ دارانت کشت کہ اگاں آرا
آدینک پیش دارگ بہ بیت تہ آچہ بانوری ء درنیت۔

* بانور ناپاکیں جنیں آدم ء بکندیت تہ بانور ء دیم داگ بیت۔

* نکاح ء شپ ء سالونک ء بانور ء کٹ ء بچکیں چکے نادیت کہ آوانی اولی

چک بچکے بہ بیت۔

* کتے ء جن بہ مریت تہ آئی سیسی یا چارمی نکاح ء آرا کبے ء پروشگ

پرمانیت۔ سالونک تہت ء روگ ء پیسر دروازگ ء پترگ ء گوں ایریں کمب ء لگت

جنت ء پروشیت۔ تنکہ مرد جن ء بدل ء کمب ء بہ وارت۔

* جنیں آدمے ء دومرد بہ مریت ء آسی سور ء کنگی بہ بیت تہ آرا تور گے گور ء

دینت ء ہمے تورگ ء کسان کسانیں سنگ مان کشت ء ہمے جنیں آدم ء گور ء دینت تنکہ

آمرد ء جاگہ ء ہمے سنگاں بہ وارت۔

* وہدے سورے ء ہتی آل تر کشت تہ لاپ پری میں جنیں آدم ء ہبر ء نیلنت

کہ ہتی نہ گرانٹ۔

* بچکیں چکے ء نکاح مہ بیت تہ آئی جیگ ء پہ بے گمانی ء اناگت ء آئی عزیزیں

جنیں آدمے ڈرایت کہ اے پیم ء آئی راہ پچ بیت۔

* وہدے سالونک ء مردم پہ بانور ء لوگ ء رسگی بہ بنت تہ آوانی دیماکیں آپ

ریچ انت، اے پیا سور سوب مند بیت۔

* سور ء شپ ء بانور برگ مہ بیت تہ آرا چک بہ بیت۔

۔ اے حاترا ہم کہ آوان ء چک بہ بیت۔

* - ماہِ گڈی روچاں سور نہ کھنت کہ مردم چو ماہِ بڈانِ روت۔
 * - صفرِ ماہ سور نہ دینت کہ دوازدهیں ماہانی تہا بدیں ماہِ زانگ بیت۔
 پرچیکہ کشگ بیت کہ اگاں کسے چہ وتی لوگِ اے ماہِ چیزے بہ دنت تہ آلوگِ مردم
 تاوان بار بنت۔

* - اگاں جنکیں چکِ سور مہ بیت تہ ہور کیس گمبے آئی سرا تریعتِ آرا
 پروشت کہ اے پیا آئی ڈرچ بیت۔

* - کسے سور بوہگی بہ بیت تہ سورِ چہ پیسر ہنسگے زور انتِ دیوالِ دروازگ
 و کرے و درنج انت کہ اے پیم کنگِ سورِ دزغ لوڑ نہ بیت۔
 * - جنیں چکِ گیوار کشگِ جنجالی بہ کنت تہ کش انت کہ آئی سور ہم پہ جنجالی
 بیت۔

* - لوگے و مورِ پٹ ایر بہ بیت تہ آلوگِ جنک کلماٹ بنت۔
 * - کشان چپی و سرا بہ بیت تہ لوگِ اپوگے کھیت۔
 * - بانور و سالونکِ تہت نکاحِ شپ و بہ پرشیت تہ سالونکِ دگہ سورے کنت۔
 * - سرِ سکا لک کنگِ جنیں آدمِ مودانی کالکے چہ پشتِ و پشت بہ کھیت تہ آ
 جنیں آدمِ مرد دگہ جنے کھیت۔

* - بچکیں چکے و سرِ تہا مودانی دومہر (بھنور) بہ بنت تہ کش انت کہ آدو نکاح کنت۔
 * - سالونکِ و پرچنگِ و دھد و یکے کارچے دستِ و کنت و سالونکِ و پشتِ و
 اوشتیتِ و ہے کارچِ و راستیِ و چپی و لیٹیدیت کہ بد و بلا نزیک و اتک مہ کھت۔

۔ بلوچانی لہتم ہند و جاگہانی بانور سور و شپ و برگ بیت۔

مرگ ء میران

ہرچون ء ہر وڑیں ساہ دارے بہ بیت آئی زند ء آسر مرگ انت۔ بلوچ کش
انت ”اگاں کسے ء مات ء لاپ دیستگ تہ آقبر ء تھا ہم الما گندیت“۔

مرگ ء بابت ء ہر راجے ء نفسیاتی تب ء مثیل ہر چون بہ بیت بلے چہ اے
دردناک ء تورینوکیں راستی ء کس وتی چہاں نزکت نہ کنت۔ واقعہ ء سرگوست ہر تہینے بہ
بیت آئی آسر جزباتانی رنگ ء دروشم ء وتی پیش داری ء کنت، وشی ء گل ء شاداں بوہگ ء
غمی ء بے چاڑ ء ملور بوہگ درشانی ء رنگ انت۔

کسے ء مرگ ء اثر آئی کس ء عزیز ء دوستانی سراوڑے نہ وڑے ء الما کپیت۔
اے اثر کوہنیں غمانی انچیں بارے ء دروشم ء کپیت کہ اشاں سنگینیں گراب ء چتریں لیڑہ ہم
چست کت نہ کنت۔ فطرت ء غمانی سلگ ء اے باریوک ء بنی آدم ء کوپگاں داٹگ۔
وہد آئی دردان ء ماران ء سماران ء درمان کنت ء آرازند ء دزگلیانی تھا کاریت ء مشکول
داریت۔

بنی آدم ء زند ء بنداتی وہداتی بگندے (؟) مرگ اجلی ء حیرانی ء ہبرے بوتگ
بلے نوں جہان ء آبادیں کلیں راج ء قوم ء مذہب مرگ ء باوری ء منوک
انت۔ ہاں! یک چیزے ء آوانی لیکہ ء حیاں جتان انت، آلیکہ مرگ ء پدزندگ بوہگ ء لیکہ
انت۔ ہے پیا ارواہ ء بابت ء ہم آوانی وتی وتی حیاں ء مارشت انت۔

مصریانی ستک اے بوتگ کہ مرگ ء رند ارواہ پشت مانیت ء گوں بدن ء آئی
 تعلق ہم پشت کپیت۔ ہے لیکہ ء بنیاد ء آواں لاش ء را سڑگ ء بدبودار بوہگ ء چہ
 رکینگ ء واستہ لاش ء حنوط کنگ ء ازم درگیٹک ء نوکتریں قبر (اہرام) جوڑکت۔ آوانی
 ستک الیش ات کہ وہدے مردے بہ مریت تہ آئی ارواہ توات بزاں دومی جہان ء
 ترناکیں سفرے ء رند اوسیریز ء انصاف ء باناں سر بیت۔

کتاب الموتی (Book of Dead) ء کتاب الابواب (Book of Gates)

پہ ہے ہبر ء حدایتاں نبشتہ کنگ بوتگ انت کہ دومی جہان ء سفر ء بدیں ارواہ (ارواح
 خبیثہ) ء چہ، چے پیم رکینگ بہ بیت۔ ارواہ وہدے اوسیریز ء دیما سر بوتگ ات تہ اودا
 سہ حساب گروک بوتگ اتنت۔

۱۔ اوسیریز

۲۔ انوبیس

۳۔ تہوت

انصاف اے پیم بوتگ ات کہ شاہیم ء یک نیمگے ء بنی آدم ء کارگرت ء اعمال
 ایرکنگ بوتگ اتنت ء دومی نیمگ ء اُشتر مرغ ء پئے ایرکنگ بوتگ ات۔ اگاں شاہیم
 ء دوئیں نیمگ برور بوتین انت تہ ارواہ جنت ء دیم دیگ بوت اگاں ناں تہ آرا یک
 جناورے ء دیما چگل دیگ بوتگ ات کہ آرا ”مردگ وار“ ء نام دیگ بوتگ ات۔ اے
 جناور شیر، مگر مچھ ء دریائی اسپ ء ہواریں رنگ ء بوتگ۔ ۲

چینی مرگ ء رند زند ء منوک انت۔ کنفیوشس ء ”بزرگ پرستی“ ء نیمگ ء باز
 دلگوش داتگ آئی کشک بوتگ ”آ کہ مرتگ انت آواں ہے پیم بہ چارات ء بہ مارات

۱۔ اُشتر مرغ ء پٹ نیکیں کردار ء علامت زا نگ بوتگ۔

۲۔ نگار پاکستان (خدا نمبر) نیازی فتح پوری

چو کہ زندگیناں چارات ء مارات۔ بزاں آزندگ انت، چه کلاں مستریں سعادت مندی
 ہمیش انت۔“ پے واسه تنیکت ء بزرگانی ارواہان ء قربانی پیش کنگ بیت، ہمک چینی
 لوگ ء لوگ ء یک نیمگے خاص پہ ہے کار ء حاترا انت۔ بازیں وہداں چه اصلیں قربانی ء
 جاگہہ علامتی دوداں گپنگ چو کہ کاگد ء بان ء بن دیگ، ایشی گذر ہمیش انت کہ پہ ارواہ ء
 دومی جہان ء لوگ ء جاگہہ ء انتظام بہ بیت۔

بنی آدم ء مرگ ء رند ارواہ ء چے بیت، ایشی بابت ء سہ خیال دیما اتلگ انت۔

۱۔ چو بدن ء ارواہ ہم پہ مدامی ہلاں بیت۔

۲۔ آئی کنگیں کار کرت ء اعمالانی مز ء آرا پہ مدامی دوزہ یا جنت ء راہ دیگ

بیت۔

۳۔ وتی کار کرت ء اعمالانی مز ء آرا قالب بدلینگی بیت تنکہ وتی اصلیں حالت

ء بنیت ء گوں خدا ء دچار بہ کپیت۔

چه ایشاں اولی لیکہ ماوین آنی انت، دومی یہودی، عیسائی ء مسلمانانی وہدیکہ سہی

خیال ہندو ء بازیں دگہ راجانی انت۔

ہندو آنی تنک ایش انت کہ ارواہ ء گاری ء بیگو اہی پرنیست آواگون ء رند ہم

ارواہ ء تہا بدلی نیت یوک ء وتی کار کرتانی مز ء قالب بدلیت۔ بے شک ارواہ ء شوہاز

شر ء چه شر تریں بدن انت بلے برے برے آدر چک ء نہالانی رنگ ء، برے لولک ء جو

جکانی

دروشم ء وتی پد در آئی ء کنت ء برے بنی آدم ء سر جمیں بنی آدم ء رنگ ء ظاہر بیت۔

تاکدیم ۱۰۳

نیاز فتح پوری

(خدا نمبر)

۱۔ نگار پاکستان

تاکدیم ۷۳

نیاز فتح پوری

۱۔ نگار پاکستان (خدا نمبر)

جین مت ۽ منوک چو ہندوآں ”آواگون“ ۽ ”مکتی“ ۽ سٹک ۽ دارانت بلے پہ ”مکتی“ ۽ آوانی عقیدہ چہ ہندواں جتانہ آوانی سٹک اے وڑانت کہ وہدے ارواہ یے گناہ بہ کنت تہ آرواہ گران بیت ۽ جہل ۽ بکیت برے برے آنچو گران بیت کہ پتھی دوزہ ۽ سر بوہگ ۽ رند آرا قرار ریت۔ بلے پاکیں ۽ صافیں ارواہ سبک بیت ۽ برزا چست بیت ۽ پیست ۽ شش پیشاں چہ یکے ۽ تہاروت ۽ جلپت۔ وہدے آبے کساس ۽ نازرک ۽ پاک ۽ صاف بہ بیت کہ پیست ۽ شش بہشت ۽ سر بہ بیت تہ آرا ”زوان“ ریت۔ ۲

بابلی مذہب ۽ تہامرگ ۽ پدزندگ بوہگ ۽ حساب ۽ کتاب ۽ سزائے جزاء چکلیں وڑے ۽ نشانی نہ ریت۔ آوانی دعا جہانی آسرائی ۽ سوب مندیانہ حاترا انت مردوخ دیوتا ۽ لہتیں جاگہہ ۽ ”مرتکین ۽ زندگ کنوک“ کشت کہ چہ ایشی آخرت ۽ گمان ریت بلے دومی کلیں کشتکلیں ہیر ۽ گیشکلیں راہندانی تہا ایشی چپ گندگ ۽ کثیت۔ اے درگت ۽ آوانی سٹک ایش بوتگ کہ مرگ ۽ پدکلیں مردمانی ارواہ یک جاگہہ کہ آرا ”ارالو“ کش انت ہوار بنت۔ اے آوانی ابدی جاگہہ انت، اے تہاری یے ۽ ابدی تہاری یے۔

بابلی ۽ مردماں وتی مردگ کل کتگ انت بلے لہتیں بابلی تک ۽ تمنائی تہامرگ ۽ سوچک ۽ ہم رواج بوتگ۔ چو مصریاں لاش ۽ رکنگ ۽ پہازگ ۽ جُہد آواں کدی نہ کتگ بلے بکندے مصریانی اے سٹک آوانی تہا بوتگ کہ ارواہان ۽ امروز ۽ چیزانی حاجت بیت ہے حاترا آواں ارواہان ۽ بخشگ ۽ قربانی ہم داگ آوانی سٹک اے بوتگ کہ اگاں ارواہ گش رنگ بہ بنت تہ آزندگیناں تاوان دینت۔

جین آدامانی لاش و شبوئی ۽ دگہ سمبہنگی از باباں گوں کل کتگ بوتگ انت۔ ۱

مسلمانانی ملک الموت، ہندو آئی تیم و مصریانی اوسیریز یکیں کردار و دارانت، کہ
 بنی آدم و بدن و چه ارواہ و کشگ یا ارواہ و قبض کنگ و اگدہ ہمشاں گون انت۔ تنزمت
 و سر عمل کنوک بنی آدم و را ہم چه ہاک و جوڑ بوتگیں استی نئے زانت، پے حاترا مرگ و
 رند آرا انچو قبر کن انت چونکہ زمین و تہا تو مے کشگ بہ بیت۔ اے واستہ کہ آمخت کشیں
 مردم انت و زمین و ”ماتیں زمین“ (دہرتی ماتا) زانگ لیتے پے حاترا آوانی باوری و
 ستک ایش ات کہ بنی آدم چه زمین و پیدا بوتگ ہے لیکہ و سبب و آواں و ہدے قبرجت
 تہ آئی وڑ و پیم چونیں آدم و جنسی اعضا و وڈ و جوڑکت و مردگ قبر و کت و ہدیکہ قبر و
 گوں حا کاں بار دیگ و قبر و برزی جاگہ چولاپ پری نہیں جنیں آدم و لاپ و
 کت۔ دومی نیمگ و محنت نہ کنوکیں برہمن آں حاک و را پلپت گشت پے واستہ آوانی
 مردگ سوچک بوتنت۔

اسلام و پیش عربانی تہا عقیدہ است بوتگ کہ مرگ و رند ارواہ بالی مرغ و رنگ
 و دروشم و زوریت کہ آرا ”ہامہ“ کشگ بوتگ۔

مسلمانانی تہا ہم مرگ و پذیرندگ بوگ و ستک و باوری است انت۔ اسلام و
 لیکہ و ارواہ و نیستی و ہلاسی پر نیست۔ بدن بے شک پہ ادارکی نیست بیت بلے آرا ہر دیں
 کہ حکم بہ ریت آپداوتی سر جمیں بالاد و گوں چست بیت۔ مسلمانانی عقیدہ و روء و ہدے
 بنی آدم مریت تہ آئی ارواہ بال کنت و ہے ارواہ وتی کار کرت و عملانی مز و وتی منزل و
 سر بیت۔

پہ مرتکبناں اسلام اے لیکہ و دنت کہ بندات و گوں مرگ و بنی آدم ”عالم

برزخ“ ء داخل بیت۔ دو پریشنگ کا انت ء چہ آئی جست ء پرس کنت۔ اگاں راستیں
 پسوئے دات ء نیکیں مردے بوت تہ آئی قبر پہ آئی پراہ کنگ بیت ء بہشت ء درے پہ
 آئی چچ کنگ بیت ہے پیا اگاں آئی جستانی راستیں پسو نہ دات تہ پہ آئی قبر تک کنگ
 بیت انچو تک کہ مردگ ء پہلوئے ہڈ ہم پرشت۔ تاں قیامت آہے جاوراں گوں
 دُچار بیت۔

قیامت ء روج ہا روج انت کہ جہاں ء ہج چیز پشت نہ کپیت، ہج ہمیں
 ساہار نہ مانیت، برزبرزیں کوہ چو پکی ء بال کن انت۔ اے عمل حضرت اسرافیل ء
 توارے ء پیدا کنگ ء گوں سرجم بیت۔ بازو ہداں رندیک رندے پدا حضرت اسرافیل ء
 توار گوشاں کپیت تہ کلیں مرتگیں مردم یک رندے پدا زندگ بنت۔

مرگ ء پد زند ء سبھی مرحلہ ”یوم الحساب“ بزاں حساب ء روج بیت۔ مسلمانانی
 سٹک ایش انت کہ ہمک زندگیں مردم ء گوں دو پریشنگ ہمراہ انت کہ آواں
 ”کرما کاتبین“ ء نام ء دینت۔ چہ اے دویناں یکے ہما بنی آدم ء نیکیاں ء دومی بدی یاں
 ہشتہ کنت، ہے روج ء بزاں حساب ء روج ء مردمانی اعمال ء کار کرت آوانی دستاں
 دیگ بنت۔ شاہیم ء یک نیمگے ء نیکی ء دومی نیمگ ء بدی ایر بنت۔ اگاں نیکی گیش بوتنت
 تہ آراوشمال ء آسودگیں زندے بخشگ بیت ء آرا بہشت ء راہ دیگ بیت۔ ہے پیا اگاں
 بدی زیات بوتنت تہ دوزخ ء بے رحمیں آس ء تہا دور دیگ بیت۔

مردے کہ پہ بے گناہ ء بے فساد ء کشگ بہ بیت یا پہ مذہبی سٹک ء باوری ء
 رکینگ ء جہاد ء جنگ بہ بیت اسلام اے مرگ ء ”شہادت“ ء نام ء دنت۔ مسلمانانی
 عقیدہ ایش انت کہ ”شہید“ زندگ مانت۔ چوزندگیں آواں ء ہر چیز ء لوٹ ء طلب

بیت۔ وہد وہدء سرا ”شہید“ وتی پیش داری ء ہم کنت۔

بازیں بزرگ ء اللہ ء ولیانی بابت ء ہم ہے وڑیں لیکہ دارگ بیت۔ مذہب ء عقیدہ ء رد ء بلوچ مسلمان انت پے حاترا مرگ ء ارواہ ء بابت ء آ اسلام ء گیشتمکس راہ ء راہبندانی سرا عمل کنت۔

جو بازیں راج ء قومانی وڑ ء بلوچانی تہا یا بلوچانی ہند ء دمگانی تہا مرگ ء چہ پد وہدے مردگ کل کنگ بوتگ انت تہ آئی ہراہی ء آئی ضرورت ء لوٹ ء بازین چیز ہم قبر ء تہا مان کنگ بوتگ انت۔ بلوچستان ء کہنیں دمباں چہ سور دمب کہ نال ء نزیک ء انت اے بابت ء سک اہم زانگ بیت۔ مسٹر ہارگریوز ء اے دمب ء سراپٹ ء پولی کار کنگ۔ اے جاگہ ء یک اہمیں پدرائی ءے قبرستانے بیگ انت کہ ایشی تہا مردگانی سالم ء سلا متیں لاش کل کنگ بوتگ انت۔ آوانی ہرائی ء وڑ وڑیں رزان، جناورانی ہڈ، سہت ء تنگہ، لیو ء سلاہ ہم کل کنگ بوتگ انت۔ اے لاش دیم پہ رودراتک ء رو برکت ء کل کنگ بوتگ انت بزاں اشانی سر پہ رودراتکی نیمگ ء، ء پادرورکتی نیمگ ء انت۔ لاش کش ء ایر کنگ بوتگ انت ء اشانی دیم گوں آبادی ء نیمگ ء بوتگ۔ یکیں قبر ء تہا چکانی ہرائی ء مردین آدم ء جنیں آدمانی یکے یا یکے ء کیش جون کل کنگ بوتگ انت۔ اے وڑ ء پیما اے آسر کشنگ بیت کہ آوہد ء مردم مرگ ء پد زندگ مانگ ء سٹک داروک بوتگ انت۔ آوانی حیال ء مردگ پدازندگ بنت، آوان ء ورگ ء حاجت بیت، آوانی چپ ء چاگرد ء کہ ہرچی بہ بیت آسئی ء سر پد بنت۔ چک ء جنیں آدم ء مردیں آدمانی ہواریں لاشاں چہ اے آسر ہم دیما کثیت کہ آنچو امروز ء ہوار بوتگ انت ہے پیما مرگ ء پد ہم ہوار بہ بنت۔

اشار قدیمہ ء زانکاراں پیسرترا مصر ء عراق ء کہنیں دمبانی پٹ ء پول ء ہم

ہے وڑیں قبر درگیتگ انت کہ آوانی تھا لاشان ء سالمی ء ایر کنگ بوتگ انت ء آوانی
 ہرائی ء قبر ء تھا آوانی دل پسندیں چیز ہم ایر کنگ بوتگ انت۔ بلے اے کلیں قبر حاکم ء
 ازگاریں مردمانی بوتگ انت۔ غریب ء بے کسیں مردمان ء یا واریکانی تھا کل کنگ بوتگ یا
 آوانی لاش پٹ ء گیا بان ء چگل دیگ بوتگ انت پرچیکہ آوانی ستک اے بوتگ کہ
 غریب ء نیزگار پدازندگ نہ بنت، مرگ ء پدازندگ بوہگ ء حق یوک ء استومند ء حاکمان
 ء بوتگ۔

بلوچستان ء کلیں مزنیں دمبانی پٹ ء پول ء گیشتریں دمبانی تھا قبر ء کسارت ء
 سہ وڑ ء پیم دیما اتگ انت۔

یکے ء را سرجمیں کسارت گشگ بیت، ایٹی رہند چو بوتگ کہ کہنیں عہد ء
 مردماں لاش سرجمی ء سالمی ء قبر کنگ ء آئی ہرائی ء، سہت ء زیور، لیبو، رزان ء سلاہ ہم
 کل کنگ انت۔ قبر ء کسارت ء اے یمیں آثار جھالاوان ء نال ء، ساراوان ء اسپنجی ء،
 مکران ء شاعی تمپ (کچ) ء درگیگ بوتگ انت۔

دومی راہند اے پیم بوتگ اکہ مرگ ء رند بندات ء لاش پٹ ء ڈنے ء ایر کنگ
 بوتگ انت وہدے آئی گوشت سڑتگ یا مرگ ء جناوراں آئی گوشت وارنگ انت گڈا آئی
 ہڈ رزانے ء مان کنگ ء ہے ہڈان ء دفن کنگ بوتگ، قبر ء کسارت ء اے وڑیں آثار
 یوک ء نال ء رتگ انت۔

سیسی وڑ ء پیم چوش بوتگ کہ لاش ء را سوچک بوتگ، سچک ء رند پر ء ہڈ رزانے
 ء مان کنگ ء کل کنگ بوتگ انت۔ اور ناچ ء چہ نندو دمب ء انچیں بانے درگیگ بوتگ

کہ آئی دراجی چل ۽ دو فٹ ۽ پرائی اژدہ فٹ بوتگ۔ اے بان ۽ فرش انچو سوچک بوتگ
کہ سہر سہر گندگ ۽ کھیت۔ فرش ۽ سربراہاک ۽ اشتانی دیوالے مک کنگ بوتگ۔ ایشی
فرش ۽ تہا کساسی رزان کل بوتگ کہ آوانی تہا پُرامان بوتگ۔ ہے ہمیں قبر ۽ کسارت ۽
وڑ ۽ پیم لسبیلہ ۽ ہڈت ۽ ہم درگیجک بوتگ انت۔

چہ اے بہراں ابید، پہ مرگ ۽ ارواہ ۽ پرس ۽ فاتحہ ۽ بلوچانی گور ۽ لہتیں ”دگی“
لیکہ ۽ راہند است انت چوشک

*۔ زالے پہ پرسے ۽ جاگے بہ روت تہ آراچہ ہما لوگ ۽ یاچہ راہ ۽ ہج چیز زورگی
۽ وتی لوگ ۽ آرگی نہ انت کہ لوگ ۽ سرابدیں اثر کپیت۔

*۔ قبر ۽ جنگ ۽ وہد ۽ زنگیانی ٹیکم یا بردنکر مہ ورائنت اگاں نکر بہ ورائنت تاوان
بیت۔

*۔ پہ پرس ۽ فاتحہ ۽ ایریں تگرد ۽ چٹانی (تڈی) یکے دومی ۽ گوں ٹچ مہ بنت
اگاں ٹچ بہ بنت تہ تاوان انت دگہ فوتگی ۽ بوت کنت۔ ہر تگرد، چٹانی یا تڈی ۽ گوں
دومی ۽ کے فاصلہ دیگ (شم ۽ پچ کنگ) المی انت۔

*۔ پرس ۽ فاتحہ ۽ تگرد ۽ چٹانیاں وہدے پتا انت تہ ہے جاگہ ۽ کے آپ الم ۽
ترزدینت تنکہ جنجالے مہیت۔

*۔ شپ ۽ توارے (ارواہ ۽ توار) اگاں بیت تہ ہے لوگ ۽ مرتگیں مردے ۽ پہ
خیرات کھت کہ ہے خیرات ۽ تا سے آپ ہم دینت۔

*۔ تین ۽ سر ۽ اولی نان ۽ جنیں آدم ۽ نہ دینت کہ جنوزام بیت۔

*۔ چاہ ۽ اولی پیالہ ۽ جنیں آدم ۽ نہ دینت کہ جنوزام بیت۔

* جنیں آدمؑ پادے چکی لنگ چست بہ بیت تہ اے آئی جنوزام بوہگ ء نشانی انت۔

* محرم ء ماہ اولی دینیں روچان گد نہ شود انت کہ ہمے گدانی ششنگیں آپ ہما

لوگ ء مرنگیں مردمانی دپاں روہنت۔

* کسے بہ مریت آئی قبر ء کسارت ء رند چہ قبرستان ء آوکیں مردمانی پادانی

دیما کے آپ ریچ انت تنکہ دگہ تاوان مہ بیت۔

* کسے زمین ء سرا بہ نندیت ء بے ارادہ کسان کسانیں سسنگگ بہ چنت

سور ء ہوار ء کوت بہ کنت تہ اے کار شریگ نہ بیت۔ گشت کہ آدم و تی قبر ء ٹہینگ ء انت۔

* لاپ پریں جنیں آدم مردگ ء سرانہ روت کہ آئی سرا بدیں اثر کپیت۔

* جنیں آدم ء دومرد بہ مرانت ء سسی سور ء کنگ ء بہ بیت تہ سور ء چہ پیش

آرا تور گے گور ء دینت ء ہمے تورگ ء تہا کسان کسانیں سسنگگ مان کن انت ء

ہمے جنیں آدم ء گور ء دینت تنکہ سسی مرد ء جا گہ ء آہمے سنگاں بوارت۔

* روچ ء استالے گندگ بہ بیت تہ کش انت کہ مزین خشک سالی ءے بیت یا

مزین ہستی ءے مریت۔

* روچ ء چپ ء چاگرد ء دائرہ ءے بہ بیت تہ ڈکال ء گمان کنگ بیت یا گڑا

مزین ہستی ءے مریت۔

* ہما جا گہ ء کہ میت شودگ بیت آ جا گہ لگت نہ دینت کہ شر نہ انت۔

* میت ء شودگ ء جا گہ ء اگاں لاپ پریں جنیں آدم بہ روت تہ آئی لاپ

ء چک مریت۔

* مردیں چک ء تین ء سر ء اولی نان ء نہ دینت کہ جنگ ء پڑا آرا اولی تیر لکیت۔

* قبرستان ء نیمگ ء لنگ ء ٹال نہ کن انت۔ اگاں پہ بے اتانی ٹال کنگ بہ

بیت تہ پدالٹک ء گٹ پاچ انت یا سگے ء سرالٹک ء ایرکن انت ء دگہ کسانیں سگے ء
گوں گڈانت یے۔

* ٹی ٹی (مرگے) شپ ء بال ء توار بہ کنت تہ آئی توار ء اشکنوکیں مردم ہما
دمان ء گشت کہ ”تئی دپ ماں آپے ء سک بات“۔ پرچیکہ ہے ٹی ٹی اگاں قبرستانے ء
ہیمگ ء چہ توار کنت تہ مردے مریت ء اگاں آپ ء کورے ء ہیمگ ء چہ توار بہ کنت تہ کور
آپ کاریت بزاں ہور بیت۔

* جم (درچکے) تنکہ وتی ولجہ ء مہ کشیت بر ء شمرہ نہ دنت۔

* جنیں آدم ء سر ء کشان بہ سوچیت تہ آجنوزام بیت۔

* کسے بہ مریت تہ ہما لوگ ء مردم ء آئی نزیکیں ہمساہگ وتی لوگ ء پریں
درپانی بجھیں آپاں رتچ انت۔ آہانی حیاں ایش انت کہ اے پیم کٹنگ ء ما ملکہوت ء
کارچ ء شودگاہاں۔

* تین ء سر ء اولی نان ء سور کتکیں مردینے بوارت تہ آئی جن مریت۔

* جنوزامیں جنیں آدم ء را بانور ء نزیک ء گور ء ء پرچنگ ء نیلنت کہ آئی

بدیں اثر بانور ء سرا کپنت۔

* گوشانی بلینگک ء بابت ء۔ عقیدہ ایش انت کہ اے قبر ء توار انت۔

* کسانیں چکے بن ء واب بہ بیت ء آئی چپ ء چاگرد ء مردم مندوک بہ بنت

تہ چک ء سرا کسانیں پیشکے ایرکن انت۔ شرک ایش انت کہ میت نیام ء ایر بیت۔

* جمعہ ء چار شنبہ ء روج ء۔ ہُرس ء نہ روانت ء ہُرس نہ دارنت کہ پرس سرا کپنت۔

* کپودر ء بان ء سر ء ننگ ء کسے ء مرگ ء حال کپنت۔

* گوگو (بھوم) لوگے ء سرا بیت ء بہ نندیت تہ گشت کہ آلوگ ء کسے مریت۔

جم ء درچک سک دیراں برکت انچو دیراں کہ گیشتریں دہد ء آئی ولجہ ء کشوک مریت۔

*- ہر وہنگ ء بہ سریت تہ کش انت کہ آوتی واجہہ ء یاوتی سوار ء کشیت۔

*- جمعہ ء روج ء سور کتگیں جنیں آدم سر ء نہ شود انت کہ جمعہ ء روج پہ جنوزام

ء جنیں چک ء انت۔

*- شپ ء تین ء نہ دینت کش انت کہ شپ ء تین ء دیگ ء عزیز ء سیادے

مریت۔

*- کسائیں چک ء روزرد ء وہد ء کوپگ ء نہ کن انت کہ آرا ملائکہ دست

گرانٹ۔

*- کسے بہ مریت ء آئی قبر جنگ ء دیر بہ کنت یارود ء سنگ بہ بیت تہ مرگیں

مردم ء بابت ء کش انت کہ ایشی مزین گناہے کنگ ہے پیاگاں کسے ء قبر ذوت تیار
بہ بیت تہ کش انت کہ اے نیکیں مردے بوتگ۔

*- کسے باز روجاں سکرات ء بہ بیت ء آئی ساہ درمیت تہ کش انت کہ آرا کے

ء حق گون انت۔ کلیں مردم یک یک ء کانت ء آراوتی وتی حقاں بخش انت۔

*- لاپ پریں جنیں آدم شپ ء چہ لوگ ء درنیت۔ اگاں در بیت تہ جن ء جنس

ء پری ء بلا آئی سرا عاشق بنت ء اراکش انت۔

*- سور کتگیں جنیں آدم چار شنبہ روج ء وتی سزانہ شود انت کہ پہ آئی مرد ء شر نہ انت۔

*- جنازہ یے وہدے لوگے ء دیما بہ گوزیت تہ آلوگ ء مردم تا سے آپ رتج

انت تیکہ بدیں اثراں چہ لوگ بہ رکیت۔

*- مردے وہدے سفر ء در بیت تہ ہما لوگ ء مردم آروچ ء پُرساں نہ

روانت، گشت کہ اگاں پرساں روگ بہ بیت تہ سفر ء روکیں مردم زندگ ء وا تر نہ کنت۔

*- کجام یک لوگے ء مدام مڑ ء جنگ بہ بیت تہ کش انت اے ہمیں لوگ ء

سرے روت یا مال۔

*۔ اگاں کے وتی لوگ ء پھ شرنکگ ء بہ کر وجیت گڈ آوتی لوگ ء جا گہہ ء کدی
پشت ء نہ کشیت۔ کش انت کہ لوگ اگاں پشت ء کشگ بہ بیت تہ لوگ واجہہ ء سال
یکیں بیت۔

*۔ اگاں کے بہ مریت تہ آئی ہماہگ ء نزیکیں جنیں آدم گڈ نہ دوچ انت کش
انت کہ اگاں گڈ دوچگ بہ بیت تہ مرتگیں مردم ء ارواہ ء تکلیف ریت۔

*۔ یک لوگ ء سورے بہ بیت ء دگہ لوگ ء چلگی میں جنیں آدمے بہ بیت تہ
اے لوگانی مردم یکے دگر ء لوگان نہ روانت کش انت کہ اگاں کے اداہیت یا اود ء بہ
رؤت تہ پھ نوک پیدا بوگیں چک ء شرنہ انت ء آبران بیت۔

*۔ روزرد ء مردم ء واب ء میلنت کہ آئی عمر کم بیت۔

*۔ یک لوگ ء کے بہ مریت ء آلوگ ء ہنی ء مزداک ایر بہ بیت تہ کشنت کہ
ہے ایریں ہنی ء مزداک نہ گرانٹ۔

*۔ مشو ء دارگ شرنہ انت، لوگ ولجہ ء کشیت۔

*۔ چپیں چم ء چیر ء کوس بہ جنت تہ مردے مریت۔

*۔ تہت پھ رودر اتک ء توار بہ کنت تہ ویشیں حالے کئیت اورو برکت ء توار بہ
کنت مرگ ء حالے ریت۔

*۔ کچک ء ہمارگ ء کے مریت۔

*۔ جنیں آدم ء کشان چپی ء سرا بہ بیت تہ آئی مردم مریت۔

*۔ شپ ء تہت ء لوگ ء چہ کشگ ہراب زانگ بیت کہ مردگ ء تہت شپ ء

کشگ بیت۔

*۔ وہدے گداں شودانت تہ آواں چہی ء تا پہ دینت پرچیکہ راستی ء سیدھا مردگ

ء گدا تا پہ دیگ بنت۔ ۲

*۔ آپ ء تاس ء یا گلاس ء یا چاہ ء کوپ ء پیالہہ ء اجبر سرجمی ء پُر نہ کن انت ء

نہ دینت کہ مردم ء عمر کم بیت۔ ۳

*۔ تہت ء سر ء نپاد ء وہدے پتا انت تہ آرا تہت ء نیام ء ایر نہ کن انت کہ تہت

ء نیام ء مردگ ء نپاد ایر بنت۔

*۔ اگاں کے اُشتر ء سوار بہ بیت ء اُشتر روگ ء وتی پُشت ء بہ چندیت تہ گش

انت کہ وتی سوار ء کشیت۔ اُشتر ء سوار ہما دمان ء آئی گوش ء بُریت کہ اے پیابدیں اثر

ہلاس بنت۔

ہوار توار

وہدے شرک ء پالانی نزارگ ء رد ء بند دیگ ء کار سرجم بوت تہ دومی کار ہے
 شرک ء پالان ء بن گپ ء عنوان دیگ ات۔ بازیں بن گپانی بابت ء گیش ء گیوار کنگ
 گران نہ ات، بلے بنی آدم ء تہہ مہ تہیں زندمانی ء را بازیں بن گپانی نیمگ ء برگ ء یک
 جنجالے اے دیما اتک کہ بن گپ ہر چون کہ گیش بہ بنت شرکانی Repitation ہم
 کیش بیت پے ہاتراچہ Repitation ء رگ ء ہاترا بن گپان ء تک ء محدود
 کنگ بوت انت ء یک انچیں بن گپے ء تہا پشت کپتکیں شرک ء پالان ء آرگ ء ہوار
 کنگ بوتنت کہ ”مار ہم بہ مریت ء لٹ ہم مہ پرشیت“ ء بستار دیما بیت۔

بنی آدم ء پیدا بوگ ء بگرتاں زند ء گوازیگ ء پدا مرگ ء آئی زندمانی ء تک ء
 پہنات سک باز انت ء شرک ء پالانی گندگ ء وانگ ء گوں وانوکان ء الم ء ایشی تجربت
 ہم بیت ہے ہاترا ”ہوار توار“ ء بن گپ ء بازیں کسان کسانیں بن گپان ء پتاگ ء
 جہدے کنگ بوگ۔

*۔ کسانیں چک ء سرسٹ بکن ء تہ آئی قد ء بالاد نہ رُدیت۔

*۔ لوگ ء یا کوٹ ء چھت ء اسپتیں پیازے بہ درنج ء تہ آلوگ ء یا کوٹ ء

مارنیت۔

*۔ آس ء پُرانی سرمایزگ شر نہ انت۔

*- مغرب تا عشاء سیاہیں چیز نہ دینت۔

*- کسے ۽ دنتانی گوشت (آرونک) کچک بہ دینت تہ آمردم گوشت وارت۔

*- چک ۽ دپ ۽ وہد وہد ۽ سراج پر بہ بیت تہ کش انت کہ آئی سرا بوٹ مان۔

*- بچکیں چک روپک ۽ بہ زوریت ۽ بہ روپیت تہ آرانیلنت کہ آگار بیت۔

*- استال ۽ کپنگ بادشاہے ۽ زوال ۽ نشانی زانگ بیت۔

*- کسے ۽ پاد ۽ ماتی لنگک سیدھا بہ بیت تہ آمردم ضدی ۽ گر بندوکیں مردے

زانگ بیت۔

*- گشت کہ جنیں آدمے ۽ پاد ۽ چمکی لنگک چہ ماتی لنگک ۽ مستر بہ بیت تہ

آجنیں آدم چہ وتی مرد ۽ زور آور ترانت۔

*- جنیں چک ۽ آدینک ۽ پیش نہ دارنت کہ آئی شکل ۽ براہ داری روت۔

گد ۽ دوچک ۽ بندات ۽ گوں بسم اللہ ۽ نہ کعت کہ گد ۽ برکت مان بیت ۽ گد

دیراں تیار بیت۔

*- وہدے پس ۽ کش انت تہ گوں سارتیں آپاں کارچ ۽ شودنت، کیس آپ

پشت گچت ۽ پس ۽ گردن ۽ پررتچ انت تنکہ بدیں کارسارت بہ بنت۔

*- لوگے ۽ چکے پیدا بہ بیت تہ ہپت ماہ ۽ آرا سہر ۽ زردیں سادہیں گد گور ۽ دینت

*- خون رتکلیں جاگہہ ۽ سرگوز کنگ شتر نہ انت۔

*- آس ۽ سراجہ گوزگ ۽ مردم ۽ گناہ رسیت۔

*- کسے ۽ راجہ جاگہہ ۽ پہ دومی جاگہہ ۽ لڈگی بہ بیت ۽ ماہ ہم در آنگی بہ بیت ۽ تاں

۱- گیشتریں ۽ دمگاں شب ۽ وہد ۽ اہتیں چہ نہ دینت، اہتیں چیز ۽ خاصیں وڑے ۽ واد ۽ نہ دیگ ۽ دود چہ
ہندو آں پہ ماتنگ۔

دومی جاگہہ ء ماہ ء در آہگ ء گمان بہ بیت تہ لڈگ ء پیسرہما جاگہہ ء کہ لڈگی ء روگی

انت

روانت ء میہ یے کل کھت کہ اے پیابدریں اثر نہ کپیت

* گد ء دوچک ء وہد ء گد دوچیں جنیں آدم ء سرگوز نہ کھت کہ گد دوچک ء

دیر بنت۔

* ماہی ء پوست ء نہ ورا انت کہ چک جنک بنت۔

* شپ ء سر نہ پٹ انت کہ مردگانی یا عاشکانی بوٹ کاہنت۔

* جنیں آدم ء پادانی چنگیں ناخناں کنڈ کھت، کش انت کہ ہے ناخن اگاں

دور دیگ بہ بنت جنیں آدم تچو کے بیت۔

* روپک ء لگت دیگ شر زانگ نہ بیت۔

* کپتکیں گلا سے ء، جگے ء، کوپے ء، دانچوپے ء بزاں کپتکیں دپ پچیں رزانے

ء دپ اگاں گول مردے ء بہ بیت تہ آئی سراجگے کپیت۔

* جنینے ء کشان لمب بہ بیت تہ کش انت کہ آرامستاگے رسیت۔

* منگ ء رند وہدے شیر ء ہیمگ ء کش انت تہ باز حیاں دار انت کہ نزدیک ء

گور ء جنیں چکے مہ بیت پرچیکہ اگاں جنیں چک ایشرا بہ گندیت تہ اے پاشک بیت ء

رند ء شیر ہیمگ نہ دیکیت۔

* مردے ء ہیگ مہ روت تہ آراؤز کھت۔ اے پیا آئی حیاں ٹگلیت ء آئی

ہیگ روت۔

* کسے ء راہ ہیگ بہ کپیت تہ کش انت کہ کسے آرایات کنگ ء انت۔

* شلوار یا پاشک ء تاہ ملسکے بہ پتریت تہ کش انت کہ کسے آئی پچکان انت۔

*- روپگ ء بان ء تہہ تہہ ء ایر کنگ شتر نہ انت مدام کرتے ء ایر کھت۔

*- پکلیں چک ء منگلی (بھنگڑی) دست ء نہ دینت کہ آڑہم ء چست کت نہ

کت۔

*- شیرانی رچک شتر زانگ نہ بیت۔

*- ہر وڑیں ہبرے ء سر امر دے یا پس نے بہ چشیت تہ ہبرے ہما وڑ لیکنت۔

*- نان ء ورگ ء یاد کہ چیزے ء ورگ ء وہدے کسے بہ رسیت تہ کش انت کہ

آوتی وسوء دوست انت۔

*- روپگ ء ایر کنگ ء وہدے آئی سر ابرزانہ کھت۔

*- ناہ ء گرا دگ ء وہدے دیگے پر بہ بیت تہ دیگ ء سلاہ جنگ الہی انت کہ

”دیگ ناہ ء سلاہ انت“ کش انت کہ اگاں دیگ ء ناہ ء سلاہ مہ جن نے تہ ناہ ء گڈگ

وت سراوت دیگ ء تہا کاینت۔

*- کتہریں مردے ء پشت گوں مستریں مردے ء بہ بیت تہ کش انت کہ

قیامت ء روج ء ہجے کتہریں مردم ء رامستریں مردم کوپگ ء کنگ کپیت۔

*- کسے آپ ء ورگ ء بہ بیت ء آرا آپ بہ گران تہ کش انت کہ دگرے ء

دل ہے آپان مان بوتگ۔

*- دگر ء تن ء مہ ور کہ دریا ہشک بنت۔

*- دیم پہ قبلہ لے ء پاداں نہ کھت ء دیم پہ قبلہ ء نہ میزان تہ نیکہ دیم پہ قبلہ ء

تک جھت۔

*- چک ء راروپگ نہ جھت چک دُڑ بیت۔

۱۔ اے کل مذہبی حوالہ ء خانہ کعبہ ء عزت ء شرب ء ہاترا کنگ بنت۔

* کسے ۽ سرا اوھنگ شر زانگ نہ بیت بزاں اگاں کسے نندوک بہ بیت تہ آ
نزیک ۽ نہ اوشتیت اگاں کسے بوشتیت تہ آ کشیت کہ منی سر ۽ حوناں مہ گر۔
* کسے ۽ مسانی سرا میزگ ہراب زانگ بیت۔

* انزک ۽ باد پٹکیں شیراں کس ۽ پیش نہ دارانت کہ پاشک بنت۔

* سے چیز نہ ورانت، نہ دینت ۽ نہ زورانت کہ شر نہ انت۔ ۲

* چکے ۽ گوک کند بہ بیت تہ کش انت کہ اے چک زہر آمدے۔

* ہما شک ۽ چہ کہ مرد سرا بہ رندیت تہ جن چہ آشک ۽ وتی سرا نہ دندیت کہ

دوینانی نیام ۽ ناتپا کی پیدا بیت۔ دکہ شک مہ بیت تہ ہمہ شک ۽ کہ مرد ۽ سر رتگ ایشرا
پاد ۽ چیل یا سنڈل ۽ چیر ۽ تارنت ۽ رند ۽ سرارند انت۔

* کسے ۽ گد دوچک ۽ وہد ۽ بار بار بہ اڑیت تہ کش انت کہ آمردم اڑوکیں

مردے۔

* ناہ ۽ گدگ رزانے ۽ یاد پے ۽ تہا بہ بنت تہ آ رزان یاد پ ۽ تہا دستاں نہ

شودانت۔

* ناہ ۽ گدگ ۽ آپ ۽ تہا دور نہ دینت کہ قیامت ۽ روج ۽ گوں مچا چاں کشگ

لویت۔

* چٹکیں ناخناں چشیں آپانی تہا دور نہ دینت کہ آپ پہ مچ ۽ در چک ۽

کشاراں بہ روت۔ اگاں دور دیگ بہ بنت تہ مچ ۽ در چک ۽ کشار بر ۽ ثمرہ نیازنت۔

* ماہ ۽ وہدے ماہ گر بہ گپت تہ پلو ۽ چپی ۽ پونز ۽ کھت کہ اے پیم کنگ ۽

گوں ماہ ۽ رامہ گر زوت یلہ دنت۔

۲۔ سے چیز ۽ ہرابی گوں سن ۽ خیال ۽ ہندوک انت خاصیں صورت ۽ سور کنگیں جنیں آدم ایٹی سرا سک عمل کعت۔

*- ماہِ را و ہدے ماہِ گراہہ گپت تہ دانچوپے ء دانکومان کھت ء چوپ انت
کہ اے پیماہ ء ماہِ گریلہ دنت۔

*- پے کشارانی جوانیس بر ء ثمرہ ء کشارانی توم ء چار شنبہ ء روج ء چند انت۔

*- بانکلینک ء کویج ء کشار ء تہا جنیس آدماں گوزگ ء پترگ ء نیلنت کہ ایشانی
ہل دچنت۔

*- شپ ء آس ء کلینگ ء نہ زور انت ء ڈن ء نہ روانت کہ اے پیم ء کنگ ء
مردوٓت۔

*- جنیس چکے شپ ء واب ء وتی پیتی ء کبل ء پرشگ ء بہ گندیت تہ آئی سرا
بدیس ہبرے کیت۔

*- بُو یا گوک ء کٹاں کسے بوارت ء وتی دستاں پچاں بہ مشیت تہ کشت
کہ ہے پس یا گوک ء چک گدوارے بیت۔

*- جنیس آدم پے وتی مرد ء مہرانی گیش کنگ ء وتی شلوار ء چبی ء پاد ء کھت۔

*- ترس پیش یا ترس دار ء بن نہ دینت کہ گور تیج کیت۔

*- آپ ء پُریں گلاس یا تاس ء نندوکیں مردم ء سر ء تہا چہ نہ گوازین انت ء
دوی مردم ء نہ دینت۔

*- و ہدے پس ء ہلا ر کھت تہ پس ء ہلا ر کنوکیں مردم تنکہ وتی دست ء کارچ ء
مہ شودیت ہبر بہ کنت۔

*- کسانیں چک ء راکلینک ء ہیک ء نہ دینت کہ آئی زبان لہل بیت۔

*- چار یا پنج گہار ہوری ء وتی سرا بہ رندان تہ آدانی سرا جگے کپیت۔

*- نوکیں مٹکائے (گمبے) اگاں لوگے ء آرگ بہ بیت تہ بندات ء آئی آپاں

بچکیں چکے ء دینت کہ اے پیم ء مٹکا آپاں سرد کنت۔

* لوگ ء روبرکت ء رزاناں نہ شود انت ء نہ مُش انت کہ لوگ ء ملائکہ

نیا انت۔

* وہدے بانگ ء تواریت تہ سوچن ء گد ء مان نہ جنت۔

* ورگ وروکیں مردم ء دپ ء جہاں نہ چار انت کہ ورگ آرا گرانت۔

* شب ء وہد ء تچوکیں آپ ء نزیک ء نہ روئت کہ تچوکیں آپ گراں انت۔

* دودار ء آس نہ بلیت چاردار ء آس بلیت کہ دودار اپوگ انت۔

* کسے ء راوتی لوگ ء آس روک کنگی بہ بیت ء آس مہ گپت ء روک مہ بیت

تہ کش انت کہ ہماہگ ء لوگ ء چہ آسے بیار۔ اے پیم کنگ ء گوں دار گرانت پرچے کہ

ہماہگ ء آس لوگ ء آس ء اپوگ زانگ بیت۔

* نوکیں ڈگارے در آرگی بہ بیت، کہن ءے آرگی بہ بیت یا بان ء جاگے بندگی

بہ بیت تہ ہے جاگہانی بنداتی کار ء کنگ ء پیش پے ء، یا گو کے ء قربانی دیگ بیت۔

* کجام لوگے ء چراگ روک کنگ بہ بیت ء گوات زور ء بہ کشیت ء چراگ

مر مرانک بہ بیت گڈا گشت کہ چراگ ء دیما تندوکیں مردے وتی

زبان ء (Tongue) چہ دپ ء در ء بہ کشیت گڈا چہ گوات ء ترندیں کشگ ء چراگ

نہ مریت۔

* جنیں آدم وتی جیگ ء اسپتیں بندیک ء گوں نہ بندیت کہ شتر زانگ نہ

بیت۔

* سوچن ء دپ ء نہ کشت کہ بدیں ہبرے سرا کپیت۔

* جنیں آدمے ء لٹ مُزواک ء جنگ ء بتر کنت تہ آجنیں آدم ہر دیں کہ

مزداک بہ جنت تہ مزداک جنگ ء رندوتی چوٹیل ء لٹناں بہ لتاریت کہ اے پیالٹ نہ
ترکت۔

*۔ چک ء گردن ء چک ء نہ چک انت کہ چک گار بیت۔

*۔ چک ء پاد ء دل ء نہ چک انت کہ چک گار بیت۔

*۔ تین ء سر ء نان ء چک ء وہد ء گوات بہ گپت تہ گشت کہ ہمے لوگ ء کسے

سک گونگ انت۔

*۔ مردے ء دلوتے گار بہ بیت تہ داسے زور انت ء آرا مشک ء دپ ء گوں

ریزے ء بند انت گاریں دلوت یا اولاک چہ ہتار ء ناہاراں رکیت۔

*۔ لوگے ء چہ پس ئے یا دلوتے گار بہ بیت تہ آرا چہ رستراں رکینگ ء حاترا

لوگ ء چھت ء کہنیں بوٹ ئے یا چپل ئے درنج انت تنکہ رستر آرا وارت مہ کنت۔

*۔ جنکے نوک ردگ ء بہ بیت تہ آرا اجلیں اسپت دینت کہ اجلیں اسپت ء

ورگ ء آئی گور مزن نہ بنت۔

*۔ کسانیں چکے شپ ء واب ء نپادانی سرا مس بہ کنت تہ آرا دانچو پے ء تہانان

واریت کہ اے پیم کنگ ء آئی نپادانی سرا مس کنگ ء عادت روت۔

*۔ کچکے ء ہڑ کہ بہ گپت تہ آئی دیمانیلیں گدے برنت کہ نیلیں گدے گنگ ء

گوں کچک مریت۔

*۔ چکے دنان رودینگ ء بہ بیت تہ تیل زور انت ء شپ ء ہمے تیلان استالاں

دینت، روج ء ہمے تیلان چک ء سرا چپ کنت کہ اے پیم کنگ ء چک ء دنانانی

رودینگ ء تکلیف نہ بیت۔

*۔ کش انت کہ اگاں درین ء چیر ء مردے بہ روت تہ آئی سیکس (Sex) بدل

بیت۔

*۔ پاگ یا سلاہ چہ دست ء بہ کپ انت تہ ایشانی کپگ ء راہراب زانگ

بیت۔

*۔ سر ء بوٹ ء شک ء سرانہ کش انت، کش انت کہ اگاں بوٹ شک ء سرا

کشگ بہ بیت تہ شک بوٹ در نہ کنت۔

*۔ مرگ ء وہدے پر نادانت تہ آئی چیر ء ہیکاں یک یک ء ایر نہ کنت کہ ہیک

آپ بنت مدام ہواری ء ایرے کنت۔

*۔ اگاں و پتکیں مردے ء سرون ء چپل ء بوٹ ایر بہ بیت تہ آمردم ہر ابیں ء

تر سنا کیں واب گندیت۔

*۔ اگاں کسے بے حیالی ء بے گمانی ء دوستگ ٹکر بہ دنت تہ ایشرا شرزانگ نہ

بیت کہ اے پیم کنگ ء مردم ء جگے سرا کپیت۔

*۔ روباہ شپ ء وہد ء چہ لوگ ء دیگی نیمگ ء بہ ہلاریت تہ ہما لوگ ء مردیں

آدمے ء اگاں چہ لوگ ء پٹشی نیمگ ء بہ ہلاریت تہ جنیں آدمے ”سیاہ“ بیت۔

*۔ ناخناں شپ ء وہد ء نہ چن انت کہ جنجال ء مصیبت کثیت انت۔

*۔ پتار ء پمانی سوچک شر نہ انت کہ دوست ء نزیکیں مردم دژمن جوڑ بنت۔

*۔ مگرا ء بے کار ء چنگ ء وڑ اتوار نہ گچت کہ جگے سرا کپیت۔

*۔ وہدے نوک ء چار انت تہ چماں چک ء مردماں سک نہ دینت کہ مردمان

ء بدیں اثر لکیت۔ پیسرا در چک ء دارے چار انت کہ اگاں بدیں اثرے است انت تہ

ہائی سرا بہ کپیت۔

چارمی بید

لبزء اصطلاحانی باروا _____

کتابیات _____

سرتچک :- فضل ء کشار ء تھا دارے چو مردم ء جوڑ کفت ء آرا مک کفت
تنگہ کشار ء نزیک ء آو کیں مرگ ء جناور تر اس بہ کفت۔

چوناہا کشارانی تھا چیزے ء مک کنگ ء لیکہ سک گہن ء قدیم انت۔ گیشتر ہڈ
مک کنگ بوتگ انت۔ ایشی لیکہ دو بوتگ انت۔ یکے ایش کہ ہڈ ء کشار ء تھا مک کنگ یا
کل کنگ ء کشار گیشتر بر ء ثمرہ دنت، دومی ایش کہ چہ بدیں نظراں رکیت۔ بزاں آرا نظر
نہ لکیت پرچیکہ مردم ء چم تچک ء ہے ہڈ ء یا دار ء سک بنت ء ہے دار ء ہڈ چماں چہ
درا تلکیں لہراں وتی تھا جزب کفت۔

گوش ء دیگ :- شپ ء وہد ء یک چیزے ء را انچیں جاگے پہ چیر اندری
ایر کنگ کہ استال آرا بکند انت۔

ہوردگ :- پیر ء زیارت ء قبرانی سر ء آک کہ مردم ء سٹک داروک ایشاں
ورانت یا لوگاں ایرے کفت۔

پیر یا ترہ :- پہ پرس ء فاتحہ ء چیر کیتلکیں دری، جل، گالی یا نگر دکہ پہ غم شریکی ء
فاتحہ ء وانگ ء چیر گیجک بیت ء مرگ ء سیسی روج ء چست کنگ بیت۔

بار بوجک :- لوگی مرغ زمین ء کروٹیت، وتی بانزلاں پچ کنت ء یک کش ء
وہسیت مرغ ء ہے عمل ء رابار ء بوجک کش انت۔

پرنادگ :- مرغ ء ہیرکانی سرا بوجک، بزاں پہ چورک ء در آرگ ء ہاترا مرغ
ء چیراہیک دیگ۔

مُکُوئی:- ہاک گونگنیں سنگ ء مہرگ کہ گٹ ء گوات گرگ ء یک نادراہی ء
گور ء دیگ بنت۔

ٹٹ:- جنیں آدم ء سر ء رندگ ء پد شک ء تھا آو کیں ء پشت کپتکیں موداں
ٹٹ گش انت۔ بازیں جاگہاں رندوک ہم گشگ بنت۔

اے موداں پہ دیم ہجر دور نہ دینت بلکن ء مدام ایشاں چہ شک ء کش
انت، یکجائے کنت ء پتا انت۔ دیوالے ء یا پھلے ء مانے جھت۔ یا گڈا سنگے ء چیرا ایرے
کنت۔ بلوچانی تھا ستک ایش انت کہ اگاں ٹٹ لگت بہ بنت تہ سردر دکت بلے بن
اصل ء اے عمل سحر ء ساحری ء اثراں چہ وتارار کینگ ء ہاترا کنگ بوتگ۔

آکوٹ:- ہراہیں چیز چو کہ پس ء گوکانی لڈ ء چل ء پڑانی ریچگ ء جاگہ۔
لمب بوہگ:- لمب بلوچی ء کنارہ ء گش انت۔ لمب بوہگ ء بزانت گون
جنیں آدم ء سر ء گشان ء انت سر ء گشان یک نیمگے ء جہل ء روت ء دومی نیمگ ء
کسانیں بہرے پشت کپیت۔

چچکاں بوہگ:- کسے ء بڈ ء کپنگ ء آرابدیں وڈے ء ایات کنگ۔

اشکند:- جنیں آدم ء لاپ ء ناسر جمیں چک ء کپنگ۔

روٹی تپ:- ہما تپ کہ یک روچے شم بہ کنت ء دومی روچ ء پدابہ گپت۔

سہ تاکی تپ:- اگاں تپے دور روچ شم ء بہ گپت تہ آراسہ تاکی تپ گش انت۔

ڈک ء لاپ:- درچکانی یور بوہگ ء وہد ء نادراہی ءے کہ چکان ء گپت

چک ء دل ء لاپے رچنت۔

سر ء جان ء شودگ:- جنیں آدم ء جنیں آدمی نادراہی ء رند سر ء جان ء شودگ۔

تر زیک:- ہما جنیں آدم کہ آئی چلگت بوہگ ء کیں روچ بہ گوزیت۔ پہ ایشی

کیشتر چل روج حساب کنگ بیت۔

زنک:- پس ء گوک ء ہر ء اشتر ء زاہگ ء چک ء آرگ۔

دپ ء زنک:- پس ء گوک ء ہر ء اشتر ء پہ زاہگ ء روج ء ماہانی سرجم بوہگ۔

اوتاک:- گد ء دوچک ء لین ء لکیر ء چک ء سیدھا کنگ ء چہ گد ء بندیکے

کش انت کہ چہ ایشی لکیرے جوڑ بیت۔

پرگرگ:- گد ء چنگ ء پہ پشک ء شلوار ء کیشنگ۔ بندی ہند ء دمگاں کوڑ

کش انت۔

پرچنگ:- بانور ء سینگارگ۔

ڈوئی:- چہ دار ء جوڑ بوتگیں گردیں چیزے کہ ایشی دستگ ہم دار بیگ

انت۔ وہدے دال ء گراد انت تہ چہ ہمیشی گراسکیں دالاں چوپ انت ء ہورت

کفت۔ کوہ سلیمان ء ہند ء دمگاں ہمک لوگے ء گندگ بیت کہ ایشرا "دال مانزا" ہم کش

انت۔

شیر ذال:- شیر ذال یا شیرہ ذال ء لہزی بزانت چوشیر ء بہادر ء نہ ترسیں

جنیں آدم۔ بلوچ چاگرد ء تھا اے نام ہما جنیں آدم ء دیگ بیت کہ آبلوچ چاگرد ء دودانی

شری ء چار ء تپاس ء کت بہ کنت۔ دودانی رکینگ ء پہازگ ء جوانیں کردے پیش

داشت بہ کنت۔

ہم شام:- شب ء نان ء نہ ورگ

گوات سر:- گوات سر ء پڑوسر یکیں مطلب ء بزانت ء کارمرز بنت۔ ہا

مردم ء گوات سر گوشت کہ آدمام مزن مزین ہبر بہ کنت۔ چہ وتی کد ء بالاد ء گیش بہ

کشیت۔ وتی گلا ء ستاہ ء کس ء بے مہ کنت ء حساب ء میاریت۔

کلمہ :- ایٹراگٹی ہم کش انت۔ اے چوتائیت ء وڈ ء بیت ء ایشی سے سروک
 بنت کہ آوانی سراچن ء بندیک ء کار ہم کنگ بیت۔ اے دراج بند ء یک سرے ء یا نیام
 ء پر کنگ ء دوچک بیت۔ وہدے کسانیں چک ء مُش انت ء بند انت تہ اے چک ء
 پیڑا ہک ء وہد ء آئی سینگ ء سراکھیت۔

دراج بند :- گد ء دراجیں پٹی ءے کہ کسانیں چک ء مُشگ ء بندگ ء کارمرز
 بیت۔ ایٹراچک ء لاپ ء پشت ء دستانی چپ ء چاگرد ء پیڑا ہنت۔ اے چک ء دستاں
 داریت ء چک ء گڈگ ء نیلنت۔

سر آروک :- چیزے ء ورگ ء رند پشت کچنگ ء سراٹلکیں۔

چیر سوچ :- پہ بازیں نادراہی ء لوگ ء راچہ جن ء بلاہاں رکینگ ء ہاترا یک
 رزانے ء تہا اشکرمان کہت ء اشکرانی سراوش بو یا بد بوئیں چیز ایر کہت۔ ہر چون کہ اے
 چیز سُجان بنت ایشانی بوچ شانان بیت ء لوگ ء تہا شنگ ء تالان بیت۔ ہے پیما پہ نادراہی
 ء اے رزان ء نادراہ ء گوم ء ڈک انت ء آرا تمبلی کہت ء ہے بوآنی بوچنگ پر مایہنت۔

کتابیات

1- اشیر عبدالقادر شاہوانی:

آئینہ خاران۔

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ، ۱۹۷۸۔

2- پروفیسر محمد ارشد خان بھٹی:

اسلامی تہذیب و تاریخ۔

مکتبہ رحمانیہ لاہور۔

3- تنویر بخاری:

پنجاب میں پیدائش اور موت کہ رسمیں

لوک ورثہ اسلام آباد، ۱۹۷۷۔

4- چودھری غلام رسول:

مذہب عالم کا تقابلی مطالعہ۔

(ہندومت، جین مت، بدھ مت)

علمی کتب خانہ لاہور۔

5۔ ڈاکٹر انعام الحق کوثر:

تذکرہ صوفیائے بلوچستان۔

اردو سائنس بورڈ لاہور، ۱۹۸۶

6۔ ڈاکٹر روتھہ بینی ڈکٹ اسید قاسم محمود:

قدیم تہذیب اور جدید انسان۔

شیش محل کتاب گھر لاہور، ۱۹۶۲۔

7۔ ڈاکٹر عبدالرحمن براہوئی:

براہوئی زبان و ادب کے مختصر تاریخ:

مرکزی اردو بورڈ لاہور، ۱۹۸۲۔

8۔ ڈاکٹر غلام محمد کھیتراں:

کھیتراں نامہ۔

سورال پبلی کیشنز بارکھان، ۱۹۹۷۔

9۔ ڈاکٹر مبارک علی:

تاریخ کے نظریات۔

نگارشات لاہور۔

10- ڈاکٹر مہر عبدالحق:

ہندو ضمیمات۔

بیکن بکس گلگت ملتان، ۱۹۹۳

11- رشید احمد:

تاریخ مذاہب (طبع پنجم)۔

روپی پبلشر کونینڈ، ۱۹۸۶۔

12- زیر رانا:

داستانِ ثقافت (جلد اول)۔

مصباح سنز پبلشرز لاہور، ۱۹۸۸۔

13- سیٹ حسن:

ماضی کے مزار۔

مکتبہ دانیال کراچی، ۱۹۸۷۔

14- سر جیمس جارج فریزر اسید ذاکر اعجاز:

شاخ زریں (جلد اول، دوئم)۔

مجلس ترقی ادب لاہور، ۱۹۶۵۔

15- سید عین الحق:

تہذیبیں (طبع دوم)۔

علی بک ڈپو کراچی، ۱۹۹۱۔

16- سید عین الحق:

قدیم مشرق۔

مکتبہ فریدی کراچی۔

17- سید ہاشمی:

نازک۔

ندکار چھاپ و شنک کراچی، ۱۹۷۶۔

18- شہزاد احمد:

ذہن انسانی حدود و امکانات۔

سنگ میل پبلی کیشنز، لاہور، ۱۹۹۰۔

19- عاصم فرید جمالدینی:

چاگئے۔

راسکوہ ادبی دیوان نوشکی، ۱۹۹۸۔

20- عبدالحمید شاہوانی:

رواج۔

ساراوان اکیڈمی مستونگ، ۱۹۹۷۔

21- عبدالقادر خان لغاری:

تاریخ ڈیرہ غازیخان (دوئم)۔
مکتبہ ذکریا ڈیرہ غازیخان، ۱۹۹۰۔

22- عطا شاد:

بلوچی نامہ۔
مرکزی اردو بورڈ لاہور، ۱۹۶۷۔

23- عطا شاد:

کشین (شاعری)۔
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ، ۱۹۷۶۔

24- عطا شاد:

روچ گر۔
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ، ۱۹۹۶۔

25- غوث بخش صابر:

بلوچی لوک داستانیں۔
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ، ۱۹۹۶۔

26- فقیر شاد:

میراث۔

بلوچی ادبی جہد کار، بحرین، ۱۹۹۸۔

27- گل خان نصیر:

بلوچی عشقیہ شاعری۔

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ، ۱۹۷۹۔

28- محمد سردار خان بلوچ اپرو فیسر ایم انور اومان:

بلوچ قوم کی تاریخ۔

نساء ٹریڈرز کوئٹہ، ۱۹۷۹۔

29- مقبول طارق:

سنگین فکری مغالطے۔

سٹڈی سرکل کراچی، ۱۹۹۲۔

30- ملک محمد رمضان بلوچ:

بلوچ سماج کے خدو خال۔

مکتبہ ساریبان مستونگ، ۱۹۷۶۔

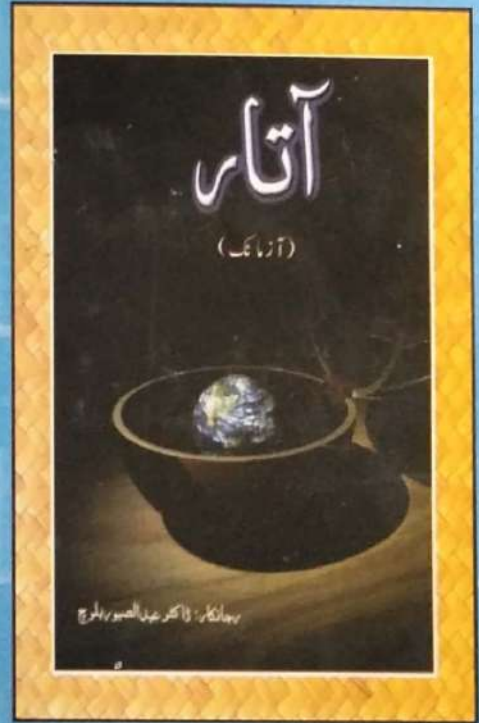
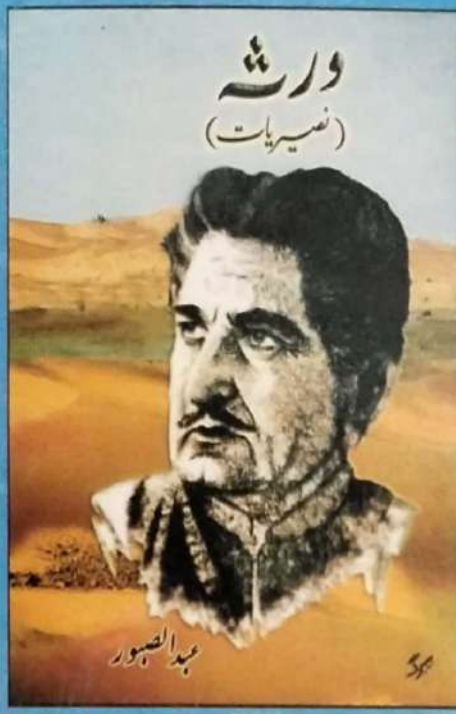
31- ملک محمد سعید بلوچ:

بلوچستان ما قبل تاریخ۔

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ، ۱۹۷۱۔

تا کبند، ماہتاک، روتاک

1. آساب - تربت
2. بلوچی - کوئٹہ
3. ٹائم - ہانگ کانگ
4. رژن - حب
5. سنگت - کوئٹہ
6. لبرائنک - حب
7. نگار - کراچی
8. انتخاب - حب
9. جنگ - کوئٹہ

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

ISBN : 978 - 969 - 9768 - 28 - 6

9 789699 768286 >